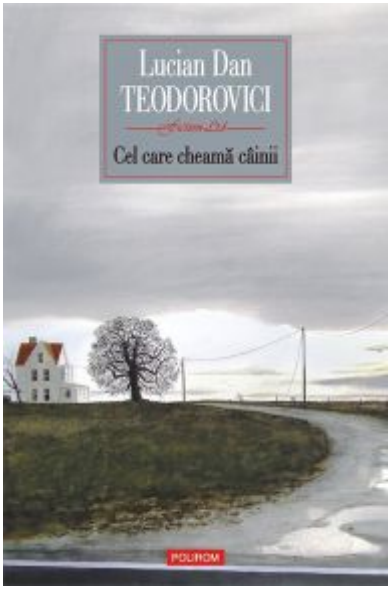
Lucian Dan
TEODOROVICI
Cel care cheamă câinii
POLIROM

Lucian Dan TEODOROVICI

Cel care cheamă câinii

EDITURA POLIROM
2017

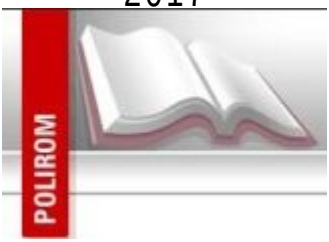

© 2017 by Editura POLIROM

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-6736-8
ISBN PDF: 978-973-46-6737-5
ISBN print: 978-973-46-6687-4

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: Stefan Bleekrode, *Casa din prerie*, acuarelă pe hârtie, 56x75 cm, 2008

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

LUCIAN DAN TEODOROVICI s-a născut în 17 iunie 1975, la Rădăuți. Este scriitor, editor, regizor de teatru şi scenarist. Din 2017, director interimar al Muzeului Național al Literaturii Române – Iaşi. Dintre volumele publicate, amintim: *Cu puțin*

timp înaintea coborârii extratereştrilor printre noi, roman, Editura OuTopos, 1999; ed. a II-a, Editura Polirom, 2005; *Circul nostru vă prezintă:*, roman, Editura Polirom, 2002; ed. a II-a, 2007; *Atunci i-am ars două palme*, povestiri, Editura Polirom, 2004; *Celelalte poveşti de dragoste*, roman, Editura Polirom, 2009; ed. a II-a, 2013; *Matei Brunul*, roman, Editura Polirom, 2011; ed. a II-a, 2014; *Unu + unu (+ unu...)*, dramaturgie, Editura Cartea Românească, 2014. A fost coscenarist al serialului TV *Animat Planet Show*, difuzat de Antena 1 între 2005 şi 2008. Este scenarist sau coscenarist al unor filme de lungmetraj precum *Sunt o babă comunistă* (în regia lui Stere Gulea) sau *Lindenfeld* (în regia lui Radu Gabrea), precum şi al mai multor filme de scurtmetraj. Ca regizor de teatru, a pus în scenă, printre altele, spectacolele: *Prăpădul* (după un text de Attila Bartis), Teatrul Național Iaşi, 2013; *Sunt o babă comunistă* (dramatizare după romanul omonim al lui Dan Lungu), Ateneul Tătăraşi Iaşi, 2014; *Unu + unu* (după textul propriu), Teatrul Național Iaşi, 2016. A obținut diverse premii literare în țară şi în străinătate, printre care: Premiul special al cititorilor „Natalia Gorbaniewska", în cadrul Premiului Literar al Europei Centrale ANGELUS, Polonia, 2015; Premiul pentru Proză al revistei *Observator cultural*, 2012; Premiul Național de Proză *Ziarul de Iaşi*, 2012; Premiul special al publicului la Gala Industriei de Carte din România, Bucureşti, 2012; Premiul „Cartea anului 2011", oferit de revista *Contrafort*, Premiul literar „Augustin Frățilă", pentru cel mai bun roman al anului 2011; Premiul pentru Dramaturgie pe anul 1999 acordat de Ministerul

Culturii etc. Cărțile sale au fost traduse sau sunt în curs de traducere în țări precum S.U.A., Anglia, Franța, Germania, Spania, Italia, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Macedonia sau Ucraina.

Capitolul 1

Ca în copilăria mea, aşa a venit Dumnezeu. În noaptea aceea aspră, cu întunericul fojgăind rânced printre copacii bătrâni, mi-am acoperit faţa cu mâinile şi le-am simţit ude. Am ţinut lacrimile acolo, umplând căuşul fiecărei palme şi acoperindu-mi cu ele ochii şi pleoapele, până când cerul s-a deschis în culori, iar El a apărut înfofolit în nori albi, înconjurat de raze albăstrii şi roşiatice, s-a strecurat liniştit printre coroanele mari ale copacilor, a coborât până unde îl aşteptam îngenuncheat şi mi-a luat capul în mâini. M-a ţinut aşa câteva clipe, m-a mângâiat apoi pe frunte, la fel ca-n copilărie, mi-a trecut mâna prin păr, iar eu am zâmbit. Am zâmbit, am început să plâng în hohote, am zâmbit din nou. Şi-atunci, a început să-mi murmure în ureche: „Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta şi, după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea”. Iar eu am spus mai departe cuvintele Lui. Şi vocea I-a coborât apoi până la şoaptă, iar în vreme ce El îmi vorbea tot mai încet, glasul meu devenea tot mai

puternic. „Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu. Că, iată, întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea. Că, iată, adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.”

Am spus psalmul până la capăt, aşa cum l-am rostit în atâtea seri din copilărie, după *Tatăl nostru*. L-am dus până la ultimele cuvinte, iar ele au răsunat ca nişte dangăte, lovindu-se de trunchiuri de copaci, de frunze, de crucea de lemn, de întuneric – şi venind înapoi în mine. Şi-abia atunci mi-am dat seama că El nu mai era la urechea mea să-mi şoptească. Doar lacrimile mi-erau încă martore ale coborârii Sale. În colţurile ochilor, pe pleoape şi în căuşele palmelor împreunate pentru rugăciune.

M-am ridicat, înspăimântat de propria-mi voce şi de dispariţia Lui. Am început să-L caut printre cruci, sute sau mii se făcuseră în jurul meu, căci până şi copacii mi se arătau ca nişte troiţe asupritoare, dar El se pierduse undeva în întuneric. Picioarele au pornit să-mi alerge, fără

ca gândul să le spună s-o facă, iar acolo unde se terminau copacii, slabe raze de lună strecurate printre nori mi-au deschis dinainte un hău cu spini şi mărăcini, cu arbori mărunți şi grămezi de buşteni prăvăliți în afundul prăpastiei. Picioarele au luat-o nebuneşte spre vale, m-am rostogolit printre spini şi mărăcini şi m-am ridicat iarăşi. Nu ştiu cum am ajuns între buşteni, rostogolindu-mă sau alergând, dar acolo m-am întins, am închis ochii şi am căutat să-mi regăsesc suflul. După o vreme, când am putut privi din nou, m-am văzut în mijlocul unui abis. Iar de sus s-a auzit un murmur, ca la începutul unei furtuni. Pe culmea rotundă, mii de lanterne au străbătut deodată bezna, toate îndreptate spre mine, orbindu-mă. Mi-am acoperit ochii cu mâinile şi-am început să privesc printre degete. Murmurul s-a întețit, a devenit o larmă. Şi-n larma aceea am început să aud altceva decât zgomotul unei porniri de furtună, am desluşit mârâituri amenințătoare. Şi-am ştiut că nu lumina lanternelor mă orbeşte, ci lucirea ochilor de lupi înfometați, mii de ochi şi mii de lupi, pregătiți să rupă din carnea mea, să-mi smulgă oasele unul câte unul şi să le-mprăştie în valea asta adâncă, neagră, în care nimeni nu va coborî vreodată pentru a-mi culege rămăşițele şi a le aduna într-un mormânt. N-aveam încotro să fug, mi-am alungat imediat gândul, iar când

mârâielile s-au transformat în urlete, într-un hăulit neîntrerupt, mi-am deschis larg ochii şi am privit spre cer, căci nu mai voiam să văd altceva. I-am auzit năvălind de pe culme, ca la un semn, repezindu-se în vale printre spini şi mărăcini, apropiindu-se de mine, strângându-mă în cercul lor. Şi-atunci am putut să plâng din nou. Iar lacrimile mi-au adunat razele plăpânde de lună, le-au pus în jurul unui nor, ele au căpătat forţă şi culoare, au devenit albăstrii şi roşiatice şi au rămas aşa, luminându-mă, pregătindu-mă pentru moarte. Am stat câteva clipe, multe clipe, gata să le simt colţii înfipţi în carne, aşteptând agonia pielii zdrenţuite şi-a muşchilor smulşi de pe oase. Dar lupii întârziau să mă sfâşie. Când am putut să înţeleg asta, când am ştiut că trecuse prea mult timp, că trebuia deja să fiu mort, am îndrăznit mai întâi să ascult cu atenţie, apoi să privesc în jur. Nimic nu tulbura liniştea văii, nici un mârâit, nici un urlet. Şi nici întunericul nu lăsa loc vreunei luciri ameninţătoare. Doar razele albăstrii şi roşiatice, care mi se amestecaseră printre lacrimi, îmi ofereau încă promisiunea că El va fi acolo ori de câte ori voi şti să-L chem.

Ceea ce am scris mai sus e un început. Al unei cărţi. Al cărţii mele. Doar că nu al acestei cărţi. Începutul aceleia era patetic şi sumbru, asemenea protagonistului ei, era un

bocet, era o rugăciune. Începutul acesteia este, dimpotrivă, searbăd, nespectaculos, lipsit de orice pronume scris cu majusculă. Începutul acelei cărți era o ficțiune, aşa cum o ficțiune ar fi trebuit să fie întreaga poveste ce ar fi urmat. Începutul acestei cărți nu are nici o legătură cu ficțiunea, la fel cum întreaga narațiune care va urma va fi una reală. Iar acum sunt pregătit să nu mai mă învârt în jurul începutului, ci să trec la a-l scrie.

Pe 24 septembrie 2016, sâmbătă, mă plimbam cu Adela, soția mea, prin Cluj. Rătăciserăm drumul spre strada Anatole France, eram deja obosit şi uşor nervos, mergeam printre blocuri identice şi căutam ieşirea spre casa în care eram găzduiți deja de multe zile de către prietenii noştri Oana şi Ciama. Am trecut la un moment dat pe lângă o ghenă de gunoi, cu mormane de resturi căzute alături, iar ceea ce mi-a atras atenția acolo mi-a schimbat rapid starea: sprijinită de-un stâlp de metal, printre gunoaie, o pancartă măcar stranie, atât de neaşteptată şi de nepotrivită prin mesajul scris pe ea cu litere mari, mov, pe fond negru: *Writing is the only way of life*. Am făcut câteva fotografii. Şi-apoi, deşi cu greu mi-aş găsi superstiții prin viață, m-am tot gândit la ce-ar fi vrut să însemne chestia asta.

Peste patru zile, pe 28 septembrie, aveam să fac prima şedinţă de chimioterapie. Cu trei zile înainte de mica întâmplare descrisă mai sus, pe 21 septembrie, veniseră rezultatele biopsiei: cancer limfatic. Cu unsprezece zile mai devreme, pe 13 septembrie, fusesem operat, tot în Cluj, de un excelent chirurg, care-mi extirpase glanda parotidă şi numeroşi ganglioni.

În aceeaşi sâmbătă, pe seară, am vorbit la telefon cu un vechi prieten din Iaşi, scriitor. L-am sunat pentru că trecuse, în urmă cu câțiva ani, printr-un cancer mai afurisit decât al meu. Şi, o zic asemenea celor nevoiți să încurajeze oamenii în astfel de situații, câştigase lupta. L-am sunat pentru că aveam nevoie să discut cu el. A fost primul om care mi-a aflat diagnosticul, în afara familiei şi a gazdelor noastre. La un moment dat, în timpul convorbirii, a început, firesc, să-mi dea sfaturi. Le şi aşteptam, de altfel. Mâncare sănătoasă, optimism, poate mişcare forțată atunci când mă simt în stare, mă rog, chestiuni dintr-astea. Apoi, aşa: „Dar ştii care a fost pentru mine cel mai bun tratament? Scrisul. Am scris enorm, uneori bucăți de literatură, alteori tâmpenii, dar am scris încontinuu când starea mi-a permis s-o fac. Sunt convins că, pentru oameni ca noi, scrisul e singurul mod de a supraviețui poveştii ăsteia”.

Cu două luni înainte de operație, mă apucasem în sfârşit, după cinci ani de la publicarea lui *Matei Brunul*, de o nouă carte, un alt roman. Din care am reuşit să scriu două capitole. Începutul primului capitol l-am adus aici. E un început bun pentru acea carte pe care, cel mai probabil, n-o voi scrie vreodată. E un început bun şi pentru a fi plasat aici, ca un corp străin, ca un fel de barieră între ce aş fi vrut să scriu şi ceea ce voi scrie. Acel roman ar fi fost mult prea apăsător inclusiv pentru mine, cu o atmosferă tenebroasă, din care am ținut să redau doar o frântură. N-aveam nevoie şi nici forță în perioada asta pentru aşa ceva. N-aveam nevoie de fanatismul religios al protagonistului, de nebunia lui, ce-avea să-l poarte, conform poveştii gândite de mine, prin situații negre, macabre uneori, prin monstruozități de minți bolnave. Şi încă era scris la persoana întâi, iar mintea bolnavă trebuia să fie una cu mintea mea. Căci, asemenea oricărui scriitor, îmi închipui, şi eu intru destul de mult în mintea naratorului şi mă plasez în mijlocul situațiilor, pentru că e nevoie să fii în interior spre a putea comunica aşa cum se cuvine. În asta constă, cred, histrionismul unui scriitor: să fii în total acord cu personajul tău, chiar atunci când vântură idei cu care nu ai cum să fii de acord; să îl iubeşti într-un fel, chiar atunci când ştii că-l

construieşti pentru a fi urât de toți ceilalți; să trăieşti în stările lui, chiar dacă le disprețuieşti din suflet după ce te-ai ridicat de la masa de scris şi eşti obligat să faci eforturi mari pentru a te detaşa de ele şi a reveni la ceea ce eşti tu. Mă rog, sunt lucruri simple, nu vreau să le fac să sune a vorbe mari, căci mi-ar fi jenă de cantitatea de clişeu cuprinsă în ele. Încerc doar să punctez ceva. Anume faptul că, atunci când afli că ai cancer, iar viața ta se plasează brusc pe alte coordonate, nu prea mai eşti dispus să-ți introduci şi mintea într-o zonă a bolii şi a tenebrelor. Şi, chiar nefiind tocmai religios în situații normale, parcă totuşi nu-ți vine să provoci divinitatea, fie ea una despre care nu ai păreri foarte ferme. Parcă ai căuta cel puțin un armistițiu dacă împăcarea totală nu e posibilă.

Măcar în perioada asta am înțeles de ce oameni pe care-i ştiam bine ancorați în rațiune au devenit mult mai atenți la semne exterioare, acordându-le o nuanță supranaturală sau poate mai multe atunci când s-au îmbolnăvit. Unul dintre aceşti oameni a fost chiar mama mea, iar asupra ultimei părți a poveştii ei o să mă opresc pentru câteva rânduri aici.

Mama s-a îmbolnăvit de cancer undeva prin anul 1996. Avea patruzeci şi unu de ani. Faptul că am şi eu patruzeci şi unu de ani acum are sau nu relevanță, habar n-am. Dar

merită notat măcar în treacăt. Mama, revin, a fost toată viața un om rațional. Credea în Dumnezeu, dar într-un mod al ei, tăcut, deloc bisericos. Credea, aş zice, într-un mod nereligios. La scurt timp după ce a fost diagnosticată, a venit în Iaşi, unde eram eu student. Îmi amintesc bine momentul: o doctoriță, oferindu-i o rezervă cu televizor, neobişnuit de comodă pentru vremea aceea, aproape i-a garantat vindecarea în urma unei operații. Îmi răsună şi azi în minte procentul oferit de acea doctoriță: nouăzeci şi cinci la sută. S-a stabilit totul. Data internării, cea a intervenției chirurgicale. Ar fi urmat să revină în două săptămâni. Fără să aflu atunci de ce, după cele două săptămâni, mama m-a anunțat că refuză operația. Că e sigură de vindecare, că nu va refuza nici un alt tratament, dar în nici un caz nu va accepta operația. Şi, în ciuda insistențelor mele şi ale întregii familii, nu s-a răzgândit. Am aflat ceva mai târziu ce se întâmplase în cele două săptămâni: nu ştiu exact cum, s-a autoconvins să meargă la mănăstirea Cernica, aşa am înțeles, unde avea să întâlnească un mare părinte al Bisericii Ortodoxe Române, pe Ilarion Argatu. Se dusese vestea că ar fi fost un fel de profet şi, în orice caz, un lecuitor. Această mică înclinație spre misticism i-am înțeles-o. Ce s-a întâmplat mai departe a depăşit însă puterea mea de înțelegere şi,

recunosc acum cu vină, puterea mea de a o ierta pentru că a cedat în felul ăsta. Părintele Argatu a simțit că, dacă mama va face operația, va muri acolo, în spital. A simțit el aşa, prin urmare i-a comunicat ferm asta, asigurând-o în schimb că se va vindeca negreşit dacă nu va accepta intervenția chirurgicală. Şi a fost extrem de convingător, de vreme ce urmările au fost cele pe care le-am pomenit deja: mama a hotărât că nu va mai veni la Iaşi. Şi s-a supus altor proceduri medicale, a acceptat radioterapia şi, pentru două şedințe, inclusiv chimioterapia. Dar în nici un caz operația. Căutând acum pe internet, în folosul textului de față, prenumele părintelui Argatu, căci nu mi-l mai aminteam, am dat peste un panegiric închinat lui. Care se încheie astfel: „La trecerea spre cele veşnice a Arhimandritului Ilarion, I.P.S. Pimen Suceveanul, Arhiepiscop al Sucevei şi Rădăuților, a spus printre altele: «Prin rugăciunile sale, mulți bolnavi s-au vindecat de diferite boli trupeşti sau sufleteşti»„. Trecerea lui „spre cele veşnice", am aflat din acelaşi text, s-a produs la data de 11 mai 1999, pe când părintele Argatu avea optzeci şi şase de ani. Mama a murit în urma cancerului, în spitalul din Iaşi, la câteva săptămâni după operația pe care o acceptase mult prea târziu, la data de 8 decembrie 2000. La numai trei zile după ce îi urasem „la mulți ani!", deşi ştiam cât de

inutilă şi de falsă este în fond urarea mea. Dar împlinise patruzeci şi cinci de ani şi aşa se cuvenea. Lucrurile merg şi-n felul ăsta uneori.

Astăzi o pot înțelege pe mama îndeajuns pentru a mă învinovăți că n-am înțeles-o atâta vreme. Pentru că unul dintre acei oameni, am observat în ultimele săptămâni, am devenit şi eu. Adică unul dintre oamenii care-şi pot accepta, în situația în care se află, măcar un strop de misticism, chiar dacă uneori mă străduiesc să mi-l îmbrac în autoironie. Dar în fond îl accept. Iar un prim exemplu e pancarta dintre gunoaie mai sus pomenită. Oricând în altă perioadă a vieții mele aş fi făcut acelaşi lucru: m-aş fi oprit, aş fi fotografiat-o şi aş fi postat-o pe Facebook. Doar că, peste câteva *like*-uri, aş fi uitat complet de ea. M-aş fi gândit, eventual, pentru câteva minute, la faptul că nu cred, nu am crezut niciodată, în mesajul cu pricina. Sau măcar într-o sugestie a lui, pe care o consider aproape deprimantă când o întâlnesc la anumiți scriitori. Aceea că scrisul te-ar plasa undeva în mijlocul orizontului, într-un loc de neatins de către alți oameni, cei „obişnuiți". Scrisul, cam aşa ar veni, e spațiul în care te întâlneşti cu Dumnezeu. Şi-n care dialoghezi. Dacă nu cu Dumnezeul ăsta al nostru, ortodox, căci e prea provincial, tradițional, prăfuit pentru un intelectual *open-minded*, măcar cu nişte

zei antici, fie ei greci sau romani. Revin: n-am crezut, nu voi crede nicicând aşa ceva. Cum nu cred în rolul special al scriitorului în lume, nu cred nici măcar în genialitate, nu cred în superioritatea artistului. Îmi închipui chiar opusul: că scriitorii sunt histrioni nu doar în scris, ci şi faţă de ei înşişi. Sau s-o spun aşa, asumându-mi condiţia: suntem histrioni faţă de noi înşine, căci ne străduim să ne minţim permanent, invitându-ne mintea să evolueze într-un spectacol de gală pus în scenă mai ales pentru noi. În felul ăsta, ne păcălim subconştientul că existăm pentru ceva cu adevărat important, pentru a-i înăbuşi astfel adevărul pe care se străduieşte permanent să ni-l urle: suntem incapabili de a face bine lumii în mod real, aşa încât am inventat ficţiunea, spre a ne simţi în regulă în interiorul ei, spre a ne simţi mai puternici acolo, mai utili, mai buni. Trăim însă foarte asemănător *hater*-ilor din mediul on-line: suntem curajoşi, suntem frumoşi, suntem perfect morali doar atunci când ne ascundem după un nume fals. Am inventat deosebirea netă dintre autor şi narator pentru a ne permite să fim anonimi. Căci, în ciuda paradoxului aparent, cu cât îţi expui mai mult numele de scriitor, cu cât ţi-l sporeşti la nivel public, cu atât te anonimizezi ca om. Iar numele tău, cel pe care l-ai avut

întotdeauna în acte, devine un nume fals pe coperte de cărți. Suntem de fapt laşii lumii reale, nicidecum aleşii ei.

Sau poate exagerez, poate spun prostii. Poate că nu scriitorii sunt aşa, poate că doar eu sunt şi, pentru propria-mi linişte, generalizez. N-o mai fac. Eu cu siguranță mă simt aşa. De asta, în condiții normale, n-aş fi apreciat prea mult mesajul: *Writing is the only way of life*.

În condițiile date însă, am lăsat deoparte interpretarea de mai sus şi l-am privit, pentru că am şi ținut neapărat s-o fac, ca pe-un semn. Prima activare a misticismului pe care altcândva poate l-aş fi ironizat. Când a mai apărut şi discuția cu prietenul scriitor ieşean, o coincidență ce-mi confirma mesajul tocmai pe latura cealaltă a lui, a supraviețuirii în noua situație cu care mă confruntam, misticismul a căpătat un îndemn în plus.

Faptul că am eşuat, chiar sub presiunea acceptată a acestui îndemn, să-mi continui romanul nu m-a împiedicat, iată, foarte mult. Pentru c-am ajuns aici. În cadrul acestui text, despre care spun sincer că încă n-am prea mult habar cum se va forma pentru a deveni o carte. Căci n-o să ascund nici că-l vreau, într-un final, carte. M-am aşezat în fața computerului cu gândul că voi scrie pur şi simplu ce-mi vine. Şi-apoi, mi-am amintit că pe Jack

Kerouac l-am admirat doar înainte de a-l fi citit propriu-zis. L-am admirat pe vremea când purtam blugi evazați şi nu mă simțeam ridicol, pe vremea când înregistrasem pe o casetă *Soon I Will Be Gone*, al lui Free, de vreo douăzeci de ori la rând şi-l ascultam weekenduri întregi, împreună cu alți colegi, hipioți la fel de întârziați, în camera noastră studențească de cămin, pe vremea când vedeam de treisprezece ori într-o săptămână, n-am uitat numărul ăsta, filmul lui Oliver Stone despre The Doors şi-mi ziceam, de fiecare dată, că musai Val Kilmer e reîncarnarea lui Morrison, cu tot absurdul, pe-atunci cumva acceptabil, creat de faptul că existențele celor doi s-au suprapus pentru o perioadă. Numai pe-atunci îl iubeam pe Kerouac. Fără să fi citit însă ceva scris de el, ci doar diverse chestii despre el. Câțiva ani mai târziu, când mi se năzărea deja c-aş fi şi eu un pic de scriitor, când blugii evazați şi jerpeliți fuseseră de mult aruncați, când apucasem să mă mai dumiresc cât de cât cu privire la Kerouac şi la beatnici în general, am învățat că nu am chiar atât de multe în comun cu acel tip de spirit neîncorsetat de care fusesem aşa de îndrăgostit la sfârşitul adolescenței. Nici măcar în scris, unde simțeam nevoia de structură, de reguli, de un control prealabil al textelor mele.

Mi-am amintit de Kerouac şi de toate celelalte azi, în timp ce notam cele de până acum cu gândul că o să las pe-aici idei şi cuvinte în totală libertate, o să le scriu aşa cum îmi vin, fără a căuta să le ţin în vreo ordine strictă. Însă mi se întâmplă deseori, pe măsură ce lucrez la un text, ca entuziasmul iniţial să se transforme în îngrijorări. Aşa şi-acum: pe undeva prin paragraful în care afirmam că nu cred în rolul special al scriitorului, în genialitate sau în superioritatea artistului, am simţit că, fără o structură clară, n-o să pot continua prea multă vreme nici ce scriu aici. Şi-am început să mă gândesc la structură.

Întrucât ţin totuşi la, să zic aşa, priza directă a scrierii şi încă-mi propun ca textul să fie unul scris, să mai zic o dată aşa, în timp real, am ajuns la un compromis între dorinţele mele. Şi îl mărturisesc aici: o să tratez cartea asta ca pe-un soi de jurnal, în prima parte a fiecărei notaţii, a fiecărui capitol. În partea a doua, o să vin cu câte o poveste din trecutul meu foarte recent, mai exact din perioada de trei săptămâni petrecută în cea mai mare parte a ei în Cluj. Şi voi lăsa un semn grafic să despartă cele două secţiuni. Iar în aşa-zisul jurnal, o să acopăr perioada cuprinsă între reîntoarcerea mea în Iaşi, după operaţie, şi un moment de prin a doua parte a lunii ianuarie care va veni. Atunci voi afla, în urma unui test

numit P.E.T., dacă celulele care-au luat-o razna prin sistemul meu limfatic, alea maligne, numite Reed-Sternberg, au dispărut sau dacă încă-şi fac de cap pe acolo. Pentru mine, indiferent de rezultat, nu în ianuarie va fi punctul: şedinţele de chimioterapie vor continua, urmate foarte probabil de altele de radioterapie. Sper şi, la drept vorbind, nu mă prea îndoiesc că ele vor continua de-acolo doar preventiv, asigurator. Întreaga cură prescrisă e de douăsprezece asemenea administrări de citostatice, câte una la două săptămâni. Voi afla rezultatele P.E.T.-ului însă undeva după a opta şedinţă, adică atunci când se vor fi adunat vreo patru luni de scris aici. Şi-or să-mi fie suficiente, căci ce va fi după nu va mai conta pentru textul ăsta.

Am ţinut să scriu cele de până aici, mai degrabă potrivite unei introduceri decât unei notaţii de jurnal, pentru a nu-mi începe totuşi textul cu descrierea urmărilor primei şedinţe de chimioterapie. Dacă ar fi să mă iau după vesela şi, în fond, simpatica asistentă care mi-a pus perfuziile, nici nu prea ar fi avut vreo relevanţă să vin cu descrierea asta. „E prima?”, m-a întrebat. „Staţi liniştit, în cazul ăsta: n-o să vă fie prea rău. Abia de la a doua încolo încep problemele adevărate.”

Aşa a spus. Dar ştiu că, în felul ei, doamna aceea s-a gândit să mă încurajeze.

*

E momentul să trec însă de explicații şi de semnul grafic şi să vin cu o poveste. Măcar din respect pentru Tzvetan Todorov şi pentru regulile naratologiei. O poveste care, inevitabil, merge la începuturi. Nu iarăşi la începuturi teoretizante, ci doar la începuturile bolii cu care mă însoțesc în perioada asta. Căci logica acțiunilor merită, chiar şi într-o scriere despre care nici măcar autorul ei nu prea ştie ce s-ar vrea în fond, un punct de pornire.

Undeva pe la mijlocul lui iunie, anul ăsta, s-au făcut cinci săptămâni de când suportam o durere în gât, jos, în dreapta, aproape de coşul pieptului. Venea şi cu o stare de febră uşoară, care se-năsprea zilnic, spre seară. Nimic neobişnuit în manifestările ei: de mulți ani, poate zece, prin mai, mă apuca o durere foarte asemănătoare, de fiecare dată durând în jur de trei-patru zile. După care urmau vreo două săptămâni de pauză, alte trei-patru zile de inflamare... Şi tot aşa până prin septembrie, când dispărea pentru aproape opt luni. Zona era cam aceeaşi. În cei zece ani, am tot fost pe la medici pentru a mă

lămuri. Am fost diagnosticat, total aiurea, cu oreion. Am stat în concediu medical, total aiurea, trei săptămâni. Apoi alte diagnostice care nu s-au confirmat, căci nici un tratament n-a funcționat. Nici azi nu-i știu cauza. Dar anul ăsta, deși ca manifestare era cam aceeași, durerea s-a prelungit ca durată. După două săptămâni, am început să mă îngrijorez. Nu suficient pentru a merge la medic. Abia după cinci, m-am decis s-o fac totuși, să merg la un consult. Primul, la chirurgul orelist care mă operase cândva, prin 2011, de trei formațiuni benigne ce-mi apăruseră pe corzile vocale, banali polipi. Care însă, fiind ocupat, nu m-a putut primi la cabinetul lui, făcându-mi în schimb o programare la Spitalul „Sfântul Spiridon". M-am prezentat acolo la ora stabilită, doar ca să aflu că, din păcate, profesorul nu e disponibil. Și am ajuns pe mâna unei rezidente. Care, după un consult ce a durat vag mai mult de douăzeci de secunde, a ajuns la concluzia fermă că sunt răcit, așa că ar fi bine să iau Biseptol.

— De cinci săptămâni să fiu răcit? am îndrăznit o mirare.

— Eu ce să-ți fac dacă nu te tratezi? Vii așa, că te doare, după cinci săptămâni. Ce-ai făcut până acum? Normal că, dacă nu te tratezi, ține cinci săptămâni sau chiar mai mult.

— Păi, tocmai asta-i problema, că m-am tratat. Chiar cu Biseptol, i-am replicat, fără să mint, căci timp de o săptămână făcusem asta.

— Mai ia înc-o săptămână, a hotărât ea şi mi-a scris o rețetă.

Am ignorat rețeta, evident. În aceeaşi zi mi-am făcut programare la o policlinică privată. Iar la data stabilită, am avut prilejul să cunosc o doctoriță plăcută, foarte amabilă, foarte îngrijorată, care m-a îmbărbătat:

— Va fi bine, îi dăm noi de capăt.

Şi m-a trimis să fac o ecografie, spunându-mi s-o sun cum primesc rezultatul, fie zi, fie noapte, şi să vin la consult la ea imediat. La un alt spital, de stat, la care lucra în paralel.

Am făcut ecografia. Nici această doctoriță, la rându-i amabilă, nu a putut să-mi spună cauza durerii. Însă a observat, cu destulă îngrijorare, prezența a două formațiuni pe glanda parotidă, în dreapta – chiar sub ureche adică. Mi-a zis că, în mod normal, n-ar avea cum să mă doară jos de la cele două formațiuni, dar că oricum nu durerea cu pricina ar trebui să mă preocupe, ci prezența acestor tumori.

— Care par totuşi benigne, m-a liniştit, căci eu le văd aici ca fiind clar conturate şi superficiale.

Nu ştiam de ce aceste două caracteristici le asigură benignitatea, dar m-am mulțumit să accept ce mi se dă. A venit însă imediat şi vestea mai puțin bună:

— Oricum ar fi, nu au ce căuta acolo. Trebuie operate. Şi asta cât mai repede. Sunt parțial necrozate, aşa le văd eu, aşa că există riscul unor infecții. Şi, oricum, chiar dacă n-ar fi aşa, ar trebui operate pentru biopsie, a adăugat pe un ton coborât, în mod clar ca să contracareze cumva efectul cuvântului.

Mi-a explicat apoi că e o zonă grea pentru medici, întrucât e plină de nervi importanți, iar cea mai mică greşeală poate duce la paralizia definitivă a unei părți a feței. În concluzie, trebuia să mă asigur că voi fi operat de cel mai bun medic. I-am spus numele chirurgului care mă operase de polipii pe corzile vocale. Ea şi-a dus mâna spre bărbie, apoi a coborât-o spre piept, vorbindu-mi în acelaşi timp:

— E un medic extraordinar, dar de-aici în jos.

După care mâna i-a revenit sub bărbie şi a început să urce, uşor înclinată spre obrazul drept, până spre ureche, în timp ce vocea m-a asigurat:

— Cel mai potrivit pentru zona asta, încă de departe, e alt medic.

Mi-a spus numele, apoi m-a asigurat:

— E cel mai bun chirurg pe oro-maxilo-facial pe care-l puteți găsi în toată Moldova. Pe el vi-l recomand. Nu mai ştiu sigur unde-l puteți găsi acum, nu mai lucrează la Sfântul Spiridon. Ştiu doar că are un cabinet, o să-i găsiți sigur adresa pe internet.

Am sunat-o, imediat, pe amabila doctoriță orelistă pentru a-i comunica rezultatele ecografiei. Nu mi-a răspuns. I-am trimis un mesaj, nu mi-a răspuns. I-am mai trimis două mesaje, explicându-i exact situația. Mi-a răspuns într-un final. Ceva de genul: „Căutați-mă peste două săptămâni la policlinică, abia atunci voi fi din nou acolo!”. Cam aşa. Mi se întâmplă uneori să am problema asta, adică să nu înțeleg în sens real cuvinte precum „imediat” sau „oricând”, ba nici comunicări desfăşurate precum „va fi bine, îi dăm noi de capăt”. Dar asta trebuie să fie problema mea, nu a altora. Am mai încercat s-o sun pe doctoriță. Am mai încercat s-o conving să-mi răspundă la mesaje. Nimic. Şi astfel a început căutarea specialistului recomandat de cealaltă doctoriță, aceea care-mi făcuse ecografia.

De fapt, n-a fost într-atât de dificil, căutarea s-a desfăşurat în cea mai mare parte a ei pe Google şi a durat câteva minute. Mi-a fost uşor să aflu că specialistul pe oro-maxilo-facial lucrează în cadrul unui spital particular

ieşean. Apoi, fireşte, am început să cer păreri despre domnia sa printre oamenii din mediul medical pe care-i cunoşteam, am avut chiar norocul să descopăr printre apropiații mei doi care i-au fost pacienți. Concluzia? Era într-adevăr vorba nu doar de cel mai bun medic din Moldova pe chestiunile ce mă interesau, ci aproape sigur din toată țara. Atât din partea celor din mediul medical, cât şi dinspre foştii lui pacienți am primit asigurările astea. Ceea ce m-a lăsat cu o singură emoție, aceea de a fi primit ca pacient de eminentul doctor.

A fost iarăşi simplu, mult mai simplu chiar decât speram: a acceptat o programare în scurtă vreme, aşa încât pe 12 iulie am ajuns la acel spital particular, pentru o discuție față-n față cu domnia sa. Îmi amintesc data, pentru că pe 9 ar fi trebuit să plec în concediu, în Bulgaria. Am renunțat însă la sejur, deşi i-am încurcat în felul ăsta pe fratele meu şi pe cumnata mea, care apucaseră deja să-şi facă, la rându-le, cereri de concediu. Au stat acasă, la fel ca noi. Nu puteam risca în nici un fel să-l pierd pe medic, mi se părea esențial să ajung la el. Şi am descoperit un om extrem de amabil, cu un bun-simț aproape exagerat. Un om mai atent cu mine decât fusese orice alt medic vreodată: consultația a durat mai bine de o oră, poate chiar o oră şi jumătate. Am vorbit despre tot

istoricul meu medical. I-am atras atenția, în special, asupra bolii mele vechi, spondilita anchilopoietică, pe care o am de la douăzeci şi cinci de ani. Era foarte important s-o aduc în discuție, cum, din păcate pentru fluiditatea poveştii, devine important să explic şi aici, în câteva cuvinte, despre ce e vorba: spondilita e o boală autoimună, deci cronică, deci degenerativă, deci nevindecabilă, care afectează la început coloana vertebrală şi articulațiile din zona sacro-iliacă, evoluând tot mai mult spre anchiloză. Unii îi mai zic şi boala oamenilor-marionetă, căci afectează în timp toate articulațiile şi te face să te mişti mecanic, cu mare greutate. Motiv pentru care am şi folosit-o, de altfel, în romanul *Matei Brunul*, căci marionetele, sau măcar una, joacă un rol însemnat acolo. Provoacă dureri cumplite, la nivelul tuturor articulațiilor. Până în 2012, vreme de unsprezece ani, am „tratat-o" după ureche, cu antiinflamatoare, căci şi ea mi-a fost cu greu descoperită. Dar asta e cu totul altă poveste, prea lungă pentru a o mai aduce aici. Am rezistat deci până în 2012 cu Movalis şi apoi Arcoxia, două antiinflamatoare foarte puternice, care-mi reduceau mult suferința. Apoi, pentru că durerile n-au mai putut fi temperate, iar după-amiezile şi serile mi se transformaseră în coşmaruri, aşa cum un coşmar deveniseră gesturi simple precum legatul la şireturi sau

tragerea şosetelor pe picioare, am avut norocul de a ajunge la un medic reumatolog extraordinar, o doamnă față de care aş avea numai cuvinte de laudă. Care, pentru că spondilita mea era în stadiul patru, adică foarte avansat, m-a trecut destul de rapid pe un program național de tratament biologic, cel mai performant tratament paliativ actual, cu Humira. Un tratament ce consta în două injecții pe lună, pe care mi le administram singur, la nivelul abdomenului. Iar viața mea s-a schimbat enorm în bine, abia dacă mai simțeam uneori efectele bolii. Numai că aici vine partea importantă, atât pentru povestirea de față, cât şi pentru eroul ei principal, adică medicul specialist în oro-maxilo-facial de care-mi legam speranțele: de la bun început, doctorița reumatoloagă mi-a atras atenția şi asupra posibilelor efecte adverse ale tratamentului cu Humira, efecte care interzic medicamentul în multe țări. Informat corect, eu mi le-am asumat, căci perspectiva eliberării de durerile pe care le aveam la acel moment era mult mai atrăgătoare decât orice spaimă procentuală. Însă ajung la chestiune: unul dintre cele mai notabile astfel de efecte secundare, cu incidență destul de mare, era cancerul limfatic. Aşa că, temându-mă cumva de posibilitatea de a mă afla printre cei ghinionişti, i-am atras atenția specialistului în oro-maxilo-facial asupra acestui

aspect în discuția noastră. Nici nu l-a luat în calcul, aproape că a zâmbit:

— Haideți să fim serioşi. După datele oferite de tomograf, sunt două adenoame pleomorfe.

Am uitat să scriu că, între timp, făcusem acest tomograf, acest C.T., care confirmase practic ce se văzuse la ecograf. Adenoame pleomorfe deci, adică formațiuni benigne.

— Nici nu trebuie să vă operați, după părerea mea. Vă țin sub supraveghere şase luni şi, doar în cazul în care se măresc cumva tumorile, deşi nu cred, luăm o decizie. Altfel, ce rost are să vă tai?

— Dar doamna doctor care mi-a făcut ecografia mi-a zis că operația e absolut obligatorie, am încercat eu.

— Nu e, a dat din cap eminentul şi prietenosul doctor. E adevărat că sunteți un pacient care, prin istoric, l-ați putea pune în dificultate şi pe cel mai bun medic din România. Dar eu zic să aşteptăm şase luni. Doar că vă rog insistent, a subliniat el cuvântul, ca la cel mai mic semn de modificare a tumorilor să luați imediat legătura cu mine. Nu putem să ne jucăm cu asta, trebuie să ținem totul sub un control foarte atent.

— Dar cancer nu poate fi? N-ar fi bine să facem măcar o biopsie? l-am întrebat când am ieşit din spital, căci m-a condus.

— Nu-i necesară, m-a liniştit el. Sunt tumori benigne. Adică nu pot să vă zic asta sută la sută, dar eu aşa cred din ce am văzut. Şi-apoi, să ştiți că biopsia ar trebui s-o fac cu ajutorul doamnei doctor care v-a făcut ecografia, căci zona e foarte complicată. E o bătaie de cap aproape tot atât de mare ca operația, sincer să vă spun. Ce rost are? Aveți răbdare câteva luni, o jumătate de an, vedem dacă evoluează în vreun fel, pe urmă decidem împreună ce facem.

După care m-a mai rugat o dată, cu aceeaşi subliniere a cuvântului „insistent”, să iau legătura cu el imediat ce am semne sau doar am senzația că tumorile s-au mărit, căci ar trebui să ne vedem imediat în cazul ăsta.

A fost cel mai convingător medic pe care l-am întâlnit până atunci în viața mea. Repet: a ieşit cu mine din spital, m-a condus spre maşină, a zâmbit, m-a luat după umăr, a vorbit permanent cu „dumneavoastră”, nu cu „tu”, cum fac foarte mulți, indiferent de vârsta pacientului. Era imposibil să nu-l îndrăgeşti. Şi era imposibil să nu te liniştească asigurările lui.

Dar, când e ca omul să aibă ghinion, are ghinion. Mă refer la eminentul specialist în oro-maxilo-facial, nu la mine. Căci, în următoarele trei săptămâni, cele două adenoame pleomorfe, cum ştiam că am, au început să devină vizibile sub urechea mea. Au crescut extrem de repede – iar la un moment dat mi-a devenit clar că nu am doar „senzația”, ci sporirea dimensiunilor lor e cât se poate de evidentă. În numai trei săptămâni. Aşa că am revenit cu un telefon, deşi n-aş fi vrut să-l deranjez pe omul acela atât de amabil. De altfel, m-am abținut să-l sun cât timp am avut doar „senzația”, aşa cum am spus. Chiar dacă el îmi ceruse altceva. Am revenit deci cu un telefon abia după trei săptămâni, în data de 4 august. O reţin şi pe asta pentru că întâmplările ulterioare m-au făcut să caut data în memoria telefonului. A răspuns asistenta lui. Care mi-a comunicat că domnul doctor e ocupat, cerându-mi să revin la o altă oră. Domnul doctor era acolo, lângă asistentă, căci l-am auzit interesându-se cine sunt şi, după ce a aflat, transmițându-i doamnei cu care vorbeam ce să-mi spună. La ora stabilită, am revenit. Nu mi-a răspuns. Aşa că m-am văzut nevoit să insist cu alte două sau trei apeluri. În fine, i-am auzit vocea blândului, profesionistului medic. I-am explicat ce mi se întâmplă, i-

am spus că în mod cert s-au mărit adenoamele. A ezitat puțin. După care:

— Nu am timp acum, reveniți, vă rog, pe seară.

A avut timp să mă asculte, a avut timp să se gândească, nu a avut timp să facă o programare? Eram nedumerit, surprins şi, recunosc, un pic jignit: nu se prea potrivea în mintea mea imaginea pe care mi-o făcusem în urma întâlnirii noastre cu ceea ce auzeam acum la telefon. Dar sigur că am acceptat să revin pe seară. Şi-am aşteptat seara. Şi-am insistat. Şi am insistat. Iar când insistențele mele trebuie să fi devenit enervante, mi-a răspuns din nou asistenta, de astă dată cam deranjată, după ton. Mi-a zis sec:

— Domnul doctor pleacă în concediu peste câteva zile, reveniți după 5 septembrie, când se va întoarce.

Nu mi s-a părut chiar în regulă. Am rugat-o să mă asculte, spunându-i că s-au mărit adenoamele într-un ritm accelerat, în numai trei săptămâni, iar până la data indicată s-ar mai fi adunat încă o lună. Era oare bine să aştept? Nu putea să mă vadă în una din zilele următoare, înainte de a pleca în concediu? Doamna a îndepărtat doar puțin telefonul, mi-am dat seama din cum i se auzea vocea, aşa că am fost capabil să ascult următorul dialog:

— Zice că i s-au mărit tumorile şi că nu prea vrea să aştepte o lună. N-aţi putea să-l vedeţi mâine sau poimâine aici, la cabinet? Nu mai sunt multe programări.

Un strop de tăcere, apoi o voce bărbătească, mai îndepărtată:

— Ei, da, normal, acum şi-a găsit. De ce nu înţelege? De ce insistă? Ştii ce? Zi-i să se ducă la alt medic, că eu nu-l mai pot ajuta cu nimic.

După care vocea feminină a devenit mai puternică în telefon:

— Domnul doctor spune că nu vă mai poate ajuta cu nimic, vă sugerează să căutaţi alt medic. Vă mulţumesc.

Şi a închis. Şi eu am rămas în faţa casei, căci am probleme cu semnalul în interior, aşa că ies pentru convorbirile importante, am rămas aşa, uitându-mă tâmp la telefon, neînţelegând mai nimic din ce s-a întâmplat. După ce, în sfârşit, am început să mă dumiresc cât de cât, am luat legătura, printr-un e-mail, cu spitalul la care lucra doctorul, spunându-le celor de-acolo cum stau lucrurile şi întrebându-i dacă e normal să se întâmple asta, după trei săptămâni în care medicul lor m-a liniştit şi m-a făcut să nu mai caut alţi doctori. Adică aş fi înţeles dacă ar fi refuzat să mă trateze de la bun început, ceea ce m-ar fi făcut să caut alte soluţii, dar după trei săptămâni?

După ce eu îmi anulasem concediul, numai ca să nu pierd accesul la un asemenea medic?

În câteva zile, am fost contactat de spital, iar managerul a stabilit o întâlnire. M-am dus acolo, mai mult sperând la nişte scuze şi încercând să mă adaptez la ideea de a o lua de la capăt în căutarea unui doctor. Însă managerul a fost la rândul lui extrem de convingător: m-a rugat să aştept, căci cu siguranță renumitul specialist în oro-maxilo-facial mă va primi când se va întoarce din concediu; că nu are rost să caut alți medici, de vreme ce el e cel mai bun; că a avut poate o zi mai proastă, dar e un om minunat şi voi vedea asta. Mai mult, mi-a promis hotărât că pe 6 septembrie voi primi un telefon de la el, personal, şi vom stabili împreună întâlnirea cu doctorul. Din nou impresionant, din nou hotărâtor: urma să aştept data de 6 septembrie, căci n-aveam unde să găsesc un specialist mai bun.

Doar că, de data asta, mi-am luat o măsură de siguranță. Sau, mai degrabă, am acceptat ca Adela să ia această măsură. Printr-o prietenă a ei din copilărie, Oana, acum medic anestezist în Cluj, puteam să ajung la cei mai buni medici de acolo. Căci, măcar prin faptul că lucra în domeniu, ştia care sunt cei mai buni. Am acceptat deci ca Adela să ia legătura cu vechea ei prietenă. Şi să-mi facă o

programare după data de 6 septembrie, în caz că lucrurile n-aveau să meargă bine aici, în Iaşi.

Sigur că a trecut şi ziua de 6 septembrie, fără să mai primesc un telefon din partea spitalului. Pe data de 11, eram deja în Cluj. Pe data de 13, am fost operat de un chirurg care chiar mi s-a părut excepțional, iar despre el voi mai scrie, cu siguranță, în zilele sau săptămânile următoare. La fel cum voi scrie despre Oana, prietena din copilărie a soției mele şi, mai cu seamă, omul nemaipomenit care m-a însoțit în povestea asta a mea, care m-a ajutat enorm şi căruia ştiu deja că n-o să am niciodată prilejul să-i arăt toată recunoştința ce i s-ar cuveni.

Deocamdată însă, ca să închei acest prim capitol, o să mai zic că, în Cluj, mi s-a spus că operația ar fi trebuit făcută de mult, chiar dacă ar fi fost vorba despre formațiuni benigne. Tot acolo am aflat că un medic cu cap, mai ales unul căruia i-ai atras atenția că ar putea fi vorba despre un cancer limfatic apărut în urma unui tratament pe care-l iei, ar fi trebuit să mă sfătuiască să renunț imediat la respectivul tratament sau măcar să discut cu medicul meu reumatolog despre asta. Nerenunțând la tratamentul respectiv, e foarte probabil ca el să fi contribuit din plin la modificarea accelerată a acelor aşa-

zise adenoame pleomorfe, de fapt la creşterea accelerată, cum aveam să aflu, a limfomului. Căci, revin cu explicația, în ziua operației nu mai erau doar două formațiuni, ca în urmă cu două luni, când făcusem ecografia şi tomograful. Ci opt. Iar ganglionii din jur nu erau normali, cum arătase acelaşi C.T., ci erau modificați, aşa că au trebuit eliminați la rându-le. În numai două luni s-a petrecut transformarea. În cele două luni în care am fost amânat de celebrul chirurg din Iaşi şi de managerul unui spital particular. Are rost să mă mai întreb oare care ar fi fost situația mea dacă aş fi mers pe mâna specialistului numărul unu al Moldovei în medicină oro-maxilo-facială şi aş fi aşteptat şase luni, „ca să vedem cum evoluează”?

Capitolul 2

M-am tot străduit să mă conving de-a lungul ultimilor ani, pe măsură ce-am adunat boli mai mult sau mai puțin importante, că am nişte limite ale suportabilității foarte generoase, chiar spectaculos de elastice. Dacă lucrurile stau într-adevăr aşa, iar autoconvingerile mele n-au fost doar nişte exerciții de bravadă față de mine însumi, trebuie să recunosc că perioada în care mă aflu îmi arcuieşte rău de tot limitele astea. După a doua şedință de chimio, observ că citostaticele nu se mărginesc să respecte

hârtiile cu informații calde şi instrucțiuni empatice pentru cei care au boala asta, ci par a-mi fi trezit destule afecțiuni anterioare. Ştia ce ştia vesela şi, în fond, simpatica asistentă din Cluj când m-a încurajat aşa cum s-a priceput să mă încurajeze. În ultimele două zile, de pildă, aproape tot ce am mâncat a coborât în stomac parcă doar pentru a se transforma în dureri. Care mă trimit pe balcon, ca să fumez chircit, cam două treimi din noapte. Mă aflu de peste două ore într-un asemenea moment, altfel n-aş fi scris despre asta. E puțin înainte de ora trei, am băut o cană mare cu cafea, căci e singurul „medicament" care-mi temperează oarecum nebunia stomacului, şi, vag mai liniştit, pare-se că am venit să mă plâng pe-aici. N-o s-o fac însă prea mult, pentru că, dacă aş lăsa din mână hățurile autocompătimirii, cum aproape c-aş fi tentat s-o fac, povestea asta a mea n-ar mai avea cine ştie ce şanse de viețuire. Îmi închipui c-aş avea eu însumi destulă rațiune ca s-o încui, într-un asemenea caz, în vreun *folder* din computerul propriu, în exact acela-n care am adunat alte, numeroase, eşecuri ale scriiturii proprii. Şi pe care-l deschid din când în când doar când mă apucă vreun chef să râd de mine însumi.

De fapt, ştiind că, după ce am băut atâta cafea, n-o să-mi pot continua noaptea-n pat, întrucât îmi cunosc deja

prea bine tavanul dormitorului şi nu mă mai atrage să-l studiez în lumina nelămurită a felinarelor de-afară, am venit la computer ca să-mi treacă vremea până spre dimineață. Cu gândul să scriu despre faptul că urmează să plec spre Frankfurt, pentru târgul de carte desfăşurat acolo. Unde sunt prezent, an de an, din 2005. Şi unde n-am putut refuza să plec nici de astă dată, deşi, spuneam, încă nu m-am dumirit prea bine cum stă treaba cu efectele chimioterapiei. Mă rog, despre asta voiam să scriu, dar am început prin a crea un mic context şi m-am trezit deturnat chiar de el. Mai exact, m-a deturnat unul dintre cuvintele din prima frază. Am scris aşa: „pe măsură ce-am adunat boli mai mult sau mai puțin importante", iar ultimul cuvânt, altfel perfect banal, m-a făcut să râd. Pentru că s-a transformat instantaneu într-un fel de madlenă, trimițându-mă spre o altă poveste, auzită tot în Cluj. Următoarea.

Într-un spital se internează o doamnă. Relativ tânără, foarte cochetă, adică doamnă în tot înțelesul cuvântului, cu un aer intelectual. Vine momentul vizitei medicale. Doctorul, înconjurat de rezidenți, o chestionează cu privire la simptome, femeia îi răspunde cu toate amănuntele necesare. Apoi, o întrebare firească din partea doctorului, care însă caută să nu meargă prea mult în detalii, pentru

a nu o pune pe doamnă într-o situație neplăcută. Aşa că îi zice: „Dar îmi puteți spune cum e menstruația?”. Doamna, surprinsă, nu pare a înțelege exact ce vrea doctorul să ştie. Aşa că omul o lămureşte: „Vreau să aflu dacă e importantă sau nu”. Doamna priveşte în jur spre rezidenți, apoi spre doctor, îşi îngustează ochii a profunzime şi-i zice cu o urmă de superioritate bărbatului: „Dar dumneavoastră ce credeți, domnule doctor, o fi oare menstruația importantă pentru femei sau nu?”. Medicul nu se mai poate abține şi râde. Rezidenții nu se mai pot abține şi chicotesc. Doamna nu prea înțelege şi se supără puțin. Medicul se recompune profesional şi-i explică: „Nu căutam un răspuns filosofic, ci doar unul fiziologic”. Şi, renunțând la teama de a fi prea explicit, adaugă: „Mă refeream la menstruația dumneavoastră, doamnă”.

Cam aşa stau lucrurile şi cu bolile mele mai mult sau mai puțin importante. Depinde de unghiul sub care le pun. Din cel filosofic, parcă ar putea să se înghesuie pe undeva prin textul ăsta. Din celălalt, hai să-i zic tot fiziologic, parcă ar fi de dorit să rămână totuşi acolo unde sunt, adică în corpul meu. Mă rog, sună de-a dreptul prost, căci ar fi excelent dacă ar putea să dispară şi de-acolo, însă asta nu prea ține de dorințe. Aşa că nu-mi rămâne decât să mă descurc cu ele.

Dacă tot am ajuns însă aici, în loc să-ncep să merg către Frankfurt, să mai spun totuşi că, în afara durerii abdominale, mă aflu-n zilele bune ale perioadei de două săptămâni dintre administrări. Hârtiile cu informații calde şi instrucțiuni empatice pentru pacienți, amintite anterior, îți spun cam aşa: te vei simți rău timp de câteva zile după fiecare administrare, apoi lucrurile intră într-un fel de normalitate. După a doua administrare, sunt într-o bună măsură de acord cu ele, cu acele hârtii. Am pus deja deoparte Emendul, Emetixul şi Emetinul, ba chiar, ca să variez puțin clasa de cuvinte emetice, am lăsat undeva pe noptieră, dincolo de mormanul compus din banane-mere-ceaiuri-şi-iaurturi, şi Granisetronul. Până data viitoare. Când va fi la fel sau altfel, habar n-am, nu-mi mai permit să-mi imaginez. Pentru că, spre exemplu, tocmai fiindcă am citit acele instrucțiuni cu mare atenție înaintea primei şedințe, m-am aşteptat la ceva. M-am aşteptat să am grețuri, de pildă. Şi mi-am amintit de momente în care mi-a fost rău în felul ăsta, aşa că am ştiut ce înseamnă. Necazul e că tratamentul cu citostatice a fost introdus doar de-un pic mai mult de jumătate de secol, aşa încât oamenii n-au avut încă timp să inventeze cuvinte potrivite pentru a descrie unele stări induse de el. Grețurile sunt grețuri, e adevărat, dar cum să explici că le simți venind

nu doar dinspre stomac, aşa cum ne-am obişnuit să le recunoaştem, ci şi dinspre piele, dinspre vene, dinspre muşchi? Cu ce cuvânt descriptiv să le acoperi? La fel oboseala pomenită în hârtii. Oricine cunoaşte starea de oboseală. O acceptasem, ştiam că va veni. E mai greu s-o numeşti însă aşa atunci când ai senzaţia că oasele ţi s-au făcut mercur şi ţi se scurg spre-afară, lânced şi magnetic, conduse de gravitaţie în căutarea orişicărui pliu pe care te aşezi, a orişicărui spaţiu gol din suprafaţa pe care o acoperi cu corpul tău. Şi sunt mai multe asemenea cuvinte trecute în acele foi care se străduiesc să definească, fără repere reale, stări ale bolnavului. Dar mă opresc, căci mă las atras de propriile slăbiciuni în ceea ce spuneam că nu vreau să mă las atras. În descrieri ale reacţiilor mele. E inutil, pentru că nu toţi simt la fel. E inutil, pentru că te plasează într-o complet nefolositoare şi, până la urmă, jenantă autocompătimire. Şi e cu atât mai inutil cu cât scriu despre asta într-un moment în care am lăsat deoparte Emendul, Emetixul şi Emetinul, ba chiar şi Granisetronul, iar descrierile mele prosteşti nu mă fac decât să simt iarăşi nevoia acestor medicamente.

E cu atât mai inutil să-ţi închipui cum va fi dacă vei avea vreodată boala asta. Pentru că au fost în familia mea câteva cancere, am trăit permanent sub presiunea ei. Iar

presiunea te obligă uneori să te întrebi: cum ar fi dacă aş fi eu? De fapt, în privința asta mintea mea s-a jucat întotdeauna de-a inevitabilul, nu de-a condiționalul, aşa că întrebarea mea a fost: cum va fi când voi fi eu? Şi m-am închipuit oricum, numai aşa cum sunt acum nu. Nu m-am gândit că, în fond, viața nu ți se schimbă decisiv: vei avea aceleaşi idei stupide, vei reacționa exact la fel de prost cum reacționai întotdeauna la felurite vorbe sau întâmplări ori la fel de deştept la alte vorbe sau întâmplări. Îți vei face planuri exact la fel cum ți le făceai înainte. Te vei simți bolnav atunci când vei avea starea care să-ți amintească asta şi sănătos în tot restul timpului. Vei aştepta cu acelaşi interes rezolvarea misterului vreunui serial TV care, altfel, ştii că va mai avea, cel mai probabil, încă vreo sută şi cincizeci de episoade, deci s-ar putea să se termine peste cel puțin zece ani. Sau, dacă joci *Clash of Clans* pe telefonul mobil, cum fac eu, vei fi la fel de nerăbdător să construieşti, să-ți dezvolți oraşul, toate astea cu un singur scop: de a-l duce pe cea mai înaltă culme de civilizație şi forță militară, deşi ştii foarte bine că asta s-ar putea produce peste trei sau cinci ani. În imaginația mea, precedentă îmbolnăvirii, nu-mi acordam nici o şansă la normalitatea de-acum: nu puteam să mă văd altfel decât ca pe-un soi de martir care, în ciuda

permanentului chin, va trebui să se prefacă normal. Şi zâmbesc, pentru că e de zâmbit: nu am mai multă tristeţe în mine decât înainte. Sunt, de fapt, exact la fel de banal ca întotdeauna. S-au schimbat doar privirile celorlalţi, ale celor, puţini deocamdată, care ştiu. Numai că eu nu merit privirile astea, iar ei habar n-au că nu le merit. Pentru a avea dreptul la asemenea priviri, ar trebuie să fii măcar un pic martir. Nu e deloc cazul.

Eu nu port nici un război. N-am deschis nici un front. Nu duc nici măcar vreo luptă amărâtă-n doi. Eu aştept, atât. Şi, între timp, în această aşteptare, s-ar putea să fiu doar, recurg la sintagma asta tocită pentru că mi-e utilă, eroul propriului ridicol. Şi-aş da un prim exemplu în sensul ăsta, anume reacţia mea în momentul în care am aflat diagnosticul, rostit la telefon cu multă precauţie şi cu regret real de prietena din copilărie a soţiei mele. A fost decentă, la reacţia mea mă refer, aşa cum cerea contextul. Dar gândul care a apărut imediat şi s-a dovedit covârşitor în primele minute de după veste a fost ăsta: „E cam aiurea, dar măcar o să slăbesc în sfârşit şi eu!”. Şi nu eram autoironic, nu era o formă de a mă motiva. Iar una dintre preocupările mele de-atunci încoace, în fiecare dimineaţă, e să mă urc pe cântar, în speranţa că mă voi mai înveseli cu două sute de grame. În minus, bineînţeles.

Îmi accept ridicolul încercând să mă conving că mulți alți oameni, chiar dintre cei pe care-i admir, au sau ar putea avea în intimitate, măcar într-o intimitate asemănătoare celei prin care trec eu acum, acelaşi tip de ridicol. Cred că ne luptăm cu felul nostru de a fi, având de partea cealaltă a balanței modelele pe care ni le oferă societatea. Nu ştim însă ce s-a petrecut cu adevărat în interiorul acelor modele, căci le primim gata încărcate cu morală. Admirăm sau compătimim ceea ce ne închipuim noi că merită admirat sau compătimit. Iar ăsta e un tip de ficțiune, aşa încerc să-mi spun, care nu ține doar de scriitori.

Observ, ajuns aici, că am uitat complet de târgul de carte din Germania. Mi-am imaginat că voi scrie despre ceva şi am ajuns să scriu despre cu totul altceva. Aşa stă treaba uneori cu închipuirile astea: lucrurile se pot schimba fundamental de la un simplu cuvânt scăpat într-o frază. Un cuvânt ca un virus într-un program de computer. Pentru imaginație, în general, nu s-a inventat încă vreun *firewall* sau vreun antivirus, aşa că în ea stau mii de cuvinte cu acelaşi potențial de deturnare a poveştii.

E încă noapte şi asta e scuza mea pentru metafore mai mult sau mai puțin inspirate. Mâine plec spre Frankfurt.

*

Deşi nu-s ieşean prin origini, căci m-am născut în Bucovina, la Rădăuți, aş prefera să vorbesc frumos despre oraşul ăsta în care locuiesc de atât de mult timp deja. Sau, ca să nu mă îndepărtez de adevăr din punct de vedere strict tehnic, oraşul în care am locuit, aşa cum am spus, până-n urmă cu un an. Când ne-am retras la opt kilometri de marginea lui, cumpărându-ne o casă în satul Breazu. Contaminat deci în timp cu un soi de patriotism local, nu m-am simțit confortabil să răspund, în primele zile clujene, mai multor mirări ale unor pacienți sau chiar ale unor angajați ai Institutului Oncologic cu privire la alegerea făcută de mine. Mai exact, la întrebarea asta, rostită în diverse moduri: „Dacă sunteți din Iaşi, de ce n-ați rămas să vă tratați acolo, căci e un centru medical la fel de bun?". O întrebare fără urmă de reproş, venită doar dintr-o normală curiozitate, de vreme ce pentru aproape oricine diferența dintre Cluj şi Iaşi, din punct de vedere medical, se face doar prin raportul cu distanțele: dacă eşti din Moldova, vei alege în mod firesc să te tratezi la Iaşi, dacă eşti ardelean, o să vii în Cluj pentru că nici nu poți lua în calcul altceva, la fel cum, dacă eşti din sud, vei căuta mai degrabă Bucureştiul, deşi o soluție ar fi şi Timişoara.

Cel puțin teoretic. Aveam să întâlnesc însă, de-a lungul perioadei petrecute în spitalul clujean, mulți moldoveni sau bucovineni. Nici un ieşean, e adevărat. Dar, când eşti din Suceava, spre exemplu, şi te despart de Iaşi numai două-trei ore de drum cu maşina, în timp ce Clujul e undeva la cinci-şase ore, iar tu alegi totuşi a doua destinație înseamnă că există undeva în parcursul ăsta un răspuns nu foarte convenabil Iaşiului.

Nu vreau să rămân însă prea mult în zona asta a poveştii. E clar, am explicat deja de ce am ajuns eu la Cluj. Fiecare pacient îşi are propria explicație, mai mult sau mai puțin subiectivă. Şi, în ceea ce mă priveşte, ar fi nedrept să nu pun rapid într-o balanță echilibrată aici, fie şi în trecere, destulele ocazii, prea multe poate pentru mine, în care am avut prilejul să laud competența unor medici ieşeni: de la operația la ochi pe care am făcut-o pe când aveam puțin peste douăzeci de ani şi am venit la control cu o întârziere de trei zile, cu ochiul spart în trei locuri şi infectat, iar medicul l-a salvat aproape fără urmări vizibile, trecând apoi prin toate cele aferente spondilitei anchilopoietice, unde iarăşi am avut şi am parte de un medic extrem de bun, ajungând la operația de polipi amintită deja, făcută tot fără vreo urmare, ca să nu mai amintesc despre toate situațiile în care am ajuns în

spitale cu membri ai familiei sau cu alți oameni apropiați mie. Nu pot generaliza, altfel spus. Nu vorbesc despre medicina ieşeană *versus* cea clujeană, căci ar fi o prostie.

Vorbesc însă despre situația de-acum, iar dacă e să-mi permit o ultimă generalizare, asta s-ar referi la o diferență de atitudine a personalului medical: în Cluj, cel puțin în spitalul în care am fost eu internat, ți se zâmbeşte mult, ți se explică, iar oamenii au răbdare. Şi nimeni nu țipă la pacienți. Ține de experiența fiecăruia dacă poate spune acelaşi lucru despre personalul spitalelor ieşene. Experiența mea nu-mi permite, din păcate, să zic asta.

Şi închei subiectul, pentru că el era util, de fapt, doar ca scurtă introducere în partea clujeană a poveştii mele. Ca să ajung aici, adică: eu, pe unul dintre cele patru paturi ale salonului, medicul care avea să mă opereze, aşezat pe patul de vizavi, explicându-mi cum va sta treaba. La vreo două ore după consultația inițială, la vreo oră după internare. Şi cu bucata asta de discuție care mi-a rămas bine marcată în minte:

— Să ştiți că mi-am dat doctoratul chiar în parotidă, aşa că sunteți pe mâini bune. Aveți internet pe telefon?

I-am confirmat dând din cap.

— Atunci puteți căuta chiar dumneavoastră pe Societatea Europeană pentru Oncologie Medicală şi-o să

vedeți acolo că sunt listat cu cele mai bune rezultate din România pe parotidă. Chiar ştiu ce fac, aşa că rezolvăm cu siguranță problema.

O asemenea afirmație se poate face în multe moduri, dar la extreme ea poate suna fie mult prea emfatic, fie foarte încurajator pentru pacient. Chirurgul n-a lăsat, în tonul vocii sale, nici cea mai vagă urmă de emfază. Felul în care a zis-o a fost foarte liniştitor şi mi l-a făcut imediat simpatic. Fraza asta: „Chiar ştiu ce fac, aşa că rezolvăm cu siguranță problema" cam arăta a palmă retorică dată altei fraze pe care o auzisem nu cu multă vreme-n urmă în Iaşi: „E adevărat că sunteți un pacient care, prin istoric, l-ați putea pune în dificultate şi pe cel mai bun medic din România". N-aveam neapărată nevoie de cel mai bun medic din România, ci doar de unul care ştie ce face.

Am rămas singur în salon, încrezător, fără vreo emoție. Iar peste încă o oră, eram condus spre camera de anestezie. O să mai zic aici că frica mea de anestezie generală n-a fost, până în urmă cu câțiva ani, aceea pe care o au deseori oamenii puşi în situația asta, anume că nu se vor mai trezi. Eu mă gândeam doar, cu spaimă şi suficient de absurd, că anestezia nu va prinde şi voi simți totul. Nu-i sunt deloc de folos minții tale, în privința asta, filmele sau istoriile senzaționaliste în care ți se prezintă

câte-un caz ieşit din comun, din care afli fie cum pacientul urlă fără voce simțind toate tăieturile, fie cum spiritul lui se ridică pe la nivelul reflectoarelor din sala de chirurgie şi, plutind pe-acolo, îşi vede trupul ciopârțit de medici în timp ce el îşi exersează, imponderabil, groaza. Evident că le citeşti ca pe nişte tâmpenii colosale, evident că ştii, de fapt, că-s doar poveşti inventate de presa clickoidă, dar subconştientul le reține cumva.

Şi nu mi-a fost de folos, trebuie s-o recunosc, nici o anume poveste personală. Când, în urma unei sinuzite extinse, undeva pe la începutul anilor 2000, am ajuns să fac o meatotomie, cam aşa i se spunea. Sau, mai pe limba pacienților, o gaură pe undeva prin oasele maxilarului, care să elibereze sinusurile. Din păcate, istoria e una de asemenea ieşeană, aşa că o să-ncerc să trec cât pot de repede peste ea: ajuns atunci la spital, am fost informat că anestezistul lipseşte, e în concediu. Dar chirurgul m-a asigurat că mi se vor administra calmante foarte puternice, aşa că nu voi simți nici urmă de durere. Am luat acele calmante. În scurt timp, întins pe masa mobilă care mă ducea spre sala de operații, îi făceam semne victorioase Adelei, cu colțurile zâmbetului atingându-mi urechile. Nu eram chiar nebun, deşi aşa păream, ci doar drogat. Peste două ore, aveam să apar, îşi aminteşte şi azi

Adela, cu ochii ieşiți pe jumătate din orbite, cu fața tumefiată şi, bineînțeles, îngrozit de tot ceea ce se petrecuse-n sală. În ciuda asigurărilor anterioare ale chirurgului, veselia mea năucă avea să se transforme la scurtă vreme după începerea meatotomiei într-un chin spectaculos. Zic spectaculos pentru cÄƒ, dincolo de durerile greu de suportat pe care le presupunea gÄƒurirea, cu ceea ce mi s-a pÄƒrut a fi un fel de daltÄƒ chirurgicalÄƒ, a oaselor mele, procedeu care mÄƒ fÄƒcea sÄƒ-mi simt permanent craniul sub o presiune ce putea provoca oricând colaps, aşa că mă vedeam cu oasele țâşnind de sub piele în toate părțile capului meu, dincolo de toate astea, ziceam, exista şi-un element comic, în toată drama momentului, pe care-l crea în mod repetat medicul chirurg. Adică, după ce se cocoța practic pe mine şi, cu dalta amintită, pe care aveam impresia că o introducea cumva prin nas pe sub pielea obrazului, începea să apese din răsputeri asupra osului, i se întâmpla să aibă ghinion: din când în când, metalul aluneca pe os. Ceea ce-l făcea să exclame cam aşa: „Futu-i gura mă-sii de treabă, ce os al dracului ai!”. Sau cam aşa: „În pizda mă-sii, numai eu am norocul să dau peste pacienți dintr-ăştia!”. Sau, după vreo oră de chin al său, cam aşa: „Să-mi trag palme dacă nu-mi vine să renunț, că n-am ce-ți face!”. Nu, nu inventez

nimic, ba chiar am ocolit vreo două-trei înjurături ceva mai colorate, pentru că nu-s într-atât de dispus să renunț la decență aici, chiar dacă n-aș da decât niște citate. Nu inventez nimic, doar că, repet, ne aflam pe la începutul anilor 2000, adică într-o perioadă în care, în România, mai existau urme pronunțate de Ev Mediu târziu. În fine: spre bucuria amândurora, a medicului și a mea, ba chiar și a asistentelor, maxilarul meu s-a milostivit și a cedat într-un final. Dar eu am rămas cu gândul că nu întotdeauna calmantele își fac datoria. Nu știam totuși decât teoretic că între o anestezie și niște calmante, fie ele oricât de puternice, diferența e enormă.

Spaima despre care am vorbit mi-a trecut după prima anestezie generală: cea presupusă de operația de polipi deja prea des pomenită aici. Atunci, când anestezistul m-a pus să număr de la zece în jos, am apucat să gândesc că asta nu mă va ajuta la nimic, așa că l-am întrebat oarecum prosteşte, dar foarte serios: „Și, dacă ajung la zero, ce fac, o iau înapoi în ordine crescătoare sau trec la cifre cu minus?”. Omul a zâmbit, mi-a zis că pot să-ncep numărătoarea. Și-mi amintesc clar cât de nemulțumit am fost că nu mi-a dat răspunsul, dar am început să număr: zece, nouă, opt. Și-atât. După câteva ore, m-am trezit la

reanimare, fără polipi şi fără să-mi amintesc dacă am apucat să gândesc cifra „şapte” sau nu.

Aşa că acum, în Cluj, fără nici un fel de spaimă, ci doar din curiozitate, mi-am propus să nu mă las atât de uşor târât în black-out, ba chiar mi-am antrenat conştientul timp de câteva minute să stea bine fixat în realitate până-n ultima clipă, ca să nu mă mai trezesc în situația de a mă întreba apoi dac-am gândit vreo cifră au ba. Mai pe scurt, mi-am propus să-mi bat recordul, să ajung cu numărătoarea măcar până la trei, dacă nu chiar la un victorios zero. Numai că medicul anestezist clujean nu mi-a cerut să număr nimic. În schimb, imediat după introducerea anesteziceIor, s-a apucat să-mi pună nişte întrebări cam cusute cu ață albă, în sensul că n-aveau cum să-l intereseze, căci îmi cunoştea foarte bine dosarul medical. De tipul: „Aveți patruzeci şi unu de ani?”; „Am înțeles că suferiți şi de spondilită anchilopoietică, aşa e?”. Pe astea două le-am reținut, la drept vorbind, pentru că, imediat după ele sau chiar în timp ce mi le adresa, mi-am dat seama că n-au legătură cu vreun interes real din partea lui, ci erau doar o încercare de a mă duce cu vorba până spre ieşirea din conştiență. Aşa încât, pentru că de la un aparat radio din încăpere se auzea melodia grecească *Den ginetai*, am început să mă concentrez asupra ei,

propunându-mi s-o ascult până la capăt. Am început chiar să şi râd când, peste vocea lui Elli Kokkinou, s-a auzit una bărbătească, a realizatorului emisiunii, care traducea versurile greceşti „Omos... Den ginetai, den ginetai...", prin „Salată... De vinete, de vinete...". Am râs, spuneam, şi am gândit că uite, deja durează mai mult decât numărătoarea inversă de la zece până la opt. Şi-am simțit că pot rezista şi mai mult, mult mai mult, îmi pot bate recordul la mare distanță, numai că, fix în clipa când gândeam asta, m-a săgetat o durere în partea dreaptă, aşa că i-am lăsat să se distreze singuri pe Elli şi pe realizatorul radio, cu vinetele lor cu tot, şi l-am întrebat pe medicul anestezist:

— E totuşi normal să mă doară atât de tare partea dreaptă a feței doar de la anestezic?

Numai că omul, cât timp mă concentrasem pe muzică, dispăruse din fața mea. În schimb, răspunsul a venit din dreapta, de la o asistentă care se aşezase pe scaun, lângă mine, fără s-o observ. M-a şi mirat, de altfel, căci apăruse din senin, ar fi trebuit măcar s-o observ venind, pentru că eram încă pe deplin conştient, preocupat doar de stabilirea unui record absolut de rezistență în lupta cu efectele anesteziei. Dar asistenta nu m-a lăsat să meditez în pace asupra aparației ei surprinzătoare, răspunzând, foarte ciudat, cam în felul ăsta:

— E normal. Domnul doctor a trebuit să taie destul de mult, să ştiți. A durat aproape trei ore. Dar v-am făcut calmante, imediat o să vă treacă.

Problema era că la radio cânta tot Elli Kokkinou, ajunsese deja la o reluare a refrenului, aşa că asistenta mi s-a părut complet dusă cu pluta şi am simțit nevoia să-i spun franc:

— Îmi pare rău, cred că e vorba de alt pacient, că mie abia mi s-a pus anestezicul. Ce tăietură? Tocmai vorbeam cu domnul doctor anestezist, era aici, în fața mea...

Ea a zâmbit, ceea ce m-a cam enervat. Şi m-am enervat chiar un pic mai tare când mi-am dat seama că îmi puseseră deja un pansament mare pe partea dreaptă a feței, cumva peste durerea pe care o simțeam, deşi era complet ilogic să acoperi o durere interioară cu un pansament, chiar înainte de operație. În fine, enervarea a culminat când l-am auzit din nou pe realizatorul emisiunii fredonând „Salată... De vinete, de vinete...” peste cântăreața greacă şi mi-am zis că numai efectul medicamentelor trebuie să mă fi făcut să găsesc amuzant, într-o prima fază, acest lucru. Apoi, ca să mă calmez, am început să număr, din proprie inițiativă, de la zece în jos.

S-ar putea să fi adormit undeva pe la minus treizeci sau, cine mai ştie?, poate chiar mai târziu. În mod cert,

destul de mult după ce coborâsem sub zero. Dar, evident, nimeni n-a mai ținut cont de asta. Pentru că, în realitate, operația se petrecuse cu mult înainte de a începe Elli Kokkinou să fie deranjată de umorul, până la urmă precar, al unui realizator radio din România. Iar eu nu simțisem, din cele trei ore ale ei, nici măcar o frântură de secundă.

După alte două ore, eram în salon. Din nou față în față cu medicul chirurg. Care mi-a explicat atunci, pe îndelete, dar cam ca la Radio Erevan, că cele două tumori cu care venisem erau de fapt opt. Şi că a fost nevoit să taie mult mai mult decât preconizase, pentru că ganglionii perfect normali din scrisoarea medicală adusă de la Iaşi erau de fapt inflamați, mulți şi extinşi.

— A fost o rezecție oncologică, mi-a spus. Ca să ne asigurăm.

N-a insistat asupra acestui „ca să ne asigurăm”. Şi nici eu nu am vrut să insiste. După mai bine de-o săptămână, când aveam să primesc rezultatul biopsiei şi să i-l comunic, mi-a zis că, în ciuda diagnosticului deloc plăcut, răsuflă oarecum uşurat. Pentru că, la cum a văzut el lucrurile când „m-a deschis”, s-a gândit la o posibilitate şi mai rea. Aşa, fiind vorba despre limfom, sunt şanse reale de vindecare. Şi nici atunci, la mai bine de-o săptămână

de la operație, n-am simțit nevoia să insist asupra acelei posibilități şi mai rele. Prin urmare, nu ştiu despre ce ar fi putut fi vorba. Uneori, e mult mai confortabil să te mulțumeşti cu ceea ce ți se oferă.

Capitolul 3

Ultimele zile mi le-am petrecut, în mare parte, în pat. Din motivul destul de justificat că ele au urmat celei de-a treia şedințe de chimioterapie. Izolat în propriul pat, nu-ți rămân multe de făcut: citeşti, te joci pe telefonul mobil sau te uiți la televizor. Am preferat televizorul în perioada asta, pentru că nu-l mai alesesem de mult. Sau, cel puțin, nu mă mai interesaseră de mult televiziunile de ştiri, căci mi s-a părut mai cinstit să-mi culeg informațiile necesare de pe net. În fine, revenind la televizor şi la canalele de ştiri, mi-a atras atenția la un moment dat o domnişoară reporteră care, reuşind să fie în acelaşi timp plată şi surâzătoare, recita de pe-o foaie un mic discurs despre copiii bolnavi de leucemie. Şi-l recita cumva triumfalist, cam în felul ăsta: „Dacă în trecut leucemia era considerată o boală mortală, tratamentele moderne fac ca astăzi peste optzeci şi cinci la sută dintre copiii bolnavi să-şi prelungească durata de viață chiar cu până la cinci ani!”.

Exact în punctul ăsta e momentul în care simt nevoia să las deoparte modestia şi să fac o mărturisire despre mine: printre multe defecte, am totuşi calitatea ca, atunci când mă enervez foarte tare în faţa televizorului, să nu pun mâna pe telecomandă şi s-o arunc spre ecran. Mă mărginesc doar să mă enervez foarte tare şi atât.

Acestea fiind mărturisite, revin la ştirea amintită mai sus. Fără să insist asupra faptului, altfel uşor de documentat, că leucemia, ca mai toate cancerele, are diverse stadii şi diverse tipuri de manifestare. Şi că procentul vânturat victorios pe post de acea reporteră diferă în funcţie de ele. M-am pus doar în locul părintelui unui copil bolnav de leucemie, care ar fi auzit ştirea. Oamenii sunt, în lumea asta mare, frumoşi sau urâţi, bolnavi sau sănătoşi, deştepţi sau proşti, buni sau răi. Oamenii mai pot fi, iar observaţia vine în folosul acestui moment al relatării mele, informaţi sau neinformaţi. Am întâlnit în spitalul oncologic un tip de vreo cincizeci de ani care, deşi tocmai îşi încheiase şedinţele de radioterapie, nu ştia încă pentru ce boală se tratează. Doar că avea nişte probleme cu gâtul pentru care a trebuit să facă „raze", apoi va trebui să facă „perfuzii", iar într-un final, o operaţie. Am stat de vorbă cu altul care-mi spunea, resemnat în urma unui diagnostic de stadiu incipient, deci

cu mari şanse de supravieţuire, că spitalul ăsta e degeaba, iar noi suntem aici degeaba, întrucât nimeni pe lumea asta, niciodată, nu a scăpat de cancer. Oamenii ştiu în general ce pot să ştie, nu întotdeauna ce trebuie să ştie. Părinţii, oameni ca toţi oamenii, sunt şi ei în mod diferit informaţi. Un punct comun pentru majoritatea părinţilor e însă faptul că-şi iubesc copiii, prin urmare se şi sperie îngrozitor atunci când viaţa acestora e în vreun fel ameninţată. M-am pus deci în locul unui părinte mai puţin informat, cu un copil bolnav de leucemie, care aude ştirea. Şi am aflat astfel, din gura plat-zâmbitoarei reportere, că merită să-mi trec copilul luni întregi, uneori zeci de luni, prin toate chinurile „tratamentelor moderne", că merită să-l văd suferind, cu părul căzut, cu urme dureroase de operaţii, cu pământiul ăla insuportabil pe chip, căci i-aş mai prelungi în felul ăsta chinul cu câţiva ani. Cu maximum cinci, mi-a zis reportera fascinată de binecuvântările medicinei moderne. La capătul cărora va muri oricum. Ce importanţă are că va muri tot copil? Avem o ştire de transmis, asta ne e meseria, deci să ne lipim un zâmbet profesional pe faţă şi s-o transmitem. Că e de bine.

Mai întâi m-am enervat. Apoi a apărut gândul că nu am întru totul dreptate să mă enervez. Şi că domnişoara aceea

este, într-un fel al ei, nevinovată. Pentru că mi-am amintit de ora în care am căutat eu însumi pe internet amănunte despre boala mea. Mi-am amintit că am intrat pe paginile virtuale ale multor ziare româneşti şi pe diverse alte site-uri. Şi mi-am mai amintit că m-am speriat la rândul meu. Pentru că mai toate dădeau, cu aceeaşi nonşalanţă, un prognostic identic. Va fi bine, îmi spuneau ziarele şi site-urile de ştiri, ai şanse bune să scapi dacă faci tratamentul corect, s-ar putea să apuci chiar încă cinci ani întregi. Aceiaşi cinci ani. Numai cinci ani.

Abia după vreo oră de temeri şi amărăciuni, m-am gândit că am învăţat totuşi cândva să citesc şi în limba engleză. Am început să caut informaţii prin zona respectivă. Şi nu mi-a luat mult să găsesc, într-adevăr, îngrijorătoarea formulă *five years survival rate*. Dar nu mi-a luat totodată deloc mult să găsesc, pe mai fiecare site vizitat, şi explicaţia, de astă dată neîngrijorătoare, a acestei formule. E una ce ţine strict de statistică. Cancerul se monitorizează, din punct de vedere medical, vreme de cinci ani. Dacă ai supravieţuit în perioada asta, nu ieşi din lume, ci doar din statistici. Mai clar spus: dacă întâmplarea face să ai norocul lui Matusalem şi, după cei cinci ani de monitorizare, să mai trăieşti încă nouă sute, aceşti nouă sute sunt irelevanţi pentru statisticienii

medicinei. Pentru a fixa un procent de supraviețuire, ei se limitează la primii cinci de după tratament. Căci aşa e statistica, are nevoie de repere ferme. Iar după cei cinci ani, te consideră definitiv vindecat.

O mare parte a presei contemporane a trecut însă, de-o bună bucată de vreme, peste necesitatea arhaică de-a înțelege despre ce scrie. Şi la ce i-ar folosi înțelegerea asta? Dacă ai sta să te gândeşti măcar câteva clipe la ce scrii, s-ar putea să pierzi ştirea, textul, articolul, intrarea în direct. Cum ar fi să te gândeşti, înainte de a anunța un părinte că-n maximum cinci ani chinuiți va trebui să-şi îngroape copilul, la felul în care-ar reacționa el auzind o asemenea tâmpenie? Ar fi dramatic, căci un astfel de gând te-ar obliga să pierzi ceva timp documentându-te, iar dacă ai intra doar pe site-uri româneşti, tot n-ai afla prea multe. Şi cine te plăteşte pentru oboseala documentării, cine-ți acoperă riscul de a rata, din acelaşi motiv, chiar intrarea în direct? Şi-apoi, la urma urmei, ce reporter adevărat dă ştiri pozitive întru totul? Care ar fi rostul lor? Viața e doldora de bucurii la tot pasul, lumea e un fel de leagăn al fericirii, aşa că măcar reporterul să-şi facă datoria, adăugând vieții şi lumii mica nuanță de negru atât de necesară. Chiar şi-atunci când negrul e alb, pentru că uneori se-ntâmplă ca până şi culorile s-o ia razna.

Dar până aici am vorbit despre prostie relativ inocentă. Există însă şi o altă formă de prostie, pe care n-o mai poți bănui de inocență, când ea se manifestă prin convingeri ferme exprimate public, susținute de argumente puerile, dar care se leagă cumva în logica emitentului. Un astfel de emitent e o vedetă de televiziune care, în era internetului, şi-a creat zeci de mii de admiratori pe rețele de socializare sau pe blogul propriu. Însă admiratorii trebuie ținuți aproape, ca să-ți aducă diverse tipuri de profit, prin declarații şocante, prin controverse, printr-un zgomot permanent, care-ți permite să rămâi în prim-plan. Aşa încât doamna cu pricina şi-a găsit în ultima vreme un subiect numai bun de utilizat în asemenea scopuri: cancerul. S-a folosit, mai întâi, de surse obscure pentru a spune un hotărât „nu" mamografiei, căci, şi-a asigurat dumneaei cititorii, mamografiile sunt de fapt menite a diagnostica în mod intenționat greşit cancerul la sân, pentru a aduce câştiguri fabuloase companiilor farmaceutice. Lucrurile-s simple din perspectiva ei: nu faceți analize, stați acasă, nu îmbogățiți sistemul, căci cancerul trece de la sine. Nu e o interpretare a mea, e ideea repetată a acestei vedete de televiziune, care şi-a permis chiar să susțină mai apoi, negru pe alb, că până şi „formele agresive de cancer par sa intre în remisie totală,

în timp, cu condiția să fie lăsate în pace”. Sigur că am întâlnit, din păcate, nenumărate stupizenii publice, unele emise chiar de doctori intrați într-o zonă obscură a vieții lor, care susțineau vindecarea cancerelor cu ceaiuri, în locul chimioterapiei. Dar, în cazul despre care am vorbit acum, aiureala e absolut năucitoare: nici măcar ceaiul nu e necesar pentru a te vindeca, ci doar statul acasă.

Oamenii de genul ăsta, prin calitatea propriilor manifestări publice, sunt atât de mărunți, încât pot începea fără probleme într-o proză foarte scurtă a lui Mroz.ek sau chiar într-una şi mai scurtă a lui Harms. Şi tot ar mai rămâne prea mult spațiu. N-ar merita, de fapt, să fie onorați de cuvinte, s-ar putea instala fără probleme în câteva semne de punctuație. Scriu asta cu o anume furie, recunosc, căci remarcându-le pofta de rating, în ciuda răului pe care-l fac, nu pot reacționa altfel. Şi-ar găsi suficient spațiu în câteva semne de punctuație, dar din păcate lumea contemporană le oferă libertatea de a exclama chiar şi de acolo după propria poftă. Şi aceeaşi lume contemporană, inventând satul global, creează posibilitatea ca exclamațiile lor să se audă peste tot, să atragă atenția a zeci de mii, poate chiar sute de mii de alți oameni. Printre care se află mulți precum cel amintit câteva paragrafe mai sus, care nu ştia ce înseamnă boala

lui, ci doar că trebuie să facă „raze” şi „perfuzii”. Adică oameni buni, oameni care-şi merită cu adevărat locul între semnele de punctuație, în cuvinte. Doar că se întâmplă să fie neinformați. Iar când află sau citesc chiar ei argumente precum cele ale vedetei amintite, care se acoperă de surse de presă la rându-le nenorocite, vor prefera să nu treacă prin toate chinurile chimioterapiei, vor prefera să creadă ceea ce o voce publică le spune să creadă. Aşa cum se vor găsi foarte mulți care, bând ceaiuri peste ceaiuri, recomandate cu aceeaşi forță publică de diverşi escroci, vor fi mulțumiți să aştepte minuni imposibile, ocolind în felul ăsta efectele unei proceduri aproape medievale, din punctul de vedere al urmărilor asupra organismului, precum chimioterapia. Dar altceva nu există, altceva nu avem, medicina e în punctul ăsta. Lumea va avea dreptul să disprețuiască public efectele teribile ale tratamentelor de azi abia când ele vor fi înlocuite cu altele mult mai blânde şi mai performante. Până atunci, a le respinge şi a vinde iluzii în locul lor e întru totul o crimă. Şi nu pot înțelege de ce nu s-a ajuns în zona legiferărilor ferme în privința asta.

Libertatea de opinie e esențială. Însă îşi are anumite limite, cu care sunt întru totul de acord. Nu ai dreptul, de pildă, să negi public Holocaustul, căci vor exista

consecințe legale. Şi mi se par perfect îndreptățite asemenea consecințe, căci negarea ororilor certe, atât de clar evidențiate de istorie, e o ticăloşie care poate crea alte orori.

Nu compar lucrurile, ar fi absurd, am dat doar un exemplu pentru a marca acele limite ale libertății de opinie. Şi revin: de ce nu s-ar supune unor legi asemenea ieşiri publice, ce pot face un rău catastrofal multor oameni care, din diferite motive, au un acces redus la informație? Sunt neimportanți acei oameni creduli tocmai din cauză că sunt prea creduli? E suficient să-ți spui că, până la urmă, accesul la orice informație e liber, deci lipsa unor cunoştințe e exclusiv problema lor? Nu contează diverse alte aspecte, printre care sărăcia, statutul social, pregătirea precară şi aşa mai departe? Sunt, o subliniez din nou, mai puțin importanți oamenii ăştia? Sau, pur şi simplu, ia oare în calcul cineva că inclusiv un om bine informat se află într-o stare psihică total diferită atunci când e nevoit să suporte urmările chimioterapiei, aşa încât riscă să prefere el însuşi, în momentele acelea de slăbiciune, o alternativă atrăgătoare, chiar dacă ea e de fapt doar o iluzie? Obişnuim să ne agățăm de iluzii neconvingătoare chiar în momente mai bune din viață

decât atunci când ne aflăm sub un tratament al cancerului.

Mi-s stranii rândurile de mai sus, le simt făcându-mi mie rău, prin nervozitatea lor aproape necontrolată, le simt făcându-i cărții rău, prin rostul lor strict publicistic. Dar fac parte din mine, asemenea tuturor celor deja scrise aici şi asemenea tuturor celor ce vor fi scrise în continuare, iar explicația asta poate fi uneori, măcar în ceea ce mă priveşte, de ajuns. Am preferat în zilele din urmă televizorul unor cărți, n-ar fi trebuit s-o fac. În loc să scriu despre oameni care şi-ar găsi un spațiu cât de mărunt prin prozele lui Mroz.ek sau Harms, ar fi fost cu siguranță mult mai plăcut să scriu despre aceşti doi scriitori, pe care-i admir atât de mult.

Încerc măcar acum, la finele notației, un ton mai concesiv. Chiar şi față de cei cărora le-am oferit un spațiu în nişte semne de punctuație. Şi-mi aduc în sprijin un citat dintr-un lingvist român renumit, Alexandru Graur. Căci cine ar putea să te ajute mai mult atunci când te-apuci să scrii despre semne de punctuație decât un lingvist? În *Mic tratat de ortografie*, am citit următoarele: „Oracolele celor vechi erau date în scris, în versuri; profitând de faptul că intonațiile nu puteau fi reproduse, preoții îşi redactau textul în aşa fel încât să poată fi citit şi

înțeles în feluri contradictorii, pentru ca nereuşita întreprinderilor să nu poată fi pusă pe seama sfaturilor greşite ale oracolului. Astfel, un grec care cerea sfat să plece într-o expediție a primit răspunsul: «Te vei duce te vei întoarce nu vei muri», ceea ce se putea înțelege ca: «Te vei duce, te vei întoarce, nu vei muri». Era deci un îndemn să întreprindă călătoria. În cazul unui eşec, cu care ocazie consultantul îşi pierdea viața, propagandiştii cultului puteau foarte bine să arate că ar fi trebuit să se citească astfel: «Te vei duce; te vei întoarce? Nu, vei muri»„.

Citatul arată prea bine cât de importante pot fi uneori, poate întotdeauna, semnele de punctuație. Totul e să nu fie puse în locuri nepotrivite. Aşa merg treburile în ortografie.

*

Am început să mă simt vinovat încă din ziua următoare operației, când starea mi-a permis să ies în parcul din curtea spitalului. În timp ce clădirea instituției e renovată şi oferă, cred, unele dintre cele mai bune condiții din România, parcul din curtea ei, locul menit să le dea bolnavilor iluzia respirației libere, nu e tocmai o oază. Câteva bănci înghesuite pe-o suprafață de vreo două sute

de metri pătrați, cel mult. Iar pe băncile alea, halate şi pijamale fără culori, acoperind brațe, picioare, trupuri pline de urmele bolilor şi-ale tratamentelor. Pacienți zgribuliți, încercănați, fragili. Pe care-i găseşti acolo în discuții cu rude, prieteni sau, cel mai des, cu ei înşişi.

Am coborât în parc ca să fumez, nu pentru că m-ar fi ajuns plictiselile sau tristețile în camera de spital. Dimpotrivă, cred că mă aflam încă în momentul ăla aproape euforic când ai impresia că totul a trecut, de vreme ce operația a trecut, şi te-ai ales cu un concediu perfect justificat, în care, în fine, o să ai tot timpul să lâncezeşti plăcut, să recuperezi lecturi peste lecturi şi să te gândeşti, cu toată tihna utilă, la ale tale. Fiind deci într-un asemenea moment, sentimentul de vinovăție a picat fix ca nuca-n perete, numai de el n-aveam chef atunci. Dar n-am avut cum să-l ocolesc şi nici, mai apoi, să-l păcălesc în vreun fel.

Eram în parc, la prima țigară a zilei, priveam fețele celor din jur şi a apărut din senin gândul că toți ceilalți, în afară de mine, au cancer. De fapt, nu chiar din senin. Pentru că mă luase cu frig, mi-am amintit ce-mi povestise o prietenă, cu ani înainte, despre o gafă făcută de ea într-un spital oncologic. Sora ei fusese internată acolo doar pentru nişte investigații. Trecuseră investigațiile, totul

ieşise bine. Acum, prietena mea venise să-şi ia acasă sora. A intrat în spital şi, mi-a povestit, primul lucru care a marcat-o a fost frigul de pe-un hol lung şi-ntunecos, la capătul căruia se afla salonul surorii ei. Când a intrat în salon, după salut, a exclamat nevinovat, dar suficient de puternic pentru a fi auzită de toți ceilalți pacienți: „Vai, dar ce cancer e aici, nu ştiu cum rezistați!”. Nu-s convins că limba română acceptă în general sensul ăsta al cuvântului, dar în Moldova se foloseşte uneori pentru a defini, cam stupid-metaforic, un frig puternic. Cred c-am intrat şi eu de multe ori clănțănind în vreo încăpere încălzită, venind de la minus câteva grade, cu constatarea: „E un cancer afară de-ți îngheață mintea”. Sau ceva de genul. Într-un spital oncologic parcă e totuşi mai puțin potrivit să te joci în felul ăsta de-a limba română.

Aşa a apărut deci vinovăția, la prima țigară fumată în parcul spitalului: mi-a venit să râd amintindu-mi întâmplarea povestită de prietena mea. Şi-n clipa aia veselă mi-am dat seama că sunt singurul de-acolo, din parc, care nu are cancer. Cel puțin nu unul confirmat, de vreme ce rezultatele biopsiei aveau să vină peste mai bine de o săptămână. Iar cât timp era neconfirmat, mintea mea se rezuma să-mi vorbească despre adenoame pleomorfe, despre tumori benigne, nicidecum despre ceva în plus.

La a doua țigară, m-a cuprins şi-un soi de panică: dacă vreunul dintre bolnavi avea să intre în vorbă cu mine? Ce puteam să-i spun? Cum să recunosc în fața lui ceea ce deja începusem să accept, anume că mă aflam cumva fraudulos în spitalul ăla, un fel de bolnav închipuit printre bolnavi adevărați? Zile întregi, mai apoi, m-am simțit de-a dreptul asuprit de inscripția din fața parcului, de deasupra uneia dintre intrările în spital: „Institutul Oncologic «Prof. Dr. Ion Chiricuță»„. Stătea acolo de-a naibii, pentru a-mi aminti permanent minciuna în care mă aflam. Ca să evit discuțiile cu alți pacienți, am stins a doua țigară pe la jumătate şi m-am grăbit spre salonul cu patru paturi în care stăteam deocamdată singur, în condiții foarte bune, în timp ce alte saloane erau pline cu bolnavi adevărați. Şi-apoi, în ziua aceea, am fumat alte țigări undeva în lateralul parcului, la o distanță cât mai asiguratoare față de alți pacienți.

În fiecare dimineață, la ora şase, se deschideau uşile spitalului. În fiecare dimineață, la ora cinci şi jumătate, uneori mai devreme, eram în fața unei uşi încă blocate, cu pachetul de țigări în mână, fremătând. Aşa s-a întâmplat şi-n ziua a treia: am ieşit, încă nu se-arătau prea luminos zorile, m-am aşezat pe-o bancă. Eram singur. Şi-am stat singur vreo cinci minute, până când în parc a intrat un alt

pacient, un bărbat aproape chel, de vreo şaizeci de ani, poate mai mult. L-am privit cu îngrijorare cum trece pe lângă prima, a doua, a treia bancă. Şi cum vine hotărât către ultima, cea pe care mă aflam eu. S-a aşezat tăcut lângă mine, spunându-mi abia apoi „bună dimineaţa”. Şi-a aprins o ţigară. După care m-a privit lung, parcă pentru a măsura astfel pansamentul ce-mi acoperea o bună bucată de faţă, pornind de pe la jumătatea scalpului, coborând apoi cu traverse de leucoplast peste ureche şi-acoperindu-mi într-un final tot gâtul pe partea dreaptă. N-aveam cum să mă feresc de privirea lui, nici de oftatul care i-a urmat, unul venit din adâncurile rărunchilor. Şi nici de mila lui n-am avut cum să mă ascund, o milă pusă şi mai mult în evidenţă cu un clătinat amar din cap. Şi-apoi:

— Săracu’ de matale, ce te-au hăcuit ăştia... Asta e, ce să-i faci cu boala dracului? Eu măcar sunt bătrân, dă moartea peste mine când vrea ea. Da’ matale, aşa tânăr, să ai necazul ăsta. Of-of-of şi ‘ai de mine!

Am evaluat repede ce spusese: nici o referire directă la cancer, chiar dacă ceva-ceva se înţelegea din expresia „boala dracului”. Dar încă stăteam bine, încă puteam să-mi merit cât de cât compătimirea. Până la urmă, operaţia era una destul de serioasă, oareşce motive justificate de milă din partea omului de lângă mine, fie ele atât de

sumare, tot puteam să accept. Cel puțin mă străduiam să mă conving de asta tocmai pe când el, cu prea mare chef de vorbă, adăuga:

— Da' cu țigara cum ți-i? O s-o laşi deoparte? Că la boala asta a noastră n-avem voie să fumăm. Ştii, nu? Numa' că dracu' e-n noi, nu ne lasă. Chiar dacă avem cancer, ne îndeasă-n gură mahoarca, c-aşa îi place lui. Futu-i gura mamii lui de drac şi futu-i gura mamii ei de boală!

Pomenise cuvântul. Iar mie-mi rămâneau doar câteva secunde la dispoziție pentru a-i spune, cinstit, că eu nu am chiar boala dracului sau măcar că nu ştiu încă dac-o am sau nu. Numai că mintea mea, în situații dintr-astea, se-apucă să analizeze prosteşte, să vrea să repare lucruri care încă nu-s de reparat, aşa că întârzie să aibă o reacție. A întârziat şi-atunci, iar când mintea mea întârzie, gura nu se-apucă să vorbească de una singură. În general, ăsta e un lucru bun. În cazul acela însă, aş fi preferat să spun orice, numai să mă aud spunând ceva. Când însă omul a continuat să-mi vorbească, mi-a fost clar că minții sem deja. Pierdusem momentul mărturisirii, îl închisesem undeva într-o zonă stupidă a minții mele, aşa că de-acum nu mai aveam ce să fac decât să rămân în joc.

— Am făcut şi raze, mi-a zis. După raze, chiar trebuia s-arunc ţigara. Da' n-am putut. Mata' ai făcut raze?

Am dat din cap că nu.

— Da' dintr-ălelalte? Otravă dintr-aia, chimioterapie.

Aceeaşi mişcare din cap din partea mea.

— Aha, le faci musai după operaţie atunci. Că unii le fac înainte, alţii după. Eu am făcut raze ca să se micşoreze tumoarea dracului din mine. Da' operaţia încă aşteaptă. Nu ştiu, zilele astea, nu mi-a zis doctoru' clar când.

N-am mai dat în nici un fel din cap, concluzia era a lui. M-am ridicat, în schimb, şi i-am spus, cu o voce pe care oricine ar fi trebuit s-o simtă evazionistă, că trebuie să fug în salon pentru că medicul îmi ceruse să nu stau mult afară, voia să discute cu mine. Ce mai conta o asemenea minciună pe lângă aceea pe care tocmai o lăsasem să se desfăşoare?

Aşa, pe lângă vinovăţie, mi-a apărut ruşinea. Care a creat, în zilele următoare, momente nu neapărat vesele, chiar dacă de râs. Mai întâi, faţă de bărbatul aproape chel, de peste şaizeci de ani, de care realmente fugeam. Coboram la câte o ţigară, privind continuu spre uşa pe care-l văzusem ieşind prima oară, iar atunci când îl vedeam apărând, îmi stingeam ţigara indiferent dacă abia o aprinsesem şi o tuleam în direcţia opusă. Fie intram pe o

altă uşă în spital şi mă trezeam în faţa chioşcului de unde toţi bolnavii îşi făceau cumpărăturile, luând şi eu vreo eugenie sau un suc doar aşa, pentru că trebuia, fie mă îndepărtam de parc şi mă uitam cu maxim interes la maşinile ce treceau pe stradă, din când în când urmărind cu coada ochiului acţiunile celui cu care nu voiam să mă întâlnesc. Iar dimineţile, imediat după ora şase, nu mi le petreceam fumând în parc, ci undeva în lateralul lui. Abia când se adunau şi alţi oameni, îndrăzneam să vin spre o bancă, privind însă încontinuu spre uşa cu pricina.

O singură dată m-a mai prins cu garda jos, păcălindu-mă cumva: îşi terminase ţigara şi intrase, aşa că am făcut eroarea de a veni pe-o bancă şi de a mă relaxa. S-a întors însă, fără să-l observ, căci îşi uitase pachetul chiar pe banca alăturată celei pe care mă aşezasem eu liniştit. Evident că, ajungând lângă mine, m-a salutat binedispus:

— Ehe, ce mai faci? Ţi-au zis ăştia când te bagă la raze?

Am dat din cap cu mare greutate, pentru că cerul îmi căzuse-n creştet şi mă apăsa, iar el a continuat:

— Parc-ar fi secretu' dracului, nu alta. Nici mie încă nu mi-a zis nimeni când mă bagă la operaţie. Zici că-i Sereiu' aici-şa, nu spital.

Am sărit de pe bancă şi-am început să mă caut prin buzunare. N-aveam nici un plan, dar mi s-a părut că o să mă ajute să-l găsesc tocmai căutatul prin buzunare.

— Ce cauți? Telefonu'?

Am dat din cap congestionat că nu, planul încă nu se concretiza.

— E pe bancă, mi-a arătat cu mâna omul. Banii?

— Da, m-am luminat eu. I-am uitat pe pat, în salon.

— Fugi! l-am auzit îndemnându-mă eliberator. Nu c-ar fi hoți pe-aici, da' mai ştii... Banu-i ochiu' dracului, ştii matale cum se zice.

Mi-am luat telefonul, am salutat şi am fugit. Iar pe urmă nu mi-am mai permis momente de relaxare. Mai mult, ca să evit să mă mai pun în asemenea situații, în aproape orice altă discuție am intrat cu vreun pacient, am început prin a-i oferi informația vinovată, dar care mă scăpa măcar de ruşinea ulterioară, că nu am cine-ştie-ce, am trecut doar printr-o banală operație. Unora, mă gândesc acum, s-ar putea să li se fi părut ciudat când le răspundeam la salut cu prețioasa informație, dar măcar mie îmi asigura un fumat liniştit.

În dimineața de după venirea rezultatelor biopsiei, mă aflam în parc după ore-ntregi petrecute în mare parte acolo. A fost singura noapte în care uşile spitalului, altfel

blocate automat de cu seară până-n zori, fuseseră uitate deschise. Şi, sincer să fiu, chestia asta mi-a picat tare bine. Cu toată starea mea de-atunci, când l-am văzut pe omul de peste şaizeci de ani, aproape chel, ieşind pe uşă, m-am luminat. Am mers eu, de astă dată, în întâmpinarea lui. Era cătrănit, aflase în sfârşit ziua operației, chiar cea în care ne aflam, şi constatase brusc că se cam temea de anestezie. L-am liniştit, i-am povestit cât de uşor îmi fusese mie, l-am asigurat că acum medicii anestezişti sunt superprofesionişti şi nu se poate întâmpla nimic rău. Dar, pe lângă toate, recunosc că am aşteptat cu un soi de freamăt interior momentul în care i-am putut spune, fără rezerve, aşa:

— De asta zic să nu vă faceți griji, că anestezia-i floare la ureche. Important e ca la final să fim noi vindecați de boala noastră.

Şi-s sigur că am apăsat pe cuvântul „noi”, la fel cum sunt sigur că am apăsat pe „boala noastră”. Într-un mod prostesc-victorios, pentru că mă eliberasem de ruşine şi de vinovăție în acelaşi timp. După care am simțit nevoia să adaug, de parcă aş fi ştiut cu adevărat despre ce vorbesc:

— Pentru că ați avut dreptate: chiar că-i boala dracului.

Nu prea m-a băgat în seamă, nu ştiu dacă a auzit ce-am spus. Nu l-am observat nici măcar să dea uşor din cap, aprobându-mă. A tras doar din ţigara lui, uitându-se în pământ. După care a început să pocnească aproape imperceptibil din buze, scoţând câte un „pâc” mărunt, care nu spunea nimic decât prin faptul că venea ritmic, după pauze perfect egale.

Capitolul 4

Mi-am fumat cele două ţigări care-mi completează cafeaua. Pe balcon. Şi, încă tremurând de frig, am venit să scriu. Pentru că azi simt nevoia s-o fac, chiar dacă încă n-am habar despre ce. În general, sunt trimis în faţa computerului de o idee. De fapt, întotdeauna se întâmplă asta. Trebuie să accept însă că sunt într-un moment în care nu mă împac prea bine cu „generalul” meu şi mi-e afectată inclusiv relaţia cu „întotdeauna”. Îmi amintesc o afirmaţie dintr-un capitol anterior, anume că nu s-a schimbat mai nimic în viaţa mea, şi-mi dau seama că par a intra într-o oarecare contradicţie cu ea. Dar contradicţia e numai la primul nivel. Acela care, adică, nu mă opreşte să mai scriu o dată aşa: viaţa mea e la fel, nu s-a schimbat în nici un mod remarcabil. Doar că, iar acum trec inevitabil la următorul nivel, mi se pare totuşi că aş avea

nişte mici probleme cu simțurile. Înainte de toate, cu auzul şi cu văzul. Adică aud aceleaşi voci, văd aceleaşi lucruri, dar mi se pare că au căpătat nuanțe vag diferite. Nu ştiu încă în ce fel diferite.

Spre exemplu, în urmă cu vreo douăzeci de minute, priveam de pe balcon spre curte. Curtea asta pe care am crescut-o cu mare mândrie în ultimul an, de când m-am mutat la casă, eliberându-mă în fine de zdrăngănitul tramvaielor şi de urletele maşinilor din oraş. Cu numai o lună înainte, ca în toate lunile anterioare ale acestui an, mi se întâmpla să stau ore-ntregi cu privirea aținută spre curtea mea, observându-i orice mică neregularitate: un trandafir ce stătea câş față de ceilalți, o creangă de mesteacăn care ieşea aiurea din coroană, o zonă de iarbă cu patru milimetri mai înaltă decât restul, un pachet de țigări zburat de vânt printre flori sau o gaură de gândac Pentodon idiota, ăsta le e comicul nume ştiințific, deranjându-mi enervant gazonul. Pe-atunci, perioadele de contemplare mi-erau întrerupte de fiecare observație în parte, aşa încât coboram imediat şi reparam lucrurile. Azi, contemplarea a rămas nemodificată. Însă noile mele probleme cu văzul mă împiedică, aici fiind de fapt chestiunea, să mai observ unghiul greşit al trandafirului, creanga care iese din coroană, milimetrii de iarbă ce nu-şi

respectă regula, pachetul de țigări gol de sub balcon sau casele în pământ construite de harnicul şi comic denumitul gândac Pentodon idiota. Ştiu că toate astea sunt acolo, doar că, se pare, nu le mai văd îndeajuns de bine pentru a mă grăbi să readuc ordinea în curtea mea. Ştiu că sunt acolo, dar, nevăzându-le, simt că pot să le las unde sunt. E doar o nuanță, cum spuneam.

Cât despre auz, ar fi destule de spus. Dar tot la o pildă lămuritoare o să mă opresc. Prin fața casei mele au trecut şi trec personaje. Pe care mi-am propus, de fiecare dată, să nu le uit, să le păstrez în vreuna dintre scrierile mele viitoare. Cum ar fi acel căruțaş beat care, trecând cu căruța pe şosea, râdea de mama focului de propriul cal, deşi el era cel care-l trăgea de hățuri în toate părțile, făcându-l pe năucul animal să meargă într-un cât se poate de nedumerit zigzag. Şi-apoi, printre sughițuri şi hohote de râs, constatarea neprețuită a căruțaşului: „Da' prost te-a mai făcut iapa de mă-ta, bă Bambulă! Zici că tu eşti beat ca porcu', nu eu!". Sunt destule asemenea personaje care mi s-au perindat pe sub fereastră în ultimul an, dar n-o să mă opresc asupra tuturor aici. Ideii mele îi e de-ajuns doar unul, adică tipul de vreo cincizeci de ani, îmbrăcat în haine ponosite, care-mi trece destul de des prin fața casei, aproape întotdeauna cu o pungă în mână. Şi, fără

excepție, se face auzit încă de la depărtare. Omul e, cât se poate de evident, speriat de prea mulții câini vagabonzi adunați prin zona noastră. Aşa că, pe când se află încă la treizeci sau cel mult douăzeci de metri de casa mea, începe să urle acelaşi lucru, pe care-l pot recita fără teama că aş putea greşi, căci rareori schimbă câte ceva din ordinea sau tonul cuvintelor: „Crucea mamii voastre de jigodii! Ham-ham, ham-ham! Băăăăă! Lătrați la mine, da? Ați vrea să mă mâncați, da? Las' că vă dau eu într-o zi mâncare! Ohoho, ce mâncare vă dau, nici nu ştiți. Mâncare bună, da-da, mâncare bună. Ham-ham, ham-ham?! O să vedeți voi ham-ham! Credeți că nu găsesc eu otravă? Am eu de unde să cumpăr otravă, ehe! Vă place mămăliga, da? Vă dau eu mămăligă! Numai să cumpăr otravă, lasă-lasă!". Cu vorbele astea, ajunge în dreptul meu, în hămăiala înfuriată a câinilor, şi ridică punga spre mine într-un fel de salut, rostind imediat: „Bună dimineața, să trăiți!", apoi se aude iarăşi, fără pic de pauză: „Crucea mamii voastre de jigodii! Ham-ham, ham-ham toată ziua, ca proştii!". La început mi-a fost teamă pentru el. Apoi, mi-a fost teamă pentru câini. Acum însă ştiu că toată povestea asta nu-i mare lucru, câinii nu-i fac nimic, iar omul nu-şi va pune niciodată în practică amenințările. Aşa că atât de înjuratele animale, sunt destul de convins, au o viață

lungă în față şi numeroase alte momente în care să-i hămăie furioşi în jur. Miezul poveştii e însă altul. De cele mai multe ori, animalele nu stau lângă gardul ce-mi înconjoară casa, sunt răspândite-aiurea pe câmpul din spate, prin pădurea din față sau prin diverse cotloane ale caselor aflate încă în construcție primprejur. Iar omul ar putea trece nederanjat pe stradă, fără grija lor. Numai că Pavlov a avut dreptate. Nu doar în ceea ce-i priveşte pe câini, ci mai ales în ceea ce-l priveşte pe omul cu punga. Pentru că, odată ajuns în zonă, adică la douăzeci sau treizeci de metri de casa mea, el începe să-şi urle teama în exact felul descris mai sus, chiar dacă la momentul cu pricina nu e urmă de patruped prin apropiere. Înjură, țipă, amenință. Iar în câteva secunde, treziți din depărtările sau cotloanele lor de sunetele atât de cunoscute, câinii se adună în maximă viteză în jurul lui, reluându-şi conştiincioşi hămăiala şi furia. Iar eu, de fiecare dată când am ocazia, privesc scena cu un zâmbet tot mai larg, căci acumularea are în cazul de față, într-un mod ciudat, pe zi ce trece un efect tot mai comic. Uneori, cel mai adesea, nici măcar nu sunt pe balcon când apare omul. Îl aud însă şi ies. De dragul spectacolului. Şi l-am adus acum în text pentru că lui îi datorez, de fapt, observația privitoare la diminuarea simțurilor mele. A trecut şi azi-dimineață, pe

când tocmai îmi aprindeam a doua țigară. De astă dată însă l-am auzit, deşi eram deja afară şi atât de aproape de el, abia când a ridicat punga spre mine, strigând: „Bună dimineața, să trăiți!”. A fost momentul în care-a năvălit în mine, de fapt, şi hămăiala câinilor furioşi, de parcă până atunci totul s-ar fi petrecut într-un film mut, iar eu aş fi aşteptat să apară, într-un chenar alb şi tremurat pe-un fond negru, scrisul pe ecran. Sau n-aş fi aşteptat nimic, nu mai ştiu, de vreme ce zgomotele m-au năpădit dintr-odată, mult prea târziu pentru a spori dimensiunile vreunui zâmbet. Sau măcar pentru a-l provoca. Mi-am fumat a doua țigară gândindu-mă la problemele mele cu auzul şi la toată povestea asta care se schimbă în timp ce în viața mea nu se schimbă nimic.

Apoi am venit la computer, neştiind despre ce voi scrie, dar simțind nevoia de a scrie ceva. Şi m-am trezit în textul ăsta, puțin patetic pe alocuri, despre simțuri. Dar e acceptabil, mă gândesc, măcar prin comparație cu o altă idee la care, în nevoia mea de a scrie azi ceva, mă oprisem la un moment dat. Îmi trecuse prin minte să descriu o zi obişnuită din zilele mele obişnuite. Să povestesc cum, după trezire, am fost la baie, m-am spălat pe dinți, am folosit apoi Listerine; cum mi-am studiat pe urmă în oglindă începutul meu vechi de chelie şi am ajuns, ca în

fiecare dimineață, la concluzia că mă încadrez în cei zece la sută dintre pacienții care fac chimio fără să le cadă părul; cum m-am cântărit şi am plescăit din buze nemulțumit, căci nu am constatat minusul celor două sute de grame visate; cum am coborât apoi la masă şi am vorbit cu Alin şi Alex, băieții mei, despre lucruri fascinante petrecute la Facultatea de Medicină, pe care o urmează amândoi, adică despre paraziți, enzime şi diverse afecțiuni care mai de care mai simpatice; cum mi-au spus încă o dată că anul doi e foarte greu, iar eu am răspuns, ca de fiecare dată, da, dar din anul trei am auzit că va fi mult mai uşor; cum am stabilit cu Adela lista de cumpărături, asta însemnând că eu am dat din cap la ce a propus ea; cum s-au vârât tustrei în maşină şi au plecat, iar eu am urcat scările, cu cana de cafea în mână, şi am ieşit pe balcon pentru a fuma.

Şi nu m-aş fi oprit aici din cealaltă poveste. Ăsta e doar momentul din care, ieşind pe balcon pentru a fuma, notația de azi a căpătat de fapt o altă turnură. Însă, dacă nu ar fi căpătat-o, relatarea ar fi fost cu totul diferită. Şi ar fi început cu o minciună: m-aş fi prefăcut că o scriu după-amiază sau seara, deşi de fapt acum e încă dimineață. M-aş fi prefăcut deci că descriu ziua de azi. Şi-aş fi povestit cum, în timp ce stăteam în pat, au apărut lângă mine un

bătrân şi un copil. Amândoi ruşi. Băiatul, de treisprezece ani, se numea Oleg. Bătrânul, cam ciudățel, s-a prezentat ca fiind Henrich Ivanîci. Aş fi zis că nu mi-a luat mult să-l îndrăgesc pe moş, în timp ce se plimba prin jurul patului meu, povestindu-i ăluia mic necazurile lui din timpul celui de-al doilea război mondial, mai exact din timpul blocadei Leningradului. Şi-apoi, aş fi obținut ditamai efectul explicând cum, tocmai pe când eram foarte empatic cu povestea lui, moşul s-a trântit în genunchi în fața băiatului de treisprezece ani, spunându-i fix aşa: „Oleg! Dragule, ascultă-mă... Eu sunt un om bătrân, nefericit, invalid al războiului şi al muncii... Dragule, unicele mele bucurii sunt pâinea şi margarina... Oleg, băieţelul meu drag, te rog, permite-mi să ți-o sug, dragule, permite-mi, pentru Dumnezeu!”. Şi-aş fi recunoscut abia acum, după efectul obținut, că nu descriu nici o scenă reală, ci doar începutul unui roman scris de Vladimir Sorokin, pe care-l citesc în perioada asta. Şi-apoi, pentru că iarăşi aş fi fost în pană de idei, dar cu siguranță aş fi simțit pe mai departe nevoia de a scrie, m-aş fi apucat să relatez diverse întâmplări demente prin care au trecut Peter Griffin şi soția lui, Lois, copiii Chris şi Meg, câinele vorbitor Brian, la care se adaugă preferatul meu, drăcuşorul absolut, fenomenalul Stewie. După care, într-o ordine firească, m-

aş fi apucat să descriu şi plimbările mele alături de Eric, Kyle, Stan şi Kenny, cei patru tipi care mă fac să râd cum nu prea ştiu să fi reuşit alții de-a lungul vieții mele. Sigur că aici e punctul în care m-aş fi dat de gol: prefăcându-mă că scriu după-amiază, n-aş fi avut cum să descriu episoade din serialele *Family Guy* şi *South Park* de parcă le-aş fi văzut azi, căci ele se difuzează seara târziu. Şi-atunci, ar fi trebuit să inventez o altă retorică, ar fi trebuit să recurg la nişte trucuri narative care să-i aducă pe toți cei pomeniți în prezent. Ar fi fost greu, nicidecum imposibil.

Sincer vorbind, am fost totuşi prea aspru cu mine spunând că aş fi mințit, că m-aş fi prefăcut. Ar fi fost vorba doar despre nişte mici amănunte tehnice. Aş fi descris, evident, ziua de ieri. Numai că ea e destul de asemănătoare cu cea de alaltăieri. Deci şi cu cea de azi. Poate chiar şi cu cea de mâine. Şi nu văd de ce n-ar fi asemănătoare cu cea de poimâine.

Problema mea în această parte a scrierii, cea „în timp real", cum am numit-o, e că nu prea trăiesc de fapt un timp real. Într-un film prost, văzut zilele astea, am auzit o replică la fel de proastă, dar care a reuşit cumva să se țină de-atunci de mintea mea. Ea, editor, îi zicea lui, scriitor, cam aşa ceva: „Nu poți fi scriitor bun dacă ai o viață

mediocră". În ciuda admirației mele pentru Hemingway, care, prin viața lui excepțională, ar confirma cumva subînțelesul opus al replicii, am suficiente contraexemple ce ar arunca în derizoriu chestia asta rostită pe un ton profund de-un personaj dintr-un film de duzină. Şi m-aş fi folosit de ele, de contraexemple, în oricare alt moment din viața mea. Şi aş fi râs. Şi aş fi uitat imediat panseul. Acum însă recunosc că mă gândesc cu teamă la banalitatea zilelor mele dintre prima şedință de chimioterapie şi cea care, sper, va fi ultima dinaintea vindecării. Mi-e teamă întrucât ştiu că nu-i nicidecum de-ajuns să țin cuiva interesul treaz de-a lungul acestor zile, vorbind permanent despre aşteptarea salvatoare a unei scanări P.E.T. din luna ianuarie. Până şi mie, o mărturisesc, îmi sună plictisitor inițialele astea. Nu doar pentru că-s nişte inițiale, nici măcar denumirea desfăşurată a acestui test nu-mi atinge vreo sensibilitate. *Positron Emission Tomography*, iată, e parcă o formulă lipsită de energie şi de mister până şi-ntr-o comparație cu acele inițiale. Şi, chiar dacă într-o proză punctul culminant e creat tot din cuvinte, nu e în nici un fel suficientă repetarea lor pentru a ajunge acolo.

N-aş avea însă, dacă e să merg cu sinceritatea până într-un capăt al ei, nici o problemă cu mediocritatea zilelor

în care mă aflu dacă m-aş putea convinge înainte de toate pe mine că subiectul real al acestei scrieri e boala mea.

*

Într-o zi, a doua sau a treia după operație, am rugat-o pe asistenta care-mi schimba pansamentele să nu-mi pună imediat bandajul, pentru că aş vrea să văd „cum a ieşit treaba". Cam aşa i-am zis. A ezitat o clipă, apoi a zâmbit şi mi-a dat voie să fug în salon, pentru a mă studia în oglindă. Şi exact asta am făcut vreme de vreo cinci minute: mi-am sucit gâtul în diferite poziții spre oglinda de deasupra chiuvetei.

Iar dacă tot a venit vorba despre oglindă, mi se pare că ar fi un moment prielnic pentru a-mi începe episodul cu o digresiune, cu o amintire despre o altă oglindă. Una veche de când lumea, dreptunghiulară şi legată cu o sfoară oarecum roşie, în fapt destul de maronie pe alocuri, de-un cui înfipt în peretele bucătăriei de vară a bunicilor mei. Şi nu doar că era veche, ci şi arăta la fel. Argintul sau aluminiul, ce-o fi fost acolo, dincolo de sticlă, căpătase în timp sute de puncte întunecate, care scădeau măcar un pic, cinstit vorbind, calitatea imaginilor. Ziceai că-i un cer de noapte pe negativ fotografic: hăul era lucios, iar stelele

se adunau într-o puzderie de negru punctiform. Şi nu mă duc aiurea în metaforă, chiar vreau să subliniez în felul ăsta că oglinda aia elibera un mic univers pentru mine. Întrucât dădea spre curte, mă apucase în copilărie ideea că pot spiona ce se-ntâmplă afară fără ca nimeni să-şi dea seama că o fac. Multă vreme am stat deci cocoţat pe-un scaun, în faţa acelei oglinzi şi cu spatele la curte, privind prin colţurile lăsate nesufocate de reflexia feţei mele ce se întâmpla „dincolo". În felul ăsta, limitat de unghiuri de nouăzeci de grade şi de multe puncte negre, o vedeam pe bunica dând cu mătura. Sau îl vedeam pe bunicul hrănind raţele. Vedeam când ne intra în ogradă vreun vecin sau vreo vecină. Vedeam câinele, cel mai des, scărpinându-se de purici sau străduindu-se să descopere, cu dinţii, punctul slab al vreunui ciolan. Cam aşa se desfăşura spionajul meu. Imagini simple, obişnuite. Dar, pentru că le vedeam pe ascuns, prin puterea oglinzii, ele câştigau mult în importanţă, aşa încât unele mi-au rămas şi azi în memorie. În oglinda aia am văzut, adică, unghiuri dintr-o lume care azi îmi lipseşte tare mult.

Tot în vremea aceea sau doar un pic mai târziu, oglinda din bucătăria de vară s-a făcut vinovată şi de nişte complexe pubere ce-mi dădeau mari bătăi de cap. Mai întâi, unul creat de pistruii de pe faţa mea, care se

amestecau cu cei ai oglinzii, iar în amestecul ăsta, ai mei îmi păreau mult mai urâți, mult mai deranjanți. Am reuşit să-i ignor, cred, abia prin adolescența târzie, când s-au estompat serios, devenind abia vizibili. Al doilea complex, de care am scăpat din fericire ceva mai repede, era creat de-o aluniță de pe gât. Am mai multe alunițe pe corp, dar aceea era cea mai pregnantă. Îmi ocupa într-atât mintea, încât destulă vreme, când vorbeam cu cineva, aveam impresia că nu mă priveşte-n ochi, ci se holbează oripilat fix la alunița mea de pe gât. Vindecarea de jena asta obsesivă i-o datorez Şeherezadei, care a avut la un moment dat inspirația să-i spună lui Şahriar *Povestea lui Aluniță.* Iar Aluniță, aveam să aflu de-acolo, era adorat de toți nu în ciuda alunițelor sale, ci tocmai datorită lor. Ura mea față de alunița de pe gât s-a transformat astfel, mulțumită Şeherezadei, într-o simpatie, i-aş spune, ca să nu merg totuşi până la iubire. Sau s-o zic mai simplu aşa: a început să-mi placă tot mai mult alunița mea.

Ştiu c-ar fi cazul să mă-ntorc acum la oglinda din Cluj, căci m-am lăsat acolo deja prea mult timp cu gâtul sucit, studiindu-mi proaspăta operație. Dar mai am nevoie de-un paragraf de amintiri. E paragraful pentru care, de fapt, m-am şi îndreptat către momentele astea din trecutul meu. Ajung deci pe la începutul adolescenței, când au început

să-mi apară primele fire de păr pe față. Iar ele, chiar aşa răzleţite cum mi se prezentau, mi s-a părut că mă obligă să fac ceea ce face orice bărbat adevărat. Să mă bărbieresc, adică. N-o să mai descriu toată tevatura momentului, importanța pe care i-o dădeam în mintea mea şi aşa mai departe. Mă opresc doar la dimineața cu pricina, în care am coborât pentru prima dată, în toată istoria ei cunoscută, vechea oglindă de pe perete şi am adus-o afară, proțăpind-o pe un lavoar din lemn, în spatele ligheanului. Şi-o să mai spun că eram, musai, extrem de emoționat de ceea ce făceam, de vreme ce la un moment dat cana cu care-mi turnam apa, în loc să revină în locul de unde-o ridicasem, s-a lăsat dusă de mâna mea prea în spate, dincolo de lighean. Iar bunica, apărută în urma zgomotului, mi-a zis aşa în timp ce strângea sutele de cioburi împrăştiate lângă lavoar: „Stai liniştit, ce-i cu fața asta? Oricum era o oglindă veche, trebuia de mult schimbată, abia te puteai vedea în ea!”. Numai că pe urmă a uitat s-o schimbe, căci erau în casă şi alte oglinzi. Ceea ce a făcut ca pe mine să mă doară multă vreme, nu e pic de exagerare în ceea ce spun, dreptunghiul ăla ceva mai deschis la culoare, perfect conturat, de pe peretele bucătăriei de vară. Un dreptunghi care mă învinovățea permanent, care-mi spunea cumva că i-am luat întregii

case un organ vital, fără de care ea nu mai există aşa cum ar fi trebuit să existe. Habar n-am de ce-am simțit lucrurile atât de apăsat. Poate pentru unghiurile alea drepte cu imagini din copilărie. Sau poate pentru că oglinda aia fusese acolo încă dinaintea naşterii mele, iar un dreptunghi atât de clar conturat pe-un perete îți demonstrează într-un fel mult prea concret faptul că existența ta schimbă inevitabil ordinea lucrurilor. Mă rog, nu cred că am avut pe-atunci perspectiva asta destul de pleoştit filosofică. Doar că, şi mă opresc aici, mi-a lipsit multă vreme oglinda aceea veche de pe peretele bucătăriei de vară.

În spital, în alea cinci minute dintre bandaje, am mers mai întâi cu privirea din josul gâtului până deasupra urechii, urmând calea cusăturilor de pe pielea mea. Şi mi s-a părut că e ceva în neregulă acolo, dar eram prea grăbit să văd cum arată alte efecte ale operației. M-am strâmbat de câteva ori. Suficient pentru a mă speria, mai întâi, de pareza din dreapta a buzelor, pe care o observasem deja, dar care-mi apărea acum, când nu mai era deloc mascată de pansamente, de-a dreptul hidoasă. Apoi, pentru că am repetat strâmbăturile, am început să râd, altceva nu prea aveam ce face. Oricum, medicul mă asigurase că, în câteva luni, gura mea nu va mai sta înțepenită pe jumătate, îşi va

reveni. Deocamdată, mica pareză nu s-a modificat în bine, dar asta contează prea puțin. Mă amuză, mai degrabă, şi-i amuză şi pe alții. Pe-un coleg de serviciu, de pildă. Înainte de a pleca împreună la târgul de carte de la Frankfurt, unde treaba mea presupune să le recomand editorilor străini spre traducere cărți ale unor scriitori români, colegul meu s-a pus în pielea celor cu care aveam să mă întâlnesc acolo. Iar în închipuirea lui veselă, contagioasă de altfel, orice editor străin n-ar fi avut cum să aibă în urma întâlnirii cu mine o altă reacție decât asta: „Mda, am stat de vorbă cu tipul ăla din România, mi-a povestit despre nişte cărți, dar nu prea m-a convins. Nu ştiu de ce, mi-a făcut toate recomandările cam cu jumătate de gură".

Mi-am studiat deci jumătatea de gură înțepenită, am remarcat şi faptul că o bună bucată de obraz, ca să nu mai vorbesc de ureche, îmi erau complet insensibile, am urcat şi-am coborât cu privirea, din nou şi din nou, pe dâra trasată de ațe. Şi-apoi, m-am întors în cabinetul de pansare. Abia spre seară, în timp ce citeam în patul meu de spital, mi-am amintit de senzația aceea neplăcută pe care o avusesem în timp ce mă studiam în oglindă. Mi se păruse atunci că ceva lipseşte, ceva e în neregulă. Cu o bănuială deloc veselă, m-am repezit din nou spre oglindă. Deşi n-ar fi trebuit s-o fac, am dat deoparte bandajul,

după destul de puține momente de ezitare, în josul lui, pe gât.

Nu-mi dau seama dacă-şi poate imagina cineva fără să-l apuce râsul cât de dezamăgit am fost câteva zile nu de cicatricea pe care cred că n-am s-o pot ascunde vreodată, nu de mica pareză despre care am vorbit, nici de insensibilitatea obrazului şi a urechii, care-ar putea rămâne astfel multă vreme, ci de dispariția definitivă a aluniței mele de pe gât, alunița mea şi a Şeherezadei.

O bună şi suficient de ridicolă dovadă a dezamăgirii mele e felul în care mi-am petrecut dimineața de după amara descoperire: stând în şezut pe pat şi pregătindu-mi un discurs profund pentru medicul chirurg, dar unul care să nu-l jignească, ci doar să-l facă să-mi înțeleagă tristețea. Un discurs ce-avea să cuprindă-n el, fireşte, şi cana care-a lovit o oglindă veche pe la începuturile adolescenței mele. Ba chiar şi-un pic de înduioşătoare filosofie îi pregătisem bietului doctor, căci eram gata să-i vorbesc despre golul dreptunghiular de pe-un perete din bucătăria de vară a bunicilor mei şi să-l asemuiesc de-a dreptul cu golul din suflet, nu de pe gât, pe care dispariția aluniței mi-l lăsase. Eram încă sub tratament, aş zice, încercând măcar aici o scuză.

Spre norocul lui şi-al imaginii mele, medicul chirurg nu şi-a făcut apariția în salonul meu în ziua aia. M-am trezit în loc cu un rezident, care m-a întrebat, cu toată amabilitatea, ce mă deranjează. Şi nu mi-a luat prea mult să ajung la chestiune.

— Aveam o aluniță...

Iar după o necesară pauză de efect, am adăugat:

— Care a dispărut în urma operației!

Cred că am şi oftat un pic, dar rezidentul n-a băgat în seamă, căci, în loc să empatizeze, a început să râdă şi a zis:

— Vedeți ce bun e domnul doctor? Nu numai că v-a eliminat tumorile, dar v-a făcut şi operație estetică.

N-am mai zis nimic. L-am înțeles pe om, ba chiar cred că l-am şi iertat destul de repede. Era clar că nu citise *O mie şi una de nopți* sau măcar una dintre poveştile importante de-acolo, altfel n-ar fi vorbit despre dispariția unei alunițe ca despre o reuşită estetică.

M-am obişnuit între timp cu lipsa aluniței mele. Iar ceea ce am scris aici, sincer să fiu, nu-i o poveste despre alunițe sau despre goluri din suflet ori de pe gât, cum cred că nu-i nici măcar o poveste despre vreun dreptunghi de pe vreun perete. Sunt aproape sigur, în schimb, că e o poveste despre nişte oglinzi.

Capitolul 5

Am avut azi-noapte un vis dintr-alea pe care, chiar dacă ştii că rişti să pari lipsit de originalitate, necredibil, poate chiar ridicol, tot nu te poți abține să nu le povesteşti pe larg în ceea ce s-ar vrea să aibă şi-un caracter de jurnal. Mă gândesc, acum cu vinovăție, la unele jurnale de scriitor pe care le-am citit şi pe care, uneori tocmai din pricina vreunui asemenea vis, le-am pus sub semnul lui „haida-de". Se-ntâmpla să fie un vis care justifica perfect şi frumos vreo idee profundă, exact la momentul potrivit. Pe de-o parte. Pe de alta, nu ştiu încă foarte clar ce idee ar justifica visul meu de azi-noapte, dar în mod cert el se potriveşte contextului în care mă aflu. Ceea ce, până la urmă, nu e totuşi chiar atât de ieşit din comun. Înainte să-l redau aici, ar cam fi însă nevoie să explic câteva lucruri, pentru că altfel va fi şi mai greu de acceptat.

Am montat, la începutul anului, un spectacol la Teatrul Național din Iaşi. După o piesă scrisă de mine, *Unu + unu...* De obicei, mă documentez foarte bine când scriu ceva, indiferent ce. Ştiu, bineînțeles, că verosimilitatea nu e dată atât de amănunte perfect reale, cât de modul în care controlezi textul. Însă, în ceea ce mă priveşte, nu pot controla textul dacă el nu mă convinge şi pe mine. Aşa

încât, atunci când ating un subiect pe care nu-l stăpânesc, iar chestia asta o fac de multe ori, fireşte, mă simt forțat să aflu tot ce se poate afla despre el, spre a nu greşi în vreun fel. Altfel, ştiu că vreo potențială eroare o să-mi sfredelească mintea pe tot parcursul scrierii, nelăsându-mă să-mi văd liniştit de restul narațiunii. Şi totuşi, revenind la *Unu + unu...*, am acolo o mică scenă în care doi tâlhari joacă barbut. Nu era într-atât de important jocul în sine – pentru imaginea scenică, dar şi pentru încărcătura simbolică, mult mai important era să arăt că joacă zaruri. Atât ştiam, de fapt, despre barbut: că-i un joc de noroc şi că sunt folosite zarurile. Pentru că-n piesă mai mult nici nu-mi era necesar, n-am căutat atunci să mă informez suplimentar, deşi de obicei o fac până şi-n asemenea situații: chiar dacă informația nu foloseşte narațiunii, țin s-o am eu. În fine, nu mă mai învârt în jurul vreunei cozi, asta-i chestiunea ce contează aici: habar n-am de ce-am trecut destul de lejer în acel moment peste pasajul cu pricina. Când însă am devenit regizorul spectacolului bazat pe textul meu, m-am pricopsit cu o scenă pe care n-o puteam rezolva decât ştiind regulile jocului. Am început să caut pe internet – nici o explicație nu m-a lămurit. Mi-am sunat diverşi amici. N-au putut să mă lămurească: unii îmi dădeau nişte reguli, alții le

contraziceau. Şi m-am trezit în situația ruşinoasă de a avea de ridicat scena cu pricina fără a şti esențialul, adică regulile clare ale jocului. Ruşinoasă pentru că, în calitate de regizor, nu prea ai voie să le arăți actorilor că bâjbâi, că nu ştii un lucru sau altul. Chiar şi atunci când n-ai idei, iar ca regizor se-ntâmplă să fii golit de idei de foarte multe ori de-a lungul repetițiilor, trebuie să dai senzația că ştii ce spui. Eu însă am cedat. Le-am recunoscut că nu ştiu barbut şi le-am cerut ajutorul. Şi-a început pe scenă aceeaşi poveste pe care o avusesem cu amicii mei: unul spunea ceva, altul îl contrazicea. N-am înțeles aproape nimic. Cum teatrul mi-ar fi acceptat cu greu necesitatea cooptării în echipă a unui consultant pe probleme de barbut, am ajuns la un compromis: bâjbâind în continuare, am făcut o medie a ideilor despre nenorocitul ăla de joc, am apelat din nou la internet, iar la un moment dat am ajuns cumva, sastisit de toată tâmpenia creată în jurul unui asemenea subiect, la concluzia că o să folosesc în spectacol tot ceea ce ştiu sigur că e corect, ferindu-mă de orice neclaritate. Mă voi limita, adică, la o scenă *safe*. Şi asta s-a întâmplat. Numai că m-a bântuit apoi decizia asta. Cred că am avut deseori transpirații reci la gândul că am greşit. Bun, în contextul actual, aş zice că transpirațiile reci au avut întru câtva legătură cu boala

mea, căci sunt un simptom al ei, dar de dragul poveştii las chestiunea spre liberă interpretare. M-a bântuit, spuneam. Şi, în lunile care au urmat, mi s-a întâmplat de două ori să am vise legate de barbut: nu spectaculoase, dar contând pentru a arăta aici cât de preocupantă a fost problema inclusiv pentru subconştientul meu.

Se înțelege deja: azi-noapte am avut al treilea vis de genul ăsta. Eram în panică în visul meu, pentru că de data asta nu mai aveam de trecut peste o singură scenă, ci peste o întreagă carte, care trebuia să fie urgent trimisă la tipar, căci era obligatoriu să apară până la târgul de carte Gaudeamus, de la Bucureşti. Iar directorul editurii pentru care lucrez mi-a comunicat că e cea mai importantă apariție de anul ăsta, că viitorul nostru depinde de ea, deci insistă să-i fiu eu redactor, chiar dacă n-am mai redactat o carte de ani întregi. Titlul acestei esențiale apariții? *Mic tratat despre barbut*. Un titlu ce lăsa loc modestiei auctoriale, în ciuda faptului că era vorba despre o lucrare epocală. O citisem deja şi, spre groaza mea, nu înțelesesem nimic. Tot nu mă lămurisem nici măcar care sunt regulile de bază. Cartea se dovedise mai degrabă filosofică decât practică şi erau pasaje întregi de care nu eram sigur. Aşa că am convocat, în sala de consiliu a editurii, întreaga redacție. Am cerut păreri. Nimeni n-a

îndrăznit să spună nimic. Toate privirile erau în jos, parcă vinovate, iar groaza mea căpăta proporții tot mai consistente. Mi-a rămas doar soluția de a-l chema la editură pe autor, de a-i prezenta pasajele cu probleme şi de a recunoaşte cinstit că nu le pot rezolva fără ajutorul lui. În vis, logica asta a fost rapidă, fulgerătoare aş spune, iar farmecul lumii onirice e acela de a sări natural peste etape, aşa că, imediat ce am gândit asta, redactorii convocați în sala de consiliu s-au volatilizat, în locul lor răsărind, în celălalt capăt al mesei, însuşi autorul. Un tip între două vârste, cu un început de chelie, îmbrăcat în redingotă neagră, cu gâtul înfăşurat într-un soi de eşarfă albă – sau poate o cămaşă dintr-acelea de-acum două secole, încheiată sus, undeva sub bărbie. Stătea picior peste picior, privindu-mă cumva încruntat, rece, deloc confortabil pentru mine. L-am recunoscut imediat, am ştiut fără dubii că îl am în față pe Thomas Hodgkin. Numai că subconştientul meu nu mi-a spus că domnul e medic, n-a vrut să facă vreo legătură între el şi acea formă de cancer limfatic pe care toată lumea o ştie acum drept limfom Hodgkin, ci mi l-a prezentat drept cel mai mare specialist în barbut, potrivit contextului pe care tot el, subconştientul, îl crease. În fine, am vrut să-l chestionez în chestiunile delicate ale cărții, dar, înainte de a apuca să

vorbesc, domnul Thomas Hodgkin a ridicat un deget, făcându-mi astfel semn să am răbdare. Şi-atunci, am văzut-o în stânga mea, la pupitrul ei, pe sunetista şi, totodată, creatoarea muzicii originale a spectacolului *Unu + unu...* Mi s-a părut absolut firesc ca ea să se afle acolo, în sala de consiliu a editurii. Ba chiar nu prea avea cum să lipsească, întrucât întâlnirea mea cu domnul Hodgkin avea nevoie de muzică. Când a lăsat degetul jos, autorul fundamentalei cărți *Mic tratat despre barbut* a dus mâna spre buzunarul redingotei şi a scos o cutie de plastic, exact cutia pe care o foloseam în spectacol. A început s-o fluture în aer, iar eu am auzit zgomotul zarurilor în interiorul ei. Le-a aruncat apoi pe masa de consiliu. Imediat, de la pupitru a fost introdusă muzica, prin urmare am ştiut că trebuie să iau cutia, să introduc la rându-mi zarurile în ea, să le amestec şi să le arunc înapoi pe masă. Am făcut asta, precum personajele din spectacol, de câteva ori la rând, de fiecare dată muzica de la pupitru intrând în armonie cu sunetele rostogolirii zarurilor. La final, Thomas Hodgkin s-a ridicat şi, fără să-mi comunice direct asta, m-a lăsat totuşi să înțeleg cumva că trebuie să ia prânzul cu Klaus Iohannis, aşa încât e obligat să plece. Ceea ce iarăşi mi s-a părut firesc. Însă, imediat ce a ieşit, de fapt s-a volatilizat în acelaşi mod în care au făcut-o şi

redactorii mai devreme, mi-am pus mâinile în cap, pentru că mi-am dat seama de gafa făcută: nu mă ajutase cu nimic domnul Hodgkin, plecase fără să-mi rezolve marea dilemă. Iar acum marea dilemă nu mai era reprezentată de regulile jocului de barbut, ci de pronunția numelui britanicului: era corect „hodchin”, aşa cum i-am auzit pe unii medici, sau „hogichin”, aşa cum îl rosteau alții? Am stat câteva clipe cu capul între palme, până când sunetista spectacolului regizat de mine s-a apropiat, s-a pus în şezut pe masa de consiliu şi mi-a zis: „Nu fi trist, n-ai de ce”. Apoi a adăugat ceea ce-mi scrie încă, pe mesageria Facebook-ului, aproape după fiecare reprezentație de la Naționalul ieşean: „Să ştii că publicul a reacționat foarte bine, a fost reactiv, a râs când era de râs, iar la final au fost trei rânduri de aplauze”. Numai că eu nu de asta eram trist, de fapt nu eram trist defel, ci doar începusem să simt o durere pe gât, în sus, care-a cuprins inclusiv urechea dreaptă. Aşa că m-am ridicat şi m-am îndreptat repede către oglinda din baie, pentru a vedea dacă nu cumva mi s-a deschis operația. Fireşte, din sala de consiliu a editurii nu am făcut decât un pas până în baia mea de-acasă. Am privit în oglindă şi am văzut, în spatele meu, un morman de gunoaie, iar printre ele, sprijinită de un fel de stâlp de metal, o pancartă pe care

scria: *Writing is the only way of life*. Ceea ce a fost o revelație. Am ştiut, instantaneu, cum pot afla răspunsul la dilema mea – o dilemă care, între timp, devenise cu totul alta, foarte importantă, însă fie nu-mi amintesc care era, fie nici nu am căutat s-o formulez în vis. Mă rog, conta mai mult soluția găsită: aveam să rezolv totul scriind o carte despre regulile jocului de barbut. O carte mult mai bună, mult mai însemnată decât cea a domnului Thomas Hodgkin. Şi am fost sigur că pot scrie cartea şi că toate problemele mele se vor rezolva.

Rareori am vise atât de amănunțite – vise pe care, de fapt, mi le amintesc atât de amănunțit. M-am trezit cu gândul la povestea asta apărută în mintea mea azi-noapte şi, după ce mi-am pus cafeaua, m-am repezit la computer s-o scriu. Chiar aparent haotică, ea are semnificații. Sau măcar caut eu să-i dau semnificații. N-am să-mi intitulez totuşi această carte *Mic tratat despre barbut*, deşi am fost tentat s-o fac. Las titlul ăsta să rămână acolo, în zona cărților pierdute sau, cine ştie?, poate niciodată scrise de Thomas Hodgkin. Cum-necum, mă văd nevoit totuşi să aduc şi visul de azi-noapte în dosarul cu semne din afara realității cunoscute, pe care se pare că-l realizez în ultima perioadă. Iar asta chiar dacă aş avea explicații destul de

coerente pentru fiecare dintre ideile astea pătrunse atât de brusc în spațiul meu oniric.

Dar uneori explicațiile sunt nesuferite şi riscă să distrugă o întreagă corolă de minuni.

*

Mă-ntorc către o oarecare noapte clujeană acum. Una fără vise cu substrat metaforic, ci doar cu aceeaşi mică dramă personală pe care mi-au creat-o mai toate nopțile petrecute-n spital: nevoia insuportabilă de a fuma atunci când fumatul e interzis. Să spun deci, ca să fie spus, că am dormit puțin, mult prea puțin, în spital. Azi sunt aproape convins că insomniile mele nu erau vreo urmare a operației, ci țineau strict de faptul că la ora opt seara uşile Institutului Oncologic se blocau electric, deschizându-se abia la şase dimineața. Mi-a fost de-ajuns să-mi pun o singură dată, în chiar prima seară, întrebarea: „Şi, dacă n-o să pot dormi, cum o să rezist eu atâtea ore fără să fumez?", ca lucrurile s-o ia definitiv în direcția asta, iar îngrijorarea să se transforme-n obsesie. Nu dormeam tocmai din teama că n-o să pot dormi. Am avut nopți în care n-am adunat mai mult de două ore de somn. Mă trezeam la câteva minute distanță, uitându-mă cu

disperare la ceasul telefonului, care-mi arăta cu un fel de dispreț că mai e mult până dimineață.

În una dintre nopțile alea îmi amintesc că am stat cu telefonul în mână de la miezul nopții până la cinci şi jumătate, jucând *Clash of Clans* şi enervându-mă, cu mintea începețoşată, pe japonezi, pe sud-coreeni şi chiar pe americani că au inventat tot felul de aplicații tâmpite pentru mobil, dar n-au putut scoate pe piață una cu care să-mpingi măcar un pic timpul, plimbându-ți degetul pe touchscreen. Şi-atunci nu mi s-a părut o chestie chiar atât de dificilă, nu mi s-a părut că cer imposibilul, poate pentru că tocmai citisem un articol pe net care mă convinsese că la C.E.R.N., în Elveția, sunt deja trimişi protoni în viitor. Mi se explicase acolo, simplu, că în interiorul acceleratorului de particule L.H.C. protonii circulă cu 99,9999991% din viteza luminii, mai clar spus, cu 299.792.458 de metri pe secundă. Iar relativitatea restrânsă ne-ar permite, zicea articolul, să calculăm că o secundă a protonului e echivalentă cu vreo unsprezece luni ale noastre, ale oamenilor. Nu de alta, dar eternul Einstein ne-a învățat că, atunci când un obiect se deplasează cu o viteză apropiată de cea a luminii, timpul se dilată, adică încetineşte, în relație cu obiectul şi prin comparație cu tot restul lumii. Chestia asta genială a lui

Einstein a fost chiar demonstrată cu ajutorul a două ceasuri atomice: unul dintre ele a fost plasat într-un avion cu reacție, pe când ălălalt a fost lăsat la sol, iar oamenii de știință au putut constata, chiar dacă la diferențe infime, că pentru ceasul aflat în plină viteză microsecundele au trecut mai încet. În fine, nu știu cât am înțeles cu adevărat din articolul cu pricina, dar concluzia a fost cea amintită: de vreme ce totul ține de viteză, iar computerele, deci și telefoanele mobile, se bazează pe viteză, fie ea o viteză virtuală, ce naiba i-a oprit pe japonezi, pe sud-coreeni sau chiar pe americani să inventeze o aplicație care să comprime timpul pentru utilizatorul ei? Trebuie să recunosc că în acea noapte am avut momente în care mi s-a părut că ideea mea e mai mult decât plauzibilă.

Dar astea-s mărturisiri care nu pot arăta decât că uneori gândesc stupid. Așa că habar n-am de ce le fac aici. Mai cu seamă că subiectul episodului pe care am de gând să-l descriu e suficient prin el însuși să-i ducă la aceeași concluzie pe mulți oameni, fără a mai fi nevoie de mărturisiri atât de explicite. În special pe oamenii nefumători. Să trec deci la subiect, ca să scap cât mai repede de el.

Disperările deja descrise m-au făcut să găsesc, la destul de scurt timp după instalarea mea în salon, o

soluție care-a fost funcțională în câteva nopți. La ora opt fără un sfert, mă strecuram pe holurile deja întunecate din subsolul Institutului, treceam pe lângă uşa pe care scria „Morgă”, ocoleam hoțeşte, cu spatele ştergând pereții, ceea ce-mi părea a fi o cameră video instalată deasupra uşii pe care scria „Cantină”, apoi ajungeam la cea mai ferită uşă către ieşire din tot spitalul. Mă învârteam fals nepăsător pe-acolo vreme de câteva minute, de parcă aş fi fost într-un proces de gândire foarte personal, iar la un anumit moment, când eram destul de sigur că nu mă vede nimeni, scăpam pe linia de închidere a uşii, aproape de rama metalică, un pachet de țigări gol şi mototolit. Astfel încât, atunci când toate celelalte uşi ale spitalului se închideau automat, cea rezolvată de mine rămânea întredeschisă, prin forța şi bunăvoința acelui pachet de țigări. Şi a fost o stratagemă care, ziceam, mi-a ieşit de vreo trei ori. Au fost nopți minunate, în care-am putut fuma, admirând stelele şi inspirând aerul libertății, şi la unu, şi la două, şi la trei dimineața. Fiind totodată foarte grijuliu ca, pe la ora cinci, să mă strecor de fiecare dată, la fel de şerpuitor, spre zona liberă de constrângeri spitaliceşti şi să elimin dovada contravenției mele, adică să fac dispărut pachetul de țigări gol şi mototolit. Iar în diminețile alea, nu mai stăteam în fața uşii centrale fremătând de poftă, la ora cinci şi

jumătate, cu o cafea fierbinte în mâini, luată de la un automat din interiorul spitalului. Ci eram de-a dreptul seren în aşteptarea mea, permiţându-i chiar câte unui zâmbet să-mi marcheze, fără a-l dezvălui în vreun fel, secretul.

După cea de-a treia noapte a libertăţii mele, secretul n-a mai rezistat însă. Iar întâmplarea care i-a pus capăt îşi are, la rându-i, doza de mister. Îndreptându-mă pe la ora două, radios şi împlinit, spre salonul meu, abia intrat pe holul de la etajul întâi, cel al O.R.L.-ului, m-am trezit faţă-n faţă cu asistenta de gardă. Care, cu ochii cârpiţi de somn, dar chiar şi-aşa vădit speriaţi, vorbea la telefon. Cum m-a văzut, a pus receptorul jos şi s-a repezit la mine.

— Vai de mine, ce-aţi făcut?!

— Ce-am făcut?

M-am mirat controlat, dar ştiam deja că nici o negare n-avea să-mi aducă vreun folos.

— Păi, tocmai îmi sunam o colegă să mă ajute să vă caut! Unde-aţi fost?!

— Pe-aici, am zis cu amărăciune. Prin jur.

— De două ori m-a sunat portarul. V-a văzut pe camera video şi a urlat ca descreieratul la mine, că să-mi ţin bolnavii-n frâu, că umblă de-aiurea pe-afară. Zicea că ştie că sunteţi de la O.R.L. după bandajul de pe ureche. I-am

zis că nu-i cu toate-acasă, dar pe urmă am intrat în salon şi am văzut că nu sunteți acolo. Doamne, Doamne!

Şi-a dus mâna la inimă, a dat ochii peste cap, a oftat prelung.

— Tare m-ați mai speriat. Bine c-ați venit, că nu ştiam ce să mă fac. Dar cum ați ieşit?

— Era o uşă deschisă.

Nu mințeam, fusese într-adevăr deschisă. N-avea nici un rost să-i explic cum se făcea că rămăsese aşa.

— Aha! Las' că-i zic eu vreo câteva portarului. Adică sunt uşi deschise, dar el țipă la mine! Ce, să mă duc eu să verific toate uşile spitalului? Spuneți şi dumneavoastră dacă-i normal! Dar nu-i zic eu vreo câteva? Auzi la el, să mă sune şi să țipe la mine. Şi încă de două ori...

M-a mulțumit întru câtva faptul că trecuse la o răfuială cu portarul, pe mine părând a mă fi iertat astfel, dar m-am pus în pat tot cătrănit. Mi-era clar că n-aveam cum să mai inspir aerul libertății. Şi mi-a devenit cu atât mai clar a doua zi, când mai toți angajații prietenoşi de la etajul O.R.L.-ului au intrat în salon şi, printre zâmbete, au venit cu câte o remarcă de genul: „Am auzit că ați avut o aventură azi-noapte". Sau: „Am aflat că era s-o încurcați cu portarul". Sau: „Ați cam pus-o pe jar pe doamna asistentă". Una dintre replicile astea aparținându-i chiar

chirurgului care mă operase. Nici unul nu mi-a reproşat nimic, dar faptul că ştiau toți spunea destule despre amploarea pe care o dădeau chestiei ăsteia.

Am stat cuminte şi suferind în toate celelalte nopți petrecute-n spital, cu o unică excepție: cea care a urmat aflării rezultatelor biopsiei, când, parcă special pentru mine, iată-mă iarăşi în zona mistică, cineva a uitat toate uşile spitalului deschise. Pomeneam însă de-un oarecare mister mai sus, aşa că ar fi bine să nu sar peste timp şi să mă opresc asupra lui.

La vreo două zile după incidentul devenit atât de rapid celebru, imediat după ora şase dimineața, stăteam în parc pe banca mea, singur. Încă nu erau prea clari zorii, tremuram un pic, dar rezistam de dragul dozei de nicotină. Cu câte-o cafea în mână, pe banca de-alături s-au aşezat, la scurtă vreme, portarul şi-un tip în halat medical, un alt lucrător din spital. N-aveam cum să nu le aud conversația şi, mai ales, nu se putea ca ea să nu-mi atragă în mod special atenția atunci când portarul a zis:

— Să vezi ce-am pățit tura trecută: nu ştiu cum naiba, a rămas o uşă deschisă. Şi numai ce văd un nebun plimbându-se de-aiurea prin curtea spitalului. Era chiar acolo, pe la cantină, a indicat el cu mâna zona în care mă aflasem eu. La două noaptea, dă-ți seama. Am sunat la

etaju' unu, că avea bandaj pe ureche şi am zis că sigur e de-acolo. Dar s-a apucat să țipe asistenta la mine, că pe naiba, că toți bolnavii ei sunt în saloane. M-am şi certat degeaba cu aia...

Cred că m-am temut să nu meargă prea departe cu epitetele, gratulând-o cu vreunul mai nepotrivit pe asistentă, după ce mă făcuse pe mine nebun, aşa c-am simțit nevoia să-l întrerup aici.

— Eu am fost, i-am zis.

S-a oprit din poveste, s-a uitat la mine lung.

— Ce-ați fost dumneavoastră?

— Nebunul. Eu am ieşit acum două nopți. Sunt internat la O.R.L.

Omul a dat din cap, cât se poate de contrariat.

— Cum adică? Dar ăla nu era de la O.R.L.

— Cum să nu fie? Tocmai ați spus că ați vorbit cu asistenta şi că avea bandaj pe ureche.

— Nu, dom'le. Asistenta avea toți pacienții în saloane, n-ați auzit ce-am zis? Ăla nu erați dumneavoastră, ce spuneți! Am stat noi de vorbă acu' două nopți?

— Nu...

— Păi, nu! Vedeți? Că nu erați dumneavoastră, de-aia. După ce-am sunat-o pe asistentă, m-am dus acolo, că omul nu pleca, se-nvârtea de-aiurea. Şi-am vorbit cu el.

Nu era de la O.R.L., era de mai sus. Şi-avea probleme cu capul, nu cu urechea. Adică îi era bandajat capul. Dar, s-o zic p-aia dreaptă, chiar avea probleme şi dintr-ălelalte, că vorbea în dodii, habar n-avea pe ce lume e. Îmi zicea că se duce la piață să cumpere tomate. Fix aşa mi-a zis, tomate. V-a venit dumneavoastră poftă de tomate la două noaptea?

— Nu...

— Normal că nu, ce vă spun eu? Plus că era mai bătrân şi mai slab, că doar am stat de vorbă cu el.

M-am ridicat jenat şi-am plecat. Un pic năuc. Se potrivea noaptea, se potrivea ora, se potrivea locul. Şi totuşi, nu văzusem nici un bătrân dornic de tomate în jur. Iar dacă portarul nu fabula, şi nu văd de ce-ar fi recurs la atâta imaginație doar pentru că-l auzisem făcându-l „nebun” pe pacientul cu pricina, rămâneam măcar un pic vinovat de crearea întregii situații, căci căutătorul de tomate ieşise pe uşa mea.

Sigur că le-am povestit mai apoi tuturor celor de la etajul O.R.L. că nu eu fusesem cel de pe camerele video ale portarului, deci n-aveam de ce să mai port povara incidentului. Ceea ce a provocat alte zâmbete, dar şi-o enervare suplimentară din partea asistentei de gardă. Care-a făcut nişte comentarii nu neapărat plăcute la

adresa portarului ce-o trezise în noapte, iar printre ele s-a strecurat inclusiv ideea că respectivul merita spânzurat de picioare, ca să nu mai deranjeze prosteşte personalul în timpul nopții. Dar asta era deja problema lor. Colegială.

În ceea ce mă priveşte, turnura oarecum favorabilă a poveştii nu m-a liniştit îndeajuns pentru a-mi relua activitatea contravențională. Aflasem deja că Fratele cel Mare e acolo, chiar dacă-l luase în vedere pe-un Winston Smith ce nu-şi dorise nimic mai mult decât să mănânce nişte tomate. În celelalte nopți, i-am lăsat deci pe prolii de-afară să-şi savureze libertățile, iar eu mi-am liniştit poftele cu un spray Nicorette făcut cadou de Oana. Ceea ce nu m-a ajutat să dorm mai mult, dar măcar mi-a temperat cât de cât nervii la adresa japonezilor, a sud-coreenilor şi chiar a americanilor.

Capitolul 6

Am trăit noaptea asta alegerile din S.U.A. aşa cum trăiam, până de curând, derby-urile de fotbal. M-am înnegurat sau am revenit la speranțe, minut cu minut, în funcție de evoluția scorului. La ora cinci treizeci, tabela de marcaj îmi arăta, cu toată tristețea, o sută cincizeci şi unu la o sută douăzeci şi doi de electori în favoarea lui Trump. La ora şase douăzeci a României, am ridicat mâinile a

victorie, cu inconştienţa suporterului care nu se gândeşte că mai sunt multe minute de jucat, atunci când Clinton a preluat conducerea, cu scorul de o sută nouăzeci şi şapte la o sută optzeci şi şapte. Când Trump a câştigat şi Georgia, la ora şapte şi un sfert, iar scorul a devenit două sute treizeci şi opt la două sute nouă în favoarea lui, am încremenit în faţa ecranului şi am ştiut că meciul e pierdut. Şi, sub presiunea emoţiilor, am venit încoace, la computer, şi-am scris aşa: „În Breazu, la opt kilometri reali de Iaşi şi la mii de kilometri iluzorii de Trump, plouă mocăneşte, dar eu am senzaţia asta tâmpită că-n mine şi-n jurul meu s-a adunat deodată mult nisip uscat. Şi mi-e aşa de secătuit totul, încât nici măcar din partea cuvintelor nu mai simt vreo urmă de compasiune". Ca un suporter într-atât de întristat, încât nu mai contează ce spune şi cum spune, vrea doar să se elibereze într-un fel, fie el şi îngrozitor de patetic, de apăsarea aia sufocantă a înfrângerii. Am scris frazele acelea şi mi-am dat seama că ele-s doar nişte vorbe proaste, vlăguite de emoţii. Aşa că m-am oprit. Şi-am revenit abia acum, câteva ore mai târziu, încă deloc vesel, mai ales că între timp s-a auzit fluierul arbitrului, iar echipa cu care ţineam a trebuit să iasă de pe teren umilită. Dar între o stare „deloc veselă" şi cea „foarte tristă" e un oarecare spaţiu. Unul care, sper,

mă va ajuta să scriu în continuare ceva mai calm, mai detaşat, poate şi-un pic mai raţional.

Un pic mai raţional, ştiu acum că echipa preferată nu mi-a fost în realitate cea condusă de Hillary Clinton. Nu avea cum să-mi fie. Deşi am urmărit campania, n-am găsit-o în nici un fel convingătoare pe candidata democraţilor americani. Doar că ea i se opunea unui om printre ai cărui suporteri s-au aflat un Viktor Orbán sau un Jarosław KaczyŃ„ski. O Marine Le Pen. Sau un atât de surâzător Vladimir Putin. N-am ţinut deci în meciul ăsta cu Clinton, ci doar cu Europa aia în care ar fi plăcut, mă gândesc, să nu aud prea zgomotos bucuria unor oameni precum cei amintiţi. Pentru că bucuria lor e spaima multor altora.

În urmă cu mulţi ani, un analist economic şi social american, pe nume Jeremy Rifkin, a scris o carte intitulată *Visul european*. Pe care eu am citit-o în urmă cu ceva mai puţini ani. Şi, chiar dacă a trecut o bună bucată de vreme de-atunci, mi-a rămas alături, până azi, un joc de cuvinte al autorului. Unul pe care-l citez din memorie, dar cred că n-o fac greşit: „Visul american, datorat părinţilor fondatori ai S.U.A., este unul pentru împlinirea căruia merită să mori. Visul european este însă unul pentru împlinirea căruia merită să trăieşti”. Poate că şi spusele astea sună

un pic prea preţios, dar cred că tocmai astfel şi-au asigurat un loc în memoria mea. Şi au ajutat să mi se fixeze tot acolo principala teză a cărţii cu pricina: pentru că a trecut prin două războaie cumplite în secolul XX, Europa a învăţat să-şi elimine viruşii, şi-a creat anticorpi puternici care îi protejează noul vis, adică Uniunea.

După ziua de azi, habar n-am cum se mai simte visul american. Poate că-şi va vedea pe mai departe de parcurs, chiar dacă îl va avea pentru o vreme pe Trump drept personaj central. Mă gândesc însă că Rifkin s-a înşelat, căci şi visul european ar fi avut ceva mai multe şanse să reziste dacă era unul pentru care merita să-ţi dai viaţa. Nu de alta, dar europenii, tocmai prin cele două războaie, după sutele anterioare, par a fi captat pentru vecie în sângele lor istoric chestia asta cu „datul vieţii". Căci altfel mi-ar fi greu să-mi explic de ce mai bine de-o jumătate de secol în care, cu o sumedenie de probleme, s-a trăit totuşi prin Europa asta, chiar dacă mai mult în vest decât în est, ne-a adus într-o stare de plictis generalizat.

Nu cred că-i cazul să explic de ce am adus Europa în paginile mele, pagini de simplu suporter care, până la urmă, tocmai a privit un meci desfăşurat în S.U.A. Însă citesc acum pe Facebook tot felul de acuze la adresa americanilor, care, fiind doar nişte proşti, se pare, au făcut

o alegere ce ne poate împinge şi pe noi în dezastru. Pentru că, fireşte, victoria lui Trump va da aripi naţionaliştilor şi extremiştilor de pe-aici, din jurul nostru. Cred şi eu că se va întâmpla asta. Doar că nu prea înţeleg unde-i vina americanilor în ceea ce ne priveşte. Fac un exerciţiu nefolositor întrebându-mă cât ne-ar mai păsa astăzi nouă, europenilor cu mult mai mult spirit civic şi atât de deschişi la minte prin comparaţie cu americanii, de victoria lui Trump dacă am trăi într-o Europă realmente unită, cu o forţă militară proprie, cu o strategie comună. Şi nu într-o Europă ce se văicăreşte încă, luată complet prin surprindere, de Brexit. Şi nu într-o Europă ce aşteaptă să treacă iarna pentru a afla dacă, în funcţie de rezultatele alegerilor prezidenţiale din Franţa, mai are sau nu şanse de supravieţuire ca Uniune Europeană. E nefolositor însă exerciţiul ăsta interogativ, la fel de nefolositor ca răspunsul la el. Şi-o mai zic o dată: nu văd cum se fac vinovaţi în faţa noastră americanii. Cred că dacă acum ni se face frică de viitor nouă, aici, e exclusiv vina noastră. Pentru că ni s-a părut cool să fim nonconformişti şi să respingem hidra numită „sistem”, fără a ne mai gândi că or fi existând şi părţi pozitive în el. Pentru că ne-am descoperit verdele din adâncurile noastre şi ne-am gândit că el nu se asortează deloc cu albastrul

U.E., iar noi suntem foarte sensibili la mode. Şi mai ales pentru că, fiind atât de deschişi la minte, am înțeles cum *political correctness*-ul ne sufocă, ne limitează libertățile, ne spală creierele. El, *political correctness*-ul, impus de corupții din Bruxelles supuşi ocultei mondiale, a devenit cel mai mare duşman al nostru. În concluzie, de ce să-i acuzăm pe americani? Până şi ei şi-au dat seama că au avut parte de prea multă corectitudine politică şi de prea puțin naționalism. Aşa că s-au dus la vot, nimic altceva.

Dincolo de supărări de moment, aş observa altceva, poate mai îngrijorător, anume că scrisul nu prea mai face față concurenței vorbelor în lumea de azi. Trump îmi pare a fi un burduf şuierător, plin cu vorbe mari care abia aşteaptă să se elibereze. Şi, asemenea lui, mulți alți politicieni europeni, tot mai vizibili în ultimii ani. *Verba volant*, *scripta manent* sunt nişte cuvinte care-au fost rostite cu adevăr în ele într-un senat roman din Antichitate şi au fost valabile mult timp. Însă apariția şi mai ales dezvoltarea televiziunii şi apoi a internetului le-au ras din filosofie, le-au băgat în istorie. Poate că lumea de azi se sprijină pe mii de ani de idei prinse-n texte, poate chiar ne datorăm în întregime prezentul acestora. Dar marea schimbare de paradigmă despre care se tot discută mie mi se pare că aici e: viitorul începe să se sprijine doar

pe vorbe, nu pe texte scrise. Iar dezavantajul vorbelor e că ele nu au în spate, de cele mai multe ori, ceasuri, zile sau ani întregi de meditație din partea celor care le emit şi nici nu se bazează în cele mai multe cazuri pe secole de alte vorbe prinse-n vreo ramă. Ele sunt plasate simplu şi direct, cu unicul scop de a converti cât mai multe urechi şi, inevitabil, cât mai multe minți. Vorbele sunt mult mai uşor de aruncat în public decât textele. Zgomotul vorbelor e generalizat, globalizat. Şi din el tocmai se naşte lumea nouă.

Dar e suficient tonul grav de până acum. Mai ales că ziua de azi nu e doar cea imediat ulterioară alegerilor din S.U.A., ci şi cea imediat anterioară unei noi şedințe de chimioterapie, a patra. Aş fi fost deci oarecum mai inspirat dacă m-aş fi binedispus pe mine însumi cu cele scrise azi. Petrecându-mi însă noaptea cu Clinton şi Trump, a ieşit ce a ieşit. Până acum. Din fericire, mi-a mai rămas loc de un paragraf înainte de a trece la partea a doua a capitolului.

Iar în paragraful ăsta țin să-i aduc pe doi tipi senzațional de banali, ştiuți de-o lume întreagă. Pe unul îl cheamă Vladimir. Pe celălalt, Estragon. Şi amândoi se află într-o aşteptare. Pentru că aşteptarea e lungă, discută între ei, ca să umple golurile. La un moment dat, Vladimir îi spune lui Estragon: „Erau doi hoți, răstigniți odată cu

Mântuitorul. Şi...”. „Cu cine?”, îl întrerupe Estragon. „Cu Mântuitorul”, îl lămureşte Vladimir. Şi adaugă: „Doi hoți. Se zice că unul a fost mântuit, iar celălalt afurisit”. „Mântuit, de ce?”, se miră Estragon. „De iad”, îl mai lămureşte o dată Vladimir. „Mă duc”, anunță Estragon, dar nu se mişcă din loc. „Şi totuşi...”, oftează Vladimir gânditor. „Cum se face că... Sper că nu te plictisesc.” „N-ascult”, îi zice Estragon. Dar Vladimir vrea să vorbească. Şi zice: „Cum se face că, dintre cei patru evanghelişti, unul singur prezintă faptele aşa? Erau totuşi toți patru acolo – în fine, erau pe-aproape. Şi numai unul singur vorbeşte despre un tâlhar salvat”. Se uită spre Estragon, care tace indiferent. „Zău, Gogo... Trebuie să mai arunci şi tu câte-o vorbuliță din când în când”, îi zice. „Eu ascult”, răspunde Estragon. Aşa că Vladimir continuă: „Unul din patru. Dintre ceilalți trei, doi nu pomenesc un cuvânt, iar al treilea spune că i-au făcut gură amândoi”. „Cine?”, se interesează Estragon. „Cum?”, e surprins Vladimir. „Nu înțeleg nimic”, spune Estragon. Şi adaugă: „Cui i-au făcut gură?”. „Mântuitorului”, explică Vladimir. „De ce?”, întreabă Estragon. „Fiindcă n-a vrut să-i scape”, zice Vladimir. „De iad?”, arată Estragon că a fost atent. „Da’ de unde! De moarte”, spune Vladimir. „Şi pe urmă?”, e şi mai curios Estragon. „Pe urmă au trebuit să fie afurisiți

amândoi”, explică Vladimir. „Şi pe urmă?”, devine extrem de curios Estragon. „Dar celălalt zice că a fost unul salvat”, gândeşte cu voce tare Vladimir. „Ei şi? Nu sunt de acord între ei şi-atâta tot”, conchide Estragon. „Erau acolo toţi patru. Şi unul singur pomeneşte de-un tâlhar salvat. De ce să-l crezi pe el, şi nu pe ceilalţi?”, continuă să se întrebe Vladimir. „Cine-l crede?”, întreabă şi Estragon. „Toată lumea. Nu se cunoaşte decât versiunea asta”, zice Vladimir. „Oamenii sunt nişte tâmpiţi”, zice Estragon.

*

Un om deloc supus concluziei lui Estragon stătea într-o seară pe o bancă. În micul parc din curtea Institutului Oncologic clujean. Eu m-am aşezat alături, pe o altă bancă, foarte atent să nu-mi apară pe uşa spitalului bărbatul acela de peste şaizeci de ani, cu chelie, în faţa căruia minţisem din laşitate. Se explică deci de ce n-am observat când omul de pe banca de alături s-a ridicat şi s-a apropiat de mine. L-am auzit doar cerându-mi politicos o ţigară. Slab, amărât, încercănat, tremura. I-am dat ţigara, s-a aşezat. Şi-a început să-mi vorbească:

— Haideţi să vă spun un lucru: n-am bani, că mi-aş lua ţigări. Aşa m-a dus viaţa. Acuma dorm prin gări, dar

nu mi-i ruşine: muncesc pe unde apuc, vă rog să mă credeți. Dacă-mi dă cineva de muncă, mă duc şi-acum, aşa bolnav cum sunt. Am şi-o pensie de boală, numai că-i mică, ce să zic. Dacă aş da-o pe țigări, nici bani de-o pâine nu mi-ar rămâne.

N-am spus un cuvânt, am dat doar din cap, dar omul avea chef să vorbească. În general, oamenii internați în spitalul acela au chef să vorbească, iar ăsta e un lucru de înțeles.

— N-am fost întotdeauna ca acum, să ştiți. Am avut casă, am avut femeie... Dar a murit. Şi-apoi, rudele ei mi-au luat casa. Am mai greşit şi eu, e drept. Acum, na, dorm prin gară, în Suceava. Poate credeți că-s prost, de-aia am ajuns aşa. Dar nu-s prost deloc, ştiu multe limbi străine. Vreți să vă zic ceva în engleză?

Am dat din cap, am zâmbit. Mi-a zis ceva într-o engleză nu neapărat foarte corectă. Apoi acelaşi lucru, într-o franceză la fel de simpatică. Nu mi-am dat seama dacă în germană a repetat fraza. Abia când a trecut la rusă am priceput că nu schimbase subiectul, căci rusa o înțeleg cât de cât. După care omul a râs, două-trei hohote uşoare, dar într-un anume fel, foarte personal, mândre.

— Să ştiți că vreau mult ca oamenii să afle că nu-s prost. Nu ştiu de ce, aşa vreau. Că, dacă vă uitați la mine,

ce spuneți? Iaca, un terchea-berchea, nu? Dă-l încolo, doarme prin gări, vai de capul lui.

Am dat să neg, dar omul nu s-a oprit.

— Haideți să vă spun un lucru. Am tot ajuns în ultimii ani prin spitale. Ştiți cum m-au luat? Ia, bă, du-te-ncolo, ia, bă, pleacă de-aici, ia, bă, fă aia şi ailaltă. Degeaba le-am vorbit în engleză şi germană, nu dădeau un ban pe mine. La Cluj am venit acuma o lună. Şi haideți să vă mai zic un lucru despre doctorul care se ocupă de mine aici.

Mi-a zis numele lui. Era vorba despre medicul chirurg care m-a operat şi pe mine.

— Păi, dacă-i doctorul dumneavoastră, ia să vă zic una despre el. Am avut ceva bani, două milioane, am vrut să i-i dau, că m-a operat tare bine. Credeți că i-a luat? Nici n-a vrut să audă. Dar lasă operația, lasă că n-a vrut banii. Ştiți ce-a făcut doctorul ăsta? Ştiți ce-a făcut de când am venit eu aici?

Sigur că nu ştiam, dar omul pusese întrebările şi se oprise. Aşa c-am dat din mâini, aşteptând să-mi zică.

— A vorbit cu mine-n fiecare zi. Şi nu aşa, cu ”bă”. M-a luat încontinuu cu „dumneavoastră”, de-mi era şi ruşine, că nu mai sunt obişnuit. Dumneavoastră-n sus, dumneavoastră-n jos. Ştiți cum simt că-mi vorbeşte doctorul ăsta? De parc-aş fi un domn, nu altceva.

Aşa am aflat, în seara aceea, că omul care dormea prin gări nu era nicidecum prost. Dimpotrivă, aş zice acum, mi-ar plăcea să pot crede despre mine că sunt la fel de deştept ca el. Dar nu sunt. Sau, încercând să mă tratez cu oarecare blândeţe, măcar azi nu cred că sunt. Pentru că omul acela a reuşit, prin câteva cuvinte, să vină cu un elogiu adevărat şi profund. Când mi-a zis vorbele alea, „de parc-aş fi un domn", atât de încărcate în context, admiraţia mea deja existentă pentru acelaşi medic a sporit enorm. Şi ăsta e, până la urmă, scopul oricărui elogiu.

Eu nu-s la fel de deştept, o recunosc aproape exasperat acum, pentru că am tot încercat de-a lungul scrierii de faţă să vin cu un elogiu faţă de un om nemaipomenit, exact ăsta e cuvântul, pe care am avut ocazia să-l cunosc în ultima vreme. Nemaipomenit, pentru că nu mi s-a întâmplat nicicând în viaţă ca un străin, căci străin mi-era până să vin la Cluj, deşi ne mai întâlnirăm o dată cu vreo douăzeci de ani în urmă, să arate o asemenea preocupare pentru mine, să facă atât de multe lucruri care să-l scoată din normalitatea vieţii proprii şi să-l introducă în perioada asta neplăcută, uneori sufocantă, a vieţii mele. Şi iată că foarte deştept nu mă arăt nici acum, când, vorbind prea întins despre acest om în general, limba română mă obligă să mă folosesc de pronumele masculin.

Când de fapt e vorba aici despre Oana, prietena din copilărie a soției mele şi, de-o vreme pot spune asta, prietena noastră din Cluj.

Pentru că am avut permanent în minte, de-a lungul acestei scrieri, felul în care bărbatul pomenit mai sus s-a simțit domn, făcându-l astfel, doar printr-o poveste simplă, demn de toată admirația pe chirurgul nostru, am încercat deseori în anterioarele mele povestiri clujene să vin la rândul meu cu o poveste simplă, dar care să spună totul sau aproape totul despre cât de recunoscător îi sunt Oanei. Undeva prin capitolul întâi, pe la finalul lui, am vrut să povestesc cum şi-a luat concediu după ce am ajuns noi în Cluj, făcându-şi timp să ne fie alături în zilele care urmau. Era deja un gest impresionant, mai ales că e de asemenea medic, iar pentru medici un concediu îmi imaginez că ar trebui să se desfăşoare totuşi altfel decât umblând tot prin spitale cu vreun pacient. Şi da, ar fi fost o poveste simplă cu destul substrat, dar nicidecum mulțumitoare. Aşa că mi-am lăsat pe mai încolo hotărârea de a scrie despre ea. Prin capitolul al doilea, în prima lui parte, am pomenit la un moment dat despre nişte „hârtii cu informații calde şi instrucțiuni empatice”. Era un bun prilej acolo să nu las să se-nțeleagă că am primit toate astea din partea medicului hematolog. Era un bun prilej,

adică, să povestesc cum Oana a adunat toate acele informații, cum a stat şi a studiat diverse lucruri despre boala mea într-o noapte când avea o gardă la domiciliu şi cum mi-a cerut hotărât, a doua zi după ce le-a imprimat, să le citesc în întregime, în fața ei, şi să le discutăm mai apoi. Asta, fireşte, după externarea mea din spital. Şi cum, de-atunci încoace, caută în continuare date despre boală, consultându-se cu colegi sau citind. Nu pentru a interveni în vreun fel peste ce-mi recomandă medicii specialişti, nici nu s-ar pune problema să facă asta, ci pentru a putea să răspundă liniştitor unor întrebări de multe ori caraghioase, de alte multe ori doar speriate, care vin sâcâitor de des din partea mea. Era acolo un bun prilej, într-adevăr, şi chiar m-am folosit de el vreme de un lung pasaj. Am povestit toate cele de mai sus pe larg. Apoi am recitit şi am şters pasajul. Pentru că nu avea nimic emoționant şi nici măcar simplu în el. Nu arătam deloc cât de important era pentru mine, cât de important este în continuare, să existe cineva pe care-l poți bate la cap cu tot felul de întrebări caraghioase sau doar speriate. O spuneam doar, aşa cum o spun şi acum. Iar uneori din cuvinte chiar nu poți crea, oricât ai vrea, un adevăr deplin. Am şters deci pasajul şi în locul lui am scris, destul de supărat pe mine însumi, următoarea frază: „Ştia ce ştia

vesela şi, în fond, simpatica asistentă din Cluj când m-a încurajat aşa cum s-a priceput să mă încurajeze". Şi am continuat de-acolo scrierea, promiţându-mi că voi reveni, în cadrul aceluiaşi capitol, ceva mai jos. Iar mai jos, pe când povesteam cum mă chestiona medicul anestezist, am vrut să întrerup firul narativ pentru a spune că acel medic acceptase o operaţie neprogramată, deci în plus, la rugămintea prietenei din copilărie a soţiei mele. Şi că-mi ştia anamneza tot de la ea. În plus, pornind de-aici, aş fi avut ocazia unei digresiuni, aş fi putut să povestesc cum, tocmai ştiindu-mi istoricul bolilor, căci m-a chestionat în amănunt, Oana a vorbit cu mai mulţi medici din oraş, venind împreună cu mine prin alte policlinici şi cabinete medicale, doar pentru că şi-a propus, aşa mi-a zis într-o zi, „să mă repare de tot". Nici măcar atunci n-am simţit însă că aş avea cu adevărat o poveste suficientă. Aşa că am trecut mai departe. Pentru că în capitolul trei m-am ocupat, mai întâi, de enervările proprii produse de nişte semne de punctuaţie, apoi de jena sub care mi-am petrecut primele zile de după operaţie, n-am găsit vreun loc propice pentru a scrie despre enorma capacitate de empatie a Oanei, de care sunt convins că au parte şi pacienţii ei. Abia prin al patrulea, când am lăsat să curgă zilele de spitalizare fără a mă opri la vreuna anume,

scriind doar despre nişte oglinzi, mi s-a părut că am găsit, în fine, spațiul perfect pentru o poveste simplă şi relevantă. Pentru că în toate zilele alea, adică în toate zilele mele de spitalizare, Oana m-a vizitat seara, după o zi de serviciu pe care cu greu şi-ar imagina-o cineva ca fiind foarte confortabilă. De fiecare dată obosită adică, de fiecare dată zâmbind însă încurajator. Şi petrecând cel puțin o oră cu mine, deşi cu siguranță ar fi avut suficiente alte lucruri de făcut în timpul ăla. Era o poveste bună, numai că mi-a provocat o oarecare dilemă. Privitoare la mine însumi. Mi s-a întâmplat de-a lungul vremii să am vreun prieten internat prin vreun spital. Şi am trecut pe la el, aşa cum am considerat eu că e firesc. Poate o dată la trei zile, poate o dată la cinci zile. Poate o singură dată, în toată perioada lui de spitalizare. De-aici şi dilema mea: faptul că un om vine zilnic în spital la tine, aducându-ți diverse, exact cât ai nevoie, vorbindu-ți diverse, exact cât ai nevoie, lăsându-te să vorbeşti diverse, exact cât ai nevoie, iar ție toate lucrurile astea ți se par ieşite din comun, arată doar că omul respectiv e unul bun sau adaugă ceva şi despre tine – adică ideea că tu, tocmai prin faptul că te minunezi de asta, nu eşti nici pe departe aşa? Am avut o asemenea dilemă în capitolul patru şi, pentru că am ajuns la un răspuns, am trecut jenat mai departe.

Cu promisiunea că voi reveni, fireşte. În capitolul cinci, redând în amănunt un vis propriu şi apoi relatând evadările mele din clădirea spitalului pentru a fuma, am ratat din nou momentul. Nu prea aveam cum să apropii acele subiecte de o poveste amplă despre cum ne-a găzduit Oana pe mine şi pe Adela, în toată perioada de dinainte de spitalizare, în cea de după externare, săptămâni întregi. Şi nici n-aveam de ce anume să mă leg ca să pot scrie că tot acolo stau şi-acum, buimac, şi mă tem că, pentru oricine altcineva, destul de enervant, după fiecare şedinţă de chimioterapie. Iar ea şi prietenul ei, Ciama, îmi acceptă toanele, starea nicidecum plăcută, chiar autocompătimirile din momentele alea. Şi-ar mai fi trebuit, evident, să scriu, în tonuri admirative, şi despre Ciana, fotograf foarte pasionat, pe care ar fi fost clar necesar să-l pomenesc mai des. Pe scurt, ar fi trebuit să scriu mult, despre multe, căci nu-s nici pe departe atât de deştept ca omul care s-a simţit domn, pentru a spune în câteva cuvinte tot ce ar fi spus.

Sunt însă, iată, în al şaselea capitol şi n-am scris, de fapt, mai nimic din ce mi-aş fi dorit cu adevărat să scriu. În plus, m-am şi îndepărtat de la felul în care mi-am ordonat până aici naraţiunea, ieşind, printr-o amplă divagaţie, din spitalul clujean. Şi nici măcar aşa nu mi se

pare că am rezolvat ceva. Prin urmare, dezarmat, mă întorc acolo. În parcul din curtea Institutului Oncologic. Cu o foarte scurtă poveste, care nu e cu adevărat relevantă. Dar măcar e simplă.

Ne aflam într-una din serile despre care-am pomenit. În acel parc. Prietena din copilărie a soției mele stătea pe bancă, iar eu, în picioare, tocmai mă lansasem într-o pledoarie pentru mai nimic. Mă rog, una cu care ea era perfect de-acord, deci m-aş fi putut opri oricând, căci nu trebuia s-o conving în vreun fel. Numai că mie-mi venea să vorbesc, îmi făcea bine să vorbesc. Eu eram îmbrăcat gros, cu un halat peste haine, iar afară se făcuse neaşteptat de frig. Ea nu era îmbrăcată pentru vremea aia. Şi se zgribulise acolo, pe bancă, ascultându-mă. La un moment dat, am reuşit cumva să las loc în tot verbiajul meu şi gândului că poate ei îi e totuşi cam prea frig. Aşa că i-am spus asta, i-am zis că ar fi mai bine să plece acasă.

— Mai stau puțin.

Am continuat încă vreo zece minute. După care, pentru că-mi părea tot mai zgribulită, am mai găsit un loc în discursul meu pentru observația asta. Şi i-am zis din nou să se ducă acasă.

— Mai pot sta.

Abia după încă vreo jumătate de oră, când eu îmi cam încheiasem pledoaria şi se crease un gol de conversaţie, s-a ridicat de pe bancă. Avea buzele învineţite, tremura. Şi-a luat la revedere şi a plecat acasă.

Asta-i povestea. Cea mai simplă dintre toate cele pe care le-aveam în minte.

În filmul iranian *Ta'm e guilass*, scris şi regizat de Abbas Kiarostami, un bărbat vrea să se sinucidă. Nu ăsta e, de fapt, subiectul. Îl urmărim pe protagonist în încercarea lui de-a găsi un om care, contra unei sume, va accepta să vină, a doua zi dimineaţă, să acopere cu pământ groapa în care personajul are de gând să-şi pună capăt zilelor. Iar filmul acoperă discuţii după discuţii, cu diverşi oameni cărora li se propune acest lucru. La un moment dat, îl vedem pe cel care vrea să moară alături de un bătrân, într-o maşină. Iar bătrânul îi povesteşte, senin, o întâmplare din tinereţea lui. Următoarea: „Era chiar după ce m-am căsătorit. Aveam tot felul de necazuri. Eram aşa de sătul, încât am decis să-mi închei socotelile cu toate. Într-o dimineaţă, înaintea zorilor, mi-am pus o funie în maşină. Eram hotărât, voiam să mă omor... Am pornit spre Mianeh. Asta se întâmpla în 1960. Am ajuns la o plantaţie de duzi. Am oprit acolo. Încă era întuneric. Am aruncat funia peste crengile unui copac, dar nu s-a agăţat.

Am încercat o dată, de două ori, dar fără nici un folos. Aşa că m-am cățărat în copac şi am legat strâns funia. Atunci am simțit ceva moale sub mână. Dude. Dude dulci, delicioase. Am mâncat una. Era zemoasă. Apoi o alta, pe urmă o a treia. Am observat că soarele se ivea deasupra piscurilor. Şi încă ce soare, ce peisaj, câtă verdeață! Deodată, am auzit nişte copii îndreptându-se spre şcoală. S-au oprit pentru a se uita la mine. M-au rugat să scutur copacul. Dudele au căzut, iar ei le-au mâncat. M-am bucurat. Apoi am cules nişte dude pentru a le duce acasă. Soția mea încă dormea. Când s-a trezit, a mâncat şi ea dude. Şi i-au plăcut şi ei".

M-a impresionat într-atât monologul ăsta, încât mi-am dorit încă de când am văzut filmul să-l pot plasa, cândva, într-o carte a mea.

Capitolul 7

M-am obligat, cu câteva minute în urmă, la un exercițiu. Am ieşit pe balcon, am privit în jur, m-am întors la computer şi am scris imediat o frază. Ideea mi-era să descriu atmosfera fără să mă gândesc înainte la cuvinte potrivite, fără să-mi imaginez că fraza ar putea fi citită vreodată de altcineva. Rezultatul nu m-a surprins, nu s-a plasat în afara aşteptărilor. În fraza mea, au apărut nişte

„nori plumburii”, un „vânt pustiu”, câteva „crengi dezgolite” şi-o adunătură de „frunze moarte”.

Cu ceva mai mult de-o oră în urmă, m-am aşezat în faţa computerului şi, în loc să scriu, am început să citesc ce am scris până acum. De obicei, nu fac asta. Revin la anumite momente ale relatării mele, cele care-mi par nereuşite, încerc să le transform, să le aduc în tonul întregului, dar nu citesc tot ce am scris. În orice caz, nu înainte de a încheia cartea. Din teamă n-o fac. Din teama de a nu ajunge prea devreme la senzaţia pe care-o am acum: că nimic nu rezistă, că e o scriitură tocmai bună pentru a fi mutată în *folder*-ul cu eşecuri literare. Pot accepta să simt asta la final. Atunci, mă străduiesc să repar tot ceea ce-mi pare că trebuie reparat. Dar cartea e deja gata, nu-mi vine să mă despart uşor de ea, mă simt motivat să rescriu ce e de rescris. Când însă am senzaţia asta într-un moment în care n-am ajuns nici la jumătate, mi-e greu s-o continui. Mi-e greu şi-acum. Din fericire însă, de astă dată mi se pare că n-am o altă soluţie. Datorită unei pancarte cu un mesaj. Din nefericire, ştiu că acel îndemn mov nu e suficient şi în nici un caz nu poate să-mi devină scuză. Nici măcar faţă de mine însumi.

Se înţelege cumva motivul pentru care m-am obligat, cu mai multe minute în urmă, la un asemenea exerciţiu.

Nu-s un luptător, am recunoscut deja asta, sunt mai degrabă un om care aşteaptă. N-am avut, în consecinţă, prea multe războaie de purtat, iar când ele au apărut fără să le provoc, nu m-am remarcat prin cine ştie ce strategii inteligente. M-am aflat totuşi, de când mă ştiu scriind, într-un anume conflict, acela-n care am fost hărţuit permanent de clişee, truisme, panseuri ieftine. Şi, pe parcursul lui, am pierdut de multe ori. N-am fost niciodată un scriitor al cuvintelor, nici nu ştiu dacă am ţinut să fiu. Îi admir însă pe cei care sunt. Când unul dintre foarte apropiaţii mei prieteni, poate cel mai bun scriitor din generaţia mea, îmi spune cu entuziasm că a reuşit, într-o singură zi, să scrie o pagină întreagă, admiraţia mi-e cu atât mai puternică. Eu scriu de multe ori zece pagini pe zi şi nu mă mir c-am făcut-o. Dacă scrii însă o pagină în opt-zece ore şi priveşti asta ca pe-o victorie înseamnă că iubeşti cu adevărat cuvintele. Şi-i atât de potrivit, în ordinea lucrurilor şi-a lumii, ca un scriitor să le iubească.

De cele mai multe ori, eu însă le detest. Pentru că ele, precum în exerciţiul meu de azi, îmi vin mai întâi clişeizate, deghizate-n epitete puerile, tolănite-n metafore precare, poziţionându-se batjocoritor faţă de mine. Scriu de multe ori în ciuda lor, nicidecum de dragul lor. Şi înmulţesc paginile sperând că ideile vor fi mai puternice

decât cuvintele, că vor reuşi să le copleşească şi, în felul ăsta, să le ascundă aversiunea faţă de mine. Am scris întotdeauna de parcă n-aş fi avut timp să îndrăgesc cuvintele. Am căutat doar să mă eliberez de ele, de capcanele pe care mi le-au întins, şi să pot pleca în felul ăsta mai departe. N-o spun plângându-mă în vreun fel, ci doar ştiind că aşa stau lucrurile. Şi nici n-o spun pentru a-mi recunoaşte o neputinţă. Dimpotrivă, îmi închipui că e loc în literatură atât pentru scriitorii care-şi iubesc cuvintele, cât şi pentru cei ca mine.

Tocmai pentru că privesc lucrurile aşa, n-am ţinut partea nimănui în atât de citata dispută dintre doi mari scriitori ai lumii, Faulkner şi Hemingway. Nu ştiu nici azi dacă Hemingway chiar i-a răspuns lui Faulkner, istoria literară ne-ar spune mai degrabă că el a făcut doar nişte comentarii despre modul în care vede literatura, abia ulterior anumiţi biografi transformând totul într-un schimb de replici. Dar asta aproape că nu mai contează, căci adevărul s-a mutat în cazul ăsta din istorie în estetică. Faulkner ar fi spus într-o conferinţă: „Hemingway n-a folosit niciodată vreun cuvânt care să-l trimită pe cititor către dicţionar pentru a afla dacă-i bine pus acolo”. Iar Hemingway i-ar fi răspuns: „Bietul Faulkner. El chiar crede că marile emoţii se nasc din cuvinte sofisticate?”.

Deşi l-am citit întotdeauna cu mai mare plăcere pe Hemingway, în disputa asta nu-l consider câştigător. Cum nu-l văd astfel nici pe Faulkner. Din motivul, atât de simplu, că nu-i deloc necesar să căutăm aici câştigători.

Cobor înapoi spre mine şi spre temerile mele. Citind cele scrise până acum, nu atât cuvintele în sine m-au demoralizat, cât faptul că ele n-au spus nici pe departe, în atâtea pagini, cât credeam eu că ar fi trebuit să spună. Şi, bineînțeles, nici n-au făcut-o cum credeam eu că ar fi trebuit s-o facă. E singura învinuire pe care le-o aduc acum. Mă împacă oarecum gândul că, măcar de data asta, spre deosebire de oricând altcândva, timpul chiar nu m-a lăsat să-mi îmbunătățesc relația cu ele. Ceea ce scriu aici e ca un fel de ieşire pe balcon şi-o revenire rapidă în fața computerului pentru a descrie atmosfera, fără a mai căuta cuvinte potrivite. Până la urmă, nici nu mi-am propus altceva la începutul acestei cărți.

Dacă n-aş fi citit în dimineața asta primele şase capitole, despre cu totul altceva aş fi scris acum. Cel mai probabil, de vreme ce tot am făcut loc politicii în text, aş fi scris că e o zi de marți, una-n care, dincolo de-un ocean, Trump visează să ridice ziduri la granița cu Mexicul după ce-şi va prelua mandatul, iar dincolo de-un râu prea poluat cu simboluri, Igor Dodon tocmai a învins-o pe Maia

Sandu în alegerile prezidențiale şi-i pregăteşte Basarabiei un zid rusesc la granița cu România. Toate astea, spre bucuriile convergente a numeroşi alți constructori de asemenea ziduri din Ungaria, Polonia, Serbia, Austria, Olanda sau Marea Britanie, care ştiu că li se va da în sfârşit de lucru. Sau, dacă mi-aş fi dat seama la timp că nu mi-am propus o carte cu tot felul de amărăciuni politice, aş fi scris azi despre a patra şedință de chimioterapie, despre urmările ei, despre o primă zi de după citostatice aproape insuportabilă, despre alte patru ceva mai acceptabile, chiar dacă m-au ținut tot la pat. Şi-aş fi adăugat cu certitudine o altă îngrijorare apărută-n ultima vreme, anume durerea aceea care m-a trimis de la bun început prin spitale: în josul gâtului, în dreapta, aproape de coşul pieptului. De data asta, radiind puternic atât în jos, cât şi de-a lungul operației, în sus, urmând coerent desenul de pe pielea mea, până undeva deasupra urechii. Şi cine ştie unde m-ar fi dus toate astea, cine ştie spre ce alte meditații jalnice şi spre ce alte autocompătimiri, înainte de a-mi da seama că nici măcar despre ele nu-i cartea asta, că nu aşa am văzut-o, că nu aşa mi-am propus-o. Nu-mi rămâne deci decât să mă bucur că mi-am petrecut dimineața citind ce am scris

până acum şi evitând astfel să adaug nişte pagini prea îndepărtate de propriile aşteptări.

Cu atât mai mult cu cât aş mai avea câte ceva de scris despre cuvinte. Mi-am luat o pauză de-un paragraf doar pentru că ea mă ajută acum să trec, fără prea mari eforturi, în alt timp, undeva prin copilăria mea. Acolo de unde aş fi putut să iau cu mine o sumedenie de cuvinte pe care nici măcar Faulkner nu le-ar fi găsit în vreun dicționar al lumii. Şi nu prea ştiu de ce n-am făcut-o, habar n-am când şi unde s-au pierdut. Însă, în timp ce scriam prima parte a notației de azi, mi-am amintit c-au existat. Şi încă din abundență. Unele dintre ele s-au creat printr-un amestec destul de straniu între limbile ucraineană şi română. Altele erau inventate, cred că fără vreun sprijin lingvistic extern, de bunicii mei.

Prima parte a copilăriei mi-am petrecut-o în Dorneşti, sat bucovinean aflat în apropiere de Rădăuți. Un sat în care se vorbea şi se vorbeşte încă, deşi mai puțin azi, o limbă pe care n-ai putea-o numi altfel decât româno-ucraineana. Sau invers. Cuvintele româneşti se declinau acolo cu mare naturalețe după gramatica ucraineană, cuvintele ucrainene se conjugau cu aceeaşi naturalețe după gramatica românească. Sau, bineînțeles, invers. Abia în primii ani de şcoală am înțeles asta, abia în clasele

primare am început să le simt ciudățenia. Şi-abia acum, când, din păcate, le-am uitat, cred c-aş fi capabil să le înțeleg frumusețea.

Un regret încă mai mare mi-e neputința de a-mi aminti spectacolul de vocabular de care erau capabili bunicii mei, aşa cum am spus-o deja. Poveştile pentru somn ale bunicului căpătau, de cele mai multe ori, rime. Iar pentru că rimele nu se-aşază-ntotdeauna cum le doreşti, un cuvânt normal, pe care-l ştiam, se potrivea de multe ori cu un cuvânt inexistent, pus acolo doar pentru a echilibra balanța versificației. Şi era întotdeauna urmat de chicote din partea mea, aşa că bunicul dădea deseori greş în încercarea de a mă adormi cu poveştile lui. Dar îi plăcea să mi le spună, îi plăcea comedia cu un singur spectator, îi plăcea să-mi audă chicotele. Şi-i plăceau, sunt sigur acum, până şi momentele în care bunica apărea enervată, uneori după o oră sau două de asemenea poveşti, cerându-i să plece şi continuând ea de-acolo. Poveştile bunicii mă adormeau imediat şi, în timp ce ea se mândrea cu asta, pentru că privea lucrurile mai pragmatic, bunicului îi creştea inima ştiind că poveştile lui nu mă plictiseau nicicând. Precum un actor într-un exercițiu de improvizație, venea mereu cu alte cuvinte demne de

chicote, invenții lexicale pentru care nu căuta vreun drept de autor, mulțumindu-se doar cu reacțiile mele.

Seriozitatea bunicii, pe de altă parte, nu-i scădea inventivitatea. Ea îşi ducea cuvintele improvizate mai degrabă într-o zonă a superstițiilor, pe care nu le lua cu adevărat în serios, dar cu care-mi însoțea spaimele, accidentele sau bolile copilăriei. Mă făcea, de fapt, să-mi uit supărările de moment cu felul ei de-a le trata, cu nişte jocuri care-mi mutau atenția de la vreo suferință copilărească. Când mă îmbolnăveam, iar asta-i una dintre amintirile cele mai puternice, mă punea să-ntind mâna spre ea, cu degetele răsfirate. Iar acele degete ale ei, adunate, de obicei pentru semnul ortodox al crucii, apucau pe-atunci fiecare deget al meu în parte, însoțind atingerea cu un cuvânt. Patru cuvinte, rând pe rând, care formau un fel de incantație. Pentru că al cincilea, pe degetul mare, nu se mai rostea: ar fi trebuit să fie numele bolii, dar tocmai de asta nu trebuia pronunțat în incantația salvatoare, ci doar extras pe-acolo, prin degetul mare, din organism, luând cu el tot răul, apoi aruncându-l undeva în aer, peste umerii bunicii, ca să se piardă pe vecie. Nici cele patru cuvinte rostite ale incantației nu puteau fi însă oarecare. Era obligatoriu ca prima literă a bolii mele să fie şi prima literă a fiecăruia dintre ele. Aşa

încât tot ritualul începea cu o întrebare: „Cum se cheamă boala ta?”. „Răceală.” Şi-abia atunci coborau cuvinte pe degetele mele, fiecare păstrând în prima lui literă cea dintâi literă a bolii. Regula de aur a incantației: patru cuvinte începând cu „r”, dacă despre răceală era vorba, apoi al cincilea, mut, numele bolii, zvârlit dincolo de umeri. Iar dacă se păstra „r”-ul inițial, nu mai conta apoi despre ce cuvinte era vorba. Puteau fi adunate într-o propoziție sau nu, puteau să fie reale sau inventate. Bunica urmărea doar să obțină o anumită cadență. Am spus deja că nu-mi amintesc vreunul dintre acele cuvinte, fie ele reale sau inventate de bunica, aşa că n-o să vin aici cu propriile-mi invenții, nu le simt potrivite. Ce-mi amintesc însă, iar asta ar putea avea o oarecare relevanță, e că, atunci când rămâneam singur şi voiam să reiau incantația, eu nu prea eram capabil de noutăți lexicale. Aşa că-l aşezam întotdeauna pe primul deget pe „Ricã”, pentru simplul şi confortabilul fapt că în cazul meu el ştia să zică, fără vreo întârziere, celelalte trei cuvinte necesare, adică „râu”, „rățuşcă” şi „rămurică”. Şi-apoi, mă trăgeam cu cealaltă mână de degetul mare până eram convins că am prins în palmă tot răul, aruncându-l la rândul meu peste umeri.

Datorită bunicului şi rimelor sale caraghioase, am râs mai mult în copilăria mea şi am motive să zâmbesc şi-acum, când îmi amintesc toate astea. Datorită bunicii şi cuvintelor ei binefăcătoare, bolile au trecut uşor, la fel plânsetele din urma vreunei căzături sau tremurul din urma vreunei sperieturi. Nu ştiu acum, la drept vorbind, cât mi-ar fi câştigat scrisul dacă aş fi fost în stare să nu pierd acele cuvinte. Însă, pentru că nu le mai am în firescul zilelor mele, îmi pot da seama măcar de faptul că am lăsat în urmă, neştiind că fac asta, mult farmec şi multe minuni. Şi sunt destul de sigur că ele mi-ar fi fost de folos acum. Nu atât pentru scris, cât pentru a privi altfel, de pe balconul casei mele, câmpul şi strada, copacii şi oamenii.

Îți poți închipui uneori că scrisul e unicul mod de a trăi, îți poți căuta destule argumente, unele oarecum raționale, altele oarecum mistice. Însă ți se poate întâmpla să te afli într-o oarecare zi de marți, cu nori plumburii, cu un vânt pustiu ce trece printre crengi dezgolite şi coboară uşor în curte, foşnind mormane de frunze moarte, iar pe tine să nu te afecteze cu adevărat faptul că n-ai avut la îndemână cuvinte mai bune să descrii toate astea. Ci să te întrebi mai degrabă de ce ai ieşit pe balcon şi, în loc să priveşti norii ăia, să simți vântul şi să asculți foşnetele, tu

ai închis ochii, ți-ai astupat urechile, te-ai străduit să-ți goleşti simțurile, apoi te-ai repezit spre computer doar ca să-ți vezi cuvintele alea căzând, aşa cum pot cădea ele, într-o pagină. Tu, adică eu.

*

A trebuit să mă înfrânez în câteva rânduri să nu ajung prea repede la momentul ăsta al relatării. Mai ales că ordinea temporală-mi permitea să-l introduc într-un capitol anterior pe omul ce se plimba prin saloane şi prin curte cu un caiet sub braț, poate personajul cel mai potrivit pentru spectacolul pe care-l poate oferi un spital oncologic. Îmi permitea pentru că l-am întâlnit, cred, în a doua sau a treia mea zi de internare. Dar scurta şi curioasa noastră relație de amiciție s-a întins pe mai multe zile. Până a plecat el.

Eram singur, citeam ceva, nu l-am auzit când a intrat. Sau poate l-am auzit, dar în spital eşti obişnuit să-ți intre în salon infirmierele, să-şi facă treburile fără a fi interesate de tine, aşa încât mi-am văzut pe mai departe de citit. Dar s-a aşezat pe patul de alături, fără să-mi spună un cuvânt, şi-atunci l-am privit. O situație relativ stânjenitoare, pentru că bărbatul, cu un zâmbet binevoitor, îşi mişca

sprâncenele spre un început de dialog, cumva a „ce mai faci?”, iar eu nu eram întru totul convins că mi se adresează, ba chiar începusem să nu fiu întru totul convins că nu apăruse pe-aici dintr-un alt spital, care trata cu totul alte probleme. Pentru că insista să mă-ntrebe cu sprâncenele ce mai fac, am intrat în dialogul ăsta, am zâmbit şi am dat din umeri. El, tot zâmbind, a dat din cap de câteva ori, de parcă i-aş fi explicat, cu umerii, o profundă formulă a vieții. Iar eu, în continuare zâmbind, am lăsat să-mi scape aerul printre buze, într-un fel de oftat înțelept, şi în salon s-a auzit un „pfffuuu” poate un pic prea lung. Şi-atunci, omul s-a ridicat, a venit lângă mine şi s-a aşezat pe patul meu. Introducerea fusese făcută.

M-am dat uşor deoparte, ca să-i fac loc. A deschis caietul, a scos un pix din buzunar şi, cu el, mi-a indicat un text deja scris, pe prima pagină. Ceva de genul: „Mi-au extirpat laringele în întregime, aşa că nu pot vorbi. Am avut trei operații până acum şi s-ar putea să urmeze şi altele. Dumneavoastră?”. Foaia, n-aveam cum să nu observ, conținea patru texte, puse sub un titlu cu majuscule: INFORMAȚII DESPRE MINE. Sub fiecare dintre ele era trasată, cu o riglă, o linie orizontală de la un capăt la celălalt al filei. Aşa încât fiecare dintre texte era de sine-

stătător şi se susținea clar între două linii. N-am apucat să citesc mai jos, pentru că omul aştepta un răspuns. I-am vorbit, pe scurt, despre operația mea, a studiat cu milă pansamentul ce-mi acoperea jumătate de chip şi a dat din cap înțelegător. Apoi, a început să dea paginile caietului cu repeziciune, toate cuprinzând texte între linii drepte, s-a oprit undeva pe la jumătate, la o secțiune distinctă, pusă sub un titlul: ÎNTREBĂRI. Una dintre aceste întrebări, ultima de pe pagină, arăta exact aşa: „Cât mai aveți de trăit?". O clipă am simțit transpirații reci, convins că ne aflam într-un alt moment de neînțelegere, iar compasiunea aceea cu care-mi privise bandajul venea tocmai de-aici. S-a oprit însă cu pixul pe o altă întrebare, nevinovată, de pe la mijlocul paginii: „Ştiți când vă externează?". I-am răspuns că nu ştiu. A dat repede paginile înainte, spre finalul caietului, iar eu am văzut cum începe o altă secțiune: DISCUȚII NOI. Şi mi-a arătat, bucuros, un alt text dintre două linii drepte, trasate cu rigla: „Eu voi fi externat săptămâna viitoare". Degetele au pornit înapoi, foile au fost răsfoite în aceeaşi viteză, am revenit la prima secțiune a caietului, iar între două linii scria aşa: „Eu sunt internat de la începutul lui august".

Acel prim dialog a continuat poate încă vreo cinci minute. Nici o clipă, de-a lungul lui, n-a fost nevoit să

folosească pixul pentru a scrie vreun text nou, i-a fost doar indicator pentru texte scurte, deja scrise. S-a ridicat la un moment dat, a dat din nou paginile şi a pus pixul pe două rânduri: „Mi-a făcut plăcere, mai vorbim. La revedere”. Iar eu, după ce l-am salutat, am rămas cu mâinile ridicate, într-un fel de încercare de a-mi desena prin aer perplexitatea.

Am mai avut ulterior vreo două-trei întâlniri întâmplătoare, prin parc. El, întotdeauna cu caietul. Eu, întotdeauna curios să citesc nu atât textul ce-mi era adresat în conversație, pe care-l treceam rapid cu privirea, cât pe cele din jur. Iar în jur erau de toate. De la considerații despre doctorii sau asistentele din spital, până la citate moralizatoare, de la tot felul de glume, până la şabloane privind vremea de-afară – observasem, una lângă alta, două asemenea texte acoperitoare: „Azi e prea cald, sper să se mai răcorească” şi „Sper să se ducă odată norii ăştia, a plouat deja prea mult”. Mă năucea capacitatea de anticipare a omului şi ținerea lui de minte: ştia să se ducă, în orice punct al conversației ne aflam, spre textul potrivit fără a pierde prea mult timp. Nu-mi imaginam că-şi dezvoltase din august capacitatea asta, aşa că l-am întrebat la un moment dat de când n-avea voce. „Prima

operație am făcut-o anul trecut, în octombrie”, scria chiar sub primul text din caiet, cel amintit deja aici.

Copilăriile nu țin cont prea mult de vârstă, uneori nici măcar de context. În urmă cu ceva vreme, mi-am cumpărat un iPhone. Şi am descoperit-o pe Siri, aplicația vocală care ți-ar răspunde, se zice, la orice întrebare. M-am copilărit imediat, vreme de câteva minute, punându-i tot felul de întrebări lui Siri. Nu le-am ocolit nici pe cele existențiale. M-a dezamăgit rapid: neavând de multe ori un răspuns prestabilit, Siri te invita să cauți pe Google. Omul cu caietul m-a obligat să mă gândesc la acea aplicație vocală, în unele zile. Şi să mă copilăresc şi-aici. Am început să mă gândesc la întrebări pe care n-avea cum să le anticipeze, era imposibil să aibă-n caietul lui răspunsuri prestabilite pentru ele. Numai că, atunci când îi vorbeşti în intimitate unui telefon, oricât de stânjenitor ar putea fi, poți risca întrebări mai ciudate. Omul cu caietul, aşa tăcut cum era, rămânea totuşi un om care s-ar fi minunat măcar de stupiditatea unora dintre întrebările care-mi trec prin minte.

Mi-am amintit că-mi ceruse, la un moment dat, nişte ziare. N-aveam, însă cărasem cu mine în spital diverse cărți. M-am dus într-o zi în salonul lui, alăturat celui în care mă aflam, cu trei asemenea cărți, pe care apucasem

deja să le citesc. I-am spus să aleagă. S-a oprit la *Capcana Daesh. Statul Islamic sau întoarcerea Istoriei*, a lui Pierre-Jean Luizard. M-am întors în salonul meu satisfăcut: după ce avea să termine cartea, vom purta o discuție, mi-am zis. Şi atunci, obligatoriu, va trebui să scrie ce are de scris, era imposibil altfel. Nu ştiu cum ar putea interpreta alții un asemenea gest, nu ştiu dacă nu cumva apare ca nepotrivit într-o situație precum cea în care ne aflam. Numai că normalitatea se mută cu lejeritate oriunde, deci şi într-un spital oncologic. Îşi creează rapid obişnuințe specifice, trasee proprii, moduri de a se desfăşura fără mustrări de conştiință. Genul ăsta de normalitate te face să nu te gândeşti, în acele momente, la implicațiile adânci ale unui handicap precum cel al vecinului meu de salon. Sau măcar nu permanent. Genul ăsta de normalitate te poate face să ai din când în când gânduri hazlii, să-ți creezi provocări copilăreşti, să-ți ocupi timpul aşa cum poate fi el ocupat.

A doua zi a intrat în salonul meu şi mi-a pus cartea pe noptieră.

— V-a plăcut?

A învârtit mâna dreaptă prin aer, de parcă ar fi înşurubat un bec, şi a strâmbat uşor din buze, nemulțumit. După care s-a aşezat şi a deschis caietul.

Altul, am observat atunci. Unul abia început. Şi mi-a indicat un text, pus în pagină în acelaşi mod. „Cred că profesorul care a scris cartea prea îi acuză pe americani şi prea îi scuză pe cei din ISIS.” Avea deja considerații despre carte, m-a impresionat. Nu neapărat în modul cel mai plăcut, căci jocul meu era să-l fac să iasă din şabloane, să-l văd scriind în fața mea.

— De ce credeți asta?

Am ştiut, imediat ce am lăsat să-mi scape întrebarea, că-i una greşită. Cât se poate de previzibilă. Aşa încât răspunsurile au venit sub forma a trei pasaje din studiul cu pricina, de astă dată înlocuind caietul cu cartea şi ducându-se direct la ele, deşi nu erau marcate în vreun fel. Inutil să le dau în întregime aici, primele două veneau să sublinieze faptul că strategia Daesh, în zone măcinate de corupție, fusese aceea de a-i înlătura pe liderii deja urâți de comunitatea respectivă şi de a impune legi drastice, bine primite de oamenii sătui de haosul controlat care-i îmbuiba pe unii, iar al treilea vorbea despre incapacitatea americanilor şi a întregii coaliții de a înțelege cum se insinuează răul în asemenea teritorii, convingând lumea că e binele suprem. Nu erau pledoarii pentru ISIS, nu erau acuze grave față de americani şi față de aliații lor. Era, mai degrabă, o perspectivă obiectivă, îngândurată, a

autorului asupra întregii situații. Aşa încât am început să-i explic, pe larg, cum văd eu lucrurile, ajutându-mă uneori şi de carte pentru a contrabalansa părerea lui. M-a ascultat fără să-mi indice în vreun fel dacă-s suficient de convingător sau nu. Iar la sfârşit mi-a întins din nou caietul şi mi-a arătat, cu pixul, un text: „Vă înțeleg, dar asta e părerea dumneavoastră. Eu v-am zis doar ce impresie mi-a lăsat mie cartea. Dacă m-a făcut să gândesc aşa e şi vina profesorului care a scris-o, nu?". Am citit de câteva ori textul, privindu-l uimit de fiecare dată când ridicam ochii. Ca un copil în fața magicianului. Nu-l scrisese atunci, nu deschisese caietul pe tot parcursul discursului meu înflăcărat. Pur şi simplu, omul îşi dezvoltase un simț al anticipării pe care chiar n-aveam cum să-l contracarez. Sau poate era doar vina mea, poate eram mult prea previzibil.

M-a lăsat aşa, înciudat, cu gândurile mele. N-am mai avut nici o discuție până în a doua săptămână. Când a apărut cu un telefon vechi într-o mână şi cu caietul, tot cel vechi, în cealaltă. Şi mi-a indicat un text din secțiunea DISCUȚII NOI, cel mai recent din zona asta a caietului: „Doctorul mi-a spus că mă externează azi. La noapte am tren spre casă. Vă rog să vorbiți cu fiica mea să mă aştepte la gară mâine dimineață". Şi a apăsat pe o tastă, iar eu am

dus telefonul la ureche, destul de nedumerit, neavând habar dacă fata ştie ceva sau nu despre faptul că aveam să vorbesc cu ea, dacă trebuia să mă prezint sau nu, dacă era cazul ca omul să-mi spună ora exactă la care ajunge trenul în dimineața următoare sau o ştie ea... A urmat însă o discuție uşoară, lămuritoare, în care n-a fost nevoie să-i spun fetei decât ceea ce fusesem rugat să-i spun.

Doar spre finalul ei a apărut un moment straniu. Când fiica lui mi-a mulțumit şi mi-a zis:

— Scuzați deranjul, dar cu tata e o problemă, poate v-a spus. Nu ştie să scrie, de asta nu mi-a comunicat pe telefon, prin mesaje, ce avea de comunicat.

Am rămas fără voce câteva clipe. Şi-apoi:

— Cum să nu ştie?! Are un caiet plin cu tot felul de texte! În plus, a citit o carte pe care i-am dat-o eu şi a venit apoi cu tot felul de observații!

S-a auzit un râs scurt în telefon.

— Aceea cu Statul Islamic? Am fost în vizită la el, am stat două zile pe-acolo. Am citit-o şi i-am scris observațiile. Vedeți, tata nu vrea ca lumea să ştie că nu poate să scrie sau să citească. Mai ales acum, când şi-a pierdut şi vocea. Tot caietul ăla e scris de mine. Îi foloseşte foarte mult, să ştiți.

I-am întins omului telefonul, uluit. Zâmbea. A dat din umeri, cumva a scuză. L-am înțeles. A venit către mine, m-a îmbrățișat de parcă eram prieteni vechi. Şi a ieşit din salon.

Iar ceea ce am scris mai sus nu are nici o legătură cu realitatea. Dacă aş fi scris o carte de ficțiune, aşa mi-aş fi încheiat, probabil, povestea asta. Aş fi avut o proză scurtă bună, nu doar un episod aproape banal dintr-o carte aproape banală. Aş fi spus, printr-o asemenea discuție purtată la telefon, multe despre oameni, multe despre viață, multe despre ce înseamnă dramaticul încotoşmănat în comedie. Aş fi fost mulțumit, sunt convins, să-mi închei aşa capitolul. Dacă aş fi scris aici o carte de ficțiune.

În realitate însă, discuția la telefon cu fata lui nu a cuprins nimic mai mult decât acele informații pe care omul mă rugase să i le dau. Şi-apoi, după ce am închis, l-am întrebat:

— De ce nu i-ați scris totuşi un mesaj pe telefon fiicei dumneavoastră?

A ezitat câteva secunde, a luat pixul, a deschis caietul, iar eu am gândit, pentru o clipă, că există cu adevărat magie pe lumea asta. Numai că, în loc să vină către mine cu caietul, l-a aşezat pe noptieră şi a început să scrie. După câteva momente, mi-a arătat în sfârşit un text scris

în fața mea: „E prima dată când folosesc telefonul. Mi l-a luat fiica mea şi m-a învățat să bag mesaje, dar am uitat cum se face”. Urmau puncte de suspensie şi o completare: „Nu sunt bune deloc telefoanele astea. Lumea zice că le foloseşti ca să vorbeşti la ele, dar eu am încercat şi nu pot vorbi deloc”. A bătut cu pixul de câteva ori în această completare, râzând larg şi tăcut, făcându-mă şi pe mine să izbucnesc în râs.

De îmbrățişat m-a îmbrățişat însă şi în realitate. Chiar înainte de a ieşi din salon. Şi exact aşa a făcut-o: de parcă am fi fost prieteni vechi.

Capitolul 8

Fasciculație benignă. Sindrom Meige. În cazuri speciale, chiar blefarospasm. Toate denumirile astea şi încă alte câteva iau în derâdere, din punct de vedere ştiințific, o superstiție de când lumea. Aia pe care ți-o sugerează, uneori cu mare insistență, zbaterea ochiului stâng. Sigur, fandositele şi uşor arogantele denumiri medicale acoperă şi zbaterea celuilalt ochi, dar pe cine ar putea să intereseze asta? Stângul, acolo e problema, el ne-a fost aşezat pe chipuri doar ca să atragă ghinioane. Fără el, am fi fost cu toții protejați. Fără el, am fi fost cu toții nepăsători la legile lui Murphy. Fără el, am fi fost cu toții

ciclopi, caz în care n-am mai trece prin viață cu un ochi plângând şi cu altul râzând, ci doar cu o privire periferică îngustată. Dar azi n-o să scriu nimic despre ciclopi.

Mi s-a zbătut ochiul stâng, enervant şi într-un ritm bine coordonat, cam cu trei zile înainte de plecarea spre Cluj, pentru a cincea şedință de chimioterapie. Din fericire, în general înclin să dau dreptate medicinei ăsteia fandosite şi uşor arogante, aşa că m-am tratat, complet ineficient, cu magneziu şi nu m-am gândit vreo clipă că treaba asta are alte implicații în afara unei senzații fizice inconfortabile. Din nefericire, medicina se mai şi poate înşela uneori.

Joi dimineața, la ora şase, mă aflam deja în aeroportul ieşean. Avionul urma să plece la şapte treizeci. Administrarea citostaticelor ar fi început undeva în jurul orei unsprezece. Pe la ora cincisprezece ar fi trebuit să-mi fie deja suficient de rău pentru a-mi dori să stau numai în pat, încercând şi reuşind probabil să dorm. Pe la ora nouăsprezece m-aş fi trezit şi-aş fi vorbit în nişte dodii acceptabile cu Oana, aşa cum o fac de fiecare dată nu atât din pricina citostaticelor, cât a antiemeticelor, care conțin şi câte-un strop de somnifer sau de calmant în ele. Între ora nouăsprezece şi ora douăzeci aş fi rezistat încăpățânat şi jenat în fața insistențelor atât de amabile ale gazdei

mele de a mânca totuşi ceva. Pe la ora douăzeci m-aş fi dus iarăşi în pat. Iar pe la ora şase, în dimineața următoare, m-aş fi trezit pentru a mă pregăti de zborul către Iaşi. Cam aşa au decurs celelalte veniri ale mele în Cluj pentru chimioterapie. Numai că înaintea lor nu mi s-a zbătut niciodată ochiul stâng.

La vreo jumătate de oră după ce ajunsesem în aeroport, am fost cu toții informați că zborul va avea o întârziere de două ore. Pentru că în Cluj e ceață şi nu se poate ateriza. Nimic dramatic, am zburat de-atâtea ori în viața mea, trecând prin tot felul de situații neaşteptate, încât două ore de întârziere nu însemnau decât că pot să-mi iau încă o cafea şi să fumez liniştit, poate vreo jumătate de pachet, în minuscula şi înecăcioasa cuşcă a fumătorului din sala de aşteptare. Cam la a treia țigară am observat însă, cu relativă uimire, că sala s-a golit. Dezmeticindu-mă rapid din relativa mea uimire, am stins țigara şi mi-am părăsit jumătatea de cafea, repezindu-mă oarecum bezmetic spre uşa care te trimitea către avion. Se făcuse, într-adevăr, îmbarcarea pentru Cluj. Dar însoțitoarele de zbor au zâmbit amabil la reproşul meu nervos că n-a fost anunțat lucrul ăsta şi mi-au permis totuşi să trec de poartă. Odată ajuns în avion, am răsuflat uşurat. Eram, până la urmă, un tip norocos.

Nu ştiu dacă m-am considerat chiar la fel de norocos pe întreaga durată a celor cinci ore în care avionul nu s-a mişcat vreun milimetru pe pista ieşeană. Însă, în afara celor zece sau cincisprezece momente în care m-am dus la vreo însoțitoare de zbor, întrebând-o, cu o curiozitate acceptabilă, fie când crede ea că o să plecăm, fie de ce nu ne-au lăsat să stăm în sala de aşteptare unde aş fi putut fuma, am aşteptat cu suficientă răbdare. Mai ales că întrebările mele erau, aveam să-mi dau seama, identice cu întrebările însoțitoarelor de zbor, deci răspunsurile se aflau în altă parte. Am stat şi-am aşteptat, iar pentru că într-un avion ce se întinde molcom pe pistă nu ai prea multe lucruri de făcut, mai ales când n-ai avut inspirația să-ți iei o carte cu tine, am jucat *Clash of Clans*. Până când telefonul mobil m-a anunțat că-şi termină bateria dacă o să continui să fac chestia asta, aşa încât e ceva mai înțelept să mă opresc.

M-am oprit nu atât în urma sfatului înțelept, cât a îmbucurătoarei observații că a pornit avionul. Evenimentul s-a produs cu vreo două minute înainte sau cu vreo două minute după ora exactă a prânzului şi a fost însoțit de aplauzele generoase ale tuturor pasagerilor. Iar imediat după ce roțile s-au pus în mişcare, am fost anunțați pe-un ton victorios că putem, în sfârşit, să

zburăm spre Cluj, condițiile meteo fiind favorabile. Şi a urmat un nou rând de aplauze fericite.

În vreo patruzeci de minute, am văzut oraşul în care-mi doream să ajung. Se întindea tăcut şi parcă un pic jilav în depresiunea lui, îşi arăta într-o parte blocurile şi străzile, într-alta zonele cu vile şi cu dealuri. Însă partea cea mai interesantă pentru mine în acele momente, cea în care presupun că se situa aeroportul, şi-o ținea ascunsă sub un nor alb-cenuşiu, văluros, vag irizat pe la periferii. Într-un cuvânt, înspăimântător. Întrucât anunța deja, încă înaintea însoțitoarei de zbor, că avionul nostru va ateriza în altă parte. Sau poate n-am văzut oraşul aşteptat, poate era vorba despre-o cu totul altă localitate ardelenească. Dar în mintea mea Clujul se întindea acolo, sub noi. Oricum, cam prin dreptul acelui nor alb-cenuşiu, văluros şi vag irizat pe la periferii, m-a informat şi însoțitoarea de zbor că am şansa să văd în acea zi un alt oraş important al României, anume Timişoara. Căci în Cluj nu se poate ateriza.

Era trecut binişor de ora treisprezece când am poposit în această mare localitate vestică a țării. Sau undeva în lateralul ei, acolo unde se află aeroportul. În avion, ni se promisese că ne vor aştepta reprezentanți ai companiei aeriene, care ne vor da toate informațiile de care avem

nevoie. Mai clar spus, ne vor zice cum vom ajunge totuşi în Cluj în acea zi. În aeroport, i-am căutat degeaba. Într-un târziu, când s-ar putea ca noi, pasagerii, să fi fost deja oarecum frustraţi şi un pic enervaţi, am descoperit un birou sau ceva ce s-ar putea numi vag aşa, în care se aflau două domnişoare luate prin surprindere. Nu reprezentante ale companiei căutate de noi, pasagerii, ne-au explicat ele, ci doar nişte intermediare pentru diverse companii aeriene. Printre acestea aflându-se, e adevărat, şi cea care ne interesa pe noi, însă n-aveau vreun răspuns, pentru că nimeni nu le trimisese nici un fel de informaţie. În plus, nici măcar nu era treaba lor să rezolve în vreun fel situaţia, căci erau, au subliniat din nou pe tonuri hotărâte, doar nişte intermediare. Dacă voiam să vorbim cu un reprezentant al companiei, puteam merge la Bucureşti s-o facem, căci nu era problema lor.

Cred că până la urmă o fi avut o oarecare putere de convingere corul pasagerilor. Care pe o voce urla despre acţionarea în justiţie, iar pe a doua despre faptul că intermedierea asumată te face, de fapt, să răspunzi legal pentru toate acele companii care te plătesc tocmai ca să le reprezinţi. S-au dumirit cândva, pe parcursul reprezentaţiei corului, şi acele domnişoare intermediare, ceea ce le-a făcut ca numai după o singură oră, poate doar

câteva minute mai mult, să se îndure şi să dea nişte telefoane.

Aici e momentul potrivit, mă gândesc, să vin cu o explicație. Să justific adică formarea acelui cor furios al pasagerilor, căci altfel aş lăsa totul pe seama vremii nefavorabile, iar călătorii ar putea părea un pic cam nedrepți. Problema lor, îmi închipui, nu era fundamental diferită de problema mea. Nu ne enervaseră neapărat acele aproape cinci ore de sechestrare inutilă într-un avion ce staționa pe-o pistă ieşeană. Nici măcar norul alb-cenuşiu, văluros, vag irizat pe la periferii şi situat nepotrivit într-o anumită depresiune nu ne era cauză directă a enervărilor. Însă zborul nostru, trebuie spus, nu era unul ce avea drept destinație Clujul, ci chiar Timişoara. În oraşul din depresiune ar fi urmat ca avionul să facă doar o escală. Cum între timp, datorită telefoanelor mobile, cei mai mulți dintre pasageri aflaseră că aeroportul clujean nu acceptase nici o singură aterizare în acea zi, a apărut ideea, cu o bună logică de susținere, că nu se pusese de la bun început problema vreunei escale. Ci fusese doar o stratagemă a companiei de a-şi duce măcar jumătate din pasageri spre destinație, adică în Timişoara, cărând astfel după ei şi cealaltă jumătate. Eliminând jumătate din bătăile de cap. Şi urmând ca noi, ceilalți, să ne descurcăm

până la urmă să ajungem de la Timişoara la Cluj. Cum o să putem, e treaba noastră. Odată apărută o asemenea idee, ea se răspândeşte rapid şi furios în mulțime, cu atât mai mult cu cât nu e vorba de-o mulțime mai mare de şaizeci de oameni.

O mulțime de numai şaizeci de oameni poate fi totuşi extrem de amenințătoare. Atât de amenințătoare, încât să le facă pe cele două intermediare să renunțe, după doar o oră, la tonul oțărât şi indiferent. Şi să treacă la dat telefoane. Iar odată cu ele, cu acele telefoane, să stopeze orice sindrom de fasciculație benignă sau chiar orice referire autoironică la legile lui Murphy din rândurile mulțimii.

După o altă oră, în urma acelor telefoane, au apărut în fața aeroportului timişorean două autocare. Care ne propuneau încă şase ore de drum, de astă dată terestru, spre o destinație ce începea deja să li se pară unora, printre ei aflându-mă şi eu, o iluzie. Le-am explicat intermediarelor, fără să insist totuşi, că, în urma unor afecțiuni de care mă fac vinovat, nu prea pot să călătoresc cu autocarul vreme de şase ore. Pentru că drumurile noastre nu sunt neapărat cele mai bune, iar acele afecțiuni ale mele, când sunt trecute prin diverse hârtoape, nu vor nicidecum să țină cont de politica

vreunei companii aeriene. Mă refeream în primul rând la spondilita mea anchilopoietică, cea care trecuse deja la îndeplinirea planurilor sale deloc binevoitoare după cinci ore înțepenite într-un avion pe-o pistă şi după altă perioadă la fel de înțepenită într-un avion ce-a zburat către Timişoara, prefăcându-se doar c-ar vrea să treacă şi prin Cluj. Le-am mai spus celor două fete, tot fără să insist, că orice companie aeriană, atunci când un călător absurd, cum în mod clar mă manifestam eu, refuză să plece spre destinație cu autocarul, e obligată legal să-i asigure cel mai apropiat zbor posibil, între timp urmând să-i ofere cazare şi masă. S-au uitat ciudat la mine, atât de ciudat, încât am simțit c-ar fi tentate să-şi facă o cruce mare, plină de uimire, apoi una dintre ele mi-a zis: „Nu vedeți că n-au fost de acord nici măcar să plătească un sandwich sau o sticlă cu apă pentru pasageri? Chiar credeți că v-ar da cazare şi masă? Să fim serioşi. Fiți mulțumit că v-au pus la dispoziție autocare". Şi-am fost mulțumit în cele din urmă, căci, dacă n-aş fi fost şi-aş fi insistat în ideea mea, aş fi pierdut plecarea autocarelor.

Se întâmplă să ți se zbată ochiul stâng vreo trei zile. Mai apoi eşti cât pe ce să pierzi un avion ce va staționa cinci ore pe pistă. Ajungi într-un final la Timişoara în loc de Cluj. Acolo nu te aşteaptă nimeni ca să-ți spună cum

se va rezolva treaba. Te cerți, ca simplă voce din cor, cu nişte intermediare. Ți se refuză cazare şi masă, ți se refuză un zbor pe care tu l-ai acceptat chiar pentru a doua zi, căci între timp ai reuşit să-ți muți şedința de chimioterapie. Pentru că ți se refuză, mergi ca un robot ruginit spre autocar, din cauza unei afecțiuni ce nici măcar nu te lasă să te exprimi aşa cum faci de obicei când nu e nimeni prin jur, adică prin scurte țipete însoțitoare, în perfect acord cu tonul ascuțit al durerilor. În plus, îți dai seama că telefonul tău e mult mai înțelept decât tine, căci te-a anunțat că-şi pierde bateria, iar tu nu l-ai băgat în seamă decât prea târziu, mult mai interesat fiind la vremea aia să distrugi nu ştiu ce cetăți nevinovate prin *Clash of Clans*. Şi, chiar dacă ți se întâmplă toate astea, s-ar putea să nu faci încă vreo legătură fermă între ochiul tău stâng şi ele.

În jurul orei şaisprezece, autocarele au pornit spre Cluj. N-am să mai povestesc despre hârtoapele de pe drumuri şi nici despre mulțimea de icnete personale mursecate-ntre dinți, căci sunt mai puțin interesante decât constatarea, care-a început la un moment dat să devină oarecum obsedantă, că nu mâncasem mai nimic până atunci. Spre norocul meu, şoferul a anunțat că după patru ore de drum va opri, pentru o jumătate de oră, la un restaurant unde

putem să facem ce dorim, chiar să mâncăm adică. Aşa încât am împins de la spate cele patru ore, amăgindu-mă cu peisaje frumoase şi cu ascultarea interesată a convorbirilor dintre alți călători. Iar când în sfârşit am oprit, m-am bucurat. M-am bucurat într-atât, încât nici măcar nu am stat să fumez o țigară, am tras doar câteva fumuri în deplasarea mea robotic-ruginită spre restaurant şi am ocupat un loc la o masă. Observând, cu destulă satisfacție, că-s printre primii călători din autocarul meu care au ajuns în restaurant. Şi aşteptând, cu gânduri plăcute, un ospătar. Care a venit şi la masa mea, într-adevăr, după numai un sfert de oră, deşi fluturasem de suficiente ori mâinile prin aer până atunci. A trebuit însă, respectând o ordine numai de el ştiută, să preia mai întâi comenzile tuturor celorlalți călători, unii dintre ei veniți cu minute bune după mine. A fost în regulă, se mai întâmplă şi lucruri dintr-astea uneori, fără ca vreun ochi stâng să-şi aducă în vreun fel contribuția. A venit, spuneam, şi-am putut comanda. L-am rugat să-mi recomande ceva simplu, gata făcut, ca să nu risc să ies din jumătatea de oră oferită de şofer. Iar asta chiar dacă mai toți ceilalți îşi comandaseră felurite chestii un pic mai complicate. Cu un zâmbet înțelegător, ospătarul mi-a promis că o mămăliguță cu ciuperci se face la minut, deci îmi doreşte

încă de pe-acum poftă bună. I-am zâmbit şi eu, liniştit. După încă un sfert de oră, cam douăzeci de minute, în timp ce pasagerii ceilalți îşi cam încheiau mesele, l-am întrebat pe binevoitorul ospătar cât mai durează. „Imediat vine", m-a asigurat el. „I-me-diat." După încă cinci minute, a intrat şoferul, bătând cu două degete ale mâinii drepte în ceasul de pe mâna stângă. Iar ceilalți pasageri au cerut notele şi-au început să se ridice spre autocar. Am făcut şi eu asta. M-am dus spre ospătar şi i-am întins banii. „Dar nu se poate aşa ceva", mi-a strigat omul, revoltat că trebuie să plec fără să mănânc. „Nu putem lăsa oamenii să iasă flămânzi pe uşa restaurantului nostru. Imediat e gata." Apoi a luat banii şi s-a întors, zâmbitor, spre un alt client care venise să-şi plătească masa.

M-am întors în autocar cu o inutilă poftă de chipsuri. Sau de orice altceva s-ar fi putut numi, în vreun fel sau altul, mâncare. Dar trebuia să plecăm. Şi mai erau doar două ore până-n Cluj. Iar acolo mă aştepta Oana, cu care nu mai puteam vorbi la telefonul fără baterie, dar căreia apucasem să-i zic totuşi cât va dura drumul. Iar acum mă îndreptam, în sfârşit, în linie dreaptă într-acolo, deci n-aveam de ce să mă plâng.

Două ore. Atât mai aveam până să ajung. Două ore. Atât a stat pe loc autocarul nostru, fără să se mişte vreun

centimetru, într-o coadă imensă de maşini. Undeva, în față, se ciocnise un T.I.R. cu o cisternă. Însă cum aş fi putut gândi că ăsta e un ghinion, de vreme ce ghinionul adevărat îl avuseseră şoferii de pe T.I.R. şi de pe cisternă? Am aflat apoi că supraviețuiseră amândoi, dar ghinionul rămânea ghinion. În ceea ce mă priveşte, mai contau cu adevărat două ore în plus?

N-au mai contat nici ele, nici toate celelalte, când, la miezul nopții, am ajuns acolo unde ar fi trebuit să ajung cu vreo cincisprezece ore mai devreme. Iar când telefonul meu şi-a recâştigat bateria, am rugat-o pe Adela să-mi rezerve biletul de avion pentru următoarea şedință de chimioterapie cu o zi mai devreme. Nu de alta, dar, numai şi numai din cauza ochiului meu stâng, se lăsase o ceață deasă în Cluj, zborurile din țară fuseseră perturbate, o companie aeriană importantă urma să fie dusă-n faliment pe calea justiției de diverşi pasageri amenințători şi turbulenți, un T.I.R. se ciocnise cu o cisternă, iar mii de şoferi şi de alți călători fuseseră întârziați din drumul lor pe-o şosea din România. Singura consolare în toată povestea asta a fost gândul că un ospătar, dintr-un restaurant situat la patru ore de Timişoara şi la două ore de Cluj în condiții de trafic netulburate de prezența catastrofică a ochiului meu stâng, a putut duce acasă,

pentru copiii săi, o porție de ciuperci cu mămăliguță pe care n-a mai trebuit s-o plătească.

Aş mai adăuga ceva despre Murphy, iar cele ce urmează nu vin din cultura mea, ci sunt culese de pe Wikipedia. Anume că el a fost inginer, nicidecum vreun scriitor, cum poate ar fi fost de crezut. Şi legătura lui cu notația mea e una ceva mai directă decât prin aşa-zisele sale legi: omul a fost inginer de aviație. Unul care, într-o zi, povestind cuiva despre asistentul său, ar fi zis aşa: „Dacă tipul ăsta are vreo posibilitate de a greşi, cu siguranță o va face". Iar după ce a spus asta, şi-a dat seama că până şi un gând atât de simplu poate fi folositor, aşa că l-a transformat într-o lege a proiecției preventive. Conform acesteia, trebuie să-ți poți asuma de la bun început cele mai puțin favorabile condiții de funcționare a unui proiect, de orice tip ar fi el, pentru ca să le poți găsi din timp rezolvarea. Iar asta e, de fapt, singura lui „lege", pe care a considerat-o fundamentală şi pe care n-ar fi acceptat-o niciodată dusă în derizoriu de nimeni, cu atât mai puțin de vreo companie aeriană românească.

Aş mai adăuga ceva şi despre mine, iar ceea ce vreau să spun nu vine din vreo autoanaliză profundă, ci doar din recitirea celor scrise mai sus astăzi. Anume că-mi lipseşte, fără doar şi poate, talentul lui Edward Aloysius Murphy

Jr. de a lega cu atâta forță o idee în câteva vorbe şi de-a o trimite, în felul ăsta, peste timp. Într-o clară consecință, nu-mi rămâne altceva de făcut decât să folosesc multe cuvinte, atât de multe, încât ar putea umple chiar şi-o carte întreagă, cu scopul de a mă convinge pe mine însumi că nu cred, de fapt, în amenințarea ochiului stâng. Sau poate că scopul o fi cu totul altul. Cine mai poate şti care anume, de vreme ce un sens poate fi uneori cât un vârf de ac ascuns într-o mare adunătură de cuvinte.

*

Etapa întâi, negarea. Etapa a doua, furia. Etapa a treia, negocierea. Etapa a patra, depresia. Etapa a cincea, acceptarea. Până şi filmele hollywoodiene, e uşor de observat asta, respectă cu sfințenie etapele pe care psihologii lumii le vând ca fiind fireşti şi obligatorii după aflarea diagnosticului de cancer. Serialul *Breaking Bad*, ca să mă limitez la un exemplu, se bazează în totalitate pe a doua etapă. Dar le punctează, de-a lungul desfăşurării lui, pe toate celelalte. Şi nu e vorba, bineînțeles, doar despre serialul ăsta. Scenariştii, se pare, au mare încredere în psihologi.

În ceea ce mă priveşte, am fost fie prea grăbit, ceea ce m-a făcut să sar inconştient peste primele patru etape, fie prea leneş, ceea ce m-a făcut să nu ajung încă nici măcar la prima. Am povestit cândva, pe la început, cum am reacționat la aflarea veştii, în seara de 21 septembrie. O reacție stupidă, dar de atât am fost capabil în primul moment. S-ar presupune însă că un om, luat poate uşor pe nepregătite, reacționează stupid doar într-un prim moment, după care îşi recompune gândurile şi redevine serios.

Eu m-am recompus pe o bancă din parcul Institutului Oncologic. Doar că recompunerea asta nu m-a trimis imediat spre gânduri responsabile, ci m-a făcut să mă gândesc tocmai la etapele mai sus descrise şi să-mi spun că am luat-o din direcția greşită, am început cu acceptarea. Ceea ce m-a amuzat. Deja amuzat fiind, în loc să caut pe internet diverse informații despre boala pe care tocmai aflasem c-o am, am scris pe Google: „cinci etape psihologice" + „cancer". Şi-apoi, ăsta e adevărul, am stat pe banca aia şi-am trecut prin diverse stări. Dar nu din cauza bolii. Ci strict în relație cu scormonitorii profesionişti ai minții, care-şi scriu clişeele cu o grație ce se dezvoltă treptat într-o mimă caraghioasă. Am intrat, mai întâi, într-o stare de negare veselă când am citit, în

mai multe locuri, că la aflarea diagnosticului e aproape de neconceput să reacționezi altfel decât aşa: „Nu! Nu accept că am o asemenea boală! Nu cred asta!”. M-a cuprins poate şi furia când am citit că ar trebui să ridic mâinile spre cer, ca într-un film plin de substanță melodramatică, şi să exclam: „De ce eu, Doamne!? Ce-am făcut să merit aşa ceva!?”. Cred că am început să negociez un pic cu psihologii, să le zic măcar s-o lase mai moale, când am aflat că ar trebui să mă târguiesc cu providența, fie ea cu majusculă sau nu, promițându-i că, dacă scap, nu o să mai fac nu-ştiu-ce sau, dimpotrivă, că o să fac nu-ştiu-ce din ce nu am făcut înainte. Îmi închipui că m-au şi deprimat puțin articolele acelea, cine ştie. Într-un final însă, am acceptat că aşa se fac uneori lucrurile, iar eu nu mă pot opune.

Poate că psihologii au totuşi dreptate în multe alte cazuri. Le-am dedicat mai sus ironii destul de aspre şi, prin asta, nu neapărat dintre cele mai inteligente. Aşa că mă opresc. Eu intenționam, de fapt, să punctez doar incapacitatea proprie de a reacționa conform rețetei. Şi, mai cu seamă, intenționam să-mi descriu prima oră de după aflarea diagnosticului, care cu adevărat a trecut în felul ăsta.

A fost însă o noapte plină noaptea aceea. O noapte în care uşile spitalului au fost uitate deschise, aşa că mi-am putut-o petrece aproape în întregime în parc, rareori urcând în salonul meu. O noapte în care am fumat mult, ruşinos de mult. Şi n-am fost, de-a lungul ei, doar amuzat şi inconştient. Mi s-a întâmplat să mă gândesc de multe ori la mine şi la ceea ce va urma, mi s-a întâmplat să mă gândesc la familia mea, mi s-a întâmplat să devin şi patetic uneori. De pildă, spre dimineaţă. Când m-am uitat la oamenii din jur, care abia se treziseră, şi mi s-a părut că-i văd cu totul altfel. Şi mi s-a părut că sunt şi eu altfel. Aşa că am găsit potrivit să mă duc într-o parte a curţii golită de oameni şi să ascult pe telefon, de câteva ori la rând, *People are strange*. Mai încolo, patetismul a reuşit să-mi forţeze minima rezistenţă, obligându-mă să postez pe Facebook melodia celor de la The Doors. N-am fost doar amuzat şi inconştient în noaptea aceea. Am fost ridicol. Am fost trist.

A mai existat un moment pe care ţin să-l amintesc aici. Unul în care m-am trezit, pentru prima oară în mai bine de-un an şi jumătate, gândind aşa: „Ce bine că a murit bunica!”. Şi nu doar atât. Imediat ce a apărut gândul ăsta, m-a ridicat de pe bancă o bucurie căreia nici nu mai vreau să-i ataşez alte epitete, o bucurie ce mi-a strâns pumnul,

m-a făcut să mă învârt aiurea prin micul parc şi să repet de câteva ori într-o şoaptă ce a crescut până spre-un strigăt cu greutate ținut în frâu: „Ce bine că a murit bunica!”. Iar reacția asta a fost una mult mai puțin ticăloasă decât ar putea părea.

Într-o perioadă de doi ani, bunicii i s-au prăbuşit, cu mare zgomot, aproape toate reperele vieții. La mijlocul anului 2000, a murit bunicul. Şi-apoi, familia noastră a ajuns la cheremul unor sorți cam insensibili: în câteva luni, a murit mama, cancer; un an şi jumătate mai târziu, a murit fratele mamei, cancer. Cei doi copii ai bunicii. Şi, pentru că lumea i se îngustase într-atât, ea a adunat toate frânturile alea de familie şi le-a recompus, bucată cu bucată, în nepoți. În mine, în fratele meu, Adrian, în verişoara mea, Raluca. Doar că eu eram singurul adult pe-atunci, aşa încât cu mine se sfătuia, cu mine îşi plângea, cel mai adesea, singurătatea. Pe lângă toate, dintre cei trei nepoți, pe mine mă crescuse de mic. În fine, nu vreau să dezvolt ideea, vreau s-ajung doar să spun că, după moartea ei, în ultima zi a lui februarie 2015, un gând precum cel mai sus pomenit ar fi fost de neconceput pentru mine, ar fi fost o ticăloşie de neiertat.

Şi ar mai fi o explicație de dat. În toți anii care au urmat morții celorlalți membri ai familiei mele, am

încercat permanent să-i ascund bunicii bolile pe care le aveam, internările prin spitale, intervențiile chirurgicale. N-am reuşit întotdeauna. N-am avut cum să țin doar pentru mine, de pildă, existența polipilor pe corzile vocale, de vreme ce cu două luni înainte de operație îmi pierdusem complet vocea, iar în locul meu bunica vorbea la telefon cu Adela. Nici spondilita nu puteam s-o păstrez departe de ea, de vreme ce mă vedea deseori mişcându-mă cu greutate sau scoțând tot felul de sunete la o simplă ridicare de pe scaun. Am încercat s-o feresc de lucrurile astea, dar, când nu reuşeam, spaima ei, sporită de toate nenorocirile anterioare, transforma totul în dramă. N-o puteam opri din plâns zile-n şir, iar uneori până şi câte-o oarecare răceală a mea o făcea să reacționeze în felul ăsta. Mi s-a întâmplat deci să mă gândesc de multe ori, un gând care mă înfricoşa, la cum ar fi dacă m-aş îmbolnăvi de ceva cu adevărat grav. Mai exact, la cum ar reacționa bunica, s-o spun totuşi, dacă aş face şi eu cancer. Am vorbit despre gândurile astea pe la începutul cărții, dar adevărul e că abia aici, în partea asta a închipuirii mele, o asemenea posibilitate devenea insuportabilă. Ştiam că bunica n-avea cum să mai reziste la aşa ceva. Mi-era incomparabil mai frică pentru ea decât pentru mine. Atât de frică, încât, la un moment dat, m-am apucat chiar să

scriu despre asta. Să scriu un roman cu un personaj care, aflând că are o boală incurabilă, ajunge să-şi dorească moartea unei persoane iubite, tocmai ca ea, acea persoană, să nu sufere. Am scris „persoană”, pentru că mă ascunsesem în ficțiune, acolo era vorba de soția protagonistului meu. Deşi scriam despre iubire, chiar dacă maladivă, am simțit totuşi că intru pe-un teritoriu infam cu povestea mea. Pentru că, în realitate, n-aveam cum să-i doresc moartea bunicii în nici o situație, iar cartea începută îmi tot arăta gândul ăsta, de parcă ar fi fost unul real. Aşa încât am transferat-o la un moment dat în *folder*-ul meu cu eşecuri literare.

Cum aş fi suportat însă diagnosticul de-acum dacă bunica ar mai fi trăit? Nici n-am îndrăznit să stau prea mult cu imaginația în zona asta. Am permis doar bucuriei aceleia stranii şi, în fond, paradoxal dureroase să mă rotească aiurea prin parc, cu un pumn strâns şi cu nişte şoapte crescânde, care i-ar fi făcut pe mulți să mă privească într-un fel anume. Dar gândul ăsta mi-a venit undeva pe la miezul acelei nopți, iar băncile printre care mă-nvârteam nătâng erau goale.

N-am cules întâmplări, n-am adunat personaje în noaptea aceea. Şi nici dialoguri. Doar dimineață, când am revenit în salon ca să mă culc, unul dintre colegii de salon,

căci se adunaseră deja câțiva, iar mai târziu voi povesti şi despre ei, a observat:

— N-ați prea dormit noaptea asta.

— Nu, i-am zis. Au uitat ăştia uşile deschise şi-am profitat. Am stat afară şi-am fumat.

— Nu-i bun deloc fumatul, a oftat el. Deloc nu-i bun.

Redând aici acest dialog, mi-am oferit posibilitatea de a încheia capitolul aşa cum îmi place mie s-o fac uneori: mutând punctul de interes în altă zonă. Mi-aş putea folosi ultimul paragraf pentru a vorbi despre cât de nociv e fumatul în general şi în ce dezastru se transformă atunci când eşti bolnav de cancer. Mi-ar trebui doar o altă frază să recunosc cât sunt de tâmpit, ori poate aş folosi un cuvânt mai blând, supunându-mă unui risc imens, doar pentru că nu-mi pot controla slăbiciunile. Apoi aş putea trece aici chiar câteva citate din cartea minune a lui Allen Carr, ce stă acum între tastatura mea şi monitor, carte pe care nu mă-ndur s-o citesc pentru că-mi place mai mult s-o cred cândva folositoare decât s-o deschid şi s-o găsesc plină de sofisme inutile. N-o să merg însă în direcția asta mai mult decât am mers deja. Dimpotrivă, o să revin conformist la povestea mea şi-o s-o închei aşa: noaptea ce a urmat aflării diagnosticului nu mi-a schimbat radical viața. Nu a apărut în mine vreun războinic. Nu s-a schițat

nici măcar vreun înțelept. În acea noapte, n-am făcut decât să mă tem aşa cum m-am priceput eu să mă tem. Apoi, dimineața, am aşteptat ca asistentele să-mi schimbe pansamentul, după care m-am pus în pat şi-am adormit. Şi-ar mai fi de spus doar că, înainte de a adormi, nu m-am gândit nici o clipă la psihologi.

Capitolul 9

Cu puțină vreme în urmă, Oana a sunat-o pe soția mea. Pentru a-i spune că atât de aşteptatul P.E.T. s-ar putea devansa. S-ar muta într-un sfârşit de decembrie, în locul unui final de ianuarie. Adela a venit destul de bucuroasă în camera mea de boală, pentru a-mi vorbi despre posibilitatea asta. Iar eu, auzind-o, m-am încruntat fără să vreau şi tot fără să vreau am reacționat aşa: „Ok, numai că asta-mi dă peste cap cartea... Mi-am făcut o structură. Trebuia să scriu măcar până la sfârşitul lui ianuarie. Ce-o să fac acum, o să renunț la anumite poveşti pe care le-aş vrea totuşi trecute acolo?”. Abia după alte câteva clipe m-am auzit. Iar când am făcut-o, m-am străduit să zâmbesc la rândul meu. Şi-apoi, am discutat cu soția mea despre ce s-a mai nimerit să discutăm. Dar prima reacție rămâne. Încruntându-mă – aşa am reacționat. Trebuie să fi glumit totuşi, fără să-mi dau

seama c-o fac, atunci când i-am răspuns în felul ăsta Adelei.

În ultima vreme, mi se dau o sumedenie de exemple, în avalanşă, despre bolnavi aflați în situația mea sau despre foşti bolnavi. Dacă vreme de două luni n-am prea auzit de nimeni care să fi avut limfom Hodgkin, în doar o săptămână, încă începând din Cluj, unde am fost pentru a cincea administrare de citostatice, oamenii ăştia s-au tot adunat. De la o asistentă care mi-a vorbit despre un caz, până la Adela sau puținii mei prieteni care-mi ştiu situația, mai toți au aflat brusc că X a avut limfom stadiul patru acum opt ani şi azi nu mai are nimic, că Y a făcut chimio pentru aceeaşi boală în stadiul trei şi s-a vindecat complet, că W şi Z, ca să nu mai vorbim despre Alfa, Epsilon, Miu ori Omega, au trecut fix prin aceeaşi treabă, iar azi şi-au reluat locurile în alfabetele lor, fericiți şi nepăsători, de parcă n-ar fi existat vreodată-n ei amărâtul ăsta de cancer caraghios şi răsuflat, strecurat şi el printre cancerele serioase ale lumii. Sigur că atât soția, cât şi prietenii vor să mă încurajeze în felul ăsta. Efectul e însă un pic prea încurajator. Încep, adică, să-mi văd boala ca pe-un fel de răceală prelungită, o chestie îndeajuns de superficială încât să-mi pun o întrebare vinovată: cine naiba ar scrie o întreagă carte pornind de la o simplă

răceală, fie ea mai lungă decât altele? Ca să nu mai vorbesc despre efectele chimioterapiei: mi-a fost rău într-un sens şi mi-a fost bine în celălalt când asistenta care-mi toarnă perfuziile-n sânge, aceeaşi asistentă simpatică amintită cu multe cuvinte în urmă, mi-a zis că „A.V.B.D.-ul ăsta”, combinația de citostatice administrată mie, „e cel mai afurisit, cel mai greu de suportat”. Şi mi-a fost rău într-un sens şi bine-n celălalt când efectele unei administrări durau între cinci şi şapte zile. Măcar mă simțeam îndreptățit să scriu despre perioada prin care trec. Acum însă se duce şi chestia asta: după a cincea administrare, mi-a fost rău doar trei zile. Şi nici măcar răul ăsta nu a fost atât de rău ca înainte. Prin urmare, mărturisesc, abia-mi mai vine să deschid computerul şi să adaug câte ceva aici. Observ cu ciudă că boala mea se transformă într-una neserioasă, iar chimioterapia la fel. Observ cu ciudă – aşa am scris. Dar probabil glumesc când subliniez asta, nu se poate altfel.

Citind în urmă cu ceva timp ce am scris aici, m-au trecut diverse amărăciuni, după cum am mărturisit deja, accentuate de diverse întrebări: cum pot duce până la capăt aşa ceva?; despre ce am scris eu de fapt?; unde ar ajunge un posibil cititor când ar citi ultima pagină a cărții ăsteia? Ştiam ce vreau de la mine însumi şi de la P.E.T.-ul

atât de amintit până acum, cel cu ale cărui rezultate se va încheia cartea. Nimic mai clar, îmi doream şi-mi doresc să aflu că toate celulele rele, alea Reed şi alea Sternberg, unite prin cratimă, au dispărut. Mă aştept să mi se vorbească, prin rezultatele scanării, despre o remisie totală. Asta-mi doresc, asta-mi doream şi când am citit cele scrise până-ntr-acel punct. Doar că, fix în momentul în care-am conştientizat că asta-mi doream, am gândit aşa: „În regulă, totul va fi bine, dar în cazul ăsta voi avea o carte despre nimic şi, mai rău chiar, cu *happy-end*". O fi bun finalul fericit în viață, dar în literatură, cel puțin în felul în care văd eu lucrurile, nu mă ajută prea mult. Aşa c-am dus crisparea asta cu mine în multe alte ore petrecute-n fața computerului, pentru a mai scrie câte ceva. Am dus-o până-ntr-acolo încât am ajuns să meditez serios la celălalt final. Şi-am constatat, la un moment dat, că l-aş putea scrie într-un fel emoționant, dar nu patetic, plin de substanță, dar nu trist. Un final potrivit pentru o asemenea carte, mi-am spus. Şi mi-am mai spus pe urmă că, din păcate, nu voi avea ocazia să-l scriu şi va trebui să mă mulțumesc cu un amărât de *happy-end*. Din păcate – aşa mi-am spus. Dar ceea ce mi-am spus trebuie să fi fost doar o glumă, cu siguranță nimic mai mult.

Se pare că sunt un om destul de vesel, de vreme ce glumesc într-atât. Dacă n-aş fi, cele trei stări descrise ar trebui să-mi lărgească patologia, să lase şi altceva să se strecoare-n ea. Or, nu mai am loc pentru alte boli, cu atât mai puțin pentru unele psihice. Mă străduiesc deci să mă conving că sunt un om vesel şi-atât, că asemenea reacții şi idei sunt normale într-o anumită situație. Însă, pentru că fac asemenea glume, încep să mă tem că ceea ce scriu aici seamănă cu un reflex condiționat. *Writing is the only way of life*, mi-a zis mie pancarta aia care nu avea ce căuta acolo, iar eu aş fi putut s-o traduc în diferite feluri. Am şi făcut-o, de altfel. Dar m-am oprit, simplu şi superstițios, la una dintre interpretări: scrisul o să țină departe de mine „gândurile negre", alea pe care medicii mi-au cerut să le resping. Pentru că, mi s-a spus, asta e partea esențială a tratamentului, un psihic puternic.

Azi însă, observând cât de multă veselie am adunat în mine, mă întreb dacă nu cumva tocmai scriind cartea asta atrag gândurile pomenite. Dacă nu cumva le chem, asemenea acelui om care, trecând prin fața casei mele, îşi lasă propria spaimă să adune câini în jurul lui. Poate că, dacă aş fi stat în perioada asta doar în pat, citind, uitându-mă la televizor şi jucând *Clash of Clans*, adică dacă nu m-ar fi auzit scriind, gândurile alea şi-ar fi văzut

pe mai departe de treaba lor, prin diverse cotloane ascunse ale minții.

De vreme ce-am făcut nişte mărturisiri atât de personale şi-am ajuns cu ele la autochestionarea de mai sus, simt că ar mai fi loc de una. Am început să scriu toate astea într-un fel obligat de acea pancartă apărută atât de greu credibil printre nişte gunoaie. De-aş fi fost cititorul unei cărți de ficțiune şi aş fi găsit pe la începutul ei o asemenea imagine, aş fi simțit, chiar în locul acela, că autorul n-a citit destule la viața lui despre nevoia de verosimilitate în literatură şi că nu-şi controlează prea bine metaforele, de vreme ce inventează una evident imposibilă şi-şi pune întregul demers pe seama ei. La cinci minute după ce-am văzut acea pancartă, am postat însă o fotografie a ei pe Facebook. Iar poza se află încă acolo, spunând astfel că, în cazul meu, imposibila metaforă a fost creată în totalitate de-o banală întâmplare reală.

Am început în felul ăsta. Şi apoi, de-a lungul scrierii, au pornit către mine tot felul de alte întâmplări care mi-au anulat aproape orice necesitate de a mă folosi de trucuri retorice de dragul vreunei idei. Omul cu câinii încă trece prin fața casei mele şi mă salută în multe dimineți, iar vecinii mei reali, care-ar putea să devină cititori la fel de reali ai acestei cărți, îl cunosc la rându-le. Oamenii

întâlniți prin spital sunt acum probabil undeva prin casele lor, urmând tratamente sau bucurându-se că au scăpat de boală, cine poate şti, dar discuțiile s-au purtat întocmai, chiar dacă memoria m-ar fi putut face să adaug aici o conjuncție-n plus sau să renunț la vreo prepoziție rostită de ei. Până şi Hodgkin s-a vârât cu adevărat într-o noapte-n visul meu pentru a juca barbut, până şi ochiul meu stâng s-a zbătut în realitate exact când a fost nevoie s-o facă spre a-mi permite să scriu despre asta. Şi încă multe altele, de parcă imaginația mea şi-ar fi luat concediu odată cu mine, ştiind că-şi poate permite asta într-o perioadă-n care, altfel, ar fi fost sleită de citostatice. Şi ştiind totodată că n-o să am nevoie de ea, căci fiecare privire-n jur îmi va fi suficientă pentru a o înlocui fără eforturi.

Vreau să zic de fapt, iar acum nici nu mă mai pot proteja minținд c-aş glumi, că n-am putut să nu mă gândesc uneori la boala mea de-acum ca la un simplu cadou literar oferit de cineva cu „C” mare. Pentru a reuşi astfel să scriu în sfârşit o altă carte, la atâta vreme după precedenta. Şi nici măcar romanul acela început, cu ucigaşi şi religie, cu fanatisme şi alte nebunii, nu mă poate contrazice, căci în des amintitul meu *folder* cu eşecuri stau multe pagini ale multor romane neterminate. Iar

câteva dintre acele romane conțin mai mult de două capitole.

Ideea asta mă face să-mi închipui, atunci când o accept, că omul ce trece prin fața casei mele, țipând şi chemând în felul ăsta câinii care-l sperie într-atât, nu e condus într-acolo numai de-un reflex condiționat. Cred că mai e ceva ce-l face să urle, o nevoie bine ascunsă-n mintea lui. Toate celelalte simțuri i s-au tocit în drumul său atât de des repetat, poate nu le-a avut nicicând altfel, aşa încât nu cuprind copacii, iarba, nici măcar vreun tril de pe vreo creangă, ci doar asfaltul ce li se-ntinde lung şi plat în față. Iar subconştientul său ştie că, fără hăulitul amenințător al animalelor, omul cu pricina n-ar găsi mai nimic în calea lui, în afara unui insuficient şi anost „Bună dimineața, să trăiți!” adresat mie.

*

Cândva, prin copilărie, mergând pe stradă, am găsit o bancnotă de o sută de dolari. Se întâmpla în perioada comunistă, când o sută de dolari valora cât un dolar, iar un dolar nu valora nimic, căci n-aveai cum să-l foloseşti pentru a cumpăra ceva. Şi, evident, nici să ții banii pentru eventualitatea că vei pleca vreodată în vreo țară unde ar fi

devenit utili nu ți-ar fi trecut prin minte la vremea aceea. Mie însă bucuria mi-a fost imensă, pentru că bancnota aceea venea de dincolo, adică din locul în care un post de radio mi-a tot spus, de-a lungul primilor mei ani de viață, că se adunaseră toate fericirile. Europa Liberă, ascultat ritualic de bunicul seară de seară, în surdină, la un aparat sovietic, îmi crease o iluzie care încă mi se activează uneori. Mult mai firavă, e adevărat. Însă multă vreme după 1989, când deja depăşisem vârsta de cincisprezece ani şi s-ar fi presupus că aveam capacitatea de a privi lucrurile dincolo de iluzii, de fiecare dată când întâlneam vreun om venit din Occident, îi recunoşteam aprioric mai toate calitățile umane posibile. Îmi era, prin definiție, omul superior. Cu atât mai mult la vremea când am găsit bancnota de o sută de dolari: mi-a fost clar că-i aparținuse unui vestic, trecut din cine ştie ce motive prin țara noastră. Iar dacă ar fi căzut din buzunarul vreunui zeu, hârtia aceea nu cred c-ar fi însemnat mai mult pentru mine. Am păstrat-o într-o carte, în biroul meu de şcolar. Luni bune, când simțeam nevoia vreunor reverii, scoteam de-acolo suta de dolari, o priveam fix şi ea mă ducea direct la omul perfect care-o pierduse, mă transporta adică, pentru un timp, în minunata lui lume occidentală, plină de culori, de armonii şi de libertăți. Şi-ar fi făcut-o ani

întregi, îmi închipui, dacă într-o zi, în timp ce eram prins într-un asemenea vis, n-ar fi intrat în camera mea mama. Am ascuns repede bancnota, dar abia asta i-a atras atenția. Mi-a cerut-o. S-a uitat la ea fără vreo reacție, m-a întrebat de unde o am, i-am spus, a dat din umeri şi mi-a înapoiat-o. Nu e bună, mi-a explicat. Scrie pe ea „specimen”, n-ai văzut? Văzusem, dar nu însemnase nimic pentru mine, îmi închipuisem că aşa arată dolarii. Nici măcar nu cred că-i din America, mi-a mai spus mama, pentru că bancnotele astea marcate cu înscrisul „specimen” servesc de obicei drept model pentru recunoaşterea unor bani din altă țară. Şi-apoi, vocea mamei a lovit exact acolo unde m-a durut cel mai tare. Cred că-i tipărită în România, a zis ea, e doar o hârtie, dar e frumoasă, poți s-o ții. Pe urmă a ieşit. Fără să mai apuce să vadă că mie începuseră să-mi curgă lacrimile. Dar a fost mai bine că a ieşit fără să mă vadă plângând, pentru că n-a mai putut astfel nici să mă certe când am rupt bancnota aia în zeci de bucățele, înfuriat pe toate minciunile pe care mi le spusese luni întregi despre un om perfect şi despre lumea lui minunată.

Întâmplarea asta din copilăria mea mă ajută să scriu acum despre altfel de bancnote, nici ele emise de vreo bancă națională, dar care pot valora la rându-le enorm. În

funcție de mâinile care le poartă. Şi-aş începe prin a spune câteva lucruri despre Arsenie Boca. Nu foarte multe. Aş zice doar că departamentul de P.R. al Bisericii Ortodoxe Române merită felicitat pentru inventarea acestui aşa-zis sfânt. Şi-aş mai zice că un produs nou este întotdeauna bine-venit pentru o companie comercială puternică, aflată în plină expansiune, cum e Biserica noastră. Iar după toate astea, simt nevoia să recunosc că, în portactul meu, undeva între cardul de sănătate şi cartea de identitate, se află o iconiță cu chipul acestui om. Care nu-mi foloseşte în vreun fel, dar pe care nu mă îndur s-o arunc.

La un moment dat în perioada clujeană, am ieşit din spital pentru un computer tomograf. Al cărui rost nu era să infirme diagnosticul deja primit în urma biopsiei, ci doar să stadializeze boala, adică să observe dacă există formațiuni tumorale şi-n alte părți ale corpului. Stăteam pe-un hol, pregătindu-mă să beau cele patru pahare cu substanță de contrast incoloră şi lipsită de orice gust, conform unei anume ritmicități sugerate de medic. După primul pahar, medicul a venit lângă mine şi m-a întrebat, zâmbind:

— Cum e? Bună?

— Da, i-am zis, excelentă. Doar c-ar merge şi-o țigară alături.

Nu mă mândresc cu gluma asta, n-a fost tocmai isteață, dar am amintit-o pentru că ea m-a făcut să remarc cuplul aflat pe fotoliile de vizavi. Femeia a început să râdă, ceea ce mi-a atras atenția. Bărbatul însă m-a privit cu un fel de nedumerire speriată. Ştia pentru ce mă aflu acolo, eram la oncologie, îmbrăcămintea mea îi arăta că sunt pacient. Ştiam la rândul meu pentru ce se află ei acolo, chiar dacă erau în haine de stradă.

Tineri amândoi, poate puțin peste treizeci de ani. Femeia era calmă, nu părea să aibă o îngrijorare reală. Bărbatul, în schimb, avea ochii roşii de plâns, era palid şi încercănat, iar mâinile îi tremurau. Mi-a fost clar imediat că el e pacientul, cu atât mai mult cu cât ea îl încuraja din când în când în şoaptă. Am observat mai târziu că tipul ținea în mâinile împreunate o iconiță. Pe care, uneori, o mângâia cu dosul unei palme şi, când făcea asta, părea că se roagă, căci buzele vineții i se mişcau vag, a nişte vorbe rostite spre el însuşi şi spre acel altcineva pe care-l simțea atunci de ajutor. Mi s-a făcut milă, în general pacienții sunt mult mai liniştiți, unii chiar surprinzător de senini. Bărbatului îi era însă cumplit de frică de efectele bolii sale şi nu putea ascunde deloc asta.

Aşa am gândit o vreme. Până când a ieşit din nou medicul şi, uimindu-mă, a întrebat-o pe femeie:

— Au trecut zece minute de când ați băut ultimul pahar?

Ea a dat din cap afirmativ.

— Poate intra şi soțul meu? l-a întrebat pe doctor. E speriat, uitați-vă la el...

Şi a zâmbit.

— Ce rost ar avea? Oricum nu vă dăm acum rezultatele. Aşteptați aici, vă rog, i s-a adresat de astă dată lui. Nu durează mult.

Minutele alea şi le-a petrecut în picioare, învârtindu-se pe hol ca într-o celulă de arest, ținându-şi între buze abia mişcate rugăciunile şi mototolind cu disperare, în timpul lor, iconița din mâini. Iar toate astea într-o atât de mare nepotrivire cu ținuta lui: costumul de calitate, pantofii, gesturile fine, dincolo de cele care-i marcau suferința, te-ar fi făcut să-l crezi mai degrabă vreun om de afaceri, educat şi atent să-şi marcheze cumva, printr-o anume eleganță, educația asta. Te-ar fi făcut să-l vezi aşa şi poate că n-ai fi greşit deloc. Doar că în anumite situații oamenii sunt doar oameni, nimic în plus sau în minus.

A cuprins-o pe după umeri pe soția sa, imediat ce a ieşit, şi s-au îndepărtat. Însă, la câteva secunde după ce au luat-o pe o altă latură a holului, bărbatul a reapărut. Am crezut că va intra în sala cu computerul tomograf, dar

s-a oprit în fața mea. M-a privit cu compasiune şi, zâmbind parcă a scuză, mi-a întins iconița. Pentru că n-a scos un cuvânt, n-am fost nici eu în stare să-i ofer la schimb vreo mulțumire, fie ea şi bâiguită. L-am privit doar îndepărtându-se, apoi mi-am băut al patrulea pahar cu substanță de contrast.

Cu mai multe zile înainte, stăteam de vorbă în spital cu un italian. Se mutase de doi ani în România, îşi urmase soția aici, în satul părinților ei. Îşi construiseră o casă, de care era foarte mândru, la fel ca de toată viața petrecută aici, una liniştită, aşa cum îmi spunea că visase dintotdeauna. Îi mai rămăsese o afacere în Italia, condusă de fratele lui. Una care mergea foarte bine, din ce-mi spunea omul, şi care le asigura un trai foarte bun aici, doar că se simțea cumva vinovat că-şi lăsase fratele să muncească singur, în timp ce el huzurea. Noroc cu boala asta, a glumit el, că nimeni nu-i mai reproşa neimplicarea. Vorbea simpatic. Cum altfel, de vreme ce învățase în ultimii doi ani româna, la o vârstă nu tocmai ideală. L-am întrebat totuşi dacă nu cumva sistemul medical italian ar fi fost mai sigur şi mai potrivit pentru el, de vreme ce banii nu păreau să-i lipsească.

— Era, era, mi-a zis. Sicurança şi medicina profesionale. Dar nu e rau nici la Romania, aici. E bene, e bene.

Repeta cuvintele, ticul lui verbal, dar nu era deloc deranjant, le dădea o anume gravitate plăcută.

— Dar la noi nu era sfintul, a adăugat el. Degeaba sicurança medicala, daca nu era Arsen Boca. Fara Arsen Boca totul era finito, totul era gata-gata.

Şi a început să râdă în hohote. Apoi mi-a arătat cu degetul undeva în spatele meu. Se apropiase de noi, fără s-o observ, soția lui. Venea de câteva ori pe zi în vizită, o cunoşteam, iar acum ne privea din picioare şi dădea din cap pe jumătate nemulțumită, pe jumătate amuzată.

I-am lăsat singuri. Ceva mai târziu, coborât să fumez din nou, am găsit-o doar pe ea în parc. I-am zâmbit şi mi-am văzut de ale mele. S-a apropiat însă de mine şi şi-a aprins, la rându-i, o țigară. Soțul ei rămăsese în salon, pentru o discuție cu medicul, femeia îl aştepta.

— Aşa-s italienii, mi-a zis la un moment dat femeia, îi ştiu foarte bine, am lucrat cinci ani acolo până să-l cunosc pe el. Iau totul în râs, de parcă nimic nu-i atinge. Numai că-l vedeți aşa acum, pentru că operația a mers bine şi totul se-ndreaptă încotro trebuie. Dar credeți că nu s-a rugat la Arsenie Boca atunci când i-a fost mai greu? Zilnic

s-a rugat, are iconița la el şi-aici, în spital. Dacă intrați în salon, o să vedeți că-i acolo, pe noptiera lui. E catolic soțul meu, dar nu Papa l-a ajutat, nici sfinții catolici, tot Arsenie Boca al nostru a făcut-o.

Şi-apoi, după o pauză:

— Dumneavoastră mă înțelegeți, că sunteți român.

Am dat din cap că înțeleg, deşi ştiam că asta nu are nici o legătură cu faptul că-s român.

Într-o altă zi, am înțeles-o pe fata aceea de vreo douăzeci de ani, care plângea pe-o bancă. M-am dus la ea, cu gândul că ar putea să-i fie în vreun fel folositoare vorbele mele. Plângea pentru mama ei, internată acolo. Şi-atunci, i-am povestit despre diverşi pacienți pe care-i întâlnisem în zilele din urmă. I-am spus, minținд doar cât aveam nevoie, că toți cei pe care-i cunoscusem eu se vindecaseră sau erau în curs de vindecare. I-am mai povestit şi despre prieteni ai mei, unii chiar cu forme avansate de cancer, care-au scăpat şi trăiesc fără probleme. Nici aici n-a fost nevoie să-mi folosesc foarte mult imaginația. I-am mai zis, spre final, că şi eu am aceeaşi boală, dar nici urmă de îngrijorare, cu siguranță voi fi bine. Iar aici m-am bucurat să-mi dau seama că nu exageram deloc. În cele din urmă, ascultându-mă, fata a zâmbit şi a scos iconița din buzunar, mi-a arătat-o.

— Vedeți? E încă udă pe jumătate. Astea-s lacrimi, a zis. Nu se poate să nu m-ajute sfântul, când simte toate lacrimile astea ale mele.

Am citit puține despre Arsenie Boca, iar cât am citit s-a datorat atât de zgomotoasei campanii de promovare. Oricum, din cele puține aflate despre el, am ajuns să cred că omul nu mi-ar fi plăcut în nici un fel. La fel cum, dacă trec dincolo de acțiunea de marketing, nu-mi place deloc ceea ce face Biserica Ortodoxă, căci nu pare a avea decât un scop financiar, pentru un profit extras meschin din nevoia de credință a oamenilor. Am râs uneori pe seama poveştii, am disprețuit alteori tot felul de excese ale ei, dar fără a problematiza în vreun fel chestiunea. E cam greu să te raportezi altfel decât superficial la tot felul de profeții sau minuni pe care le-ar fi făcut călugărul ăsta, când sunt descrise de-a dreptul inept şi, prin urmare, caraghios în felurite texte răspândite pe internet sau prin broşuri bisericeşti.

Acolo, în spital, nu m-au mai interesat însă Arsenie Boca ori Biserica Ortodoxă. M-au interesat doar acei oameni. Care n-au mers cu credința lor până la a refuza tratamentul medical, ci doar au folosit hârtiile alea cu chipul imprimat al călugărului ca pe nişte bancnote. Foarte valoroase, căci au putut să-şi cumpere cu ele

linişte, încredere, speranță. Şi-un pic de miracol, bineînțeles, dar un miracol pe care-l puteau crea medicii, fără a şti c-au fost ajutați de-un chip imprimat pe-o hârtie. Şi-n asta nu mai e nimic de râs, nu mai e nimic de disprețuit. Dimpotrivă, ai putea să treci de-un instinct superficial şi să te gândeşti, pur şi simplu, la felul în care poți sau nu poți să te uiți înspre miracole.

După ce mi-am băut al patrulea pahar cu substanță de contrast, în ziua aceea în care am fost programat pentru un computer tomograf, am mai aşteptat pe hol vreo zece minute înainte de a fi chemat de medic în sală. Şi, pentru că altceva n-aveam de făcut, am tot privit hârtia mototolită care tocmai îmi fusese oferită. Mi-am amintit atunci de suta aceea de dolari din copilăria mea, iar după aia m-am gândit la Walt Whitman. Minții nu-i este greu să aşeze, pe nişte fotolii de pe-un hol de spital, un poet american din secolul al nouăsprezecelea alături de-un călugăr român din secolul douăzeci şi să pornească în acelaşi timp un aparat de radio sovietic, din care să se-audă voci vechi, cu poveşti despre culori şi armonii. Şi, pentru că poate face asta, n-ai cum să-i aduci vreun reproş minții atunci când îți spune că degeaba găseşti şi tu, astăzi, tot felul de scrisori aruncate pe străzi, degeaba le poți citi, degeaba le poți descifra semnătura, de vreme ce ochii îți citesc

întotdeauna, filigranat pe diagonala acestor scrisori, cuvântul „specimen”. Te poți juca doar cu un alt gând pe care ți-l oferă mintea, anume că Whitman a mințit spunând că a lăsat scrisorile acolo unde le-a găsit. Le-a luat de fapt cu sine şi, cu viclenie, a plasat în locul lor nişte copii fără valoare, pentru ca nimeni să nu-l poată bănui. Iar pe cele reale le-a dosit pe alte străzi, mărginaşe, doar de el ştiute, pe care circulă astăzi numai oamenii mai puțin comozi, cei ce nu-şi pierd vremea aşteptând trenuri, autobuze, tramvaie sau taxiuri.

Întrucât mintea m-a forțat să gândesc toate astea, n-am aruncat hârtia aceea cu chipul lui Arsenie Boca imprimat pe ea. Am pus-o în portact, ştiind că mie nu-mi va folosi la nimic, dar respectând valoarea pe care a avut-o în mâinile altcuiva.

Câteva zile mai târziu, în timp ce rătăceam prin Cluj alături de soția mea, ne-am oprit în dreptul unei pancarte. N-am verificat dacă pe ea era trecut, într-o diagonală filigranată, vreun cuvânt dezamăgitor. Iar acum o păstrez doar într-o fotografie, ai cărei pixeli nu mă ajută să desluşesc ceva în afara înscrisului despre care-am tot amintit aici. Ştiu însă că, atunci când am văzut pancarta aruncată printre gunoaie, nu mă aflam pe-un bulevard, ci pe o stradă mărginaşă.

Capitolul 10

Urcă unul dintre munții dificili ai lumii ăsteia, pe care l-au cucerit de-a lungul vremii câțiva temerari, dar care le-a adus multor altora sfârşitul. L-au prins furtuni de zăpadă în escaladarea sa, a reuşit să scape de avalanşe, i-au degerat degete în cort, dar mai are numai o stâncă în față, ultima, iar apoi va fi, în fine, acolo unde s-a încăpățânat să ajungă. Deja nu-şi mai poartă cu sine toate mințile, căci de dincolo de stânca asta are senzația că răzbat chicote şi melodii, de parcă cineva ar da vreo petrecere. O urmă de rațiune, aia care l-a ajutat să-şi târâie până aici picioarele vinete, aia care îl face să-şi ignore crăpăturile pielii de pe față, aia care-i mai mişcă încă mâinile spre colțuri de stâncă şi le face să se agațe puternic de ele, fărâma asta de rațiune îi spune că vântul şi gerul i-au făcut sinapsele să tremure, să balanseze unele spre altele, să se-atingă şi să se împletească nefiresc. Reuşeşte, în cele din urmă, să se aburce. Se ridică în picioare pe ultima stâncă, gâfâind de parcă plămânii i s-au chircit cât nişte smochine. Priveşte victorios înaintea sa. Timp de câteva clipe e încă tentat să-şi învinuiască sinapsele pentru ceea ce vede, dar curând îşi dă seama că asta-i realitatea. Vârful e de fapt un platou

imens, cât un teren de fotbal, iar zăpada îl înconjoară pufoasă, de parc-ar fi fost adusă aici dintr-o pictură vânătorească a lui Bruegel cel Bătrân. Pe dreptunghiul verde, cu iarbă ca un gazon peste care-au trecut maşini de tuns, s-au adunat o mulțime de oameni. Într-un colț se fac grătare, fumul se înalță în rotocoale abia mişcate de câte un suflu vag de vânt. Din nişte boxe uriaşe se reped spre el acorduri fericite, calde, sărbătoreşti. Oamenii râd, oamenii se simt bine. Într-o altă parte a gazonului, palele lungi ale unor elicoptere aşteaptă moi şi indiferente încheierea sărbătorii, pentru a se roti din nou în drumul spre poalele sălbaticului munte.

Cam asta a fost imaginea pe care mi-am creat-o după ce am citit pe Facebook un articol postat de un prieten. Titlul era următorul: „Oamenii de ştiință spanioli au anunțat că au găsit o metodă de blocare a metastazelor cancerului". Iar textul descria un viitor apropiat în care boala ar putea fi vindecată mult mai simplu, fără picătură de citostatic. Şi n-a fost nicidecum singura ştire de felul ăsta cu care m-am întâlnit în ultima vreme. Am aflat, de vreo două luni încoace, că anul viitor o altă echipă de cercetători, pare-mi-se germani, va fi onorată în mod cert cu Premiul Nobel, întrucât a găsit o metodă de a modifica informațiile greşite ale ADN-ului, astfel încât celulele

maligne să devină curate şi sănătoase. Iar ştirea, auzită la televizor, sugera că până şi pacienții aflați în stadiu terminal vor putea, în urma unei simple injecții, să plece spre casele lor țopăind, burduşiți cu planuri fericite pentru următorii zeci de ani. Am mai citit apoi că nişte oameni de ştiință danezi, făcând diverse cercetări despre malarie, au descoperit întâmplător o proteină care i-ar fi fatală cancerului. Nici americanii n-au stat degeaba anul ăsta, ci au aflat, tot în urma unor studii, fireşte, că există un anticorp care țintește exclusiv celulele alea afurisite ce-şi fac de cap prin corpul tău. Însuşi Microsoft s-a implicat în medicină, promițând că foarte curând va finaliza un superprogram ce va sparge codul celulelor amintite şi le va reprograma spre fericirea noastră, a tuturor. Iar eu mi-aş dori enorm ca toate cele descrise să nu rămână doar promisiuni.

Pe de altă parte, nu pot să nu mă gândesc că undeva, prin înălțimi, există un mare amator de spectacole. Care nu se mulțumeşte doar să stea în lojă şi să privească, ci le face diverse farse actorilor de pe scenă, pentru a-şi satisface pofta de hohote. Nu-l acuz în vreun fel pe acest spectator implicat, până la urmă el a inventat show-ul, aşa că-şi permite să-l modifice după cheful propriu. Dimpotrivă, îl admir pentru asta, mi-e foarte simpatic.

Până la urmă, e bine să-l ştii plin de umor, ludic, pus pe şotii, decât să ți-l închipui mereu încruntat, gata oricând să te trăsnească dacă-i ieşi din cuvânt.

Iar eu m-am obişnuit cu asemenea farse, mi s-au tot adunat de-a lungul vremii. Pot paria, de exemplu, că, dacă am rătăcit vreun obiect vreme de câteva luni, cel mai simplu mod de a-l găsi e să mi-l cumpăr din nou. În ziua în care voi veni acasă de la magazin, o să caut ceva prin debara, o să lovesc din greşeală cu umărul un raft, iar de sus va cădea la picioarele mele vechiul obiect, atâta vreme căutat. Nu fac afirmația asta fără să mi se fi întâmplat de câteva ori. Şi-s atât de convins că aşa se-ntâmplă lucrurile, încât, iată, am aproape un an de când mi-am pierdut paşaportul, dar încă refuz să-mi fac unul nou. Pentru că ştiu bine ce se va întâmpla în ziua în care mă voi întoarce cu el acasă.

Mi-ar fi mult prea greu să număr exemple de felul ăsta, chiar în privința unor lucruri mult mai importante. Dar o să pomenesc aici câteva, pentru că m-au amuzat unele amintiri şi nu-mi strică niciodată să mă las amuzat. Cândva, am câştigat o sumă bună. Am ținut banii ăia vreo doi ani la cutie, deşi ne aflam într-o perioadă a marilor afaceri cu terenuri, iar eu vedeam cum alții cumpără şi vând, dublându-şi profitul la câteva săptămâni sau luni.

Aveam însă deja o experiență neplăcută cu un alt teren, aşa că mi-am tot temperat mica lăcomie ce-mi tot şoptea că, dacă vreau să fiu deştept, e cazul să fiu cât mai repede. M-am deşteptat în cele din urmă, am dat frâu liber micii mele lăcomii şi am intrat în lumea afacerilor. Am cumpărat un teren bun, într-o zonă cu mare potențial. Imediat după asta, în lumea din jurul meu şi-n lumea întreagă a apărut de nicăieri sintagma „bulă imobiliară". Ceea ce m-a făcut ca, vreme de încă doi ani, să-ncerc să vând terenul ăla. Am reuşit s-o fac doar când am acceptat să negociez destul de consistent suma de vânzare. Adică la jumătate din cea pe care o plătisem cu doi ani înainte.

Ar fi păcat să trec însă doar cu o mențiune indiferentă peste precedentul teren deținut de mine. Îl luasem cu destul de puțini bani, în ideea că ne vom construi pe el, cândva, o casă. Era plasat într-un câmp, în afara oraşului, la vreo jumătate de kilometru de ultima clădire construită. L-am ținut în proprietate, cred, cel puțin cinci ani, tot aşteptând să se-ntindă construcțiile până la ogorul nostru. În toți acei cinci ani, nimeni nu şi-a mai ridicat însă vreo casă-n apropiere. L-am vândut dezamăgit, într-un moment în care banii ăia, fie ei atât puțini, ne erau necesari. La numai doi ani distanță, am ajuns în zonă întâmplător, aflându-mă cu Adela într-o vizită. Şi ne-am gândit că n-ar

fi rău să aflăm dacă, între timp, se mai construise vreo casă spre fostul nostru teren. Nu ne-am gândit bine, pentru că am fost nevoiți să-l căutăm multă vreme şi să dezbatem aprig locul în care era. Ne încurca mulțimea de vile deja construite sau în curs de ridicare. L-am recunoscut în cele din urmă, sub una dintre vilele în construcție. Şi nu doar înaintea lui, dar mult după, poate încă vreo jumătate de kilometru, numeroşi oameni gospodari îşi ridicau locuințe.

Oamenii riscă, atunci când au impresia că viața lor curge în felul ăsta, să-şi imagineze că sunt foarte importanți. Riscă să creadă că spectatorul despre care am pomenit se concentrează în primul rând asupra lor. Pentru că nu doar la maturitate m-am amuzat cu asemenea lucruri, ci încă din adolescență, cândva am ajuns şi eu să mă cred un element foarte important în jocurile astea ale sorții. Norocul meu a fost că mă vedeam încă de pe-atunci scriitor. Aşa încât mi-am dus toate gândurile egocentrice spre un roman, cel cu care eram convins că voi debuta. Un roman cu un protagonist care descoperă, treptat, nişte lucruri ce-l pun pe gânduri: simte tot mai des că viața lui e construită parcă pentru a le face altora plăcere. Se adună felurite coincidențe care-i devin tot mai suspecte. Şi descoperă, pas cu pas, că se află de fapt în centrul unui

spectacol de televiziune, că întregul său univers e un oraş de carton, iar oamenii din jur sunt actori. Inclusiv cei pe care-i credea părinți. Am adunat, aflându-mă la începutul unui obicei pe care-l păstrez şi azi, tot felul de idei, în diverse carnețele. Mi-am creat personaje. Am schițat mici poveşti care să contribuie la marea narațiune. Iar într-o zi, în sfârşit, am început să scriu. Cred că am reuşit să închei primul capitol al romanului care-avea să însemne debutul meu editorial. Şi-apoi, Adela a dorit să mergem la cinema. Şi am mers. Şi filmul pe care l-am văzut în seara aceea s-a numit *The Truman Show*. Şi mi-a plăcut. Şi m-am întors acasă. Şi-am rupt caietul cu primul capitol al romanului ce-ar fi trebuit să reprezinte debutul meu editorial.

M-am obişnuit cu asemenea farse, ziceam, iar acum ştiu prea bine că ele nu înseamnă nimic altceva decât nişte întâmplări, printre toate întâmplările care dau sens lumii ăsteia. Chiar şi aşa, recunosc că mi-ar plăcea să pot elimina ironia dintr-un gând care-mi dă ghes astăzi. Din gândul că, peste câteva luni, când îmi voi fi încheiat chimioterapia şi radioterapia, oamenii de ştiință spanioli, germani, danezi şi americani, alături de toată echipa Microsoft, vor anunța victorioşi că au trecut cu succes peste toate testele şi, începând chiar cu acel moment, boala pe care-am purtat-o şi eu o vreme este eradicată. Iar

ironia gândului meu nu trebuie căutată-n fraza asta, ci în cele imediat următoare. Pentru că atunci voi şti că mie şi numai mie mi se datorează această reuşită, prin modul în care m-am priceput să mă îmbolnăvesc la timp. Dar mă voi mulţumi să ştiu doar eu asta, aşa încât, cu multă modestie, o să mă abţin să revendic Premiul Nobel.

Având încă suficientă raţiune, nu-s suficient de convingător cu mine însumi încât să cred cu adevărat că ăsta-i rostul existenţei mele. Prin urmare, o să renunţ la zâmbetul cu care-am scris cele de mai sus şi-o să fac în continuare un lucru mult mai puţin important, dar unul pe care chiar îl pot face. O să mă întorc la alpinistul meu rebegit de frig, pe care l-am lăsat atâta vreme, cu prea mult cinism, să privească înmărmurit de pe acea stâncă dinaintea piscului. Şi-o să-i ofer o mică bucurie, căci ar merita totuşi să-şi încheie astfel drumul.

Îl las acum, în sfârşit, să facă o rotire pe stâncă, întorcându-şi astfel privirea către traseul pe care a urcat până acolo. Şi va sta o vreme uitându-se în jos, fără a observa că, între timp, alături de el a venit, curios, unul dintre oamenii de pe platou, urmând la rându-i cu privirea acelaşi traseu. Abia când, treptat, se vor aduna şi alţii, la fel de curioşi, alpinistul îi va observa. Cu siguranţă nu vor veni lângă el toţi oamenii de pe platou, pentru că grătarele

nu se fac singure, focul nu arde fără a fi întreținut, iar muzica ar fi ternă dacă n-ar rămâne cineva să schimbe melodiile, pentru a le păstra în ton cu atmosfera. Câțiva, spuneam, i se vor alătura totuşi. Acei câțiva or să se uite o vreme la cărarea întortocheată, dar bine conturată în zăpadă, care coboară până spre poalele muntelui. Apoi norii vor aduce o altă ninsoare, poate nu în aceeaşi zi, dar cu siguranță în următoarea, iar cărarea se va ascunde sub ea. Şi nu-i nimic trist în asta, e în ordinea lumii să se întâmple aşa, căci până şi drumuri romane construite pentru vecie s-au ascuns sub pulberi, darmite o biată cărare bătută în zăpadă. Însă cred că nici alpinistul meu n-a avut vreodată o altă pretenție. Aş spune chiar că nici măcar n-a visat atât de mult să înfigă steagul în vreun vârf de munte. Cred, mai degrabă, că şi-a dorit doar ca nişte oameni să poată privi, fie şi preț de câteva clipe, drumul prin zăpadă pe care l-a construit în escaladarea lui. La fel cum, în alte vremuri, un mic moşier rus numit Bobcinski n-a îndrăznit să-şi dorească o întâlnire personală cu Suveranul de la Petersburg, ci doar ca acestuia să i se spună aşa: „Uite, Maiestatea Voastră, în oraşul cutare trăieşte Piotr Ivanovici Bobcinski”. Altfel, dacă alpinistul meu ar fi avut gânduri mai îndrăznețe, sunt sigur că nu şi-ar fi putut ascunde dezamăgirea, după cele câteva

momente de contemplare alături de ceilalți. Şi n-ar fi plecat spre tabăra de pe platou, nu s-ar fi dus țintă lângă focuri pentru a se încălzi, n-ar fi cerut chiar o cană cu ceai fierbinte. Şi cu siguranță nu i-ar fi întrebat pe cei din jur, la lăsarea serii, dacă poate să urce şi el într-un elicopter, alături de toți ceilalți petrecăreți. Din fericire, eu am presupus de la bun început că aşa se vor întâmpla lucrurile. De aceea am plasat în colțul imaginii mele nu unul, ci câteva elicoptere, pregătite oricând să-şi ia zborul spre poalele muntelui. Ca să fiu sigur că nimeni nu va sta înghesuit.

*

Chiar dacă nu s-a simțit neapărat, am scris până acum de câteva ori despre *Clash of Clans* cu un zâmbet autoironic. Până la urmă, pare a fi un mod destul de nepotrivit de a-ți petrece timpul, mai ales când ai depăşit de-o bună bucată de vreme vârsta copilăriei. Un om care se consideră matur nu se poate entuziasma construindu-şi în timp o cetate, dezvoltând dragoni, valkyrii, hogrideri sau golemi, spre a fi bine pregătit pentru luptă. Un tip care se vrea scriitor ar putea eventual să-l privească amuzat pe-un altul care se ocupă cu un asemenea joc on-

line, apoi ar scutura din cap, ar suspina, ar cugeta ceva cu adevărat interesant şi ar deschide o carte, făcând astfel în timpul liber ceea ce e normal şi e de aşteptat să facă. De-aceea m-am autoironizat până acum – pentru a mă simți matur şi, din când în când, chiar scriitor. Pentru că, altfel, ştiu adevărul despre mine: joc *Clash of Clans* cu o frivolitate pasională uneori şi mi s-a întâmplat nu o dată să renunț la o carte, pentru o jumătate de oră sau mai mult, ca să-mi dau atacurile în război alături de ceilalți membri ai clanului meu. Am patruzeci şi unu de ani şi, deşi nu-s cel mai bătrân membru al acestui clan, nici printre cei tineri nu mă număr.

Dincolo de mărturisirea de mai sus, care seamănă cu o declarație făcută de un om responsabil într-o întrunire a Alcoolicilor Anonimi, eu le rămân dator creatorilor acestui joc de strategie. A contribuit, cred, la sănătatea mea mintală cât timp am stat cu bunica, în spital. În întunericul salonului, n-aş fi putut citi, aş fi adormit după o oră de veghe, poate două, în acele nopți lungi, repetate, de ianuarie 2015. Am jucat pe-atunci uneori cu furie, lipsit de orice entuziasm, doar pentru că jocul mă ținea treaz. Şi au mai fost asemenea momente, nu vreau să insist asupra lor ca să adun aici scuze, căci n-am nevoie de ele, de fapt. La fel cum, după toate cele deja scrise, cred

că nu mai am nevoie să explic cât de mult a contribuit jocul ăsta la linişştea mea din spitalul clujean şi de atunci încoace.

În copilărie, toată copilăria mea, nu am avut nevoie de jucării. Mama îmi cumpăra multe, foarte multe chiar, poate ca să compenseze în felul ăsta o vină pe care n-o avea de fapt, aceea a lipsei tatălui meu. Se transformau, jucăriile mele, în bibelouri. Le răspândeam în casa bunicii pe toată mobila din camera mea, prin bibliotecă, doar ca să le pot privi, dar nu mă jucam niciodată. Am primit, îmi amintesc, chiar şi un avion cu baterii, care scotea un zgomot uimitor şi se plimba singur prin casă, gata de decolare. M-a uluit doar în prima zi, apoi a stat bibelou tot restul copilăriei mele petrecute la bunici. Eu mă jucam doar cu chibriturile. Nu le aprindeam: căutam chibrituri cu vârfuri de culori diferite, verde şi roşu, aşa avea cel mai adesea bunica, şi le împărţeam în echipe. În clanuri, s-ar putea spune. Şi-apoi, mă luptam câte o zi întreagă, clanul cu capete roşii împotriva celui cu capete verzi, pe mare, care era clar delimitată de covorul albastru din cameră, iar pe el alunecau vase construite din cărți cu coperte lucioase, pe munți înzăpeziți, care semănau atât de bine cu plapuma de pe pat, prin diverse țări de pe diverse continente. Puteam să le dau chipuri şi nume

chibriturilor, fără să mă influențeze o imagine gata construită a vreunei jucării. Şi cream mii de poveşti de luptă.

Un fel de *Clash of Clans*, sigur că da, asta am vrut să spun, numai că jocul ăsta on-line n-ar fi putut să mă reatragă spre copilărie dacă n-ar fi avut ceva în plus. M-am maturizat totuşi: nu mi-ar fi fost de-ajuns înfruntările dintre trupele mele şi ale altora, nu m-ar mai fi mulțumit excursiile imaginare prin diverse țări de pe diverse continente. Ce mi-a plăcut aici a fost felul în care jocul grupează zeci de necunoscuți, fără chip şi fără nume, căci mai toți evoluează sub diverse pseudonime, şi-i ține unul lângă altul luni sau chiar ani întregi. Şi-ajungi să discuți cu ei, pe chat, despre mai toate lucrurile, ajungi să afli amănunte personale, ajungi să dezvolți tipuri de relații, să afli despre vacanțele lor, despre grijile unor examene, despre părinți sau despre copii. Nu le ştii fețele, nici numele. Se-ascund sub denumiri precum Cyz, GutzZone, Mariussel, Sir Pukealot, Wasaby, EternalFlame sau Miruna, alături de multe altele, dar ți-au devenit prieteni fără să-ți dai seama când sau cum s-a întâmplat asta. Şi le foloseşti firesc denumirile, li te adresezi de parcă aşa i-ar chema şi nici nu ți-ai dori să-i cheme vreodată altfel, la fel cum nu ți-ai dori neapărat să-i întâlneşti, căci îți e

suficient să-i ştii fraţi de război on-line, să ai încredere în ei că vor lupta cot la cot când se cuvine să lupte şi-ţi vor povesti tot felul de lucruri vesele, din viaţa lor, atunci când lupta s-a încheiat şi trebuie să umpli în vreun fel golurile păcii virtuale. Cam pe-aici se încheie, din punctul meu de vedere, frivolitatea. Dar e ceea ce cred eu şi nu trebuie neapărat să am dreptate crezând aşa ceva.

Am spus la un moment dat, pe chatul jocului, că voi fi, pentru o perioadă, în Cluj. Nu ştiam cu exactitate când aveam să fac operaţia, credeam pe-atunci că vor fi măcar câteva zile de aşteptare, timp în care, mă gândeam, aveam să mă plimb prin oraşul ardelenesc, iar în una dintre plimbările mele n-ar fi stricat să pun nişte chipuri sub pseudonime, să-i cunosc adică pe acei prieteni de *Clash* care locuiau acolo. Mai exact, pe amintiţii GutzZone şi Sir Pukealot. S-a întâmplat altfel decât cum am preconizat, aşa că mi-am retras invitaţia la o bere pe care apucasem s-o fac. Insistenţa celor doi din zilele care au urmat operaţiei m-a făcut, în cele din urmă, să le spun exact unde sunt, fără a le da totuşi detalii asupra bolii mele. I-am avertizat doar că am un pansament uriaş pe jumătate de chip, pentru a tempera măcar în felul ăsta ridicolul întregii situaţii. Undeva spre finalul şederii mele în spital, m-au anunţat că mă vor vizita.

Întâlnirea cu ei mi-era inconfortabilă, o recunosc, nu mă pricepusem să înțeleg de la bun început cât de inconfortabilă ar putea fi. Am regretat, în timp ce-i aşteptam în parcul din curtea spitalului, că nu fusesem mai ferm, refuzând vizita aceea. Iar când au apărut, arătând cam aşa cum mi-au descris c-o să arate, am avut mai întâi tentația laşă de a mă plimba nepăsător prin curte, făcându-mă că nu-i observ. În fond, erau atâția alți pacienți cu pansamente pe chip sau în jurul capului, puteam să mă strecor fără probleme printre ei şi să invoc apoi o întâlnire cu doctorul pe care n-o putusem evita. Sau mai ştiu eu ce. A fost însă doar un moment, în al doilea m-am ridicat de pe bancă şi m-am îndreptat, zâmbind, cu mâna întinsă spre ei. Spre GutzZone şi Sir Pukealot. Prietenii mei. Care, la fel de stânjeniți ca mine, n-au prea găsit cum să-nceapă o discuție vreme de un minut-două.

După ce-am bâjbâit toți trei printre cuvinte, la momentul când eu eram gata-gata să-i invit să viziteze spitalul, urmând să le fiu ghid, căci altceva nu-mi trecuse prin minte, GutzZone şi-a amintit, salvator, de pachetul cu mâncare şi sucuri pe care mi-l aduseseră şi, mai cu seamă, de cozonacul care se afla printre ele. Un cozonac despre care-mi vorbise şi înainte, pe chat.

— E cel mai bun cozonac din tot Clujul, mi-a zis. Locul în care se face e o magherniță, n-o prea ştie multă lume, dar e al dracului de bun, îți zic, cel mai bun.

Iar de-aici încolo am discutat despre cozonac. Şi despre maghernița în care se face. Şi despre faptul că el, GutzZone, a descoperit-o, iar dup-aia Sir Pukealot l-a crezut pe cuvânt şi şi-a cumpărat, la rându-i, un cozonac, moment din care a devenit, practic, dependent. Căci într-adevăr, o spuneau prietenii mei GutzZone şi Sir Pukealot, nu exista în Cluj un cozonac la fel de bun. Făcut într-o magherniță pe care n-o ştia mai nimeni, dar de care auziseră ei doi. Cel mai bun cozonac. Curat şi făcut cu pricepere. Într-o magherniță din Cluj. Un cozonac cum altul nu e. Pe care aveam să-l gust şi cu siguranță urma să le dau dreptate. Iar de maghernița în care se producea auziseră doar ei doi, prietenii mei GutzZone şi Sir Pukealot. Şi poate alți câțiva, cine ştie, dar ei doi, cu siguranță, erau fani. Ai celui mai bun cozonac din Cluj.

N-am descris astfel primele minute ale întâlnirii pentru a-i ironiza pe cei doi tipi, apropiați de vârsta mea, care-mi stăteau dinainte. Dimpotrivă, spre uşurarea mea, erau plăcuți, cu mult bun-simț. Ci doar am observat, atunci şi acum, neputința de a comunica pe care o aveam cu toții, după ce înainte comunicaserăm atât de uşor, pentru atât

de multă vreme, pe chatul jocului. S-ar fi rezolvat totul dacă, stând aşa, faţă în faţă, am fi pus tustrei mâinile pe telefoane şi-am fi început să conversăm scriindu-ne mesaje. Ar fi fost simplu. Întâlnindu-ne, totul devenise foarte complicat. După ce-am epuizat însă subiectul dificil al cozonacului, pentru că-mi trecuse prin minte imaginea aceea cu noi trei stând faţă în faţă şi apăsând pe tastatura virtuală a telefoanelor mobile, am fost suficient de inspirat să trec la subiectul care ne lega: jocul. Şi o oră întreagă, mai apoi, discuţiile au devenit aprinse. Am făcut strategii, trei oameni maturi în curtea unui spital oncologic, am povestit aventuri virtuale, am râs de atacurile altora mai slabi ca noi, am admirat atacurile unora mai buni ca noi, ne-am explicat unul altuia care e cea mai potrivită combinaţie a trupelor de asalt, ei şi-au amintit experienţe din alte clanuri, iar într-un final ne-am promis, frăţeşte, o petrecere-gigant, cu toţi membrii clanului, atunci când vom avea două sute de războaie câştigate. Număr pe care aveam să-l atingem, estimam noi, cam într-un an de la momentul discuţiei. Abia când şi-au dat seama că trebuie să plece am renunţat la a mai discuta despre joc şi am revenit la cozonac. Aşa ne-am despărţit, strângându-ne mâinile cu prietenie şi promiţându-le, la insistenţele lor,

că le voi scrie un mesaj despre cum mi s-a părut mie cel mai bun cozonac din Cluj.

Mi-a făcut, de fapt, mare plăcere vizita lor. În ora aceea petrecută-n parcul din curtea spitalului, le-am ascultat pasiunea şi m-am gândit, uneori, la şah. E tot un război virtual, purtat de când lumea. E burduşit cu strategii. Şi cu tot soiul de personaje stranii. Cai care-şi urmează drumuri prestabilite, în loc de dragoni. Turnuri care nu stau locului, ci se pot mişca în apărarea vreunui rege, aşa cum se pot mişca anumite clădiri din jocurile on-line. Nebuni, clovni, care nu-s cu nimic mai presus sau mai prejos decât nişte valkyrii sau nişte golemi. Pioni, mulți pioni, care seamănă cu arcaşii sau cu giganții virtuali. Şi totuşi, nimeni, niciodată, n-o să râdă ascultând trei bărbați care discută aprins despre diverse strategii de pe tabla de şah. Când însă jocul se numeşte *Clash of Clans*, ne ducem automat într-o altă zonă. Şi nu prea ştiu de ce facem asta.

Petrecerea despre care am vorbit şi pe care ne-am promis-o n-o să se țină niciodată. GutzZone şi Sir Pukealot au plecat, între timp, la muncă într-o țară occidentală. Mai vorbim uneori pe chat despre cât de grea e viața acolo, cât de mult cer de la tine patronii, cu câtă suspiciune eşti privit ca român şi multe asemenea. Alți

colegi de joc sunt studenți, deci preocupați de examene şi de viața pe care-o presupune studenția. Altul locuieşte în Japonia, unde şi lucrează. Altul este specialist în computere şi şi-a făcut o viață la Sofia. Toți sunt români, dar răspândiți prin toată lumea. N-o să ne adunăm niciodată pentru o petrecere. Şi, la drept vorbind, nici nu cred că mi-aş dori să ne adunăm. Nu neapărat pentru că mi-ar plăcea mai mult să stăm pe chat şi să purtăm lungi discuții despre viața reală, decât să stăm față în față şi să discutăm despre viața virtuală. Ci pentru că sunt două vieți care mi se pare că nu se ating natural, nu se prea pot întrepătrunde.

Cred, de fapt, că aici e principala explicație pentru care sunt, în continuare, atras de *Clash of Clans*. Pentru că, în timp ce-mi trăiesc o viață, aşa cum sunt în stare s-o fac, îmi construiesc în paralel o alta, aşa cum sunt în stare s-o fac. Şi, pentru că ai o singură viață, nu strică deloc să trăieşti două între timp. Iar dacă glumesc scriind asta, o fac doar pe jumătate. Întrucât literatura însăşi nu e pentru un scriitor decât tot un mod de a-şi crea, activ, iluzia unor vieți paralele. Am impresia, doar din când în când, că noi, scriitori sau cititori, regizori, actori, cinefili sau iubitori de teatru, jucători de *Clash of Clans* sau de orice alt joc închipuit de minți omeneşti, existăm

acceptându-ne singura viață, dar o facem numai pentru a aduna în ea cât mai multe alte vieți posibile.

Iar la impresia de mai sus n-am ajuns acum, ci în seara ce a urmat întâlnirii mele cu doi prieteni dintr-un joc virtual. Dacă pare un pic prea prețioasă, nu e doar vina mea, ci şi a cozonacului pe care-l mâncam în timp ce mă gândeam la toate astea. Pentru că un cozonac bun îți poate trimite gândurile în plimbări molatice, fără o țintă precisă, sub amețeala gustului. Iar acela a fost un cozonac cu adevărat bun. Poate cel mai bun din Cluj, dar n-aş putea să bag mâna în foc pentru asta, căci a fost singurul cozonac pe care l-am mâncat vreodată în acel oraş.

Capitolul 11

Până astăzi, deşi mi-am structurat de la început cartea în capitole, am pus deasupra fiecărei notații şi o dată, propunându-mi ca măcar astfel să ofer scrierii mele aparența unui jurnal. Ar fi însă inutil să rămână aşa. Şi, pe alocuri, chiar mincinos. Inutil, pentru că-mi scriu cartea asta în decurs de doar câteva luni, începând cu momentul acela de la sfârşitul lui septembrie 2016, când am revenit acasă după prima şedință de chimioterapie, şi încheind cu data la care voi face P.E.T.-ul, ce a rămas stabilită în cele din urmă pentru finalul lui ianuarie 2017,

urmând ca rezultatele să le am în primele zile din februarie. Fiind o perioadă atât de scurtă, nu prea mai contează în ce zi am scris nişte fraze sau altele. Ar fi pe alocuri mincinos, adăugam, pentru că uneori am început o notație într-o zi şi, din motive diverse, am încheiat ideea peste două, patru sau chiar şapte zile. Priza la realitate, promisă mie însumi în primele pagini, n-a fost una tocmai strânsă în notațiile cu pricina. Iar datele sub care apăreau erau cele de la începutul ideii, nu de la finalul ei.

Renunțând deci la plasarea vreunui moment al cărții într-o zi sau alta din octombrie, noiembrie, decembrie, ianuarie, februarie îmi caut libertatea de a-mi privi scrierea ca pe-un roman autobiografic, construit mai degrabă pe obsesii, bucurii, temeri şi speranțe decât pe o structură temporală. Şi, în general, cred c-o să-mi găsesc libertatea asta pentru puținele capitole care mi-au mai rămas. Dar tocmai ziua de azi se împotriveşte s-o ascund de timpul prezent.

E o zi care vine la alte nouă distanță de alegerile generale din România. Şi e ziua convocării noului Parlament de către Preşedinte. N-ar fi neapărat nişte evenimente obligatoriu de punctat într-o carte precum a mea, aş putea trece cumva peste ele, mai ales în condițiile în care mi-am propus să elimin datarea. Dar, dacă aş face

asta, ar rămâne cumva dezechilibrate şi nedrepte, prin nişte capitole anterioare, notaţiile mâhnite despre alegerile din S.U.A. sau din Basarabia. În plus, dacă aş ignora aici rezultatele acestor alegeri, care în general nu-mi sunt deloc plăcute, n-aş mai apuca să scriu nici despre o bucurie pe care mi-au oferit-o totuşi. Anume că azi Preşedintele convoacă un Parlament ce cuprinde, pentru întâia oară de când mă ştiu, şi nişte oameni pe care-i cunosc personal şi în ale căror intenţii bune am toate motivele să cred. Mai mult, unul dintre ei mi-e prieten, aş spune, aproape de-o viaţă. Iar măcar ăsta e un fapt remarcabil, cu atât mai mult cu cât m-am obişnuit în ultima vreme să-mi culeg remarcabilul propriu din vreo ştire de la televizor, dintr-o carte sau dintr-un film, dintr-un telefon primit de mine sau de soţia mea, din trecerea vreunui om prin faţa casei mele ori, pur şi simplu, dintr-un articol postat de vreun prieten pe Facebook.

Dacă mi-aş fi dorit însă cu tot dinadinsul să plasez ziua de azi în afara timpului recognoscibil, ar fi trebuit să ignor nu numai rezultatul alegerilor din România, ci toată larma tragică pe care lumea o face în jurul meu. Ar fi trebuit să mă închid în birou, să ţintuiesc cu privirea foaia virtuală din faţa mea, să scriu poate despre alb şi despre griul ce-l delimitează şi să mă mint că-s numai eu aici, eu cu boala

mea, cu imaginile mele de-atâtea ori forțat metaforice, cu griji mărunte şi cu temeri personale ce nu trec dincolo de zidurile casei. Mi-ar plăcea să fac asta. De multe ori reuşesc să fac asta. Azi însă nu-mi iese.

Aşa că o să adaug zilei de azi alte elemente care o vor face lesne de recunoscut. Căci ea vine imediat după o zi de turbare şi de urlet, în care undeva prin Ankara, în timpul unei expoziții de fotografie, un dement l-a omorât pe ambasadorul Rusiei în Turcia, iar undeva prin Berlin, în timp ce oamenii se plimbau liniştiți într-un târg de Crăciun, un alt dement a apăsat pe accelerația camionului în care se afla şi s-a năpustit în mulțime, ucigând, din câte ştiu acum, alți doisprezece oameni şi rănind peste cincizeci. Iar numele lui Allah adună astfel, fără a fi el însuşi vinovat de asta, tot mai multă durere, ruşine şi, din păcate, ură.

Analiştii de televizor şi cei de Facebook spun acum că lumea se va schimba decisiv după nenorocirea de ieri. Aceiaşi analişti au venit cu aceeaşi observație la mijlocul anului, când la Nisa un alt dement a intrat cu un camion într-o altă mulțime nevinovată. Şi cam tot asta au constatat la începutul anului, când în Bruxelles au explodat bombe în aeroport şi metrou. În 2015, lumea s-a schimbat decisiv după ce Parisul a fost atacat în mai

multe locuri, de la Stade de France până la sala de spectacole Bataclan. Iar mai înainte, în acelaşi an, tot o schimbare dramatică a lumii a avut loc după atacurile de la *Charlie Hebdo*. Şi-aş putea pomeni încă, din păcate, multe alte asemenea momente, oprindu-mă în 2005, la exploziile din metroul londonez, sau în 2004, la acele rucsacuri pline cu explozibil plasate în patru trenuri din Madrid. Şi voi ajunge, obligatoriu, la cumplitul 11 septembrie 2001, când dezastrul din New York a schimbat hotărâtor lumea, aşa cum au constatat o mulțime de analişti, pentru prima oară.

Nu fac analize politice, n-aş şti ce să spun despre lume în ansamblu, pentru că e prea mare, iar eu sunt incapabil să mă detaşez de ea şi s-o privesc de undeva de sus. Mă gândesc însă, cu teamă, că nu lumea privită de sus se schimbă, căci atentate au fost dintotdeauna, crime oribile s-au înlănțuit fără încetare, războaie s-au tot iscat prin diverse locuri, dictaturi au fost şi sunt încă. Toate nenorocirile din ultima vreme creează însă schimbări acolo unde nici politicienii lumii, nici analiştii ei, nici măcar savanții sau doctorii n-au învățat încă să opereze. Undeva într-un punct minuscul din noi, deloc mai mare decât acela numit de astrofizicieni singularitate. Acolo, în acel punct, s-a refugiat în timp ura pe care civilizația noastră

s-a străduit după al doilea război mondial s-o elimine din comportamente şi din gândiri. Ura asta nu mai face vreun efort de a-l privi pe om ca om, ci-l consideră doar element tern şi neimportant al unei etnii sau al unei religii. Şi-abia ea, ura neagră, care şi-a început expansiunea, cred că va schimba totul. A început deja s-o facă în alegeri democratice din zone importante ale civilizației pe care o considerăm încă, plini de vanitate, superioară oricărei alte civilizații. Şi nu cred că mai există vreun mod prin care s-o putem tempera în noi înşine.

Ce mai contează deci dacă îmi datez sau nu scrierea asta? Zilele sunt uşor de recunoscut, iar eu, chiar închis în biroul propriu în fața unui computer, n-am cum să mă ascund de ele. Nici măcar de cea de mâine nu o să mă pot ascunde, căci ea se plasează înaintea unei noi şedințe de chimioterapie, a şaptea. Iar dacă până acum am mai scris câte ceva despre cum se desfăşoară zilele de joi, cele în care, o dată la două săptămâni, îmi primesc citostaticele, nu cred c-am pomenit nimic despre zilele de miercuri. Or, zilele astea ar fi de povestit. Pentru că, în ele, enzimele se lasă treptat înghițite de spaimele otrăvii, accelerând descompunerea oricărei rezistențe şi înghesuind, în locul rămas liber, imagini cu perfuzii colorate ce-ți trimit spre ochi reflexii şi cețuri rogvaive. În zilele de miercuri

dinaintea chimioterapiei, sub asaltul acestor spaime, mintea-ți caută cu disperare orice cotlon în care să se pună la adăpost, să nu mai vadă venele ce ți se-ncolăcesc dureros sub piele şi să nu le mai audă sâsâitul înfricoşat. Ar fi cu adevărat nişte zile de povestit. Dar, puse alături de zilele negre ale Berlinului, ale Ankarei, ale Nisei şi ale Parisului, ale Bruxelles-ului şi ale Londrei, ale Madridului, ale New York-ului, ale atâtor oraşe şi ale atâtor istorii personale agonizante, zilele mele de miercuri devin oarecare, devin mici şi golite de orice dramatism. Tocmai de asta le-am permis degetelor să spună acum, cu ajutorul tastaturii, câte ceva şi despre ele.

Cândva prin tinerețea mea, intrând inspirat într-o sală de cinema în care se difuza un film cu Jim Carrey, am aflat cu oarecare surprindere că nu-s eu cel pentru care s-a construit lumea asta. Ceea ce mă face ca, din când în când, nefiind în stare să le evit în totalitate, să-mi pot coborî totuşi problemele personale în subsolul unei notații.

*

Allah nu doar că permite, dar chiar încurajează crima. Altfel, cum s-ar explica toate atentatele, toate nenorocirile spre care divinitatea asta îi împinge pe fanaticii ei? Dacă

Allah ar fi zis în Coran că ucigaşii vor arde pe vecie în focurile Gheenei, ceea ce până la urmă e doar o metaforă ce relevă mistuirea de tot, astăzi ar fi fost pace în toată lumea. Mai multe nici nu ne-ar fi necesare pentru a şti că Dumnezeul adevărat e al nostru, adică Iehova. Peste orice dubiu. El spune în atâtea rânduri, în Biblie, că destinul ucigaşilor e moartea eternă, fără putință de înviere. Pe când Allah a trimis nişte descreierați în nişte avioane care s-au prăbuşit peste turnurile gemene şi au omorât trei mii de oameni. Bărbați şi femei.

O doamnă de vreo şaptezeci de ani, poate un pic mai mult, îmi spunea toate astea. Într-o seară dinspre finalul celei de-a doua săptămâni petrecute în spital. Eu stăteam în şezut, în pijama, în patul din stânga ferestrei, privind către patul din dreapta ferestrei. Ea stătea în şezut, în cămaşă de noapte, în patul din dreapta ferestrei, privind către patul din stânga ferestrei. Şi discutam, deşi eu o rugasem insistent să n-o facem. Dar ajunseserăm să discutăm.

Oricine îl cunoaşte pe Samson, fiul lui Manoe, cel născut din femeie stearpă, dar ajutat de un înger al Domnului să-şi facă loc în lumea noastră şi în povestea biblică. E ştiut mai ales din pricina iubirii lui naive şi totale pentru Dalila, femeia trădătoare care l-a tuns şi i-a

luat toată puterea. Şi-avea ce să-i ia: Samson ucisese la viața lui nenumărate cohorte de filisteni, însoțit permanent de Duhul Domnului. O dată chiar, datorită puterii lui copleşitoare, a ucis nu mai puțin de o mie de duşmani, având drept armă doar o biată falcă de asin. Ăsta a fost Samson şi pentru asta s-a făcut el poveste. Pentru asta şi, cum spuneam, pentru că s-a lăsat păcălit de o femeie. Dumnezeu se şi supărase un pic pe el înainte ca perfida Dalila să-i taie părul, aşa încât Duhul lui nu-i era pe-aproape în acel moment. Iar asta le-a uşurat munca filistenilor: l-au prins, i-au scos ochii şi l-au băgat într-o temniță a lor, legându-l cu două lanțuri grele de aramă. Filistenii ăştia aveau însă un alt dumnezeu, îi ziceau Dagon, iar asta nu-i era deloc pe plac singurului Dumnezeu adevărat, cel al Vechiului şi Noului Testament. Aşa încât, într-o zi, pe când petreceau slăvindu-l pe Dagon, filistenii au făcut o greşeală: l-au scos din temniță pe Samson, ca să-şi înveselească o dată în plus ziua cu privelişte duşmanului, ajuns neputincios şi înlănțuit. L-au adus în mijlocul lor. Iar Samson, aflându-se acolo, a strigat: „Întăreşte-mă încă o dată, o, Dumnezeule, ca printr-o singură lovitură să mă răzbun pe filisteni pentru cei doi ochi ai mei!”. Şi-atunci, Dumnezeu i-a dat lui Samson toată puterea înapoi. Iar el a mişcat doi stâlpi pe

care se sprijinea clădirea imensă în care-l aduseseră duşmanii, iar aceasta, şubrezită, s-a prăbuşit zgomotos. Nu înainte ca Samson s-apuce să strige: „Mori, suflete al meu, cu filistenii!”. Şi Biblia ne mai spune că aşa a murit Samson şi aşa au murit filistenii de-acolo, adică fruntaşii lor dinăuntrul clădirii şi mulțimea care stătea „pe acoperişuri”. Ba chiar ne spune şi numărul acestora: „ca la trei mii de oameni, bărbați şi femei”.

I-am spus povestea asta, cu citate mai puțin exacte decât aici, doamnei în cămaşă de noapte care ținuse neapărat să discute cu mine despre Dumnezeu. Nu pentru că aş vedea, în vreun fel, justificată uciderea a trei mii de oameni, din orice colț al lumii ar fi ei, din orice popor ar face parte, la orice divinitate s-ar închina. Dimpotrivă, pentru că absurdul nenorocirilor nu are preferințe pentru colțuri ale lumii, pentru popoare sau pentru divinități. Şi i-am mai spus povestea pentru că am câteodată accese dintr-astea de răutate prostească, cum avea să observe chiar doamna câteva clipe mai încolo, pe care le regret ulterior. Iar uneori, cunoscându-mi firea, mi se întâmplă să le regret şi anterior, dar să nu le pot ocoli totuşi. Aşa cum o făcusem şi-atunci, rugând-o insistent pe doamna în cămaşă de noapte, aflată-n patul de vizavi, să nu pornim o discuție despre Dumnezeu. În care cred la rândul meu, i-

am spus, dar nu în acel mod în care i-ar face dumneaei plăcere.

Totuşi, trebuie spus că la subiectul descris mai sus am ajuns abia spre finalul conversației noastre din acea seară. Până acolo mai sunt destule alte lucruri de lămurit. Mai ales un amănunt care-ar putea stârni ridicări de sprâncene: ce căuta o femeie de şaptezeci de ani, în cămaşă de noapte, pe un pat dintr-un salon de bărbați, într-un spital oncologic? Nu pot explica altfel decât întorcându-mă către prânzul aceleiaşi zile.

Citeam în pat, când a intrat un bătrânel. Extrem de slab, ăsta era primul lucru care-ți atrăgea atenția. Speriat şi confuz. Aveam deja un alt coleg de salon, care tocmai ieşise din operație, deci nu se putea mişca din patul lui. Aşa încât m-am ridicat să-l ajut pe noul-venit. N-a fost nevoie, căci înainte de a ajunge eu la el în salon au năvălit cei care-l însoțeau: o doamnă de vreo şaptezeci de ani, o altă doamnă mult mai tânără şi vreo doi bărbați. Toți, extrem de impacientați. În urma lor, un medic rezident şi două asistente. Poate şi-o infirmieră. În scurtă vreme, micul salon cu patru paturi era cotropit de-un zgomot şi de-o agitație asemănătoare celor din fața unui ghişeu dintr-o gară, cu o grămadă de călători ce vor să prindă un tren a cărui plecare tocmai a fost anunțată. Imaginea mi-a

fost indusă şi de mulțimea de bagaje ce-au început să se răsfire imediat în jurul patului pe care s-a aşezat bătrânelul, nu doar de vociferările însoțitorilor lui.

Vreo jumătate de oră, agitația şi zgomotul nu s-au temperat decât rareori. Însă, cu ajutorul lor şi al nenumăratelor întrebări adresate personalului medical de către însoțitorii bolnavului, am reuşit în acea jumătate de oră să pricep despre ce era vorba. Bătrânelul şi soția lui, doamna de vreo şaptezeci de ani, veneau dintr-o mică localitate nordică. Ceilalți însoțitori erau fiica lor şi doi frați. N-am înțeles ai cui frați, însă nici n-aveam încă o prea mare curiozitate în ceea ce-i priveşte. Problema bătrânelului era un abces la cot. Unul vag mai mare decât un coş obişnuit, aveam să-l văd mai încolo, dar care-l făcuse pe medicul din localitatea nordică să se gândească totuşi la o eventuală biopsie. Pentru a elimina orice idee neguroasă, nu pentru că ar fi existat alte semne. Şi l-a trimis la Cluj, locul în care se putea elimina abcesul şi se puteau preleva, în acelaşi timp, probe pentru biopsie. De altfel, medicul rezident a repetat asta de câteva ori, asigurându-i că nu există nici un motiv real de îngrijorare, că intervenția e una simplă, durează câteva minute, şi că a doua zi, imediat după această intervenție, pacientul poate fi externat. Ar fi putut fi externat chiar în cursul acelei zile,

a mai spus rezidentul, numai că pe moment lipsea medicul chirurg care să elimine abcesul.

N-am scris toate astea obtuz, fără să înțeleg că îngrijorarea lor era totuşi una firească. Dimpotrivă, când am priceput cum stau treburile, i-am privit chiar cu simpatie. O familie unită care, fie şi exagerând în felul ăsta, nu poate fi decât de apreciat.

Odată liniştiți, însoțitorii au mai stat vreo trei ore cu bolnavul lor. Şi-au luat apoi la revedere şi i-au lăsat doar pe cei doi bătrâni alături de noi. Şi iarăşi mi-a plăcut, în ciuda inconvenientelor, hotărârea doamnei. Ne-a zis mai întâi nouă că va rămâne peste noapte alături de soțul ei, pentru că nu e obişnuit să stea singur. La observația mea, făcută cu zâmbetul pe buze, că trebuie să vorbească totuşi cu medicul sau cu asistenta-şefă, mi-a replicat destul de tăios:

— Nu ştiu de ce sunteți aşa deranjat. Doar nu vă fac nimic dacă stau.

A înțeles până la urmă că nu eram într-atât de deranjat, ci doar că nu puteam eu decide dacă are voie să rămână peste noapte sau nu. Fără să vreau să par altfel decât sunt, o mai scriu o dată: la momentul acela, simpatia mea față de cei doi crescuse. În ciuda micului disconfort care mi se pregătea, am gândit că e frumos

modul decis în care femeia voia să-i rămână alături soțului. Iar când asistenta-şefă i-a zis că nu poate rămâne, orice ar fi, pentru că e un salon de bărbați, mi s-a părut normal să intervin. Mai ales că doamna i-a răspuns aşa:

— Şi ce-ați vrea să fac? Să mă duc să dorm afară? Dacă-mi ziceți să fac asta, mă duc şi dorm afară. Dar aici, în curtea spitalului, că nu plec departe de soțul meu, să ştiți! Şi oricum nu am bani să mă duc la hotel!

Am rugat-o pe asistenta-şefă s-o lase pentru o noapte, căci şi-aşa era un pat liber. Nici celălalt coleg de cameră n-a avut nimic împotrivă, în cele din urmă. Lucrurile au rămas stabilite.

Simpatia mea ar fi avut toate şansele să rămână nealterată în ziua aceea şi-n noaptea care a urmat, cu atât mai mult cu cât orice bătrân aflat într-o situație dificilă mă trimite întotdeauna cu gândul la bunicul meu şi la bunica mea. Ar fi avut şanse să sporească, de fapt. Numai că, odată lucrurile stabilite, doamna a pus mâna pe telefon. Şi, fără să exagerez în vreun fel, în următoarele ore, până spre seară, nu s-a oprit din vorbit. Pauzele numeroase le-am făcut eu, ieşind deseori din salon, pentru că mi-era imposibil să citesc sau să dorm. Cred că n-am fost doar agasat totuşi, ci şi-un pic invidios pe soția bătrânelului, văzând câți oameni cunoaşte, de vreme ce

poate suna atâția. Cu fiecare dintre zecile de cunoscuți a vorbit cam acelaşi lucru: le-a spus că „tati e foarte grav”, că mâine „o să-l bage în operație”, că „o să-i facă anestezie” şi mai ales că ea a fost rugată de medici să rămână, „să-i fie alături în momentele astea grele”. Iar uneori, în timpul unor convorbiri, a mai şi vărsat câte o lacrimă, i-a tremurat vocea şi a murmurat:

— Eu o să stau aici oricât de greu mi-ar fi. Ştii doar că aş face orice pentru tati.

Iar tati, ăsta a fost apelativul care mi-a răsunat în urechi mult timp în orele următoare, a stat de-a lungul tuturor convorbirilor întors cu fața la perete, evident stingher, evident ruşinat de ceea ce auzea. Din când în când, se mai întorcea spre soția lui şi zicea, parcă amărât:

— Nu mai suna pe nimeni, te rog, că nu-s chiar aşa grav.

Ceea ce el nu părea totuşi să înțeleagă, iar o vreme n-am priceput nici eu, era că doamna nu suna pentru a da veşti despre starea soțului, ci doar pentru a le vorbi tuturor despre sacrificiul admirabil pe care-l făcea, în ciuda tuturor condițiilor vitrege. Din unicul şi frumosul motiv că aşa era ea, un om bun. Pe măsură ce am început să înțeleg asta, o recunosc cu mâhnire, simpatia mea s-a diluat. Într-un perfect sincron cu vorbele dumneaei. Dar

îmi păstrez poveştile care mi-au relevat în splendoare ideea asta pentru capitolul următor, căci merită cu adevărat să i-l dedic.

Deocamdată, cele mai importante lucruri fiind lămurite, mă pot întoarce la seara aceleiaşi zile. Doar că nu la finalul unei discuţii pe care nu mi-o dorisem defel, ci undeva pe la începuturile ei. Când am fost bucuros să fiu dat afară din salon, pentru ca doamna să se schimbe. Nu ştiu dacă la fel de bucuros a fost colegul nostru, cel tocmai operat, dar a făcut-o, pentru că nu se putea altfel. Eu însă am văzut în asta semnul că, în sfârşit, telefoanele vor înceta, iar femeia se va băga în pat. Şi bucuria mi-a fost întregită în momentul în care, reintrând în salon, am văzut-o întinsă în pat. În starea asta fiind, am luat cartea pe care-o lăsasem din mână cu multe ore în urmă şi-am început să citesc. Pentru vreo trei minute, poate cinci. După care, din patul de vizavi s-a auzit o voce blândă:

— Domnule dragă, văd că citiți cărți dintr-astea, de-ale dumneavoastră. Dar ați citit vreodată singura carte care merită citită?

Am întrebat, oarecum prosteşte, care ar fi cartea aia.

— Cea scrisă de Dumnezeul nostru, mi-a spus femeia. Biblia, domnule dragă.

I-am zis că da, am citit-o chiar de câteva ori. Şi că mă întorc la ea oricând, pentru că am de ce s-o fac.

— Bravo, bravo, m-a mângâiat aceeaşi voce blândă. Dar, dacă ați citit-o, oare ați găsit dumneavoastră în ea numele adevărat al Dumnezeului nostru? Ia gândiți-vă.

În loc să-i răspund, am întrebat-o:

— Sunteți martoră a lui Iehova?

— Da, mi-a zis ea mândră. Şi nu e niciodată târziu să primiți vestea cea bună, domnule dragă. Ați vrea să mă ascultați, că aş avea multe să vă spun?

— Poate vorbim altcândva, am încercat eu o voce rugătoare. Acum aş vrea să citesc cartea asta.

Şi-am dat să ridic cartea, să i-o arăt, numai că lucrurile au părut deodată foarte complicate. Era scrisă de Henry Miller, ceea ce n-ar fi fost o problemă. Se numea *Un diavol în paradis*, ceea ce-ar fi fost încă acceptabil. Dar i se-ntindea hidos pe copertă un chip cu coarne, ori măcar cu un corn ce-i ieşea grotesc prin țeastă, aşa încât, în loc să-i arăt femeii imaginea aceea, am plasat cartea sub pătură, cu un gest pe care n-avea totuşi cum să nu-l observe.

— Aşa-i că vă e ruşine? a zis ea. Am văzut deja cartea, domnule dragă, de asta am şi vrut să vorbesc cu dumneavoastră. Cum să citiți aşa ceva dacă ați citit Biblia? Şi ce vă mai trebuie să citiți altceva, dacă-n Cartea

Cărților găsiți totul? Ştiți ce scrie pe ultima pagină a Bibliei? Scrie aşa: „Şi eu mărturisesc oricui ascultă cuvintele prorociei acestei cărți: De va mai adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu va trimite asupra lui pedepsele ce sunt scrise în cartea aceasta. Iar de va scoate cineva din cuvintele cărții acestei prorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieții şi din cetatea sfântă şi de la cele scrise în cartea aceasta". Şi v-am rostit toate acestea din Biblia ortodoxă, să ştiți, nu din a noastră. Vi le-am rostit ca să înțelegeți că nimic mai mult nu trebuie citit, căci în cuvântul lui Dumnezeu găseşti totul.

Era momentul cel mai potrivit să tac. S-o las să-mi dea până la capăt vestea cea bună, în câteva minute, iar apoi să revin la citit. Poate la o altă carte decât cea ascunsă sub pătură, căci aveam destule la mine. Oricum, dacă aş fi tăcut n-ar fi fost o decizie deloc proastă. Necazul e că n-am tăcut. Dimpotrivă, m-am ridicat în şezut şi am început să-i vorbesc. Despre Conciliul de la Niceea, de care, în mod surprinzător pentru un om din cultul ei, nu ştia prea multe. Despre cum s-au adunat, în mod artificial, prin decizii strict religioase, diverse cărți separate, pentru a compune din ele Biblia. Despre faptul că citatul redat cu atâta fidelitate se referă strict la cartea Apocalipsei, iar dacă l-am interpreta cum vrea ea, ar trebui să aruncăm pe

foc toate celelalte cărți biblice, căci ar fi în plus. Am vorbit aşa, apoi mi-am auzit cuvintele şi i-am văzut chipul încruntat, iar asta m-a făcut să-i spun:

— Dar vă rog să nu purtăm discuția asta. Chiar nu vreau să mai spun şi altele.

Dintr-unul din paturile de lângă uşă, a venit imediat o rugăminte abia rostită:

— Ascultă-l pe domnul, nu mai vorbiți despre asta. Fiecare are părerea lui.

Degeaba însă. Doamna simțea nevoia să-şi dea până la capăt vestea bună, iar înainte de asta avea motive să mă certe.

— Acum ce-o să-mi spuneți? Că poate Biblia nu e scrisă de Iehova? Că s-au adunat aşa, de pe la nişte oameni oarecare, nişte cărți? De ce le-ar fi pus cineva acolo şi mai ales de ce ar fi mințit că-s scrise de Dumnezeu?

De două ori am mai rugat-o, după întrebările astea, să nu continuăm discuția. De două ori mi-a spus că aşteaptă mai întâi să-i răspund. Şi i-am răspuns. Iar după ce i-am răspuns, doamna s-a ridicat la rândul ei în şezut, vorbindu-mi din nou despre ruşinea pe care-ar trebui s-o simt, căci era foarte grav dacă eu nu credeam că Iehova însuşi a scris cuvintele Bibliei. Pe toate cele de-acolo. Iar

eu, pentru că nu mai reuşeam deloc să mă abțin, am rugat-o să-mi explice cum a făcut-o. Tehnic vorbind. A coborât cumva pe Pământ, s-a închis în vreo peşteră şi a început să umple papirus după papirus cu tot felul de cuvinte?

— Aşa-aşa, bateți-vă joc, a dat din cap, enervată, femeia. Că El nu vă vede, doar v-ați ascuns bine aici, în spital, nu? De unde să ştiu eu cum a făcut-o? Cum l-a scris lui Moise tăblițele cu legi, ia spuneți-mi? Sau nici asta nu e adevărat? Nu ştiu cum a făcut-o, dar nici nu-mi trebuie să ştiu. Ceea ce ştiu eu sigur, domnule dragă, e că Dumnezeu a scris Biblia. Dumneavoastră degeaba citiți tot felul de cărți dintr-alea proaste, dacă nici măcar atâta lucru n-ați reuşit să înțelegeți în viața asta!

Oricine ar fi găsit aici un alt moment spre a opri dialogul. Doar că eu nu scriu toate astea numai pentru a povesti despre o doamnă de vreo şaptezeci de ani, sau poate ceva mai mult, ci pentru a mai spune câte ceva şi despre mine. Pentru a recunoaşte, de pildă, că de foarte multe ori nu ştiu să mă opresc, nici măcar atunci când mi se oferă oportunități generoase. Pentru a recunoaşte, mai apoi, că am destul de des plăcerea orgolioasă de a căuta să ies învingător din orice discuție, chiar dacă preopinentul se află într-un dialog paralel cu cel pe care

mi se pare mie că-l purtăm. Aşa sunt eu, iar cartea asta e despre multe, însă întotdeauna şi despre cum sunt eu printre cele multe.

Poate o oră am continuat discuția. Poate o oră a durat până când am comis o altă blasfemie, spunându-i doamnei că eu accept orice religie şi-mi plac oamenii care cred în ceva, indiferent cum ar crede, atât timp cât prin asta nu-şi fac rău lor înşile sau altora. Căutam, de fapt, un mod de a ne împăca şi de a renunța la tonurile noastre deja prea înfierbântate. Cred însă că doamna n-a mai auzit partea cu răul, căci a înțeles altceva din ceea ce tocmai spusesem, a înțeles că-mi plac inclusiv fanaticii care comit atentate. În felul ăsta am ajuns cu dialogul nostru la New York şi la cei trei mii de morți. Iar eu, în loc să-i spun clar cât de mult mă frământă şi mă înspăimântă toate nenorocirile astea, m-am trezit vorbind despre alte trei mii de morți, pe care Biblia, la o primă vedere, nu-i vedea la fel de importanți precum cei despre care-mi vorbea doamna. Nu mi-a mai rămas însă timp să-i explic, pentru că ea m-a privit cu milă şi cu dispreț, apoi a dat din cap şi a zis:

— Dacă dumneavoastră îmi spuneți mie că un om al lui Dumnezeu, ca Samson, era la fel ca terorişti ăştia, atunci

nu mai puteți fi salvat. Mă doare că trebuie să vă zic asta. Sunteți rău, domnule dragă, tare rău sunteți.

S-a ridicat în picioare pe pat, în timp ce eu încercam să justific ceea ce tocmai spusesem. Nu m-a băgat în seamă. S-a îndreptat spre micul geam pe care pe care îl țineam întredeschis de când ajunsesem în salonul ăsta, căci era foarte cald înăuntru, iar afară erau încă suficiente grade cu plus, şi l-a închis, trântindu-l.

— N-am venit aici ca să răcesc!

Şi-apoi s-a întors cu spatele la mine şi mi-a zis, destul de tăios şi suficient de lămuritor, că-mi doreşte noapte bună.

Am încercat să-i vorbesc, în timp ce se ridicase cu picioarele pe pat, se apropiase de micul geam, îl trântise, se reaşezase în pat şi se întorsese cu spatele la mine, despre faptul că eu nu cred într-o vină a religiilor, prin ele însele, ci doar prin modul în care-s folosite de oameni, pentru propriile interese. Bâjbâind printre cuvinte, grăbindu-le, i-am spus că tocmai sunt preocupat de-un subiect de genul ăsta – şi nu i-am explicat că-i un subiect de roman, căci mi-ar fi fost ruşine să recunosc nu doar că citesc cărți proaste, dar că mai şi scriu unele. Am mai zis la repezeală că, după părerea mea, dacă un creştin şi-ar duce fanatismul până-ntr-acolo, ar găsi chiar în povestea

lui Samson motive să facă ceea ce fac alți fanatici, ai altei religii. Doar că nu Iehova se face vinovat pentru asta, la fel cum nu Allah se face vinovat pentru altele. Şi-am mai apucat să-i spun, având impresia c-o fac în apărarea mea, dar de fapt greşind grav iarăşi, că Biblia e plină de legende, tocmai din cauză că nu-i scrisă chiar de Dumnezeu însuşi, ci de nişte, să le zicem aşa, intermediari. Iar noi n-ar trebui să vedem un adevăr absolut şi neinterpretabil în tot ce stă scris acolo.

Acum, adunând într-un paragraf toate ideile de mai sus, îmi dau seama că n-am apucat să le pun în cuvinte cât a ținut drumul doamnei spre geam şi înapoi în pat. Cu siguranță am vorbit de unul singur, chiar şi după ce s-a pus cu fața la perete, dându-mi clar de înțeles că n-o mai interesează ce spun. Şi m-a oprit din ele doar urarea fermă de noapte bună venită de după spatele întors către mine.

M-am întins în pat destul de supărat pe mine însumi. Căci măcar într-o privință doamna avusese dreptate, eram rău. Până la urmă, chiar eu îi spusesem că respect, ba chiar că admir orice credință. Şi-atunci, care fusese rostul întregii discuții? Spre norocul conştiinței mele, n-am stat totuşi să mă acuz multă vreme. În cameră s-a făcut, în scurt timp, o zăpuşeală greu de suportat, în care s-au împletit respirații şi transpirații, aşa încât mintea mea s-a

dezvinovățit rapid, asumându-şi la schimb obsesia micului geam trântit de doamna de vizavi. Nu l-am redeschis însă, acceptând că e o pedeapsă pe care, până la urmă, o merit. De fapt, s-ar putea să nu-l fi redeschis doar pentru că mi-a fost frică s-o fac. Dar asta nu-i o chestie atât de uşor de recunoscut aici.

Mi-am început a doua zi cerându-mi iertare pentru spusele din seara precedentă. Însă vecina mea de pat a lăsat iertarea întru totul în seama lui Iehova, aşa încât problemele mele de conştiință au reapărut. Din fericire, am reuşit totuşi şi a doua zi, încă destul de curând, să mă eliberez de regrete. Pentru că pe lumea asta sunt şi oameni care te fac, în anumite situații, să fii mai puțin drastic cu tine însuți. Şi chiar nu are nici o importanță dacă sunt martori ai lui Iehova sau penticostali, catolici sau ortodocşi, şiiți sau sunniți, zoroaştrieni sau zamolxieni.

Capitolul 12

N-am ştiut niciodată ce să fac cu zilele astea dintre Crăciun şi Revelion. Sunt zile în care nu poți începe nimic, căci vine un an nou şi-ți muți acolo, în el, orice proiect, orice schimbare pe care te pregăteşti s-o faci, ba chiar orice gând proaspăt. Nici să sfârşeşti ceva n-ai cum în

zilele astea, pentru că, în mod normal, te-ai ocupat deja de toate până-n Crăciun, n-ai lăsat chestiunile neterminate să se lungească între sărbători. Sunt, aşa-mi par mie cel puțin, singurele zile-n an în care eşti doar spectator: ți se perindă dinaintea ochilor, fără să te simți cuprins de ele, fără să le ajuți în vreun fel să treacă. Le priveşti din afară şi le laşi să se ducă.

Am şi-acum senzația asta, dar numai pentru că am exersat-o an de an, iar ea se instalează firesc, dintr-o lungă obişnuință. Altfel, e pentru prima dată când zilele nu-mi sunt diferite de multe altele anterioare Crăciunului şi de multe altele care vor urma Anului Nou. Nişte zile contemplate. Pe care nu prea ai cum să le laşi să treacă pe lângă tine decât gândind sau făcând nimicuri. Iar din nimicurile astea, cumva, mintea mea a ajuns la concluzia că se poate construi o carte. Mintea mea mă pune-n situații ciudate uneori, dar nu prea găsesc unghiuri bune în care să mă poziționez astfel încât să mă simt protejat în vreo luptă împotriva ei.

Dacă din multe nimicuri adunate de-a lungul unor luni se poate construi o carte, e aproape sigur că din câteva nimicuri culese între Crăciun şi Revelion se poate forma un capitol. Cum ar fi, de pildă, pofta mea de carne de porc. Pe care credeam c-am depăşit-o în ultima vreme,

oferindu-le curcanului sau puiului cuvântări entuziaste înaintea unor mese, în timp ce Alin, Alex şi Adela, membrii familiei mele, mă susțineau întru totul, găsind şi ei gânduri frumoase pentru singurele tipuri de carne acceptate mai nou în alimentația noastră. Tot entuziasmul ni s-a topit însă de Crăciun, când socrii au venit cu cârnați, şuncă şi alte chestiuni prea apetisante, aşa încât marele curcan gătit la cuptor cu ocazia asta s-a lăsat mâncat parțial doar de mine, cu constatarea tristă că pasărea cea mai bună rămâne, oricât aş încerca să mă conving de altceva, tot porcul strămoşesc.

Şi-aici, s-ar cuveni să adaug o altă mică tristețe alimentară. În ziua primei mele şedințe de chimioterapie, imediat după cură, am fost cu Adela să mâncăm câte-o salată cu ton. Încă nu mă prinsese răul, constatam chiar cu veselie că citostaticele astea nu-s tocmai o problemă reală, îmi ziceam că o să le suport foarte bine. Într-o oră, lucrurile s-au schimbat însă categoric. Iar subconştientul meu, care mă pune încă mai des decât suprafața minții în situații ciudate, a găsit de cuviință să asocieze răul cu salata aceea mâncată imediat după chimioterapie. Îi povesteam asta zilele trecute Oanei, iar ea mi-a explicat cât se poate de clar giumbuşlucurile subconştientului: oricât te-ai pregăti pentru ce va urma, tot te va lua prin

surprindere. Indiferent ce-am mâncat mai apoi în zilele cu citostatice, mâncărurile cu pricina nu mi-au mai creat aceeaşi repulsie, căci ştiam ce va veni, subconştientul era pregătit. Prima oară însă a fost o surpriză totală, cu şocul aferent. Aşa încât salata mi-a devenit, din momentul acela, mai mult decât neprietenoasă, a devenit un inamic teribil al subconştientului. De fiecare dată când zbor spre sau dinspre Cluj, ni se oferă în avion un sandwich ce conține şi-o frunză de salată. Nu doar că-l refuz, dar o fac închizând ochii, uneori dând din mâini rugător spre însoțitoarea de zbor, ca să-l îndepărteze cât mai repede de mine. Iar în răstimpul cât ceilalți călători îşi mănâncă liniştiți pâinea cu caşcaval, şuncă şi nefericita salată, eu stau cu nasul lipit de hublou şi număr norii. Norii pot fi numărați chiar şi când fac parte dintr-o masă compactă, căci fiecare îşi are propria cocoaşă. Ori măcar imaginația mea le oferă una, ca să am ce număra.

I-am reproşat în glumă Oanei că nu m-a prevenit. Dacă aş fi ştiut că lucrurile se întâmplă aşa, i-am zis, în ziua aia n-aş fi mâncat salată. Aş fi ales în loc zece mititei, vreo trei tipuri de ciorbă, niscai cotlete de porc, o tochitură moldovenească, multă brânză franțuzească şi obligatoriu vreo trei feluri de pizza. Şi, ca să mă asigur, aş fi băut măcar o bere, un pahar cu vin, o sută de țuică şi-un strop

mai mare de whisky. Despre deserturi nici nu mai are rost să pomenesc, aş fi gustat din toate dulciurile posibile. În fine, ideea e că, de Crăciun, am adăugat pe listă cârnaţii, caltaboşii, toba, şunca, muşchiul ţigănesc, sărmăluţele şi piftia. Cam astea ar fi fost mâncărurile potrivite pentru mine în prima zi de chimioterapie. Dacă aş fi mâncat aşa, azi m-aş fi înfruptat fără suspine cu piept de curcan şi de pui. Şi aş fi adorat, sunt convins, legumele crude sau fierte. În plus, aş fi salvat şi biata salată, n-aş fi lăsat-o să devină victimă inocentă a subconştientului meu.

Măcar, observ acum, am parte de nimicuri vesele la momentul ăsta al povestirii. Şi-o spun gândindu-mă deja la următorul pe care ţin să-l trec aici. Din timpul ultimei administrări. Am mai povestit despre asistenta mea, care are o formă foarte personală de a mă încuraja, pe principiul: „Bucură-te, mâine va fi mai rău”. Aş vrea să scriu însă, cât se poate de clar, că e unul din oamenii plăcuţi cu care mă-nsoţesc în perioada asta, nu-i nicidecum deranjant, ci doar amuzant că nu-şi dă seama de impactul pe care l-ar putea avea vorbele ei. Şi, oricum, e bine intenţionată, nu-i vorba de cinism aici, dimpotrivă: e foarte grijulie. Pur şi simplu, e felul ei de a pune problema şi m-am obişnuit cu asta.

Cu două zile înainte de Ajun, eram din nou sub perfuzii. Iar ea, asistenta cu care mă obişnuisem, a trebuit să plece mai devreme în ziua aceea. Am rămas cu o alta. Foarte empatică, a încercat să mă țină de vorbă, mi-a povestit de toate şi a pus cumva suflet în ce a povestit. Undeva spre final, când mai aveam vreun sfert de pungă din ultimul citostatic, cred că o fi speriat-o puțin culoarea verde de pe chipul meu, aşa că a venit lângă mine, mi-a pus blând o mână pe braț şi m-a privit cu multă compasiune. „Vă e rău, aşa-i?”, a zis cu căldură. Mi-era. A oftat prelung, ochii i s-au umplut de lacrimi. A dat din cap, amărâtă, apoi mi-a zis: „Înțeleg. Mie mi-e foarte greu să văd astea. Ieri, dacă ați şti... Am rămas peste program tot eu, la fel ca acum. Şi-am stat şi-am plâns acolo, în birou, nici nu ştiți cât am plâns”. A arătat cu cealaltă mână spre biroul din afara sălii în care ne aflam. „De ce?”, am murmurat eu, văzând că nu poate să continue şi observând că lacrimile au început să-i alunece pe obraji. „Am avut aici un pacient, cam ca dumneavoastră, aşa. Era bine, doamna doctor a zis că totul merge cum trebuie, şansele lui erau foarte mari. Cum v-a zis şi dumneavoastră. Încă tânăr, la vreo patruzeci de ani. N-aveți mai mult, nu?”. „Cam pe-acolo”, am spus. „Da... Ce să zic? N-aveam nici o grijă cu el. Şi ieri, deodată, a

murit.” A suspinat din nou. „Era exact ca dumneavoastră, vă zic drept. Şi tot pe la a şaptea administrare”, a întărit ea. Şi-apoi, mă tem că s-a supărat un pic pe mine. Pentru că, în ciuda faptului că mi-era atât de rău, în ciuda faptului că mi se comunica un lucru într-atât de dramatic, am început să râd. Ca prostul. Am bâiguit apoi ceva a scuză, am acuzat substanțele că-mi creează reacții aiurea, mi-am adunat forțele şi-am oftat reparator, apoi am spus: „Mai mor şi oameni de vârsta mea. E foarte trist, îmi dau seama, numai că aşa merg lucrurile câteodată”. Dar tot rămân cu impresia că s-a supărat, măcar puțin, pe mine. Cu siguranță n-a înțeles ce motiv de râs puteam găsi în situația aceea. Şi-acum, s-o spun cinstit, nu mai găsesc nici eu. Cu toate astea, se mai întâmplă să te-apuce râsul şi-n momente atât de nepotrivite. Ce scriam mai sus despre mintea mea şi situațiile în care mă vâră nepăsătoare?

Un alt nimic, la fel de vesel până la urmă, ține tot de nişte râsete nepotrivite. Venite din altă parte, nu m-am făcut eu vinovat de ele de astă dată. Compania aeriană cu care m-am împrietenit în ultima vreme şi-a făcut, se pare, un obicei din a duce oamenii, fără să-i anunțe, în alte locuri decât cele-n care şi-au propus ei să ajungă. La întoarcere, deşi în Iaşi era o ceață tocmai bună de feliat cu

vreun cuțit uriaş, avionul a decolat din Cluj. Mi-era cumva clar, în urma discuțiilor cu Adela, că e imposibil să aterizeze pe aeroportul dorit, dar aş fi aşteptat să ne comunice asta însoțitoarele de zbor, să ne spună unde vor ateriza, încă înainte de decolare. N-au catadicsit. Aşa încât n-am avut cum s-o anunț pe soția mea să vină după mine cu maşina în oraşul în care vom ateriza, pentru că nu ştiam care va fi acesta. Abia pe la mijlocul zborului au anunțat că destinația noastră e Bacăul. Iar telefonul nu mai putea fi folosit la momentul cu pricina. Aşa că am aterizat în Bacău, aşteptând cuminte autobuzul care urma să ne ducă în Iaşi.

Necazul e că, a doua zi după chimioterapie, e indicat să mănânci câte ceva, altfel ți se accentuează starea de rău. Cum stomacul meu îşi crease propriul gol, după orele de aşteptare în aeroport, şi-mi trimitea semnale destul de amare în tot corpul, am început să caut, prin aeroport, ceva de mâncare. Însă am mers un pic prea departe cu povestirea, am sărit o etapă. Cea a descrierii Aeroportului Internațional Bacău, aşa cum scrie mare pe frontispiciul casei care ține loc de aerogară.

N-am greşit în nici un fel, n-am exagerat, e vorba chiar despre o casă. Sau, îi zic totuşi aşa pentru a nu greşi în privința dimensiunilor, o vilă. Însă imaginea pe care ar

putea-o avea un om despre o vilă ar fi mult prea bună, mult prea darnică, căci şi-ar putea închipui curăţenie, şi-ar putea închipui spaţii plăcute în interior, şi-ar putea închipui pereţi exteriori renovaţi, şi-ar putea închipui chiar o curte neinundată de noroaie şi tot felul de gunoaie. Şi, închipuindu-şi-o în felul ăsta, ar fi tare departe de adevăr. Casa care poartă pe frontispiciu denumirea Aeroportul Internaţional Bacău seamănă, de fapt, cu o gară feroviară a vreunui sătuc prin care nu trec mai mult de trei trenuri pe zi, iar dintre acestea opreşte acolo maximum unul. Se explică deci de ce, în scurta mea căutare, n-am găsit nici măcar un chioşc în care să se vândă ceva de mâncare. N-ar fi avut loc. Nici în interior, nici în exterior. Împins însă de nevoile stomacului, nu i-am lăsat logicii prea mult spaţiu de dezvoltare şi m-am dus ţintă către două reprezentante ale companiei mele de zbor, care-ncercau, înghesuite, să stea printre nenumărate bagaje, în spatele unor pupitre ce reprezentau, cumva, nişte spaţii de *check-in*. Şi le-am adresat, cu naivitate, următoarea întrebare: „Nu vă supăraţi, aş putea găsi în aeroportul ăsta internaţional vreun loc din care să-mi cumpăr ceva de mâncare?”. Una dintre ele a reuşit să dea din cap că nu, însă cealaltă n-a apucat să facă nici măcar asta. A izbucnit într-un râs clocotitor şi deloc neplăcut,

cauzat probabil de accentuarea măcar pe jumătate ironică a cuvântului „internațional” din întrebarea mea. I-a urmat imediat exemplul şi cealaltă reprezentantă a companiei, care şi-a ascuns oarecum jenată capul dincolo de mâinile împreunate, dar corpul a continuat să-i tresalte, indicând clar hohotele. Am râs şi eu, pentru că reacția aceea a fetelor era cumva revigorantă şi, mai ales, era potrivită în toată nepotrivirea ei. Am ieşit, cu un zâmbet lung, în aşteptarea autobuzului. Iar undeva prin apropierea serii am ajuns acasă, de astă dată fără să-l mai deranjez în vreun fel pe Murphy.

Aş mai avea destule asemenea nimicuri de adus în acest capitol, însă observ că am umplut deja spațiul destinat primei sale părți, aşa că mă grăbesc spre semnul grafic care mi-a fost de atâtea ori folositor până acum. Pentru că, în zilele contemplate, poveştile-s de fapt şi ele sleite, gata să se aşeze molatice şi nepăsătoare în pagini, doar pentru a se odihni acolo, nu pentru a atrage cu adevărat atenția asupra lor. Încerc să mă conving deseori, pentru că n-am gândurile astea doar între Crăciun şi Revelion, că ăsta-i rostul poveştilor, până la urmă. Ba chiar că ăsta e rostul poveştii mari de-aici, cea care se întinde de-a lungul unei oarecare boli personale. Acela de

a se odihni pe-o mulțime de pagini, lăsând zilele să-i treacă pe-alături, aşa cum au chef ele s-o facă.

*

Nu aş învinui-o neapărat pe doamna aceea de vreo şaptezeci de ani, poate ceva mai mult, pentru că nu m-a iertat a doua zi după discuția noastră, lăsând în seama lui Iehova treaba asta. Ne aflam în dimineața operației soțului ei, iar în asemenea momente, vorbele unor necunoscuți, fie ele umplute cu regrete, trec destul de indiferent pe lângă tine.

La vreo jumătate de oră după ce bătrânelul a fost scos din salon spre a fi pregătit de operație, provocând agitația soției, care l-a urmat imediat, a fost readus pe picioarele sale. M-am gândit că mai are de aşteptat, probabil sala de operație nu era gata încă, numai că în urma lui şi a asistentelor care-l însoțeau a intrat medicul chirurg, care i-a spus aşa:

— Totul s-a rezolvat, vedeți? N-aveați nici un motiv să fiți atât de speriat. V-am făcut trei suturi acolo, adică trei cusături. Nici nu se mai vede nimic. Să dați cu dezinfectant, cum v-am zis, şi totul o să fie bine.

Apoi s-a întors spre soția bătrânelului:

— Dacă doriți, puteți să plecați şi astăzi acasă. Cum vreți dumneavoastră. Noi, pe de altă parte, îl putem ține aici trei zile, căci i-am prescris un antibiotic pe care ar trebui să-l ia în perioada asta. Aşa că gândiți-vă, aveți timp până plec, că am două operații azi.

S-au gândit împreună destul de repede, au decis să rămână încă o zi. Când spun că s-au gândit împreună, zic de fapt că bătrânelul a dat cuminte din cap atunci când soția lui i-a comunicat asta. Iar după ce el a dat din cap, a făcut acelaşi gest şi ea, mulțumită, după care a pus mâna pe telefon şi... N-o să reiau aici povestea telefoanelor. O să reamintesc doar că sunt un om invidios şi, în loc să apreciez faptul că doamna aceea avea atâtea neamuri şi atâția prieteni pe care-i putea suna, m-am întors în pat cu spatele la ea, obtuz şi mofluz, gândindu-mă egoist că zgomotul vorbelor ei înşiruite la nesfârşit nu mă lasă să mă odihnesc. În special un cuvânt mi-a accentuat egoismul, un cuvânt m-a făcut mai obtuz şi mai mofluz de-a lungul acelei prime jumătăți de zi. Cuvântul „ambulator”, pe care doamna îl rostea iarăşi şi iarăşi, conversație telefonică după conversație telefonică, de fiecare dată şuierându-l cumva, coborându-l la nivelul unei şoapte speriate. Tati a fost în ambulator, în ambulator a fost tati. L-au băgat în ambulator, în

ambulator l-au băgat. I-au făcut în ambulator operația, în ambulator i-au făcut operația. Nimic agasant în cuvântul ăsta, doar eu cu starea mea. Pentru doamnă, ambulatorul era ceva dincolo de închipuire, o sală cumplită, plină de tenebre, mult mai îngrijorătoare decât orice sală tipică de operații. Suna atât de diferit până la urmă, suna a pericol necunoscut. Iată: am-bu-la-tor. Ca un legănat de clopot ce anunță prezența inamicilor, dar nu poate spune prea multe despre forța lor.

Fac o pauză aici. Pentru a recunoaşte că exagerez nu în redarea faptelor, căci ele s-au desfăşurat întocmai, ci în ironia cam aspră cu care le subliniez aici. Şi-aş mai scrie, suficient de ruşinat, că nu am reuşit deloc s-o simpatizez pe acea doamnă, deşi m-am străduit mult, m-am străduit să găsesc explicații şi motive prin care să-mi ofer mie şansa unei anume seninătăți. Şi, chiar dacă am găsit o mulțime de explicații şi motive, într-un final tot am eşuat lamentabil în încercarea mea de a o privi altfel. Aşa că am adunat, în loc, destulă antipatie în zilele acelea, în ciuda slăbiciunii mele pentru bătrâni. O vreme am şi refuzat s-o aduc aici, în povestea zilelor de spital clujene, conştient fiind că antipatia va ieşi la iveală printre rânduri. Şi mi se părea că nu se cuvine. Apoi mi-am amintit că sensul corect îşi găseşte locul în mintea celui care primeşte o

poveste, indiferent cum pleacă dinspre cel care o oferă. Şi mi-am zis că nu risc, până la urmă, decât să-mi mai accentuez aici o trăsătură neplăcută de caracter, iar dintr-astea am destule, deci măcar pe unele pot să nu le ascund. Şi mi-am acceptat povestea, de dragul spectacolului uman pe care-l poate oferi.

Pe la vremea prânzului, doamna a plecat să mănânce undeva. Bătrânelul, rămas singur, a devenit foarte vorbăreț, povestindu-şi viața cu un fel de entuziasm plăcut şi bucurându-se, am observat, de fiecare întrebare curioasă a mea, care-i dădea posibilitatea unei noi istorii. El mi-a plăcut, în el l-am văzut şi l-am auzit pe bunicul meu. Apoi a venit masa, ciorbă şi felul al doilea, şi am mâncat cu toții. A mâncat şi el totul, era o masă gustoasă în acea zi, ca multe altele în spitalul acela, spre deosebire de mesele din atâtea alte asemenea instituții în care-am fost internat.

La vreo oră distanță, soția lui s-a întors. Aducând într-o pungă două caserole, una cu ciorbă caldă şi alta cu două pulpe bine rumenite şi pilaf. Deşi tocmai mâncasem, mirosul acela bun şi aspectul mâncării mi-au stârnit şi mie pofte. Mă aşteptam însă mai puțin să-l intereseze pe bătrânelul acela atât de slab, atât de firav, cu atât de puțin loc în el, am crezut, pentru cantitatea mare de

mâncare ce se-adunase pe noptieră. L-am privit impresionat, uluit la un moment dat, în timp ce-a mâncat şi ciorba, şi felul al doilea, deşi la început le refuzase sfios, spunându-i soției că-şi primise deja prânzul în spital. Insistențele ei i-au eliminat însă în scurtă vreme reținerile şi, spuneam, omul a reuşit să-mi provoace mirări şi zâmbete. Dar în asta n-am găsit nimic neplăcut, aşa că n-aş avea motive de ironie aici.

Odată încheiată a doua masă copioasă a bătrânelului în decurs de o oră, încă de la prima convorbire telefonică a soției sale, s-au adunat brusc toate motivele de ironie mai sus amintite în doar câteva fraze ale ei. În următoarele:

— Uite, te-am sunat să-ți spun că tati e mai bine acum. Numai că îl ştii: m-am dus să-i iau mâncare, am umblat prin tot oraşul să-i găsesc ceva bun, dar crezi că a vrut să mănânce? Abia de-a înghițit o lingură de ciorbă. Nu ştiu ce să mă fac cu el, am bătut degeaba atâta drum...

L-am privit, eu şi celălalt vecin de salon, pe bătrânel. El s-a uitat mai întâi la cele două caserole goale, după care şi-a lăsat ochii în jos, s-a ridicat de pe scaun cumva mecanic şi, măcar prin asta, comic şi s-a dus spre pat. S-a lungit acolo, apoi s-a întors cu spatele la noi şi s-a acoperit până sus, sus de tot, astfel încât în tot patul ăla s-au putut vedea, pentru următoarele ore, doar o pătură

ce acoperea o mogâldeață şi, abia iţindu-se într-un capăt, câteva fire de păr, rare şi albe.

În credința martorilor lui Iehova, minciunii i se dedică multă atenție. Şi e refuzată categoric, e considerată păcat major. Astfel încât mai toți membrii acestui cult pe care i-am întâlnit s-au remarcat înainte de toate prin sinceritate. Însă am avut ocazia să citesc, în publicațiile lor, anume *Turnul de veghe* şi *Treziți-vă!*, diverse poveşti prin care, în anumite situații dramatice, credincioşii erau învățați cum minciuna poate fi ocolită printr-o jumătate de adevăr, menit să ascundă cealaltă jumătate mult mai importantă. Căci viața te obligă uneori să faci şi asta, indiferent cât de mult ai căuta să stai numai de partea adevărului.

Nu-mi dau seama nici acum prea bine care era situația cu adevărat dramatică ce-i justifica doamnei recurgerea la o jumătate de adevăr, dar mai rău pentru mine e că nu-mi dau seama deloc, cum nu mi-am dat seama nici atunci, în ce fel a spune că soțul abia de-a luat o lingură de ciorbă s-a constituit în mintea ei într-o jumătate de adevăr. Dar cumva a făcut-o, căci religia doamnei nu-i permite să mintă.

În seara aceea, târziu, a plecat să doarmă la un hotel. Nu pentru că ar fi vrut, dimpotrivă. Însă asistentele au fost mult mai ferme, căci între timp a venit şi-un al

patrulea pacient, iar salonul s-a umplut. Şi ar fi fost un final acceptabil pentru relatarea asta a mea, n-ar mai fi obosit pe nimeni continuarea ei. Dar nu mă pot opri, pentru că nici în realitate lucrurile nu s-au oprit aici.

A doua zi, de dimineață, doamna a revenit în salon. La puțină vreme, a revenit şi doctorul. Care le-a spus celor doi:

— Astăzi chiar că puteți pleca. Nu mai are nici un rost să rămâneți în spital. Doar e mai bine acasă, nu?

— Oho, mult mai bine! a exclamat pripit, cu zâmbet larg, bătrânelul.

Şi-apoi, zâmbetul i s-a schimonosit, pentru că soția lui l-a fulgerat cu privirea şi a zis:

— Cum să plecăm?

S-a întors imediat spre medic.

— Ieri ne-ați spus că avem dreptul să stăm trei zile după operație. De ce ne ziceți acum altceva? Măcar până mâine să mai stăm, să fim siguri că totul e bine.

Chirurgul a dat înapoi.

— În cazul ăsta, nici o problemă, a zis. Puteți rămâne.

Dacă, dintr-o caserolă golită de ciorbă, o lingură poate fi cumva o jumătate de adevăr, atunci nu-i mai rămân adevărului prea multe motive de îngrijorare că s-ar putea pierde printre cuvinte. Nici măcar când cuvintele au fost

rostite din nou, pentru a mia oară, într-un telefon mobil, imediat după ce chirurgul s-a retras din salon. Şi nici măcar când ele au sunat aşa:

— Ascultă, tocmai am vorbit cu doctorul. Noi am fi vrut tare mult să plecăm, dar tati încă nu-i bine deloc, aşa că nu l-au lăsat. Au zis să mai rămânem o zi. Ce să fac? Eu la hotel nu mai merg, că mor de îngrijorare acolo, n-am dormit toată noaptea. Stau cu el aici, orice ar fi. M-am chinuit atâta până acum, o să mă mai chinui o zi, că aşa trebuie să facă o soție, să-i fie soțului alături şi la bine, şi la rău. Or să mă înțeleagă oamenii ăştia de-aici. Oricât de greu mi-ar fi, eu de lângă tati nu mai plec până nu-l externează. O zi sau o lună, nici nu mai contează.

Nu mai pot să scriu despre alte nenumărate telefoane, nici despre autocompătimirile incluse în ele. Şi nici n-o să insist asupra hotărârii înfuriate cu care le-a comunicat asistentelor că nu va mai pleca la hotel, că va dormi în pat cu soțul ei, oricât de incomod ar fi, căci aşa e corect să se întâmple. Mai degrabă, o să povestesc câteva chestii simple despre noul pacient venit în salon în acea zi. O să spun, spre exemplu, că era un mare susținător al echipei de fotbal Steaua şi, întreaga zi, mi-a tot vorbit despre meciul pe care urma să-l dispute în acea seară formația lui preferată. Se bucura că avem televizor în salon, abia

aştepta meciul. Eu nu-i împărtăşeam entuziasmul, fiind susținător al rivalilor Stelei. Doar îl înțelegeam tăcut. Şi l-am înțeles când a rămas cu privirea țintă la televizor, urmărind comentariile de dinaintea jocului propriu-zis. L-am înțeles până-ntr-acolo, încât mi s-a părut chiar justificat să țipe la un moment dat către doamna de şaptezeci de ani:

— Dar eu vreau să văd meciul ăsta, e important pentru mine! Şi-avem cu toții drepturi aici, nu doar dumneavoastră!

L-am înțeles, dar tot am ieşit din salon şi mi-am petrecut următoarea jumătate de oră rătăcind pe coridoare, căci uşile spre-afară se închiseseră deja. Pentru că nu-mi fac nici o plăcere scandalurile şi începusem să bănuiesc că va izbucni unul după ce doamna a insistat, de două ori, ca noul pacient să închidă televizorul. Am fost chiar sigur de scandal când, înainte de a înțelege izbucnirea pasionatului de fotbal şi de Steaua, am auzit-o pe femeia ce se înghesuise în pat alături de soțul ei ridicând vocea şi spunând rar şi decis:

— Ştiți ce, domnule dragă? Eu am venit în spitalul ăsta să mă odihnesc, nu să fiu deranjată de prostiile astea pe care vreți să le vedeți dumneavoastră la televizor. Aşa că vă rog să-l închideți chiar acum!

După acea jumătate de oră petrecută pe coridoare, m-am întors către salonul meu, trecând pe lângă toate celelalte saloane în care oamenii comentau aprig meciul aflat în plină desfăşurare. Am ascultat mai întâi câteva clipe la uşă. Nu se auzea nimic. Am intrat, lumina era aprinsă. Iar cei patru oameni stăteau într-o tăcere tensionată, fără a se privi unul pe celălalt. Televizorul era însă stins. Aşa încât am întrebat dacă pot stinge şi lumina. Şi, pentru că nu m-a ajutat nimeni cu vreun răspuns, am făcut-o.

A mai urmat o singură dimineaţă petrecută alături de doamna aceea pe care e foarte puţin probabil s-o revăd vreodată. Una surprinzător de destinsă, în ciuda întâmplării din seara precedentă. Într-atât de destinsă, încât, în timp ce ea îi povestea celuilalt pacient, mai vechi, că vor avea un drum greu spre casă, căci e deseori dificil de trecut cu maşina peste mesteacăn, mie mi-a venit să mă întreb, intrigat, ce copac o fi blocând drumul şi de unde ştie doamna încă de pe acum că vor trebui să treacă peste el. Şi-am îndrăznit chiar să-i adresez nedumerirea mea.

— Cum peste ce mesteacăn? Peste munte, normal. Ce, poate că n-aţi auzit de muntele ăsta? Cum oare n-aţi auzit, dacă tot vă lăudaţi că citiţi aşa de mult?

Auzisem. Trecusem chiar de mai multe ori cu maşina prin pasul Mestecăniş, de la care-şi luase numele întregul munte, în drum spre Sighetu Marmaţiei, oraşul în care locuiesc socrii mei. Iar dacă n-ar fi făcut referire la lecturile mele, în mod cert aş fi acceptat ca acesta să fie finalul discuţiilor noastre. Enervându-mă însă uşor, n-am putut să mă abţin.

— Nu m-am lăudat nici o clipă că citesc, doamnă, dumneavoastră tot vorbiţi despre asta. Doar că muntele se numeşte Mestecăniş, de asta n-am înţeles despre ce vorbeaţi.

M-a privit cu un colţ al buzelor fin ridicat şi a spus:

— Eu am stat toată viaţa în zona aceea, iar dumneavoastră credeţi că ştiţi mai bine decât mine? Poate că se scrie Mestecăniş prin cărţile dumneavoastră, dar, de citit, se citeşte Mesteacăn! Vă spun ca să ştiţi asta de-acum încolo şi poate că aşa o să înţelegeţi câteodată despre ce vorbesc oamenii.

Abia atunci am ieşit să fumez, lăsând-o să-şi savureze răzbunarea, după neinspirata discuţie pe care o avuseserăm în urmă cu două seri. Îşi merita totuşi ultimul cuvânt, căci spectacolul bolii soţului îi aparţinea de fapt ei şi numai ei. Când m-am întors, nu i-am mai găsit în salon.

Capitolul 13

Reuşeam cumva, în copilărie, să-mi înfrâng sila atunci când îmi ajutam bunicii să culeagă gândacii de Colorado de pe frunzele de cartofi. Unul câte unul, până umpleam o cutie de conservă, pe fundul căreia turnasem două degete de motorină. Încă simt uneori mirosul acela. Când ne depăşeşte vreo maşină veche, pe motorină, lasă în urmă un damf de gândaci de Colorado, pe care azi îl suport cu greu. Dar atunci, în copilărie, mi-era uşor, poate chiar plăcut, să fac treaba asta. Iar la final, când se forma o grămadă de gândaci îmbătați de motorină, care abia mai mişcau, îmi plăcea să le dau eu însumi foc, cu sadismul acela pe care mi-l iert doar pentru că l-am observat la mulți alți copii. Din vremea aceea şi de-acum.

Ar fi trebuit, cred, să scriu aici despre ziua de ieri şi despre ziua de azi. Una, de final a anului 2016. Alta, de început a anului 2017. Poate chiar şi despre noaptea dintre ele ar fi trebuit să scriu. Dar am fumat o țigară înainte de a veni la computer, iar prin fața casei a trecut o maşină veche. În urma ei a rămas un damf care mi-a făcut mintea, cu felul ei ciudat de a-şi crea conexiuni, să conştientizeze că, atunci când am o stare psihică precum cea din ultima zi a anului trecut şi din prima zi a anului ăstuia, metaforele mele triste sunt exact la fel de frumoase

şi de folositoare precum nişte gândaci de Colorado într-un câmp cu cartofi. Încă înainte de a-mi termina ţigara, iar eu fumez foarte repede, mi-am dat seama că am îmbătrânit, iar azi n-aş mai putea să culeg nici un fel de gândaci, n-aş mai fi capabil să-i privesc sufocându-se în motorină şi nici n-aş putea să le dau foc. I-aş lăsa, nepăsător, să mă invadeze. Iar asta n-ar trebui să se întâmple. Măcar nu aici.

Voi scrie, prin urmare, despre altceva. Doar că, înainte de a face asta, mi-aş mai dori să vin cu o oarecare reparaţie faţă de psihologii lumii ăsteia, pe care i-am cam ironizat printr-un capitol anterior. Poate că au exagerat şi ei teoretizând cu prea mare generalizare anumite etape psihologice prin care ar fi musai să treacă un bolnav de cancer. Accept însă, oricât mi-ar fi de greu s-o fac, că ar putea exista ceva adevăr într-o observaţie precum următoarea: activarea imună şi inflamaţia din neoplazii provoacă eliminarea în plasmă a unor aşa-zise citokine proinflamatoare, adică nişte substanţe care, prin dereglarea axei hipotalamo-hipofizo-corticosuprarenaliene, prin afectarea atât a metabolismului adrenalinei şi noradrenalinei, cât şi a activităţii sistemului limbic, pot genera stări depresive. Mai mult sau mai puţin

accentuate. Şi-abia acum, eliberându-mă din vinovăția pe care o simțeam față de psihologi, pot trece la altceva.

Azi e încă ziua „la mulți ani!”-urilor de tot felul. A fost şi ieri, s-au înşiruit nenumărate în mesageria telefonului, în cea a Facebook-ului sau pe e-mail. Şi m-au bucurat, nu pot fi ipocrit acum să vorbesc doar despre amărăciuni personale. M-au bucurat, dar m-au făcut să mă gândesc la diverse „la mulți ani!”-uri personale. La cât de slabe au devenit, de fapt, cuvintele astea. Chiar scrise ori rostite din datorie sau recunoştință, ele tot se golesc de înțeles în drumul dinspre expeditor spre destinatar. Aşa-s de cele mai multe ori, dar se întâmplă să fie altfel. Se întâmplă să le spui înțelegându-le şi îndurerându-te sensul lor.

Pe 5 decembrie, în anul 2000, i-am urat mamei „la mulți ani!” de ziua ei, ştiind bine că mai avea în față poate cel mult câteva săptămâni. Şi urarea aia a fost poate cumva falsă, în mod sigur dureroasă, a fost oricum, numai banală nu. Şi bunicii, pe 30 ianuarie 2015, tot de ziua ei, i-am spus aceleaşi cuvinte. Nici una dintre cele două urări n-a semănat în vreun fel cu cele de pe felicitări, nici măcar cu cele din mesageria telefonului, a Facebook-ului sau a e-mailului, deşi cuvintele erau identice. Mama a murit la numai trei zile după ce i-am urat „la mulți ani!”, iar bunica la o lună. În ambele situații ştiam, când am rostit urările,

că sunt ultimele pe care le voi face. Şi, rostindu-le, chiar m-am gândit că-s ultimele. Aşa că au fost spuse altfel, au fost nişte cuvinte care se sufocau laolaltă cu destinatarul lor.

Asta e tristețea cuvintelor şi tot ăsta e uneori farmecul lor, niciodată nu înțepenesc în sensuri, au o viață proprie la fel de spectaculoasă ca a oamenilor care le folosesc. Şi, mai ales, au o viață dincolo de cea a oamenilor. Încât uneori îți vine să crezi că înțelegi în totalitate începutul Evangheliei după Ioan, să-ți pleci capul în semn de respect şi să spui şi tu, asemenea evanghelistului, că mai întâi a fost cuvântul. Şi, aş adăuga, până la sfârşit tot el va fi. Iar noi nu suntem decât purtătorii lui pentru o scurtă perioadă de timp.

Dincolo de asemenea observații la care m-a obligat abundența urărilor din ultima zi a anului trecut şi din prima zi a anului ăstuia, aş mai avea o amărăciune de adus aici. Căutând, ieri, în mesageria telefonului, temându-mă să nu fi pierdut vreun „la mulți ani!" şi să nu apuc, astfel, să-i răspund expeditorului, am dat peste un mesaj pe care nu-l remarcasem la vremea primirii lui, în urmă cu câteva zile. Următorul: „Îți mulțumim că ai donat doi euro pentru ca un copil sărac să meargă la grădiniță. Dacă vrei să opreşti donația, trimite GRĂDI STOP la

8844”. Şi, imediat ce l-am citit, am trecut la o aritmetică grăbită, numărând pe degete câte luni au trecut din septembrie 2015. Se împliniseră cincisprezece în noiembrie, astfel încât mesajul ăsta descoperit ieri întâmplător în mesagerie era primul care nu mai conta în raport cu sensul inițial al mesajelor. Nu descriu ciuda care m-a cuprins, nici mâhnirea aferentă ei, pentru că mai înainte e în firea poveştilor să explic despre ce e vorba aici.

Donația pomenită în mesaj nu-mi aparține, de fapt. Nu mi-a aparținut nici în urmă cu şaptesprezece luni, când am scris primul mesaj către acel număr. Pe-atunci, scopul ei nu era să contribuie la trimiterea unui copil sărac la grădiniță, ci avea în vedere vindecarea unor copii bolnavi. În minutele care au urmat acelui prim SMS amintit, am repetat mesajul de încă nouă ori. Până s-au adunat douăzeci de euro. Erau bani pe care, în luna decembrie a anului 2014, înainte de Crăciun, mi i-a dat bunica. De fapt, mi-a întins o bancnotă de cincizeci de euro şi mi-a zis aşa: ”Faci ce vrei cu ei, dar te rog ceva. Tu-i vezi la televizor pe copiii ăia, săracii, bolnavi şi fără păr pe cap? Eu stau şi plâng continuu când îi văd, nu mai pot. Ia măcar douăzeci de euro de-aici şi trimite-le, că eu nu ştiu cum s-o fac. Restul poți să-i ții tu dacă-ți trebuie”. Era vorba despre spotul unei campanii umanitare.

În primele zile din ianuarie, întors acasă, am uitat să trimit SMS-urile. Apoi, pe data de 7, bunica a făcut un atac cerebral şi am adus-o la spital în Iaşi. Pe 28 februarie, a murit, iar eu nu o să mai vorbesc astăzi despre ziua aceea. Ce vreau să spun însă e că, stând mai întâi trei săptămâni alături de ea în spital, internat la rându-mi ca aparţinător, apoi aducând-o acasă pentru încă o lună, n-am mai avut nici timpul, nici starea să-mi îndeplinesc promisiunea pe care i-o făcusem. Şi nici măcar în lunile ce-au urmat, chiar dacă n-a fost oră în care bunica să-mi iasă din gânduri, nu mi-am amintit de rostul celor douăzeci de euro daţi de ea. Când am făcut-o în sfârşit, abia undeva prin august, m-a copleşit o panică vinovată. Am pus mâna pe telefon şi am trimis donaţiile, aşa cum am povestit deja, zece la rând. N-am ştiut însă că, scriind textul SALVEZ şi trimiţându-l la numărul cu pricina, mă abonez, de fapt, la o donaţie lunară de doi euro. Aveam să mă lămuresc luna următoare, în septembrie, când am primit un mesaj precum cel mai sus descris, cu diferenţa, repet, că la vremea aceea se referea la copiii bolnavi. Cred că, timp de câteva secunde, m-am gândit să trimit atunci, în septembrie, un alt mesaj care să conţină cuvântul STOP. Apoi, mi-am dat seama că bunica îmi dăduse cincizeci de euro, spunându-mi să fac ce vreau

cu treizeci dintre ei. Iar eu voiam doar ca ea să-i doneze pe mai departe. Un om care nu mai există nu poate face donații. Însă bunica avea să trimită lunar câte doi euro unor copii bolnavi, pentru încă multă vreme de-atunci încolo. Şi a făcut asta, folosindu-se de-un abonament automat de pe telefonul meu.

În noiembrie abia trecut, s-au adunat însă cincisprezece donații lunare, pe lângă cele zece inițiale. Adică s-au epuizat cei cincizeci de euro ai bunicii. Iar datoria mea ar fi fost să ştiu asta, să remarc asta şi să marchez asta. De aici ciuda, de-aici mâhnirea, de-aici supărarea pe mine însumi. Pentru că abia în ziua dinaintea Anului Nou mi-am adus aminte, până şi acum întâmplător, de parcă lucrurile astea n-ar mai fi contat. În noiembrie, o scriu oricum ar suna, bunica s-a retras a doua oară din viața asta, iar eu n-am fost capabil nici măcar să remarc momentul. L-am descoperit la capătul unor mesaje cu „la mulți ani!”.

A fost o zi proastă cea de ieri, la fel cum proastă mi-e ziua de azi. Şi n-au vreo legătură cu spleenul ante- sau post-Revelion, de care sunt în stare să vorbească unii dintre psihologii aduşi în scrierea mea. Iar dacă tot i-am pomenit din nou pe psihologi, poate-ar fi momentul să închei rotund notația de azi, aşa cum prea adesea îmi

place s-o fac, şi să rămân încă puțin alături de ei. Cât pentru a le transmite de-aici, dintr-o oarecare pagină, că nu funcționează nici un sistem dintre cele la care te străduieşti să apelezi pentru o anumită evaziune. Azi, de pildă, am scris degeaba despre gândaci de Colorado, despre axa hipotalamo-hipofizo-corticosuprarenaliană, despre adrenalină şi noradrenalină, despre „la mulți ani!”-uri şi alte SMS-uri. Toate m-au condus, oricum aş fi dat-o, spre aceeaşi tristețe burduşită cu metafore.

*

Am detestat întotdeauna fiecare oră petrecută în vreun spital, fie că am fost eu pacientul, fie că am stat alături de un pacient drag mie. Mi-a făcut întotdeauna rău mirosul de spital, m-au înfricoşat întotdeauna pereții ăia albi şi reci, mi-au displăcut întotdeauna infirmierele, asistentele, chiar şi unii medici, căci aproape niciodată n-am întâlnit pe-acolo decât chipuri obosite, acre, sastisite de rutina lor, care-i priveau pe bolnavi ca pe nişte inamici ce n-au altă menire decât a le crea tuturor un imens disconfort. Aşa încât habar n-am ce va spune despre mine afirmația asta: în Institutul Oncologic din Cluj m-am simțit, vreme de vreo două săptămâni, cât a durat internarea, ca într-un

concediu plăcut, fără stres şi fără gânduri negre în cea mai mare parte a lui. Iar în ziua externării, cea pe care orice pacient o aşteaptă cu mare nerăbdare, pot recunoaşte că am fost trist. Aş fi vrut s-o amân, aşa încât m-a amărât puțin medicul chirurg când, într-o după-amiază, mi-a spus că de-acum pot să plec oricând doresc, doar să-l anunț. L-am anunțat chiar atunci că doresc să mă externez a doua zi, căci în după-amiaza cu pricina nu se mai putea, dar am făcut-o doar pentru că mintea n-a ştiut să-mi lucreze cu repeziciune, găsind un motiv bun pentru a-mi amâna plecarea.

Contează însă mai puțin ce spun toate astea despre mine, contează că spun multe despre personalul de-acolo, de la Clinica O.R.L. a Institutului. Fiecare infirmieră, fiecare asistentă era, în felul ei, potrivită pentru a deveni personaj al acestei poveşti. Şi mai cu seamă mereu vesela asistentă-şefă, cea care, în ziua externării mele, în timp ce mă îndepărtam mâhnit că nu apucasem să-mi iau rămas-bun şi de la ea, căci n-o găsisem în cabinet, a alergat în urma mea şi, asta-i povestea, deci n-am de ce s-o ascund, m-a îmbrățişat, apoi mi-a zis:

— Dar mai veniți pe la noi, aşa-i?

Am zâmbit, căci nu suna întru totul bine întrebarea, şi i-am răspuns:

— Mi-a plăcut mult pe-aici, să ştiți, dar, chiar şi-aşa, n-aş prea vrea să mă întorc.

A pufnit şi ea, amuzată, a dat din mână.

— La control, nu să vă internați iarăşi, Doamne fereşte! Doar să ne mai vedem şi noi.

După care mi-a dat numărul ei de telefon, pentru orice fel de problemă ar fi apărut. Nu ştiu dacă a făcut la fel cu toți bolnavii, habar n-am dacă i-am câştigat în vreun fel simpatia în mod special, ceea ce ar fi surprinzător, căci nu mă pricep foarte bine la împrieteniri rapide, dar asta a făcut în ceea ce mă priveşte şi în felul ăsta mi-a marcat plecarea din spital.

Îmi amintesc sfatul unui bun prieten, care ştie cât de greu mă extrag de obicei de sub carapace.

— Spune-le, îmi recomanda el la telefon, că eşti scriitor. Or să te privească altfel, cu siguranță o să conteze.

Şi-apoi, ca să mă asigure că aşa va fi, mi-a reamintit povestea altui bun prieten, comun, care fusese tratat cu mare atenție în spital tocmai pe motiv că era scriitor. Însă ştiam istoria cu pricina, ea se crease în cu totul alt mod, nicidecum printr-o declarație pompoasă a prietenului nostru comun. Dimpotrivă, medicul era, aşa merge uneori întâmplarea, mare fan al scrierilor sale, îi cunoştea bine cărțile, era capabil să citeze chiar din ele, astfel că, în

momentul în care l-a avut drept pacient, a fost impresionat de întâlnire. Iar tratamentul special a venit de la sine. În ceea ce mă priveşte, ar fi fost măcar un pic ridicol să mă duc la medic şi să-i spun ceva de genul: „Ştiți, eu sunt scriitor. Dacă vreți, vă dau nişte cărți de-ale mele să le citiți, sunt foarte bun, abia aştept să vă aud părerea. A, apropo, nu-s chiar un scriitor de colea, adică-s tradus şi-n vreo câteva limbi străine, deci ar fi indicat să mă tratați cu ceva mai mare atenție decât pe alți pacienți”. Pentru c-ar fi fost măcar un pic ridicol, m-am abținut. Şi m-am mai abținut pentru că, deşi niciodată vreun medic cu care-am avut de-a face nu mi-a dat vreun semn că ar fi citit vreo carte scrisă de mine, am la rându-mi o întâmplare în mare parte amuzantă cu un doctor care a aflat că scriu.

În urmă cu câțiva ani, am adus-o la Iaşi pe bunica, pentru un consult la Cardiologie. Spre a evita spitalele, atât pentru mine, cât mai ales pentru ea, care-mi împărtăşea modul de a le privi, am programat-o la o clinică privată. Trebuie spus mai întâi că bunica n-a înțeles niciodată munca mea de editor, n-avea cum s-o înțeleagă, astfel încât nu prea ştia ce să spună despre mine când, prin sat, era întrebată cu ce mă ocup. Zicea, cu jumătate de gură, că sunt scriitor, dar nu-i făcea deloc

plăcere să recunoască asta, pentru că nimeni n-avea o părere prea bună despre o asemenea îndeletnicire frivolă. În fine, a fost drama ei în ce mă priveşte şi, într-un alt context, aş avea tare multe poveşti de spus pe tema asta. Revin însă la cabinetul medicului cardiolog dintr-o clinică ieşeană privată, mai exact, revin pe fotoliul din faţa acelui cabinet, unde stăteam deja de vreo jumătate de oră, aşteptând, destul de îngrijorat, ca bunica să iasă cu diagnosticul.

La un moment dat, uşa s-a deschis şi a apărut bunica. Plângând. În urma ei, medicul, cu o figură gravă. Am sărit de pe fotoliu, înspăimântat. Şi spaima mi-a crescut cât timp doctorul a ajutat-o, grijuliu, să se aşeze pe alt fotoliu, a rugat-o să stea acolo, apoi mi-a făcut hotărât un semn din cap să-l urmez în cabinet. M-am aşezat tremurând pe scaunul pe care mi l-a indicat.

— Ce are? am reuşit să-l întreb după câteva secunde. E chiar aşa grav?

— Cine, bunica? s-a mirat el. Nu, e în regulă. Are hipertensiune, dar o rezolvăm, i-am dat o reţetă şi o să fie bine. Cu dumneata e problema.

— Cu mine?

— Da. De ce-o faci să plângă?

— Eu!?

— Da, da. Nu plânge doar acum, să ştii. Se consumă mult din cauza dumitale. Şi asta-i face foarte rău. Poftim, chiar acum: de ce-ai adus-o la o clinică privată? Ai cumva prea mulți bani? Eu pot fi găsit şi-n spital, la stat. O să vezi programul la afişier, dacă te interesează. Şi ar trebui să te intereseze, pentru că de-acum nu vă mai primesc aici la control, vă aştept acolo.

— Nu înțeleg nimic, am reuşit eu, cât de cât, să-mi adun vorbele. Ce legătură are plânsetul bunicii cu venirea la privat, cu spitalul de stat, cu banii? Şi cum am făcut-o eu să plângă?

— Uite, s-a îndurat în fine doctorul să-mi explice, şi eu sunt scriitor. Nu-ți ascund că am scris multe poezii la viața mea, scriu şi proză. Dar asta doar aşa, ca hobby, că aş fi muritor de foame dacă m-aş ocupa numai cu scrisul. Altfel, am un serviciu bun, după cum vezi, îmi pot întreține familia. Ai şi dumneata o vârstă, poate-ar fi cazul să iei viața mai în serios. Dacă nu te gândeşti la dumneata, măcar ține cont de suferința bunicii.

Am apucat să-i zic, ruşinat, că am totuşi un serviciu. M-a iertat oarecum, dar a rămas la ideea de a veni la controale doar la spitalul de stat. Cred că a uitat, mai apoi, destul de convenabil care era presupusa mea stare financiară, pentru că acolo, în spital, banii pe care m-am

văzut nevoit să i-i bag în buzunar au fost mai mulți decât cei pe care i-aș fi plătit, legal, la cabinetul privat. Dar asta-i o cu totul altă poveste.

Bunica mi-a spus, mai apoi, de ce ieșise plângând. Îi zisese omului că-s scriitor, iar el îi ținuse un discurs de vreo zece minute despre nenorocirea de a avea o asemenea preocupare, despre sărăcia cumplită în care muriseră Mihai Eminescu, Ion Creangă și Ion Luca Caragiale (deși în cazul fiecăruia eu aș fi introdus nuanțe destul de categorice), despre nevoia de seriozitate a unui om matur, ca mine, căci aveam deja peste treizeci de ani la vremea aceea. Iar cele zece minute fuseseră suficiente pentru a-i creiona bunicii un viitor sumbru pentru mine, mai cu seamă că acela care-i dădea indicii în sensul ăsta era un doctor. Iar pentru ea, om mai important decât doctorul nu putea fi decât preotul. Doctorul n-avea cum să mintă, doctorul n-avea cum să se înșele. Nu i-am mai schimbat niciodată bunicii părerea asta, oricât m-am străduit. Cu vreo doi ani înainte de moarte, fusesem chiar nevoit să-i temperez alte plânsete întinse pe zile întregi, izbucnite după ce-l auzise pe directorul de-atunci al televiziunii naționale, la rându-i scriitor, spunând în direct ceva de genul: „La noi, scriitorii sunt mai năpăstuiți și mai batjocoriți decât o femeie de serviciu”. Pasiunea asta a

mea a fost, spuneam, o mare dramă a bunicii, iar cel mai adesea mă străduiam să-i povestesc despre eventuale reuşite în orice alt domeniu, nicidecum în literatură. Căci astea din urmă nu făceau decât să-i accentueze grijile.

N-am spus nimănui, în spitalul din Cluj, că aş fi scriitor. Dar nici n-aş fi avut nevoie s-o fac. Am gândit, dimpotrivă, că ar fi mult mai bine să nu afle nimeni despre îndeletnicirea asta a mea, căci s-ar putea să distrug părerea bună pe care, habar n-am cum, oamenii de-acolo şi-o formaseră despre mine. Iar acum, când scriu, mă gândesc cu oarecare teamă că această carte ar putea ajunge cumva în mâinile vreunuia dintre cei care m-au îngrijit acolo şi, cine ştie, s-ar putea să-l dezamăgească. Din fericire, aşa cum am spus-o deja, niciodată întâmplarea n-a făcut ca un medic sau o asistentă să-mi dea vreun semn că ar fi citit măcar vreun rând scris de mine. Am deci motive să nădăjduiesc că nici de data asta nu se va întâmpla aşa ceva.

Pentru că mă pregătesc să ies, în momentul ăsta al relatării mele, din spitalul clujean, aş vrea s-o fac spunând încă ceva despre personajele găsite de mine acolo. Mai toate, în felul lor, cred că au stârnit zâmbete. Mai toate, pe de altă parte, n-au lăsat dialogului de-aici chipuri pale, cute, cearcăne, vene marcându-le albastru-vineţiu

mâinile, urmele de operații, nici măcar tonuri ale vocilor lor. Şi s-au comportat în text în felul ăsta pentru că aşa mi-am dorit eu să se comporte. Uneori, iată, e destul să ignori o paloare, să nu remarci o inflexiune a vocii, să nu observi o cută, iar omul pe care-l prezinți să apară într-o altă lumină. Însă am conştiința împăcată, căci n-am făcut-o ocolind adevăruri, ci doar prezentându-i aşa cum i-am văzut eu însumi. Câtă vreme am discutat cu acei oameni, am ignorat palori, n-am vrut să remarc inflexiuni, n-am observat cute. Pentru că toate astea mi-ar fi vorbit doar despre boli, nu despre feluri de-a fi.

Capitolul 14

Cu câteva zile în urmă, am marcat un fragment din *Trilogia îndepărtării*, o carte despre actori şi despre teatru a lui George Banu. Mi se mai întâmplă s-o fac, deşi aproape niciodată nu revin asupra acelor pasaje care-mi atrag atenția la un moment dat. Le găsesc întâmplător, poate după ani, fără să-mi mai aduc aminte ce anume m-a făcut să le marchez cândva. Cam la fel pățesc cu multe idei trecute prin diverse carnețele. Am impresia că o senzație puternică dintr-un anumit moment mă va ține veşnic, cu toată explicația ei profundă inclusă, aşa încât mi se pare că-i de-ajuns să trec strâmb pe-o filă, în viteza

mersului pe drum, o simplă deschidere spre acea idee, cum ar fi: „Aminteşte-ți de ce ochiul uman, dintre toate culorile, distinge cele mai multe nuanțe de verde”. Şi-apoi, după o vreme, când regăsesc înscrisul ăsta, îmi bat capul uneori ore întregi încercând să înțeleg ce am vrut să-mi transmit, până când mă plictisesc şi renunț, dezamăgit.

Azi însă, deşi încă nu ştiu prea clar despre ce vreau să scriu aici, mi-am amintit de fragmentul din cartea lui Banu şi am gândit că ar fi potrivit să-l transcriu: „În fața unei săli cufundate în întuneric, interpretul nu mai poate distinge identitățile şi nu mai are cum să se lase intimidat de prezența «notabilităților» cetății: el joacă acum dinaintea unei adunări de spectre. Astfel, interpretul trezeşte la viață propriul său întuneric, accede la noaptea ființei sale lăuntrice. Noapte ce-i îngăduie să privească mulțimea spectatorilor, odinioară policromă, ca pe o masă informă, incoloră, anonimă, ca pe o uriaşă umbră pitită în obscuritate, în fața căreia «se agită şi se umflă în pene» el, actorul eliberat de orice constrângeri”. Sigur că nu l-am păstrat doar pentru a sublinia performanța actorului, a interpretului, în a face pasul spre noaptea ființei sale lăuntrice. Dimpotrivă, bietul Shakespeare, citat şi răscitat în felurite contexte, mai mult sau mai puțin îndreptățite,

îmi devine şi mie aici un instrument folositor pentru a sublinia ideea lumii ca scenă.

Altfel, am depăşit patru cure de chimioterapie, adică opt administrări, aşa că se apropie momentul P.E.T.-ului. Iar eu nu simt mai nimic. Poate o uşoară îngrijorare: am avut dreptul la răsfăț vreme de câteva luni. În viața mea şi în cartea mea. Au fost luni de bombardament asupra fiecărui organ, au fost luni cu temeri mărunte sau intense, au fost luni cu momente sau chiar cu perioade depresive, au fost luni cu grețuri şi dureri pe care am încercat, pe cât s-a putut, să le păstrez pentru mine, să nu le aduc adică nici în viața celor din jur, nici în text. Dar ceva a compensat amărăciunile: au fost luni întregi de linişte, cum n-am mai avut probabil din copilărie. Deşi P.E.T.-ul de care mă mai despart acum doar câteva zile nu va încheia tratamentul, ci doar va da un indiciu cu privire la evoluția bolii, el va fi, simt asta, şi un punct de cotitură în privința linişstii amintite. Va fi momentul de început al reîntoarcerii la viața obişnuită, căci sunt convins că-mi va confirma remisia cancerului. Iar din acel moment vor intra în remisie şi toate scuzele pe care mi le-am oferit mie însumi, va intra în remisie şi linişstea cu care aproape că m-am obişnuit.

N-am cum să mă opresc din idee, oricât aş vrea. Şi aş vrea, pentru că ea pare a se încadra într-o altă zonă a patologicului, despre care cred că am mai pomenit cândva. Dar mintea nu-ți lucrează numai după bun-simț şi logică. Mintea îți poate crea, chiar dacă i te împotriveşti, o concluzie care te-ar obliga la îngrijorare. Căci, dacă se crispează sub greutatea gândului întoarcerii la viața ta obişnuită, în balanță cu luni de tratament împotriva cancerului, probabil ceva nu e tocmai în regulă cu viața ta obişnuită. Nu ştiu însă ce-ar putea fi în neregulă: am avut până acum o viață cum se cuvine, fără depresii consistente, fără fericiri duse dincolo de limite, cu destule tristeți şi destule bucurii. Peste toate, o viață bună. N-am fost obligat la compromisuri, am făcut în mare măsură ce mi-am dorit, am lucrat aproape întotdeauna în locuri în care mi-am putut aduce pasiunea şi mi-am putut-o folosi. Cum se face deci că, extrăgându-mă din ea pentru o perioadă, privind-o cumva din afară, simt un fel de teamă în aşteptarea momentului în care voi reintra cu totul în această viață? Încă nu vreau explicații, mă străduiesc chiar să nu le aduc în mine şi în scrierea asta. Deocamdată îmi accept doar nişte întrebări. Care îşi au locul exact aici, adică în punctul de echilibru în care aşez, cu maximă atenție, noaptea ființei mele lăuntrice.

Cât despre cartea asta de al cărei final mă apropii, este, cred, momentul s-o privesc retrospectiv. Cu atât mai mult cu cât a mai rămas doar un capitol din ea, în afara acestuia. Scriam mai sus despre un răsfăţ şi din punctul ăsta de vedere. Iar afirmaţia îşi are o sumedenie de explicaţii. Prima dintre ele e că, întotdeauna până acum, am scris o carte pentru că aveam ce să scriu şi despre ce să scriu. Eram împins, adică, de o idee şi de o poveste care se dezvoltau în mine luni sau ani înainte. Acum, m-am aşezat să scriu ştiind că nu am nimic de scris. Ştiind că nu am altceva de făcut decât să-mi povestesc propriile zile, folosindu-mă ca pretext de-o boală care nu mă face, de fapt, nicidecum special. Nimic, sunt conştient, nu a fost cu adevărat special în perioada asta, ci doar faptul că ea a existat. Iar o pancartă aruncată printre gunoaie, care la rându-i s-ar putea să nu poarte nimic special în ea, m-a obligat să scriu. Nu atât despre mine, nu atât despre boala mea. M-a făcut să scriu o carte despre faptul că scriu o carte.

Asta m-a pus într-o poziţie stranie, uneori inconfortabilă. Dacă înainte, când îmi scriam cărţile, abia aşteptam să vin în faţa computerului şi să duc povestea mai departe, acum felul în care am conceput-o de la bun început m-a obligat să aştept, să aştept mult, aproape

imposibil uneori. S-au pierdut numeroase idei de-a lungul scrierii, pentru că erau zile în care nu aveam voie să vin la computer spre a-mi continua povestea. Căci am introdus un element care, în alte cărți, nu a apărut: timpul real. În general, am căutat ca între două şedințe de chimioterapie să am maximum două intervenții de tip „jurnal". Maximum două capitole, adică. E adevărat, pe unele le-am scris de-a lungul mai multor zile, dar tot n-a fost de ajuns. Uneori, îmi doream enorm să scriu, aveam multe altele de pus în pagini, însă structura nu-mi permitea. În loc, în zilele alea, citeam din jurnalele altor scriitori. Ceea ce mi-a făcut rău, căci de fiecare dată am găsit în ele, în special în cele ale scriitorilor români, enorm de multe trimiteri la lecturi proprii, la idei preluate din literatura sau filosofia lumii şi dezbătute în jurnal. Mi s-a părut, cu rare excepții, că scriitorii trăiesc exclusiv livresc, aproape fiecare notație de jurnal fiind o explozie de erudiție şi cultură, aproape fiecare moment al vieții lor înconjurându-se, parcă de la sine, cu vreun citat sau vreo idee ce aparțineau altor mari gânditori. Am citit aceste jurnale şi m-am simțit inferior multor scriitori, aşa cum am tot dreptul şi toată justificarea să mă simt uneori. Pentru că momentele mele nu s-au pretat deseori la citate şi idei, iar viața mea personală nu e una livrescă, e doar atât de banală.

Atât de banală, încât, doar accesându-mi noaptea asta a ființei lăuntrice pe care am ținut s-o aduc aici, am putut să mă conving că scriu un soi de bildungsroman. Chiar dacă formarea mea s-a produs în numai câteva luni şi chiar dacă ea a venit abia după trecerea a patru decenii din viață. Doar aşa, ignorând lumea şi „notabilitățile", am fost capabil să ies pe scenă şi să scap de orice intimidare. Însă, la finalul cărții, tocmai prin faptul că voi fi revenit în mare măsură la viața mea de dinaintea diagnosticului, o să deschid ochii şi-o să am în față lumea plină de culori. Şi-o spun spre a mă atrage într-un pariu cu mine însumi: va trebui să trimit repede cartea spre editură, va trebui s-o public înainte de a-mi aduna curajul sau laşitatea de a o ține doar pentru mine.

Cel mai important aspect al poveştii ăsteia îmi pare a fi însă unul tehnic: eu îmi scriu cărțile, am mai spus-o, începând cu o structură. Una care nu mă încorsetează, chiar dacă poveştile îşi au viața lor şi se duc în direcțiile lor. În cazul meu, ele umplu golurile structurii inițiale, i se adaugă firesc, nu mă fac să mă îndepărtez de la ea. Mărturisesc acum că nici o clipă nu m-am aşteptat cu adevărat la un alt final al poveştii mele decât cel firesc, cel pozitiv. Pot spune deci că am gândit şi cartea asta ca pe una de ficțiune: mi-am construit-o de la un moment dat

încolo pe o structură clară, singura mea grijă fiind ca poveştile reale din perioada asta să nu-mi strice, în vreun fel, cursul poveştii mari. Până acum, nu au făcut-o. Până acum, realitatea s-a supus în mare măsură nevoilor acestei cărți. Mai e un pas, un capitol. N-am cum să cred, după toate cele de până acum, că îmi va afecta tocmai el structura.

Aş putea să scriu chiar astăzi ultimul capitol. Ştiu idee cu idee, paragraf cu paragraf, ce trebuie să cuprindă, cum se va desfăşura. Ştiu toate astea încă de-acum câteva luni. Dar n-o s-o fac, n-o să-l scriu azi. Pentru că, deşi s-a dezvoltat întru totul în mintea mea, îmi păstrez promisiunea de a veni aici, pe cât posibil, cu o poveste desfăşurată în timp real.

*

O săptămână după externare am rămas în Cluj, în aşteptarea primei administrări de citostatice. Găzduiți, cum altfel, de Oana şi Ciama. Am amintit altcândva, de-a lungul scrierii, despre insistențele Oanei de a-mi pregăti, în amănunt, perioada ce-avea să vină: fişe lungi, ample, despre chimioterapie, din care „mă asculta” uneori, pentru a fi sigură că înțeleg întru totul şi-mi fac astfel

antrenamentul necesar. Unul care avea să mă ajute într-un fel, dar în esență nu are cum să definească exact urmările tratamentului. Scriam şi altcândva: ți se descriu, toate aceste stări, în cuvinte uzuale, ți se vorbeşte despre grețuri, iar tu ai o idee comună despre ele, ți se spune despre oboseală, iar tu ştii din atâtea momente ale vieții cum e să fii obosit. Numai că, atunci când, după chimioterapie, vrei să aşezi cuvintele astea peste stările tale, îți dai seama că-s nefolositoare, nu descriu de fapt decât superficial felul în care te simți.

Am petrecut, altfel, seri foarte plăcute, seri de concediu în toată regula, alături de Oana şi Ciama, pe terasa din curtea casei lor. Iar de-a lungul zilelor, abia atunci, am avut în fine ocazia unor plimbări prin oraşul ăsta pe care nu-l cunoşteam defel şi care, cu adevărat, ar merita descris în cuvinte bine găsite. Dar nu le am acum cu mine, cum nu le aveam nici atunci, căci principala mea preocupare, în toate ieşirile prin Cluj, era să nu întâlnesc vreun cunoscut. Am mulți amici acolo, scriitori, critici literari, jurnalişti sau, simplu, oameni pe care i-am întâlnit de-a lungul vremii în diverse situații. Erau deci şanse să dau peste vreunul dintre ei şi este, cred, de înțeles de ce mi-aş fi dorit să evit asta. Mă vedeam în oglindă: cu un pansament imens, bombat, pe toată partea

dreaptă a capului, cu buzele înțepenite şi insensibile, atrase de gravitație de asemenea spre dreapta, nu ofeream nicidecum o imagine plăcută şi, mai cu seamă, care să permită lipsa unor explicații. Şi nu-mi doream să dau explicații. Aşa încât cutreieram străzile uitându-mă în toate părțile, de parcă făceam ceva ilicit, tresărind când auzeam voci ce-mi păreau cunoscute, venindu-mi să schimb brusc direcția dacă zăream vreun chip ce-mi părea familiar. Evident că era o exagerare, căci până la urmă justificările puteau fi mărunte şi fără detalii, dar cred că n-am dat de înțeles, până acum, că aş fi un om care-şi controlează impecabil stările şi nu exagerează nicicând.

Într-una dintre zilele alea, aflându-mă cu Adela într-un restaurant, mi s-a părut, ca de obicei, că aud o voce cunoscută, la o altă masă. Nu i-am dat mare importanță, pentru că nici nu puteam vedea cine se afla la masa cu pricina. După ce ne-am încheiat prânzul, am luat-o spre ieşire. În uşa restaurantului, n-am avut cum să mai evit întâlnirea cu un cunoscut. N-ar fi avut, poate, suficientă relevanță să amintesc aici întâlnirea asta, dacă omul care-mi întindea mâna, la fel de surprins ca mine, n-ar fi fost vecinul meu, de la fosta locuință din Iaşi, pe care-l cunoşteam de vreo cincisprezece ani. Profesor la Universitate, venise în Cluj pentru un simpozion. Şi nici

asta n-ar fi neapărat ieşit din comun, chiar dacă singura persoană cunoscută întâlnită de mine în zilele acelea clujene a fost un amic din Iaşi. Doar că eu am compus în mintea mea explicații menite unor cunoştințe de-acolo cu care aş fi putut să mă întâlnesc. Trezindu-mă dinaintea unui amic ieşean, toate explicațiile alea s-au năruit brusc, aşa încât, cred că-n mai puțin de-un minut, am reuşit să-i turui întreaga poveste adevărată a bandajului de pe față. Într-un mod prostesc, pentru că omul, din bună-cuviință, nici măcar nu m-a chestionat pe temă. Mi-a fost jenă după ce ne-am despărțit, am râs cu Adela de reacția mea atât de stupidă, apoi am vorbit despre coincidențe. Şi tot despre coincidențe m-am văzut nevoit să discut de-atâtea ori de-atunci încoace. Pentru că una, precum cea amintită, nu e decât o întâmplare. Şi n-are miez metaforic, nu are nicidecum substanță de mister. Adunate însă, aşa cum până şi simpla aritmetică m-a obligat s-o fac aici, ele capătă măcar rost literar, dacă nu unul miraculos.

N-ar fi mare lucru de povestit, apoi, despre prima şedință de chimioterapie. Clinica de Hematologie. O doctoriță tânără, foarte hotărâtă, care m-a convins din câteva vorbe că e exact omul de care am nevoie în perioada asta a vieții mele. Şi chipuri neverosimile în sala de tratament, chipuri vineții, adunate parcă din lumi

fictive, şezând sub perfuzii, unul lângă altul, numărând picăturile care cădeau direct în vene. Sau părându-mi-se mie că fac asta, căci a fost un joc la care m-am dedat apoi de câteva ori. Picături portocaliu-roşiatice, una după alta, picături incolore, una după alta. O dată, nu atunci, nu în prima zi, am numărat trei sute. După care m-am oprit.

Nici despre călătoria de la Cluj spre Iaşi, cu maşina, timp de aproape paisprezece ore, nu aş avea cine ştie ce de povestit. Doar că acea călătorie nu e despre mine, ci despre Adela. Căreia, îmi dau seama la momentul ăsta al scrierii, i-am făcut o nedreptate: i-am oferit doar un rol de personaj însoțitor, vag, menit parcă să-mi deschidă subiecte şi-atât, deşi oricine-şi poate închipui cât de aproape mi-a fost şi îmi este, în realitate, de-a lungul întregii poveşti personale. Şi nu mă refer doar la povestea în care mă aflu acum. Alături de băieții mei, Alin şi Alex, pe care abia dacă i-am pomenit cândva. La fel cum am făcut cu Adrian şi Aliona, fratele meu şi cumnata mea, care ar fi trebuit, cert, să fie mult mai prezenți aici, dacă ar fi fost să descriu, pas cu pas, realitatea din lunile astea. Pe Ciama nu l-am amintit nici măcar cu amuzanta supărare de moment că a ratat poza panoului dintre gunoaie, căci o făcusem eu deja, şi n-am insistat în nici un fel asupra pasiunii lui pentru fotografie, deşi îmi plac atât

de mult oamenii pasionați. Iar Oanei, chiar dacă i-am încercat cândva un portret aici, îi rămân dator în acelaşi mod. Nu m-am priceput niciodată să-mi aduc în cărți oamenii apropiați. M-am temut de intimitatea lor, fie ea redată prin câteva vorbe, mi-a fost jenă de indiscreția pe care-ar fi putut-o ele releva. În lipsa numelor reale, personajele mele pot căpăta repere clare, îşi pot crea o viață a lor, pot evolua fără temeri în direcțiile cerute de narațiune. Acum, mi-a fost imposibil să las toate numele reale deoparte. Doar că, trecându-le aici şi recunoscându-le astfel importanța pe care o au în momentele prinse-n cartea asta, i-am privat de consistență tocmai pe oamenii cei mai prezenți lângă mine în toată perioada.

Nici Adelei n-o să-i pot crea aici măcar o parte infimă din consistența pe care ar merita-o din punct de vedere literar. Un drum cu maşina de la Cluj la Iaşi, fie el întins pe paisprezece ore, nu poate descrie mai nimic din ce-ar fi de descris. Dar tot aş vrea să amintesc despre cum un om conduce o maşină privind, mai mereu, spre pasagerul din dreapta, care stă lungit, moale, studiindu-şi din când în când mâinile pe care şi le simte brusc înstrăinate, murmurând alteori cuvinte prosteşti, încercând să-şi analizeze mai mereu reacțiile la primele citostatice din viața lui. Şi-aş mai pomeni despre pedala de frână şi

despre pedala de accelerație. Care capătă cu totul alte roluri atunci când un drum de opt ore se transformă într-unul de paisprezece, iar tu, şofer, trebuie să simți permanent rolurile astea noi. Şi-aş mai scrie despre opriri repetate, la cel mai mic semn că ceva ar fi în neregulă. Sau despre cum tăcerea, nu căldura, se transformă-n năduşeală într-o cabină de maşină, iar aerul condiționat nu usucă asemenea broboane de sudoare. Însă toate astea, la un loc, redau doar o oarecare atmosferă dintr-o maşină aflată pe drumurile ce leagă Clujul de Iaşi. Şi n-apucă să spună tot ce s-ar cuveni despre faptul că Adela, soția mea, se află de-atunci încoace în acelaşi moment, pe-un acelaşi tip de drum, chiar şi când nu mai conduce maşina. Iar eu, n-am cum să nu remarc asta, sunt tot pe scaunul din dreapta. Şi, până la urmă, stau destul de comod în el, chiar dacă unii ar putea crede altceva.

Am ajuns în Iaşi noaptea. Adela a aprins lumina în curte, iar eu am fumat o țigară şi am privit, poate vreo cinci minute, arborii ornamentali pe care, cu un an înainte, i-am adus în curtea casei noastre. Mi-a atras atenția în special unul dintre cei doi chiparoşi plantați de-o parte şi de alta a scurtei alei ce duce către uşa de intrare. Când mi-am terminat țigara, am intrat în casă şi, la scurt timp, am adormit.

Capitolul 15

Am doi motani. Cu unul, Silvestru, portocaliu cu alb, relația mi-e veche, de vreo cinci ani deja, iar între noi pot spune că s-a creat o prietenie strânsă, deşi cu destule momente tensionate, cauzate în special de el. Cu celălalt, Şarli, gri cu alb, abia de m-am împrietenit de vreo cinci luni, de când l-am adus în casă. Relația noastră n-a început însă sub cele mai bune auspicii, dimpotrivă, amândoi ne-am privit câteva zile cu destule suspiciuni. Poate şi pentru că ea a debutat într-un fel oarecum ciudat.

Rătăcisem, într-o plimbare, prin pădurea din spatele casei, nu mai găseam şoseaua, când l-am zărit printre copaci. Mă urmărea, mă privea rânjind, dispărea şi apărea din nou de după câte vreun trunchi. I-am vorbit în cele din urmă. „Vrei, te rog, să-mi spui pe unde s-o apuc, ca să pot ieşi de aici?”. „Depinde unde vrei s-ajungi”, a rânjit Şarli, numai că pe-atunci nu-l chema Şarli, era doar un motan nenumit, un motan al nimănui. „Oriunde, numai să ajung undeva”, i-am spus. „Poți fi sigur că vei ajunge, de vei merge destulă vreme”, mi-a răspuns în dodii motanul gri. „Şi ce fel de oameni locuiesc prin părțile astea?”, l-am întrebat eu doar ca să fac conversație, căci ştiam că într-o parte locuia pădurarul, iar în alta locuiau nişte vulpi. „În

partea aceea, mi-a răspuns el, arătând cu laba dreaptă, locuieşte un pădurar; iar în partea asta, a adăugat, fluturându-şi cealaltă labă, locuiesc nişte vulpi. Poți s-o apuci în ce parte vrei, oricum toți sunt nebuni." „Dar eu n-am poftă să mă duc printre nebuni", i-am spus. Şi, într-adevăr, n-aveam poftă. "N-ai ce să-i faci", a clătinat din cap Şarli, care pe-atunci încă nu se numea Şarli. „Aici, toți sunt nebuni. Şi eu sunt nebun. Şi tu eşti nebun." „De unde ştii tu că eu sunt nebun?", m-am mirat. „Trebuie să fii, altfel ce-ai fi căutat pe aici?" Iar asta m-a înfuriat puțin, aşa că l-am chestionat din nou, ridicând vocea de astă dată: „Şi, mă rog, de unde ştii că eu sunt nebun?!" „Mai întâi de toate, câinele e nebun? Nu e, zic eu. Aşa-i?" „Cred că aşa-i", am dat din cap. "Ei bine, câinele mârâie când e mânios şi dă din coadă când e bucuros. Pe când eu mârâi când sunt bucuros şi dau din coadă când sunt mânios. Prin urmare, sunt nebun." „Eu zic că tu torci, nu că mârâi", l-am contrazis. Şi-apoi, l-am luat în brațe, iar în scurt timp am văzut şoseaua. Dar vreme de câteva zile, chiar şi după ce l-am asigurat că-l vom găzdui pe termen nelimitat în casa noastră, a ținut-o pe-a lui: că el e nebun, că şi eu sunt nebun, că toată lumea e nebună, mai puțin haita de câini din jurul casei. Lucrurile s-au schimbat abia când şi-a dat seama că mâncarea îi vine la timp, la ore

aproape fixe, că mângâiatul e unul inocent, aşa că într-o seară a recunoscut, în sfârşit, că nu mârâie, ci toarce, iar pentru un motan a toarce e egal cu a cânta pentru un om. Sau cam aşa ceva.

Despre Silvestru aş avea sute de poveşti, dar, dacă în cazul lui Şarli am pomenit-o pe cea mai veche dintre noi, în cazul portocaliului o s-o scriu aici, de dragul echilibrului, pe cea mai recentă. Adică pe aia de azi-noapte, când, încercând să mai aduc o frază-două în acest text, motanul mi s-a încurcat o vreme printre picioare, privind insistent în sus, după care a făcut un salt, aterizând pe biroul meu, chiar lângă tastatură. Apoi s-a uitat, şmechereşte, cu un ochi în ochii mei, lăsându-l pe celălalt să alunece, pe furiş, către alb-negrul monitorului. Mi-am dat seama de mişcare, aşa încât am închis rapid fişierul, prefăcându-mă că dau o căutare pe Google. Şi-atunci, Silvestru a pufnit nemulțumit şi mi-a spus cam aşa: „În ceea ce mă priveşte, mă poți considera o halucinație. Ia uită-te cu atenție la profilul meu în lumina monitorului". Zicând asta, motanul s-a vârât într-un mănunchi țesut din raze albăstrii, vrând să mai adauge ceva. Însă, pentru că i-am cerut printr-un gest să tacă, a ripostat: „Bine, o să tac. O să fiu o halucinație taciturnă". Şi, într-adevăr, a amuțit. Dar parcă doar pentru câteva

clipe, căci apoi, deşi n-a mai deschis gura, s-a auzit o voce plutind în jurul nostru, al meu şi-al lui, o voce a altcuiva, diferită de a portocaliului. Dar ne aflam doar noi doi în cameră, iar eu îl bănuiam de multă vreme că are calități de ventriloc, prin urmare am ştiut că-i vocea lui, de fapt. Mai ales că a pus întrebarea asta: „Aş vrea să ştiu: de ce te consideră Adela scriitor?”. „Este o slăbiciune pardonabilă”, i-am răspuns eu cu un zâmbet. „Are o părere prea bună despre romanul ăsta al meu.” „Şi despre ce vorbeşti în roman?”, a insistat vocea. „Despre Pilat din Pont”, am simțit eu nevoia să-i recunosc, cinstit, subiectul cărții de față. Luminile monitorului au început să şovăie şi să danseze prin întunericul camerei, iar vocea a izbucnit într-un râs tunător. În acelaşi timp, Silvestru a început să aplaude. „Despre ce? Despre cine?”, s-a auzit din nou vocea. „E uluitor! Nu ai putut găsi altă temă? Dă-mi să văd!”, a rostit, aproape poruncitor. Şi-atunci, am simțit nevoia să-i spun aşa: „Din păcate, nu pot s-o fac. Am şters fişierul cu romanul”. „Iartă-mă, dar asta n-o cred”, s-a încăpățânat vocea să mă irite. „E imposibil, ştiu că ai un *folder* cu eşecuri literare, în cel mai rău caz l-ai trimis acolo, dar el există în continuare”. După care, tunător, vocea i s-a adresat motanului: „Hai, Silvestru, deschide fişierul”. Cât ai clipi, înainte de a apuca să mă opun în

vreun fel, motanul a sărit pe tastatură, iar pe monitor a apărut prima pagină a cărții de față. Aş fi putut să mă enervez, aş fi putut să țip, aş fi putut să mă lupt cu motanul meu pentru recucerirea tastaturii, dar n-am făcut asta. În schimb, am căzut din nou într-o stare de nelinişte şi melancolie, m-am ridicat de pe scaun şi, frângându-mi mâinile, am bolborosit, privind spre luna îndepărtată: „Nici noaptea, când e luna pe cer, nu am linişte. De ce m-ați tulburat?”. Şi-apoi, în loc să cer tăcere, am tăcut eu. Am tăcut până când motanul, citindu-mi textul, a adormit. L-am luat de lângă tastatură, l-am dus în culcuşul lui şi-am revenit aici, pentru a scrie ultimul capitol al acestei cărți.

Şi am început acest ultim capitol cu două poveşti adevărate. Care, pentru a fi cinstit până la capăt, nu sunt ale mele decât în anumite amănunte insignifiante. Sunt două poveşti adevărate ce le aparțin, pentru vecie, unor scriitori realmente uriaşi, pe care oricine îi va recunoaşte fără vreun efort. Sunt, în felul lor, două poveşti autobiografice. Căci autobiografiile se scriu în multe moduri, iar în ele îşi fac loc lesne miracolele, atunci când mintea ştie să accepte miracolele în realitatea ei. În ceea ce mă priveşte, am într-adevăr doi motani. Pe unul îl cheamă Silvestru, e portocaliu cu alb şi se află alături de noi de

vreo cinci ani. Pe celălalt îl cheamă Şarli, e gri cu alb şi se află alături de noi de vreo cinci luni.

Despre miracole am scris, în felul meu, multă vreme aici. De fapt, am scris despre orice, am folosit tot felul de cuvinte, în tot felul de ordini stabilite de conştient sau de subconştient. Dar trebuie să recunosc măcar acum, ajuns atât de aproape de final, că nu ele, cuvintele, au fost esențiale în cartea asta, ci semnele de punctuație. Cele reale de astă dată, renunț aici la sensul simbolic pe care li l-am oferit cândva. Cuvintele au fost doar nişte jaloane, printre care am plasat, în diferite moduri, diverse semne de punctuație. M-am antrenat continuu, în aşteptarea rezultatelor acelui P.E.T. despre care am pomenit de atâtea ori până acum. Întrucât ştiam deja, prevenit de istorie, că oracolul modern, aparatul acesta în care mi-am pus toate speranțele, îmi va da următorul răspuns: „Te vei vindeca nu vei muri acum”. Iar mie-mi va reveni treaba cu adevărat importantă, anume plasarea semnelor de punctuație în locurile în care se cuvin plasate. Cred că exercițiul pe care l-am făcut aici, pe atâtea pagini, adăugând mii şi mii de asemenea semne înainte şi după cuvinte, prin nenumărate combinații, mi-a folosit. Ieri, când am primit rezultatele P.E.T.-ului, n-am ezitat nici o clipă înainte de a le folosi corect. N-am avut nevoie de nici

un semn de întrebare, nici măcar de unul al exclamării. Doar de o virgulă între cele două propoziții ce compun fraza şi de un punct la finalul ei.

Astăzi, în sfârşit, am şansa de a mă elibera de potopul cuvintelor. Nu mai am nevoie să mă folosesc de ele nici măcar ca de nişte jaloane. Semnele de punctuație, la rându-le, nu-mi mai sunt necesare acum, şi-au găsit deja locurile în care se simt confortabil. Azi mă pot întoarce la familie, la prietenii mei numiți de-a lungul cărții şi la atâția alții nenumiți. Doar că, respectând regula autoimpusă cândva, urmează încă o poveste. Ultima de aici.

*

După ce m-am mutat în noua casă, am cumpărat diverşi arbori ornamentali. Şi am început să-i plantez. Când am ajuns la magnolie, mi-am amintit cât îi plăceau bunicii florile ei. Şi mi-am zis că arborele ăsta e musai s-o reprezinte cumva, să crească acolo în amintirea ei. Apoi, am pus în pământ un liliac şi mi-am amintit cum, în partea a doua a copilăriei mele, petrecută în Braşov, săream gardul în grădina liceului de artă, unde erau zeci, poate chiar sute de lilieci. Culegeam cât puteam aduna

între braţe şi-i făceam surprize mamei, pentru că liliacul era floarea ei preferată. Aşa încât am sădit liliacul din curte gândindu-mă la mama. Intrat în felul ăsta în activitatea mea horticolă, i-am dat mai apoi fiecărui arbore plantat o asemenea importanţă simbolică. Am trecut la membrii în viaţă ai familiei mele. Iar când am rămas cu doi chiparoşi, aproape identici, unul doar cu vreo zece centimetri mai înalt decât celălalt, am acceptat cu un zâmbet că cel mai mic e al Adelei, iar celălalt o să-mi aparţină. S-au prins toţi arborii, au rezistat inclusiv verii destul de secetoase, căci am avut grijă să-i ud şi să-i tratez. Iar eu m-am bucurat pentru cum arătau, m-am bucurat de aspectul pe care-l dădeau curţii mele, uitând complet jocul cu nuanţe mistice pe care mi-l creasem la momentul plantării lor.

Ajuns acasă, după drumul de paisprezece ore cu maşina dinspre Cluj, m-am văzut nevoit să-mi reamintesc dedicaţiile pe care mintea mea le crease cu un an înainte, m-am simţit din nou târât în coincidenţe cu iz mistic, de astă dată privindu-mă pe mine întru totul. Arborii plantaţi îşi vedeau de cursul lor, aşteptându-şi viguroşi iernatul, cu o singură excepţie: chiparosul mai înalt, chiparosul meu, pe care-l lăsasem verde şi neatins de vreo boală la plecarea în Cluj. Îl vedeam acum, în timp ce pufăiam din

țigară mai degrabă cu țâfnă decât cu tristețe, veşted de la rădăcină până la vârf, bolnav în întregime, cu doar două crenguțe mici, abia sesizabile, încă rezistând afecțiunii sale. Arborele pe care mi-l dedicasem mie în joacă începuse să moară în acele trei săptămâni cât lipsisem de-acasă din pricina bolii mele, iar asta îmi spunea deodată mult prea multe, dintr-o amărâtă de glumă născându-mi-se diverse frici.

Am adormit gândindu-mă la asta. Iar a doua zi, m-am trezit cu acelaşi gând. Am coborât în curte înverşunat, în ciuda răului apărut în urma primei şedințe de chimioterapie, cu o foarfecă în mână, hotărât să elimin crengile uscate, pentru a le da şansa celor încă vii să-şi revină. Am tăiat aproape furios o parte dintre crengi, înainte de a-mi da seama că nu prea aveam ce să salvez: întregul chiparos, cu excepția celor două crenguțe pomenite, era uscat. Iar acum, după încercarea mea de „operație", haotică şi nervoasă, era şi ciunt. Şi-atunci, n-am mai avut ce face decât să mă aşez pe trepte şi să râd. Căci nu fusese de-ajuns să am un chiparos care mă ironiza unindu-şi, exact în aceeaşi perioadă de timp, boala lui gravă de boala mea gravă. Acum, mă copia întru totul, eu cu o glandă parotidă şi câțiva ganglioni eliminați, el cu cele mai uscate crengi eliminate, eu strâmb pe jumate de

chip, el strâmb pe jumate de coroană. Poți să râzi în hohote când îți dai seama de asta, ar fi chiar total neindicat să n-o faci, aşa că eu am stat pe treptele de sub intrarea în casa mea şi am râs în hohote. Şi n-a fost un râs nervos, a fost mai degrabă unul perplex, deja sătul de tentația vreunor gânduri înfricoşate.

Şi-apoi, undeva într-un colț de minte, unul dintre gândurile alea mici şi înfricoşate s-a supus total coincidențelor, a căpătat brusc curajul nepăsării şi mi-a cerut să păstrez acolo, în curte, chiparosul ce-mi semăna într-atât, să-l păstrez de-al naibii, să văd dacă se va însănătoşi odată cu mine. Orice om normal l-ar fi scos din rădăcinile lui muribunde, l-ar fi aruncat, l-ar fi înlocuit cu un alt chiparos. Gândul meu mic i-a dat însă arborelui şansa de a mă copia până la capăt sau, mai corect spus, de a-mi deveni un fel de oglindă pentru perioada care va urma. Şi-am mai ieşit apoi, în multe dimineți, în curte. Pe măsură ce starea mea se îmbunătățea, am studiat chiparosul cu speranța să-i remarc şi lui semnele de însănătoşire. Iar cea mai mare atenție i-am acordat-o acum, după ce am primit rezultatele P.E.T.-ului. Eu aveam certificatul de însănătoşire în mână. El însă a ținut să spulbere misticismul de care m-am văzut legat atâta vreme. Până şi cele două crenguțe care rezistaseră verzi

atâta vreme au început să se usuce. Chiparosul meu, puteam să constat, moare fără mine. Iar mie nu-mi mai rămâne decât să aştept primăvara pentru a-l scoate din pământ şi a-l înlocui cu altul.

Am trecut în urmă cu mai bine de patru luni pe lângă o pancartă, plasată atât de straniu printre gunoaie, pe care scria cu litere mari, mov, pe fond negru: *Writing is the only way of life*. Am făcut câteva fotografii. Şi-apoi, deşi cu greu mi-aş fi găsit până atunci superstiții prin viață, m-am tot gândit la ce-a vrut să însemne chestia asta. Iar pentru că m-am tot gândit, am scris o carte. Nu e deloc cartea pe care mi-aş fi dorit s-o scriu. Mă pregătisem pentru un roman de ficțiune, plin de fanatisme religioase, de tenebre şi de drame. În locul lui, m-am aventurat într-o poveste autobiografică, despre scris şi despre moduri de-a trăi sau de-a supraviețui. Despre semne de punctuație şi despre miracole. Dar, pentru că rămân cu regretul celeilalte cărți, al acelui roman de ficțiune pe care probabil nu-l voi mai termina vreodată, nu pot rezista tentației de a aduce aici, pentru final, un alt fragment din el.

M-am ridicat. Tremuram, genunchii nu puteau să-mi susțină trupul. M-am lăsat imediat pe unul dintre buştenii din spatele meu. Mi-am şters ochii cu manşeta cămăşii şi-abia după aceea am văzut că nasturii erau rupți, iar pe

piept aveam câteva zgârieturi, dâre înnegurate pe piele, mai aspre decât întunericul. Am privit spre cer, nu era urmă de stea, abia răzbătea luna, alb-gălbuie, de după nori. Mi-am atins pieptul cu mâna, sângele se închegase. Nu mă dureau zgârieturile, le simțeam doar ca pe un corp străin lipit de piele. Pantalonii mi-erau la rându-le zdrențuiți, iar unul dintre pantofi mi se pierduse probabil în rostogolirea spre vale. Am coborât mâna la călcâi, apăsând uşor, apoi am urcat pe gambă şi am venit cu palma pe fluierul piciorului, repetând apăsarea. N-aveam nimic rupt, ambele picioare mi-erau în regulă, n-am găsit nici măcar vreo altă zgârietură. M-am ridicat. Încă tremuram, dar acum genunchii mă susțineau, puteam să păşesc. Am căutat din priviri locul exact prin care coborâsem sau, mai bine zis, mă rostogolisem până aici. Nu era greu de descoperit, cu tot întunericul nopții. Tufele mari de scaieți culcate la pământ îmi indicau clar pe unde să urc povârnişul. Era destul de abrupt, am început să mă cațăr, agățându-mă din când în când de câte o tufă, de crengile vreunui copac pitic, căutând în acelaşi timp din priviri pantoful pierdut în rostogolire. L-am găsit aproape de culme, talpa era ruptă, nu mai putea fi purtat. L-am îndoit şi l-am vârât în buzunarul pantalonilor.

Abia când am ajuns sus, am pufnit şi-am dat din cap, cumva ruşinat. Nu mi se mai întâmplase asta, nu mai avusesem nicicând un astfel de vis, un astfel de coşmar. Nici nu-mi închipuisem că s-ar putea să am, altfel decât în somn. Dar nici nu mai trecusem vreodată printr-o suferinţă precum cea de acum. Era pentru prima oară când avusesem de-a face cu moartea atât de aproape de mine, aşa încât oricum aş fi reacţionat era de înţeles. Ştiam acum că văzusem lupi acolo unde nu era decât beznă, ştiam acum că Dumnezeu nu coborâse cu adevărat lângă mine, în chip de om. Ar fi fost prea mult să cred asta, oricât mi-aş fi dorit. Poate doar în copilărie credeam că El îmi mângâia într-adevăr fruntea, că-mi trecea într-adevăr mâna prin păr, chiar dacă, pe atunci, nu-mi amintesc să-L fi văzut vreodată cu ochii deschişi. Puteam să-L cred lângă mine doar strângând cu toată forţa din pleoape, astupându-mi cu palmele ochii şi apăsându-i. Numai aşa reuşeam să nu mai bag în seamă nimic din jurul meu şi să-L simt acolo. De astă dată, chiar dacă L-am privit cu ochii deschişi, ştiam, dimpotrivă, că mâna Lui pe fruntea mea a fost doar o vedenie provocată de suferinţă, aşa cum o vedenie au fost lupii flămânzi de pe culme. Însă apropierea sufletului meu de El nu a fost o iluzie, ci mângâierea pe care o căutam de atâta vreme.

Căci ochii te pot înşela, urechile la fel, ba până şi mintea o poate face. Dar nu ceea ce vezi, ceea ce auzi, ceea ce gândeşti contează cu adevărat pe lumea asta.